

กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย

นางสาว วรรณรัตน์ นาทิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

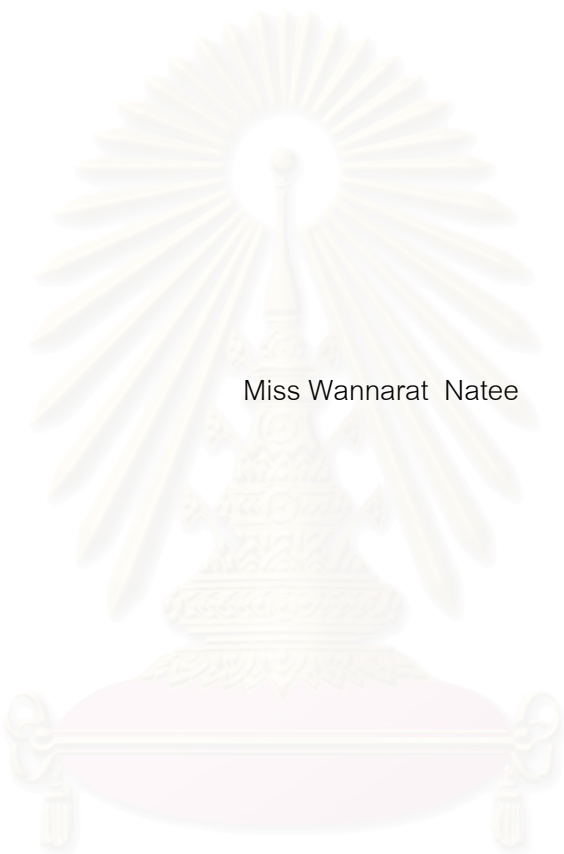
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-171-693-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIVE REPORTING PROCESS IN THAI TELEVISION NEWS PROGRAM

Miss Wannarat Natee

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-171-693-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย

โดย

นางสาววรรณรัตน์ นาทิ

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์)

วรรณรัตน์ นาที : กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย. (LIVE REPORTING PROCESS IN THAI TELEVISION NEWS PROGRAM) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว, 182 หน้า. ISBN 974-171-693-1

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด ตลอดจนศึกษาถึงการนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย โดยศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดเรื่อง การผลิตข่าว, การรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว, แนวคิดเรื่องภาวะวิกฤติ, แนวคิดเรื่องการบรรณาธิการข่าว และทฤษฎีองค์กร ด้วยการวิเคราะห์การนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ช่องต่างๆ และการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคลากรฝ่ายข่าวจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, 11, ไอทีวี และเนชั่นแซนแนล

ผลการศึกษาพบว่า ธรรมชาติของเหตุการณ์ที่นำมารายงานสด แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ 2. เหตุการณ์รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน และ 3. เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า ด้วยธรรมชาติของเหตุการณ์ทั้งสามลักษณะนั้น มีผลต่อรูปแบบการรายงานสดที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการให้น้ำหนักประเด็นข่าว วิธีการรายงานสด ตลอดจนความยาวและความถี่ในการออกอากาศ อีกทั้งยังมีผลให้ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการรายงานสด โดยข่าวที่รู้ล่วงหน้า มีกระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน สามารถวางแผนและเตรียมการก่อนการปฏิบัติงานจริงได้ ไม่จำเป็นต้องมีบรรณาธิการข่าวภาคสนามทุกครั้ง ขณะที่การรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า เป็นการรายงานข่าวในภาวะวิกฤติ กระบวนการรายงานสดจะมุ่งเน้นไปที่ความทันต่อเหตุการณ์ โดยขั้นตอนต่างๆจะดำเนินไปแทบพร้อมๆกันในเวลาอันสั้น และต้องมีบรรณาธิการข่าวภาคสนามเป็นผู้ตัดสินใจอย่างรวดเร็วและแม่นยำในพื้นที่ รวมทั้งยังทำหน้าที่ประสานงานกับห้องข่าวในสถานี เพื่อให้การรายงานสดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้คือ 1. คุณลักษณะของเหตุการณ์, 2. นโยบาย, ความพร้อมขององค์กรและการประเมินความคุ้มค่า 3. สภาพการแข่งขันทางการรายงานข่าวโทรทัศน์

ภาควิชา	การสื่อสารมวลชน	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	การสื่อสารมวลชน	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2545	ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385124628: MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD: LIVE REPORTING

WANNARAT NATEE: LIVE REPORTING PROCESS IN THAI TELEVISION NEWS PROGRAM. THESIS ADVISOR: SUPAPORN PHOKAEW. 182 pp. ISBN 974-171-693-1

This study is a qualitative research, bases on the concepts of news production; news reporting; crisis situation; and editorial control, and the Organizational Theory. The objectives of this research are to study live reporting in Thai television news program by focusing on the selecting processes, the factors that affect the decisions, and the presentation. The method of this study includes the analysis of live news reporting aired on channel 3, 5, 7, 9, 11, itv and Nation Channel, and in – depth interviewed all those TV news teams.

The findings indicate that the selecting processes of news to be live reported vary from natures of the news events, which can be divided into three categories: the news events that are known beforehand with schedules, the news events that are anticipated beforehand and the immediate events. These 3 different natures resulted in the presentation of live news reporting, the focusing of news angles, and the length and the frequency airing live news report. The processes of news reporting were also caused by the nature of news events. For beforehand news events, the working processes can do step-by-step because there is more time for planning and preparing before the scenes. On the other hand, due to the situation being crisis and time being limited, the immediate news events must been reported in time. The processes of this news category have to do every step of work simultaneously. Besides, a field editor plays the important role in making quick and accurate decision in order to implement effective live reporting process.

The three main factors that affect methods in selecting news are as follows: the news natures, the news organization's policy, capacity of the organizations and worth evaluation, and competitive situations in news television business.

Department/ Program Mass Communication

Student's signature.....

Field of study Mass Communication

Advisor's signature.....

Academic year 2002

Co-Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้เลย หากขาดการให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้ตรวจพิจารณา ตลอดจนชี้แนะการทำวิทยานิพนธ์ให้มีรอบด้านมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ รศ.จุมพล รอดคำดี ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้แนวคิดและหลักการทำงานซ้ำว ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และผศ.เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่มีค่ายิ่งในงานวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณฝ่ายข่าวจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ในการให้ความร่วมมืออย่างดีในการให้สัมภาษณ์และอนุเคราะห์ข้อมูล

รวมทั้งเพื่อนๆของข้าพเจ้าทุกคน ที่ขยันถามไถ่และเอาใจช่วยในการวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าอยู่เสมอ และที่สำคัญยิ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะทำถึงก็คือ ครอบครัวของข้าพเจ้าซึ่งเป็นแรงใจคอยผลักดันและคอยดัน อีกทั้งยังกระตุ้นเตือนข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ครอบครัว และคนดีๆ อีกหลายคนในชีวิตข้าพเจ้า ล้วนแล้วแต่ช่วยกันสร้างให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น คงจะไม่แปลกนัก หากจะกล่าวว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่ได้เป็นความสำเร็จของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	10
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	10
1.4 ขอบสันนิษฐานการวิจัย.....	10
1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย.....	11
1.6 นิยามศัพท์.....	11
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1แนวคิดเรื่องการผลิตข้าว การรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว.....	12
2.1.1 แนวคิดการผลิตข้าว.....	12
2.1.2 แนวคิดการรายงานข่าว.....	16
2.1.3 แนวคิดการนำเสนอข่าว.....	18
2.2 แนวคิดเรื่องภาวะวิกฤติ.....	22
2.3 แนวคิดเรื่องการบรรณาธิกรณ์ข่าว.....	24
2.4 ทฤษฎีองค์การ.....	29

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย.....	35
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย.....	38
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	40

สารบัญ

หน้า

4. การนำเสนอรูปแบบการรายงานสด	
4.1 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ.....	46
4.1.1 การรายงานสดข่าวเหตุการณ์ 6 ตุลา /14 ตุลา.....	47
4.1.2 การรายงานสดข่าวงานลอยกระทง.....	50
4.1.3 การรายงานสดข่าวการประชุมจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา.....	51
4.1.4 การรายงานสดข่าวการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ.....	59
4.1.5 การรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร.....	60
4.2 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน.....	63
4.2.1 การรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตก.....	64
4.2.2 การรายงานสดคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง.....	65
4.3 เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า.....	71
5. กระบวนการและวิธีการรายงานสด	
5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด.....	85
5.1.1 คุณลักษณะของข่าว.....	86
5.1.2 แนวนโยบาย,ความพร้อมขององค์กรและการประเมินความคุ้มค่า.....	91
5.1.3 การแข่งขันในการรายงานข่าวของสถานีช่องต่างๆ.....	103
5.2 กระบวนการรายงานสด.....	107
5.2.1 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า.....	107
5.2.2 เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า.....	129
6. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
4. 6.1 สรุปผลการวิจัย.....	166
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	174
6.3 ข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	176
รายการอ้างอิง.....	179
ประวัติ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	182

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 การรายงานข่าวสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2544 – 30 พฤศจิกายน 2545.....	43
4.2 ตารางแสดงความถี่,ความยาวและจำนวนวันตลอดการรายงานสดของข่าว แต่ละเหตุการณ์.....	44
4.3 การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ.....	61
4.4 การรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตกของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ.....	64
4.5 การรายงานสดความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง เป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ.....	66
4.6 การรายงานสดจากข่าวคลังแสงระเบิดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ.....	72

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด.....	87
5.2 กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า.....	108
5.3 กระบวนการตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า.....	109
5.4 กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า.....	130
5.5 กระบวนการตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า.....	132

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวสู่สังคมสารสนเทศ หรือสังคมข่าวสารที่มีปริมาณและระดับการไหลเวียนของข่าวสารสูงมาก กระแสเสรีทางข่าวสารที่ผ่านการสื่อสารมวลชนระหว่างประเทศ ผนวกกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นดาวเทียมหรือเคเบิลทีวี ทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร รายการข่าวได้ทวีความสำคัญทุกขณะ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอตลอดจนเนื้อหาให้มีความน่าสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมรายการข่าวทางสถานีโทรทัศน์ เป็นเพียงรายการที่จำเป็นต้องมีเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสถานีโทรทัศน์ หรือเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ในการดำเนินรายการด้านข่าวสารและสาระความรู้

ในอดีตรายการข่าว ถือเป็นรายการที่ไม่สร้างรายได้ให้แก่สถานีโทรทัศน์ เนื่องจากลักษณะของการรายงานข่าวส่วนใหญ่ มักเป็นข่าวสารจากทางราชการ จึงทำให้ไม่เป็นที่สนใจของประชาชน แต่จากการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข่าวตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา ได้ทำให้การนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์มีความน่าสนใจมากขึ้น ประกอบกับการเรียกร้องของประชาชนในเรื่องสิทธิเสรีภาพทางข้อมูลข่าวสาร ภายหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 รายการข่าวได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น รายการข่าวจึงเป็นรายการที่ประชาชนให้ความสนใจที่จะติดตามชม และได้กลายเป็นรายการที่สร้างรายได้จากค่าโฆษณาให้แก่สถานีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังเป็นหน้าเป็นตาให้กับสถานีโทรทัศน์อีกด้วย ทำให้ผู้บริหารสถานีหันมาให้ความสำคัญในการลงทุน เพื่อผลิตข่าวให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขันกับสถานีช่องอื่นๆ ได้อย่างทัดเทียม

การนำเสนอข่าวสารในสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ นับว่าเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสารได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณลักษณะได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ กล่าวคือ โทรทัศน์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ทำให้สามารถสร้างความเข้าใจและเกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์ได้มากยิ่งขึ้น ดังที่ พรทิพย์ วรภิกษุภคพร (2529) กล่าวไว้ดังนี้

1. สามารถดึงดูดความสนใจให้ภาพ แสงสีและเสียงเหมือนเหตุการณ์จริง ได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ

- 2.สามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีค่ามากที่สุด (Prime Time)
3. การมีภาพที่เสมือนจริง จึงทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน และยังสามารถสร้างความรู้สึกและพฤติกรรมที่ต้องการได้เป็นอย่างดี
4. เสนอข่าวสารได้รวดเร็ว หรือแม้จะถ่ายทอดเหตุการณ์ในเวลาเดียวกันก็สามารถทำได้
5. สามารถพลิกแพลงการเสนอข่าวให้น่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือหรือสร้างความทรงจำหรือโน้มน้าวใจได้เป็นอย่างดี

พัฒนาการของการรายงานข่าวโทรทัศน์ของไทย ได้รับอิทธิพลมาจากวิวัฒนาการทางด้านการทำข่าวของสื่อมวลชนต่างประเทศ โดยประเทศไทยได้นำเอาเทคโนโลยีต่างๆมาใช้ในการปรับปรุงการทำงานด้านข่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การรายงานข่าวทางโทรทัศน์ของต่างประเทศได้พัฒนาไปพร้อมกับเทคโนโลยีการบันทึกภาพของโทรทัศน์ ซึ่งเทคโนโลยีในการบันทึกภาพรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทางโทรทัศน์นั้น จะทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถนำภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มานำเสนอให้กับประชาชนได้รับรู้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

การรายงานข่าวโทรทัศน์ในยุคแรกนั้น ต้องใช้กล้องภาพยนตร์มาถ่ายภาพข่าว เนื่องจากกล้องโทรทัศน์ในขณะนั้นมีขนาดใหญ่มาก ไม่สามารถนำไปใช้ถ่ายทำนอกสถานที่ได้ รวมทั้งยังไม่มีเครื่องบันทึกภาพ รายการโทรทัศน์ในระยะแรกจึงเป็นรูปแบบรายการสด สำหรับในการรายงานข่าวต้องใช้กล้องถ่ายภาพยนตร์บันทึกภาพข่าวแทนกล้องโทรทัศน์ โดยใช้ฟิล์มถ่ายภาพยนตร์ 35 มม. ต่อมาได้มีการนำกล้องถ่ายภาพยนตร์ที่ใช้ฟิล์ม 16 มม.มาใช้ในงานข่าวโทรทัศน์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2493 เป็นต้นมา โดยได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในสำนักข่าวต่างๆ แต่ปัญหาที่สำคัญของการใช้ฟิล์มภาพยนตร์ในการถ่ายทำข่าวนั้น คือ ใช้ระยะเวลามากในขั้นตอนหลังการถ่ายทำ เมื่อนักข่าวกลับมายังสถานีจะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 30 นาทีถึงหนึ่งชั่วโมงในการล้างฟิล์ม สำหรับการเขียนข่าวจะต้องทำในขณะที่กำลังล้างฟิล์มเพื่อความรวดเร็ว นักข่าวต้องเขียนข่าวโดยที่ยังไม่สามารถเห็นภาพข่าว จากนั้นจะส่งข่าวที่เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้บรรณาธิการข่าวตรวจทานความถูกต้อง และนำภาพข่าวมาลงเสียงบรรยาย ภาพข่าวที่ได้จึงเป็นภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหาข่าว ไม่ได้ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลักในการเล่าเรื่อง อีกทั้งยังเสี่ยงที่อาจจะต้องนำเอาภาพดีๆทิ้งไป ถ้าภาพนั้นไม่ตรงกับคำบรรยายข่าวที่เขียนไว้ (Bittner,R. 1980 และMacGregor,B. 1997)

ต่อมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการบันทึกภาพด้วยเทปโทรทัศน์ โดยในปีพ.ศ. 2499 บริษัทแอมเพ็กซ์ (Ampex Company) ได้นำเทปโทรทัศน์ระบบแรกมาใช้ (Bittner, J.R. 1980) จากนั้นในปีเดียวกันบริษัทสามเอ็ม (3M) ได้ผลิตเทปโทรทัศน์ขนาด 2 นิ้วมาใช้ในการบันทึกภาพ แต่อย่างไรก็ตาม เทปโทรทัศน์ในระบบดังกล่าว เป็นเทปโทรทัศน์สำหรับใช้ถ่ายทำในสตูดิโอ เนื่องจากต้องใช้เครื่องบันทึกเทปขนาดใหญ่มากและไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างสะดวก ต่อมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการนำเทปโทรทัศน์ขนาด 1 นิ้วมาใช้ในการปีพ.ศ. 2507 และมีความพยายามที่จะพัฒนาเครื่องบันทึกภาพและเทปโทรทัศน์ ให้สามารถเคลื่อนย้ายไปถ่ายทำนอกสถานที่ได้ จนกระทั่งได้พัฒนามาเป็นเทปบันทึกภาพในระบบยูเมติก (U-Matic) โดยใช้กับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบกระเป๋าหิ้ว (Portable Recoder) ซึ่งมีขนาดเล็กและมีน้ำหนักไม่มากนัก สามารถออกไปถ่ายทำนอกสถานที่ได้อย่างสะดวก และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในการรายงานข่าวโทรทัศน์ จนทำให้การใช้กล้องภาพยนตร์ในงานข่าวโทรทัศน์ลดน้อยลงไปที่สุดในที่สุด

การพัฒนาเทคโนโลยีการบันทึกเทปโทรทัศน์ยังดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีพ.ศ. 2531 ได้มีการนำเทปโทรทัศน์คุณภาพสูงระบบเบต้าแคม (Betacam) หรือเทปขนาด 1/2 นิ้ว มาใช้ในการผลิตงานทางด้านโทรทัศน์ และต่อมาในปีพ.ศ. 2538 ได้มีการพัฒนาเทปโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ทำให้กล้องมีขนาดเล็ก เบา และมีความคล่องตัวสูง โดยเฉพาะในการทำงานข่าว ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ยังคงใช้มาอย่างต่อเนื่องมาจนกระทั่งในปัจจุบัน

สำหรับวิวัฒนาการการรายงานข่าวของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้มีแนวโน้มพัฒนาการไปตามกระแสโลก โดยประเทศไทยเป็นผู้รับเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานข่าว เมื่อเริ่มก่อตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งแรกนั้น คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 หรือที่ผู้ชมเรียกกันทั่วไปว่า ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม ของบริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด ได้เริ่มแพร่ภาพอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ข่าวแรกที่ออกอากาศ คือ ภาพยนตร์ข่าวพิธีเปิดอาคารสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม มีนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นประธานในพิธี แต่ขณะที่กำลังเตรียมการออกอากาศอยู่นั้น ได้เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ที่โรงนุ่น จ.นนทบุรี สรรพสิริ วิรยศิริ ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวและประกาศในขณะนั้น ได้ออกไปถ่ายทำข่าวด้วยตัวเอง และกลับมานำเสนอหลังจากเกิดเหตุการณ์ได้ภายในเวลาประมาณสองชั่วโมง นับได้ว่าเป็นข่าวที่สร้างความตื่นเต้นให้กับประชาชนที่สามารถนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว สำหรับในยุคที่ยังถ่ายทำด้วยกล้องภาพยนตร์

แม้ว่าในการทำงานข่าวในระยะแรก จะมีข้อจำกัดจากเงื่อนไขทางด้านเทคโนโลยีที่ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถรายงานข่าวสดได้ ณ เวลาที่เกิดเหตุก็ตาม แต่จากประวัติและพัฒนาการของรายการข่าวโทรทัศน์ไทย เห็นได้ว่าการคำนึงถึงความสดใหม่ของรายการข่าวอยู่ตลอดเวลา ยกตัวอย่างเช่น ในยุคแรกของการรายงานข่าวโทรทัศน์ของไทยที่ยังใช้กล้องถ่ายภาพยนตร์อยู่นั้น สรรพสิทธิ์ วิริยะศิริ ผู้จัดการบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ได้มีการริเริ่มคิดคำขวัญรายการข่าววิทยุททท. ในขณะนั้นว่า “ข่าวล่่ามาทันที” และ รายการข่าวโทรทัศน์ช่อง 9 ว่า “ข่าวล่่ามาเร็ว” โดยใช้วิทยุสื่อสารเคลื่อนที่แบบมือถือ (walky talky) ถ่ายทอดสดผ่านระบบวิทยุกระจายเสียง ทำให้สามารถรายงานข่าวสดออกอากาศทางสถานีวิทยุททท. ได้ทันที และหลังจากนั้นทีมข่าวโทรทัศน์จะออกไปเก็บภาพข่าวมา นำเสนอต่อไป (สรรพสิทธิ์ วิริยะศิริ, 2537)

ในการรายงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆของไทยในยุคแรก ได้ใช้กล้องภาพยนตร์บันทึกภาพข่าว 2 ประเภทคือ กล้องที่ไม่สามารถบันทึกเสียงได้ และกล้องภาพยนตร์เสียง ซึ่งส่วนใหญ่ในการทำข่าวทั่วไปมักจะใช้กล้องที่ไม่สามารถบันทึกเสียงได้ โดยนำกลับมาลงเสียงบรรยายภายหลัง สำหรับกล้องเสียงจะใช้ในข่าวสำคัญเท่านั้น เช่น ข่าวในพระราชสำนัก เนื่องจากการบันทึกเสียงมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน การใช้กล้องถ่ายภาพยนตร์จึงเป็นอุปสรรคต่อการรายงานข่าวนอกสถานที่ โดยเฉพาะทางด้านการบันทึกเสียง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. ได้เปลี่ยนแปลงระบบการบันทึกภาพจากกล้องภาพยนตร์มาเป็นกล้องโทรทัศน์ โดยใช้กล้องพร้อมเครื่องบันทึกภาพ (Video tape recorder) ที่ติดอยู่ในตัวกล้องระบบยูเมติก (U-Matic) (ครบรอบ 25 ปีช่อง 3, 2535) แต่อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ไทยช่องอื่นๆ ได้นำกล้องยูเมติกมาใช้อย่างแพร่หลายในปี พ.ศ.2527 ทำให้มีความคล่องตัวในการทำข่าว และเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการถ่ายทำข่าวนอกสถานที่ (วิโชค อัจฉาญา, สัมภาษณ์, 2544)

จากนั้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2527 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ได้เริ่มปรับปรุงรายการข่าวโทรทัศน์ โดยดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้นำรูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าวเช่นที่นิยมใช้อยู่ในสหรัฐอเมริกา มาใช้ในการรายงานส่วนอื่นๆ ที่มีใช้ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวพิธีการและข่าวราชการทั่วไป

การปรับปรุงรายการข่าวของอสมท. ในช่วงกลางปี 2527 – 2528 นับได้ว่าเป็นก้าวสำคัญของวงการข่าวโทรทัศน์ โดยการพัฒนาเทคโนโลยีในการบันทึกภาพทางโทรทัศน์มีผลอย่างชัดเจนต่อการ

ปรับปรุงรูปแบบการรายงานข่าว โดยเฉพาะในการส่งนักข่าวออกไปรายงานยังสถานที่เกิดเหตุได้โดยตรง ทำให้การนำเสนอข่าวมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ข่าวของช่อง 9 อสมท.ในขณะนั้นจึงถือว่าเป็นรายการข่าวที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด เป็นรายการที่มีโฆษณาเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวและมีผู้ชมเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงของข่าวโทรทัศน์ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว สร้างความตื่นตัวให้กับสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ทำให้รายการข่าวเป็นรายการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากผู้บริหารสถานี เพราะรายการข่าวได้พิสูจน์ว่า สามารถทำรายได้ให้แก่สถานีอย่างเป็นกอบเป็นกำ รวมทั้งยังประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจสูง จึงเป็นเหตุผลให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องหันมาแข่งขันกันทำข่าวโทรทัศน์มากขึ้น (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2531)

ผลจากการแข่งขันดังกล่าว ได้ทำให้มีการปรับปรุงรายการข่าวทั้งในด้านวิธีการนำเสนอและเนื้อหา โดยเริ่มเห็นภาพชัดเจนอีกครั้ง เมื่อสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. ที่เคยผลิตข่าวร่วมกับช่อง 9 อสมท.ได้แยกออกมาผลิตข่าวเองในปี พ.ศ. 2529 ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆได้หันมาเพิ่มเวลาในการนำเสนอข่าว ทั้งความถี่ในการเสนอข่าวและเพิ่มระยะเวลาในการเสนอข่าวภาคค่ำ

สำหรับการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอ เพื่อสร้างความน่าสนใจในรายการข่าวนั้น ได้มีการปรับปรุงทีมผู้ประกาศข่าวใหม่ ให้ผู้ประกาศทำหน้าที่เชื่อมรายการ หรือกล่าวนำแต่ละข่าว รวมถึงการปรับบุคลิกผู้อ่านข่าวจากเครื่องขีมิเป็นทางการ มาเป็นการพูดคุยกับผู้ชมในบางครั้ง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการรายงานข่าวด้วยการส่งผู้สื่อข่าวออกไปรายงานข่าวยังสถานที่เกิดเหตุ โดยมีเสียงผู้สื่อข่าวรายงานประกอบการสัมภาษณ์บุคคล และเก็บภาพบรรยากาศจริงแทนการใช้ภาพประกอบแบบเดิม รวมทั้งมีการรายงานข่าวเจาะเพิ่มเติมนอกเหนือจากการรายงานข่าวทั่วไป (สุชาติ เพ็ชรแก้ว, 2536)

นอกจากนี้ในการปรับปรุงเนื้อหาของข่าว ได้เปลี่ยนมานำเสนอข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเน้นเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับปากท้อง และเรื่องราวของประชาชนมากกว่าที่จะเน้นข่าวราชการเหมือนที่เคยทำกันมา

การพัฒนาด้านการรายงานข่าวให้มีความน่าสนใจยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีในการบันทึกภาพจะทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถไปรายงานข่าวนอกสถานที่ได้ก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างอารมณ์ร่วมของผู้ชม ได้เท่ากับการออกไปรายงานข่าวยังสถานที่เกิดเหตุ ณ เวลานั้นได้อย่างทันทีทันใด จนกระทั่งเทคโนโลยีในการเชื่อมต่อสัญญาณสามารถพัฒนาขึ้นมารองรับการทำงาน

ของนักข่าวให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จนทำให้สามารถผลิตข่าวให้เสร็จสิ้น ณ สถานที่เกิดเหตุนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องกลับมายังสถานี อีกทั้งยังสามารถส่งสัญญาณกลับไปยังสถานีเพื่อออกอากาศได้ทันที การรายงานข่าวในลักษณะนี้ เรียกว่า การรายงานสด โดยจะช่วยลดระยะเวลาขั้นตอนของการผลิตข่าวให้สั้นลง ทำให้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังสามารถรายงานข่าวที่ช่วยสร้างความตื่นตัวใจให้ประชาชนได้เห็นเหตุการณ์พร้อมกันทั่วทุกจุดในพื้นที่ทันที

ในปี พ.ศ. 2531 การทำงานข่าวโทรทัศน์ไทยได้นำเทคโนโลยีการแพร่ภาพผ่านดาวเทียมมาใช้ในการรายงานสด โดยสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้เริ่มนำเอาเครื่องส่งสัญญาณดาวเทียมขนาดเล็ก Satellite News Gathering หรือ SNG มาใช้ในงานข่าวโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นการส่งสัญญาณจากจุดใดก็ได้ส่งสัญญาณขึ้นไปบนดาวเทียม และสะท้อนสัญญาณกลับมายังสถานีแม่เพื่อควบคุมการออกอากาศ ก่อนที่สถานีโทรทัศน์จะส่งสัญญาณขึ้นดาวเทียมอีกครั้งเพื่อกระจายสัญญาณไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ในครัวเรือนต่างๆ ทั่วประเทศ โดยก่อนหน้านั้นการรายงานสดอาศัยการส่งสัญญาณในระบบไมโครเวฟ ที่ยังมีข้อจำกัดทางด้านระยะทางในการส่งสัญญาณ และอุปสรรคทางด้านสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ตลอดจนจะใช้ถ่ายทอดสดเฉพาะเหตุการณ์พีธีที่สำคัญๆ เท่านั้น เนื่องจากไม่มีความคล่องตัวเหมือนกับ SNG

วิธีการนำเสนอในรูปแบบของการรายงานสดได้เริ่มนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น การรายงานสดจากพื้นที่เกิดเหตุ กรณีเครื่องบินโดยสารเวียดนามตกที่จังหวัดปทุมธานี ในวันที่ 9 กันยายน 2531 หรือการสัมภาษณ์สดจากจังหวัดสงขลาในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2532 ของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ซึ่งการรายงานข่าวในครั้งนี้ได้เป็นแนวคิดในการนำมาใช้กับการรายงานข่าวภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากการรายงานสดผ่านดาวเทียมจากศูนย์ข่าวภูมิภาค มายังสถานีแม่ข่ายในกรุงเทพมหานครของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ทำให้คู่แข่งขึ้น คือ สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ หันพัฒนาการรายงานข่าวภูมิภาคผ่านระบบเคเบิลใยแก้วนำแสงหรือดาวเทียม กลับมายังสถานีแม่ข่ายเช่นเดียวกัน

การแข่งขันทางด้านความสดใหม่ของข่าวเห็นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ในการนำเสนอการรายงานข่าวสงครามอ่าวเปอร์เซียในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 โดยสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้ตัดสินใจนำรายงานข่าวที่ผลิตโดยซีเอ็นเอ็น มาออกอากาศสดพร้อมต่างประเทศ ขณะที่สถานีช่อง 9 อสมท. ได้ร่วมกับบริษัทเดอะเนชั่นทำรายการในลักษณะการรายงานข่าวและการวิเคราะห์ข่าว และในช่วงหลังได้เพิ่มการรายงานของสถานีโทรทัศน์เอบีซีจากสหรัฐอเมริกา เพื่อแข่งขันกับช่อง 5

สำหรับสถานีไทยทีวีสีช่อง 3 ได้นำเสนอรายการข่าวในลักษณะเดียวกันและชื่อข่าวจาก สถานีโทรทัศน์เอ็นบีซีของสหรัฐอเมริกา ขณะที่สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้ส่งผู้สื่อข่าวคือ พิสิทธิ์ กীরติการกุล ไปรายงานสถานการณ์ที่ประเทศจอร์แดน และได้ซื้อลิขสิทธิ์ข่าวจากซีเอ็นเอ็น เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 (สุชาติ เพ็ชรแก้ว, 2536)

การแข่งขันของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้ดำเนินต่อเนื่องจนมาถึงวิกฤติเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ภายหลังเหตุการณ์ ได้มีการเรียกร้องให้เปิดเสรีสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อสนองต่อความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ในการนำเสนอข่าวอย่างเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ

จนกระทั่งในวันที่ 1 กรกฎาคม 2539 สถานีโทรทัศน์ไอทีวี (Independent Television) ได้เริ่มออกอากาศอย่างเป็นทางการ โดยสถานีโทรทัศน์แห่งนี้ ถือเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้สัมปทานสื่อโทรทัศน์ ภายใต้กรรมสิทธิ์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เปิดให้บริษัทเอกชนรวมตัวกันในลักษณะกลุ่มบริษัทเพื่อประมูลแข่งขันสถานีโทรทัศน์แห่งใหม่

แนวความคิดของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเมื่อเริ่มก่อตั้ง อยู่ที่เป็นสถานีข่าวและสาร (News and current affairs) โดยเน้นที่การทำข่าวอย่างมืออาชีพ รวดเร็ว ทันใจ และมุ่งนำเสนอข่าวเจาะลึกในเชิงวิเคราะห์ การเกิดขึ้นของสถานีข่าวอย่างไอทีวี จึงทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ หันมาปรับปรุงการนำเสนอข่าว และทำให้ภาวะการแข่งขันของรายการข่าวจากสถานีช่องต่างๆ เพิ่มสูงขึ้น

ต่อมาในวันที่ 1 มิถุนายน 2543 ได้เกิดสถานีข่าวสาร 24 ชั่วโมง นั่นคือ เนชั่นแซนด์แนล (Nation Channel) ทางสถานียูบีซีเคเบิลทีวี ซึ่งเป็นโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ที่ตอบสนองต่อความต้องการข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว เจาะลึกและชัดเจน โดยเน้นที่การรายงานสดและความรวดเร็วของข่าวสุทธิชัย หยุ่น ผู้บริหารสถานีได้ให้สัมภาษณ์ หนังสือกรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 29 พฤษภาคม 2543 เกี่ยวกับการทำงานของสถานีในด้านความเร็วของการนำเสนอข่าว ความตอนหนึ่งว่า

“แข่งกันเองระหว่างทีมงานว่า ความที่เป็นช่องข่าวที่จะทำงานอย่างคึกคักและต่อเนื่อง เริ่มจากเวลาเที่ยงวันของวันที่ 1 มิถุนายนนี้ ก็จะรายงานสด, รวดเร็ว, ตื่นเต้น,

และเข้าใจไปจนถึงวันโลกแตกสลาย และหากโลกแตกสลาย สถานีเนชั่น แชนแนล (Nation Channel) แห่งนี้ก็จะรายงานสดให้ได้รับรู้กัน”

ในปัจจุบันการรายงานสดอย่างทันทีทันใดจากสถานที่เกิดเหตุ ได้เป็นวิธีการรายงานข่าวที่แพร่หลายมาก เนื่องจากการรายงานสดสามารถสร้างอารมณ์ร่วมของผู้ชมกับเหตุการณ์ ให้ติดตามความคืบหน้าของข่าว ณ วินาทีนั้นๆ ได้อย่างใกล้ชิด รวมทั้งยังสร้างความน่าสนใจและความมีชีวิตชีวาให้กับข่าวนั้นๆ อีกด้วย การรายงานสดจึงถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญของข่าวโทรทัศน์ในการแข่งขันทางด้านความเร็วกับสื่อวิทยุและหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำมาใช้ในการแข่งขันระหว่างสถานีโทรทัศน์ด้วยกันเอง จะเห็นได้ว่า การรายงานข่าวทางโทรทัศน์ในเหตุการณ์สำคัญต่างๆ มักจะนำเทคนิคการรายงานสดมาใช้อยู่เสมอ สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องต่างทุ่มเทงบประมาณ ในการนำเอาเทคโนโลยีที่จะทำให้สามารถรายงานข่าวได้เร็วที่สุดมาใช้ในการทำงานข่าว ไม่ว่าจะเป็นระบบไมโครเวฟ, ระบบใยแก้วนำแสง หรือชุดดาวเทียมขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรายงานข่าวได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ความใหม่สด และความรวดเร็วของข่าว (Timeliness / Immediacy) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของคุณค่าข่าว ที่มักจะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวที่จะมานำเสนอ โดยดรูณี หิรัญรักษ์ (2529) เห็นว่า ในบรรดาคุณค่าข่าวทั้งหมดนั้น คุณค่าของข่าวด้านความใหม่หรือความทันต่อเหตุการณ์ มีคุณค่ามากที่สุด ถ้ารายงานข่าวไม่ทันความเป็นข่าวก็อาจจะหมดไป

นอกจากนี้ในหนังสือ “เจาะลึกซีเอ็นเอ็น” ของไวท์เทมอร์ (Whittemore, H. 1991) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรายงานสดต่อการรายงานข่าวทางโทรทัศน์ว่า ปรัชญาของซีเอ็นเอ็นจะต้องทำข่าว “สด” ต้องพยายามให้มีข่าวสดแทรกเข้ามาสู่รายการให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และหัวใจในการทำข่าวจะต้องอยู่ที่การรายงานสด เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกผูกพันและอยากทราบว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นอย่างไรต่อไป อีกทั้งเสน่ห์ของการรายงานสดจะอยู่ที่การให้ความรู้สึก “แท้ๆ” เป็นการเร้าอารมณ์ของผู้ชม โดยไม่มีการตัดทอนและตกแต่งจนข่าวดู “เรียบ” ไปหมด

แมคอันแนลลี่ (McAnally, M. 1993) หัวหน้าฝ่ายผลิตรายการสารคดี สถานีโทรทัศน์เฮมส์ของประเทศอังกฤษ (Head of Features, Thames Television) ได้กล่าวถึงการรายงานสดในหนังสือชื่อ “It's live but is it real” ว่า การรายงานสดสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในทันทีทันใด

และเป็นรูปแบบการนำเสนอที่น่าตื่นตาตื่นใจ การรายงานสดยังดึงดูดความสนใจของผู้ชมที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การรายงานสดยังช่วยประหยัดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการอีกด้วย

การรายงานสดของรายการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ถือว่าเป็นสีสันของรายการข่าว จากเดิมจะใช้ในการรายงานข่าวที่เป็นเหตุการณ์สำคัญ มีผลกระทบสูง แต่ในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้อย่างแพร่หลายในข่าวหลายๆประเภท เพื่อสร้างความน่าสนใจของข่าวให้มีมากขึ้น การรายงานสดยังเป็นการพัฒนาทางด้านรูปแบบการนำเสนอของรายการข่าวให้ดึงดูดความสนใจและเร้าอารมณ์ของผู้รับสาร นอกจากนี้เทคโนโลยีทางด้านดาวเทียม ได้ทำให้สามารถเชื่อมโยงสัญญาณจากจุดใดในโลกก็ได้ ทำให้ผู้ชมทั่วทุกมุมโลกสามารถรับรู้เหตุการณ์สำคัญต่างๆ พร้อมกันได้อย่างทันทีทันใด ผ่านการนำเสนอทางการรายงานสดของสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตาม การรายงานข่าวสดในหลายเหตุการณ์ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการใช้การรายงานสดของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ไทย เช่น จากเหตุการณ์นักโทษชาวพม่าจี้จับตัวประกันที่เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2543 ได้แสดงให้เห็นภาพการรายงานสดของฝ่ายข่าวจากสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ที่มุ่งติดตามสถานการณ์อย่างกระชั้นชิด จนขาดความรอบด้านของประเด็นข่าว ให้น้ำหนักความสำคัญเพียงแค่เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นและใช้การรายงานสดเพียงเพื่อสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจ หรือเร้าอารมณ์ในข่าว แต่กลับละเลยประเด็นข่าวจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน อันจะทำให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การใช้การรายงานสดที่มักจะมีบ่อยครั้ง ในการรายงานข่าวจากทำเนียบรัฐบาลหรือรัฐสภา ยังเป็นการใช้การรายงานสดเพียงแค่วิธีการนำเสนอ ไม่ได้มุ่งเน้นความหมายในเชิงคุณค่าข่าวด้านความสดใหม่ของเหตุการณ์ แต่เป็นลักษณะของการทำงานประจำ ที่มีตารางเวลาที่แน่ชัดในการกำหนดการออกอากาศของการรายงานสด

เห็นได้ว่า การรายงานสดซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในการนำเสนอข่าวที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีการใช้ทั้งในลักษณะของการรายงานสด เพื่อสนองตอบต่อคุณค่าข่าวด้านความสดใหม่และความทันเหตุการณ์อย่างแท้จริง หรืออาจเป็นเพียงแค่การนำเอารูปแบบการรายงานสดมาใช้เพื่อสร้างความน่าสนใจในข่าวเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าข่าวทุกชิ้นจะถูกนำเสนอแบบการรายงานสด แม้กระทั่ง CNN ซึ่งเป็นสถานีข่าวที่มุ่งนำเสนอความสดของข่าวมาเป็นจุดขายนั้น ยังไม่นำเสนอข่าวสดได้ทั้งหมดต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกและการตัดสินใจในการที่จะเลือกข่าวใดข่าวหนึ่ง มานำเสนอในรูปแบบของการรายงานสด ซึ่งการคัดเลือกนี้เท่ากับเป็นการเพิ่มความหมายและความสำคัญกับข่าวที่ได้รับเลือกไปเช่นเดียวกัน โดยอาศัยปัจจัยด้านต่างๆมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

ดังนั้นการศึกษาเรื่อง กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึง กระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าวในการรายงานสด และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดรวมทั้งการนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย

ปัญหานำวิจัย

1. กระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสดประกอบด้วยขั้นตอนอย่างไรบ้าง
2. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดของฝ่ายข่าวในสถานีโทรทัศน์
3. การรายงานสดในข่าวโทรทัศน์ของไทยมีการนำเสนออย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์
3. เพื่อศึกษาการนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. ข่าวแต่ละข่าวนั้นมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการรายงานสดไม่เท่าเทียมกัน ต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจและคัดเลือกก่อนที่จะมีการนำเสนอข่าวนั้นๆในรูปแบบการรายงานสด

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสดนั้น มีความแตกต่างหลากหลาย และมีความซับซ้อนเชื่อมโยงกัน โดยไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น ซึ่งแต่ละองค์ประกอบก็อาจจะมีปัจจัยที่เหมือนหรือแตกต่างกันออกไป

3. การคัดเลือกที่จะนำข่าวใดข่าวหนึ่งมารายงานสดจะเป็นไปตามลักษณะการดำเนินงานขององค์กร ต้องมีกระบวนการกลั่นกรองโดยกลุ่มคน ผ่านขั้นตอนและกระบวนการทำงานขององค์กร

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย มีขอบเขตดังนี้คือ

1. เป็นงานวิจัยในช่วงเวลาที่เป็นปัจจุบันสมัย ไม่ได้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาการ
2. มุ่งศึกษาเฉพาะรูปแบบการรายงานสดของข่าวเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงรูปแบบการรายงานข่าววิธีอื่น

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การรายงานสด

หมายถึง การรายงานข่าวจากสถานที่ที่เป็นประเด็นข่าว ในเวลาที่กำลังออกอากาศ

ข่าวโทรทัศน์

หมายถึง ข่าวในประเทศที่ออกอากาศในช่วงเวลาของข่าวภาคหลักทางสถานี และข่าวสั้น รวมทั้งข่าวที่แทรกเข้ามาในช่วงเวลาของรายการปกติของสถานีโทรทัศน์ ทั้งนี้ข่าวในประเทศจะประกอบด้วย ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม อาชญากรรม แต่ไม่รวมถึงข่าวบันเทิงและข่าวกีฬา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยทางด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะรายงานสดของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ของไทย และเข้าใจถึงกระบวนการในคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด ตลอดจนลักษณะของการรายงานสดในรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ในข่าวโทรทัศน์ของไทย

2. ทำให้เข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของการรายงานสด ที่มีต่อการรายงานของข่าวโทรทัศน์ไทยในปัจจุบัน อีกทั้งยังนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข่าวให้มีความน่าสนใจและมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง “กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดหลักเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยไว้ 3 แนวคิดดังนี้ คือ

1. แนวคิดเรื่อง การผลิตข่าว การรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว
2. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะภาวะวิกฤติ
3. แนวคิดเรื่อง การบรรณาธิกรณ์ข่าว
4. ทฤษฎีองค์การ

1.แนวคิดเรื่องการผลิตข่าว การรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว

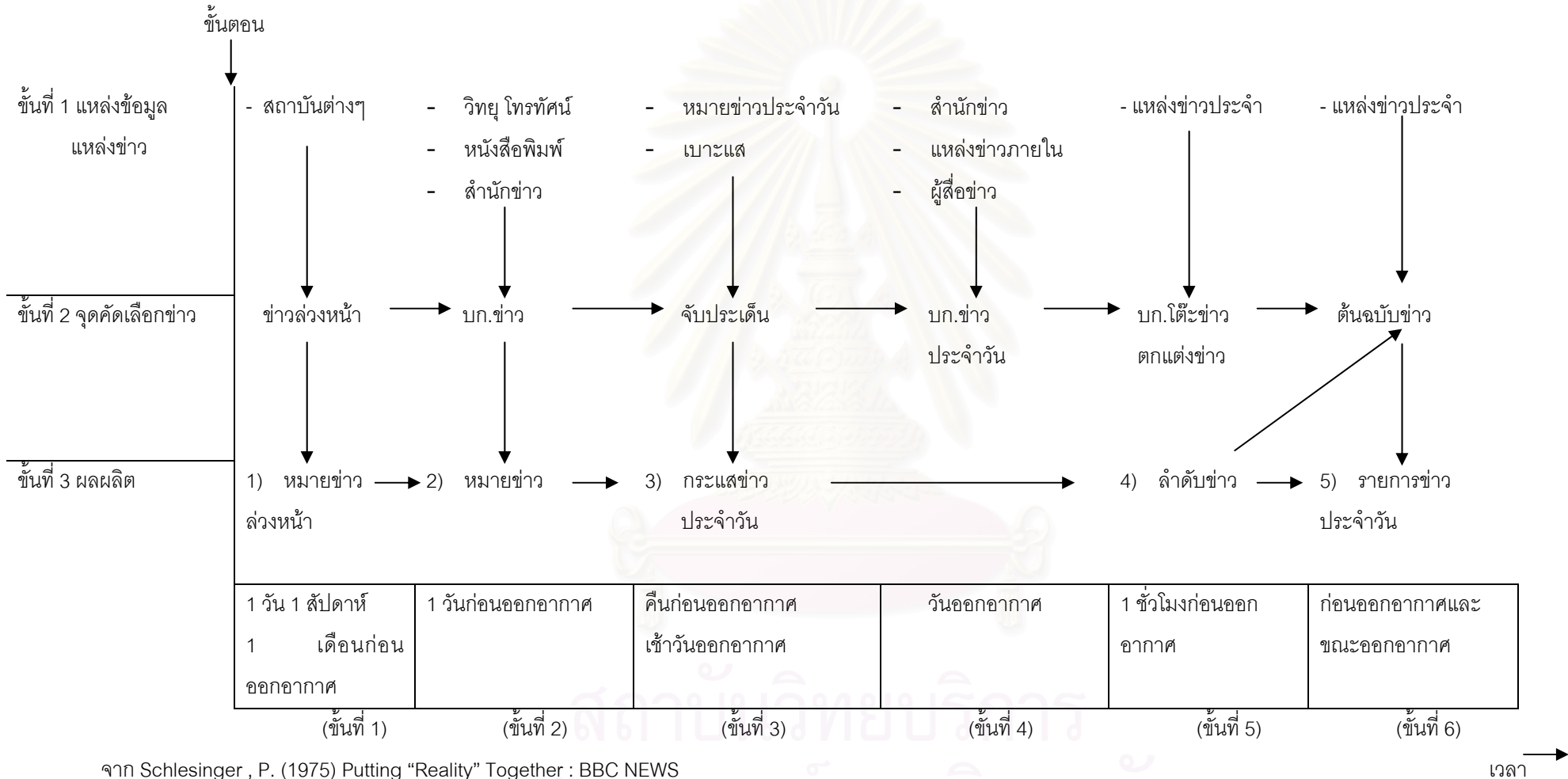
การผลิตข่าว

ทุชแมน (Tuchman ,G.1978, อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ได้ให้หลักของการผลิตข่าวไว้สองประการ คือ ประการแรก เกี่ยวกับกระบวนการรู้จักเหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว ซึ่งต้องการความประณีตละเอียดถี่ถ้วน ประการที่สอง เกี่ยวกับการมีวัตถุดิบเพียงพอที่จะเป็นข่าวได้ และมีวิธีการที่ดีพอในการจัดทำข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

สุภาพร เพชรศิริ (2536) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำข่าวในการศึกษาเรื่อง ภาพตัวแทนของไทยในโทรทัศน์ออสเตรเลียว่า ในโลกของความเป็นจริงมีเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นมากมาย กระบวนการทำข่าวโทรทัศน์จึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือก ว่าเหตุการณ์ใดที่จะได้รับการรายงาน เหตุการณ์ใดถูกตัดทิ้งออกไป บางเหตุการณ์ถูกนำมาขยายให้ความสำคัญ และในขณะที่เหตุการณ์หนึ่งๆประกอบด้วยหลายมิตินั้น ผู้รายงานข่าวได้เลือกแง่มุมไหนมารายงานและแง่มุมใดถูกมองข้ามไป

เชลซิงเจอร์ (Schlesinger,P.1978) ได้ศึกษาถึงกระบวนการทำข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์บีบีซี พบว่า ในการผลิตรายการข่าวประจำวันนั้น รูปแบบของการทำงานในแต่ละส่วนจะถูกกำหนดจากช่วงเวลาในระหว่างการออกอากาศ ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.1 การวางแผนและการคัดเลือกข้อมูลเพื่อเสนอรายการข่าวประจำวันของสถานีโทรทัศน์บีบีซี

จากการศึกษาของเซลซิงเจอร์ ได้แบ่งกระบวนการผลิตข่าวออกเป็นขั้นตอนใหญ่ๆได้ดังนี้คือ

- การวางแผนรายการข่าวประจำวัน (Planning the bulletin)

ในการประชุมของบรรณาธิการ จะให้ความสำคัญอยู่ที่การพิจารณาเกี่ยวกับการคัดเลือกข่าว (Selecting), การเรียงลำดับ (Ordering) และการปฏิบัติ (Treatment) เมื่อหมายข่าวประจำวัน รวมทั้งข่าวที่มาจากแหล่งต่างๆ เช่น ข่าวจากสำนักข่าว หรือข่าวจากสื่อต่างๆ ได้มีการพิจารณาคัดเลือกแล้ว นั้น บรรณาธิการก็จะสามารถทำตารางลำดับการรายงานข่าวได้ โดยจะประกอบด้วยรายชื่อของหัวข้อข่าวและรายละเอียดต่างๆที่จะมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวออกไปสื่อข่าว ในข่าวโทรทัศน์เป็นมาตรฐานทางการปฏิบัติของบรรณาธิการ ที่จะต้องทำลำดับการออกอากาศในแต่ละวันก่อนที่จะออกอากาศ บรรณาธิการประจำวันจะต้องมีการเตรียมการคัดเลือกและพิจารณาจากหมายข่าวที่ส่งเข้ามาล่วงหน้าหรือจากการติดตามข่าวจากสื่อต่างๆ ให้อยู่ในกรอบของความคาดหมายเกี่ยวกับคุณค่าข่าวที่สอดคล้องกับกระแสข่าวและการลำดับความสำคัญของข่าว เพื่อคัดเลือกให้มีการออกอากาศต่อไป ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของบุคลากรและองค์กรข่าวว่า สามารถทำข่าวครอบคลุมได้มากน้อยเพียงไร

- กระบวนการตรวจแก้ (The sub-editing process)

เมื่อผู้สื่อข่าวได้ออกไปรายงานข่าวและส่งข่าวกลับมาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข่าวในกระบวนการตรวจแก้ของข่าวโทรทัศน์มีความซับซ้อนกว่าสื่ออื่นๆ จากการทำงานทั้งในด้านเทคนิค และในส่วนของเนื้อหาข่าวตามแนวทางของห้องข่าว โดยทางด้านเทคนิคผู้ช่วยบรรณาธิการจะให้คำแนะนำในการตัดต่อ การเลือกภาพประกอบ การเลือกใช้กราฟฟิคต่างๆที่เหมาะสม รวมทั้งการตัดต่อเสียงจากการสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากขึ้น สำหรับทางด้านเนื้อหาข่าว ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวจะให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหาข่าวต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ชมสามารถเข้าใจเนื้อหาข่าวได้อย่างชัดเจน ในขั้นตอนนี้ผู้ช่วยบรรณาธิการต้องดูแลการเรียงร้อยรูปแบบต่างๆในการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ ภายใต้การควบคุมจากบรรณาธิการ และนำข่าวเหล่านี้ลงไปบรรจุในเวลากการออกอากาศ

- กระบวนการทำข่าวให้ทันเหตุการณ์ (The updating process)

ขณะที่ข่าวส่วนใหญ่เกิดจากการคาดคะเนของผู้ผลิตข่าว แต่ข่าวบางส่วนก็ไม่สามารถคาดเดาได้ การปรับข่าวให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอก่อนที่จะออกอากาศจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง โดยในช่วงเวลาก่อนออกอากาศจะเป็นโอกาสสำคัญ ที่บรรณาธิการจะปรับปรุงเนื้อหาข่าวให้มีความทันสมัยที่สุด ณ เวลาที่ออกอากาศ ในการผลิตรายการข่าวประจำวันจะมีโครงสร้างที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากกระบวนการนี้ บรรณาธิการข่าวประจำวันและบรรณาธิการอาวุโสต้องติดตามการไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่องของข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ และนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาข่าวในกระบวนการตรวจแก้ที่จะทำให้ข่าวมีความทันเหตุการณ์และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในกระบวนการนี้จึงมุ่งเน้นไปที่ความทันที่ทันใดของเหตุการณ์ที่จะนำมารายงานและความถูกต้องของข่าว ณ ช่วงเวลาที่ออกอากาศ

- ช่วงเวลาก่อนออกอากาศ (The hour before transmission)

เมื่อบรรณาธิการอาวุโสได้ประชุมปรึกษากับบรรณาธิการประจำวันแล้ว ก็จะปรับปรุงแก้ไขการเรียงลำดับข่าวในการออกอากาศ ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นซึ่งมีคุณค่าข่าวสูง ในช่วงเวลาก่อนออกอากาศนี้เป็นช่วงที่สำคัญมากในกระบวนการตรวจแก้ ขณะที่กระบวนการทำข่าวให้ทันเหตุการณ์ก็ยังคงดำเนินต่อไป

บทข่าวจะถูกส่งให้บรรณาธิการอาวุโสหรือหัวหน้าสายข่าวต่างๆ ตรวจเนื้อหาข่าวทั้งในด้านของการเขียนการใช้ภาษาและการรวบรวมประเด็นในข่าว จากนั้นข่าวจะถูกส่งไปยังบรรณาธิการข่าวประจำวันที่อาจจะทำการแก้ไขอีกครั้งตามที่เห็นสมควร ก่อนที่จะนำไปให้ผู้ประกาศข่าว อย่างไรก็ตามรายการข่าวมีพื้นที่และเวลาในการนำเสนอที่จำกัด ขณะที่ข่าวเป็นจำนวนมากที่หลังไหลเข้าสู่ห้องข่าว บรรณาธิการจึงจำเป็นต้องคัดเลือกข่าวว่า ข่าวใดจะนำเสนอและข่าวใดจะถูกตัดทิ้ง กระบวนการตัดสินใจนี้จะมีความยืดหยุ่นหากมีข่าวที่มีความสำคัญกว่าแทรกเข้ามา เมื่อคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอได้แล้ว บรรณาธิการต้องตัดสินใจเรียงลำดับความสำคัญของข่าว เป็นการกำหนดลำดับก่อนหลังในการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ ซึ่งในกระบวนการคัดเลือกจะเกิดจากการประชุมโต๊ะข่าว เพื่อเลือกว่าข่าวใดมีความสำคัญมากที่สุด และนำมาเป็นหัวข้อข่าวที่สำคัญประจำวันนั้น นอกจากนี้เนื้อหาข่าวแล้ว การทำงานทางด้านเทคนิคทั้งด้านภาพและเสียงก็ต้องมีการตรวจสอบความสมบูรณ์เช่นเดียวกัน

- การออกอากาศ (Transmission)

ในขั้นตอนของการออกอากาศของรายการข่าวโทรทัศน์จะประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้กำกับรายการ, เจ้าหน้าที่ฝ่ายภาพ, ฝ่ายเสียง, ฝ่ายแสง, ช่างภาพ และผู้ประกาศข่าว โดยผู้ประกาศข่าวจะเป็นผู้ทำหน้าที่นำเสนอข่าวที่ถูกบรรจุอยู่ในรายการข่าว อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงข่าวก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงนาทีสุดท้ายก่อนการออกอากาศ หรือแม้กระทั่งในระหว่างการออกอากาศ โดยบรรณาธิการข่าวประจำวันจะมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงที่จะเลือกเอาข่าวที่มีความสำคัญกว่าเข้ามาแทรกหรือแทนที่ข่าวอื่นที่มีความสำคัญน้อยกว่า

จะเห็นได้ว่า กระบวนการผลิตข่าวทางโทรทัศน์นั้น เป็นกระบวนการผลิตที่ต้องอาศัยทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆในองค์กรข่าว ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะขององค์กรข่าวต่างๆ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถแยกส่วนกันได้อย่างชัดเจน แต่ละขั้นตอนมีการทำงานที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่ เป็นกระบวนการที่ถูกจำกัดอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาการออกอากาศในแต่ละวัน ทั้งรายการข่าวประจำวันและรายการข่าวด่วนต่างๆ การทำงานข่าวจึงเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลา โดยในเวลาเดียวกันแต่ละฝ่ายขององค์กรข่าวก็จะทำงานควบคู่และสอดคล้องกันไป นอกจากนี้ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของการผลิตข่าว คือ เป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นสูง ไม่ตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์หรือข่าวที่เกิดขึ้นได้ ณ เวลานั้นๆ ได้ตลอดเวลา เพื่อความถูกต้องและความทันเหตุการณ์ของรายการข่าว

แนวคิดเรื่อง การผลิตข่าวจะนำมาเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมาออกอากาศสด ซึ่งกระบวนการคัดเลือกข่าวจะเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะการวางแผนเพื่อออกอากาศไปจนกระทั่งการออกอากาศ

การรายงานข่าว

การรายงานข่าว (Reporting) คือ กระบวนการเสาะแสวงหาแหล่งกำเนิด การรวบรวม การพิจารณาคัดเลือกรายงานข่าว และสถานการณ์ที่น่าสนใจ และมีความสำคัญที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาให้ทันกาล ชัดเจนผ่านสื่อที่มีเนื้อที่และเวลาที่จำกัด

แมคควอล (McQuail, D. 1987 อ้างถึงในศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกระบวนการทำข่าว ว่ามีอยู่ 2 แนวคิดด้วยกัน คือ ทิศนะต่อกระบวนการทำข่าว

ที่ได้รับรู้กันตามแบบสามัญสำนึก กับทัศนคติการทำข่าวที่ก่อตัวมาจากทฤษฎีวิเคราะห์เนื้อหาและองค์กร
สื่อมวลชน ความแตกต่างของแนวคิดทั้งสอง หากเขียนตามลำดับขั้นตอนออกมาเป็นแผนผังได้ดังนี้

เหตุการณ์ → เกณฑ์เลือกข่าว → รายงานข่าว → ความสนใจในข่าว

ในแนวคิดแรกลำดับขั้นตอนจะเริ่มจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ต่อจากสื่อมวลชนจะมี
ปฏิกิริยาตอบสนองด้วยการนำเอาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวมาจับ จากนั้นสื่อมวลชนจะประมวล
เรื่องราวที่ถูกเลือกสรรมาแล้วให้อยู่ในรูปของการรายงานข่าว และนำเสนอต่อสาธารณชน ซึ่งอาจจะ
สนใจหรือไม่สนใจในข่าวนั้นก็ตาม

ความสนใจในข่าว → เกณฑ์เลือกข่าว → เหตุการณ์ → รายงาน
ข่าว

แผนผังแบบที่สองนี้ เริ่มต้นจากประสบการณ์ผู้สื่อข่าวที่รู้ว่า เรื่องแบบไหนที่เป็นที่สนใจของ
ประชาชน จากนั้นจะนำเอาความสนใจมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าว โดยเกณฑ์นี้จะมีลักษณะ
คงที่ รวมทั้งยังผนวกเอาข้อบังคับขององค์กรสื่อมวลชนเข้าไปด้วย การที่เหตุการณ์หนึ่งจะได้รับการ
ยอมรับว่า มีคุณค่าหรือไม่ก็ต่อเมื่อเกณฑ์นั้นสอดคล้องกับการคัดเลือกข่าว การรายงานข่าวก็
เช่นเดียวกัน จะต้องเขียนให้เข้ากับเกณฑ์ของข่าว ซึ่งรูปแบบการเขียนนั้นต้องเป็นไปตามองค์กรข่าว
ระบุไว้หรือเขียนตามหลักปฏิบัติที่เคยทำกันมา

สำหรับลักษณะการได้มาของข่าว (ฉำน วุฑฒิกกรมรักษา, 2536) ประกอบด้วย 2 ลักษณะ
ดังนี้คือ

2.1 Active News หมายถึง ข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมด้วย
ตนเอง โดยการสื่อข่าวตามสถานที่ต่างๆ หรือบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว ซึ่งบางครั้งอาจเป็นข่าวประเภท
เจาะลึกหรือสืบสวน (Investigative News) ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์
ของผู้สื่อข่าวอย่างมาก

2.2 Passive News หมายถึง ข่าวที่ได้มาจากเอกสารที่ส่งมายังสำนักงานข่าว โดยผู้สื่อข่าวไม่ต้องออกไปแสวงหรือรวบรวมด้วยตนเอง ข่าวประเภทนี้ได้แก่ ข่าวแจก (News Release) หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ ประกาศ แถลงการณ์ ฯลฯ ซึ่งบางครั้งข่าวดังกล่าวบางชิ้นก็เป็นเบาะแสข่าว (News Tip) ได้เป็นอย่างดี สามารถนำมาปรับปรุงหรือแสวงหารายละเอียดจนเป็น Active News ได้

การนำเสนอข่าว

แกริสัน (Garrison, B. 1992, อ้างถึงใน ตฤตถนัย นพคุณ, 2541) ถึงแม้โดยพื้นฐานของการทำข่าวแล้ว การทำข่าวในทุกๆสื่อมีขั้นตอนกว้างๆคล้ายคลึงกัน แต่ด้วยธรรมชาติของสื่อที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การทำงานของนักข่าวในสื่อแต่ละชนิด จะต้องใช้ทักษะที่แตกต่างกันไปด้วย สำหรับข่าวโทรทัศน์ เป็นข่าวนำเสนอด้วยภาพและเสียง ทั้ง 2 อย่างนี้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักข่าวจะต้องคำนึงอยู่เสมอในการทำข่าวแต่ละขั้นตอน

โคห์เลอร์ (Cohler, D.K. 1994) ได้กล่าวถึงการเขียนบทข่าวโทรทัศน์ว่า ต้องเป็นข่าวที่สั้น กระชับ แต่ชัดเจนในส่วนของประเด็นและในส่วนของการใช้ภาษา และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง เพราะข่าวโทรทัศน์ไม่เหมือนข่าวหนังสือพิมพ์ที่จะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านย้อนกลับไปอ่านใหม่ได้ ข่าวที่เขียนออกมาจึงต้องเข้าใจง่ายและเข้าใจได้เร็ว ตลอดจนสัมพันธ์กับการเลือกใช้ภาพข่าว

สำหรับการเลือกใช้ภาพข่าวนั้น สุภาพร เพชรศิริ (2536) กล่าวว่า ข่าวโทรทัศน์เป็นข่าวที่สื่อภาพและเสียงผสมกัน วิธีการเล่าเรื่องหรือการรายงานข่าวจะปรากฏอยู่ในมุมมอง ระยะเวลาของภาพ แสง คำบรรยาย ฯลฯ ซึ่งเป็นนัยยะบอกว่า นักข่าวได้มีจุดยืนที่แน่นอนจุดหนึ่งในการมองเหตุการณ์ และได้ใช้กลยุทธ์การทำข่าวโทรทัศน์ที่จะรายงานให้ผู้ชมได้เห็นเหตุการณ์จากจุดเดียวกับนักข่าว ซึ่งในการเก็บภาพข่าวเพื่อนำมาเสนอเป็นข่าวนั้น สิ่งที่นักข่าวหรือช่างภาพต้องเข้าใจก็คือการจัดองค์ประกอบภาพ (Composition of Image) หมายถึง การเก็บองค์ประกอบต่างๆในภาพ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ปรากฏในตัวภาพ สถานที่ ฉากหลัง กิจกรรมในภาพ โดยจัดวางตำแหน่งทั้งทางกายภาพและทางสังคมให้สัมพันธ์กับมุมมอง และตำแหน่งที่แน่นอนอันหนึ่งของผู้ชม เป็นการกำหนดจุดยืนและมุมมองของคนดู

นอกจากนี้ แมคควอล ยังได้กล่าวถึงรูปแบบของการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ว่า มีรูปแบบที่มีความคงที่ สามารถคาดการณ์ได้และมีลักษณะเป็นสากล ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการ

คือ 1) เป็นรูปแบบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและสม่ำเสมอ 2) เป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงการมีระบบระเบียบและมีโครงสร้างที่แน่นอน 3) เป็นรูปแบบที่มีความเป็นกลางและมีข้อเท็จจริงสามารถตรวจสอบได้

โครงสร้างของการนำเสนอข่าวที่มีความสม่ำเสมอ อาจเกิดจากความจำเป็นด้านกระบวนการผลิตก็เป็นได้ กล่าวคือ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและความประหยัดในการผลิต จึงใช้กระบวนการทำข่าวอย่างที่เคยทำกันมาในอดีต เนื่องจากระยะเวลาที่เสนอข่าวในโทรทัศน์โดยเฉลี่ยมีอัตราคงที่อยู่ที่เกือบตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จำนวนหัวข้อข่าวจึงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และยังมีความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเนื้อหากับความยาวของระยะเวลาโดยเฉลี่ยอีกด้วย

ลักษณะอีกประการของการรายงานทางโทรทัศน์ คือ การเรียงลำดับก่อนหลังของหัวข้อข่าวไม่ว่าจะในลักษณะของเวลาและเนื้อที่ก็ตาม จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของข่าวนั้นๆ เช่นเดียวกับการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ โดยเป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่า หัวข้อข่าวที่ปรากฏก่อนย่อมมีความสำคัญมากที่สุดและข่าวที่กินเวลายาวที่สุดย่อมสำคัญที่สุดเช่นเดียวกัน การนำเสนอข่าวทุกข่าวย่อมเป็นเรื่องที่ไม่ใช่การเดาสุ่มอย่างไม่เป็นระบบ แต่ทว่าการเสนอนั้นต้องมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนว่า จะต้องเรียงตามลำดับความสำคัญของข่าว

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวในปัจจุบัน บ่อยครั้งที่นักข่าวจะรายงานข่าวผ่านจอโทรทัศน์มายังผู้ชมโดยตรง ซึ่งเรียกว่า การรายงานแบบ Stand up โดย สตีเฟน(Stephen, M. 1986) กล่าวว่า หากนักข่าวจะรายงานข่าวมาจากสถานที่เกิดเหตุการณ์แล้ว ควรใช้วิธีการบรรยายในลักษณะ voice over และใช้ภาพข่าวสร้างความเข้าใจเป็นหลัก โดยสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้นักข่าว Stand up ด้วยความเชื่อที่ว่า จะสร้างความน่าเชื่อถือและยืนยันถึงเหตุการณ์หรือสถานที่ รวมทั้งสามารถใช้การ Stand up เป็นตัวเชื่อมประเด็นย่อยในข่าวนั้นๆ ขณะเดียวกัน นักข่าวที่รายงานแบบ Stand up บ่อยๆ จะเป็นที่ยอมรับกับผู้ชม เป็นส่วนดึงดูดใจแก่ผู้ชม

โคห์เลอร์ (Coher, D.K 1994) ระบุถึงกรณีที่รายงานแบบ Stand up คือ กรณีการรายงานสดหรือรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน ที่นักข่าวไม่มีเวลาเตรียมตัว และไม่สามารถออกอากาศในช่วงเวลาปกติของข่าว กรณีเร่งด่วนนี้ ช่างภาพมักจะเตรียมได้เพียงกล้องและเครื่องส่งสัญญาณไมโครเวฟ ไม่มีบทหรือมีเพียงร่างทางสถานีจะให้นักข่าวรายงานผ่านกล้องโทรทัศน์ไปยังผู้ชมที่บ้านด้วยตนเอง นักข่าวจึงต้องรายงานสิ่งที่ประสบหรือรับทราบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ที่สำคัญจะต้องมีภาพเหตุการณ์จริงปรากฏขณะที่รายงานเพื่อยืนยันด้วย

นอกจากนี้ จุ่มพล รอดคำดี (2540) ได้กล่าวถึง การรายงานสดว่าหมายถึง การรายงานจากสถานที่จริง ไม่ว่าจะเป็นการรายงานข่าวหรือการรายงานแบบถ่ายทอดสด

- การรายงานข่าวสด หมายถึง การรายงานจากสถานที่เกิดเหตุการณ์อยู่ในขณะนั้นว่าเรื่องราวเป็นข่าวอย่างไร คำว่า “เป็นข่าว” อย่างไรนั้น ผู้รายงานจำเป็นต้องกำหนดประเด็น กำหนดความยาวและเรียบเรียงเรื่องราวเหตุการณ์นั้นให้อยู่ในรูปของข่าวเสียก่อนทั้งในรูปของภาพหรือคำบรรยายและกำหนดว่าภาพของผู้รายงานข่าว(นักข่าว)จะปรากฏในช่วงใด (ตามปกติมักจะปรากฏตัวในช่วง Lead ของข่าวและในส่วนของเนื้อหาข่าวช่วงสุดท้าย พร้อมทั้งบอกชื่อผู้รายงานในท้ายสุดก่อนจบข่าว) และจะมีภาพรายละเอียดของข่าวอะไรบ้างแล้วจึงทำการรายงาน ในกรณีของภาพในที่นี้ ถ้าเป็นภาพจากรถไอปี (OB) ก็จะต้องเข้ามาที่สถานีได้ทันที

- การรายงานแบบถ่ายทอดสด หมายถึง การรายงานจากสถานที่จริงและใช้เวลายาวนานพอสมควร มีการเตรียมบท (Script) หรือลำดับเหตุการณ์ไว้ล่วงหน้า มีการเตรียมกล้องไว้หลายตัว ผู้รายงานจะรู้ลำดับ (Cue) การพูดหรือการบรรยายไว้ล่วงหน้า จุดที่จะบรรยายหรือพูดจะต้องกำหนดสถานที่แน่นอน การรายงานแบบถ่ายทอดสดมักจะไม่นั่งที่ตัวผู้บรรยาย แต่จะเน้นที่เหตุการณ์เป็นหลัก อย่างไรก็ตามอาจจะมีการตัดภาพมาที่ผู้บรรยายบ้าง โดยเฉพาะในช่วงเกริ่นนำเข้าสู่รายการหรือก่อนจบการถ่ายทอดสด

เมื่อเปรียบเทียบกับกรรายงานข่าวสดกับการรายงานแบบถ่ายทอดสดนั้น ค่อนข้างจะแตกต่างกัน โดยการรายงานข่าวสดบางครั้งมีเวลาเตรียมตัวน้อยมาก การกำหนดประเด็นล่วงหน้าอาจทำได้ยาก (ยกเว้นเป็นข่าวที่มีการนัดหมายล่วงหน้า) ดังนั้นจึงมักจะมีปัญหา ถ้านักข่าวผู้นั้นไม่ได้ติดตามข่าวอย่างสม่ำเสมอ หรือหาข้อมูลไม่ทันก็มักจะรายงานเหตุการณ์ได้ไม่ลึกซึ้งพอ เล่าเหตุการณ์ได้เท่าที่มีอยู่ในภาพเท่านั้น ไม่มีรายละเอียดด้านอื่นๆที่จะนำมาสนับสนุนหรือขยายความข่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คุณสมบัติคือ การรู้จักเลือกประเด็นข่าวที่น่าสนใจ รู้ว่าคุณค่าของข่าวอยู่ที่ไหน จะเลือกประเด็นอย่างไร ภาพอย่างไรควรปรากฏอยู่ในข่าว

สำหรับการเตรียมตัวก่อนรายงานสด ผู้รายงานควรมีคำบรรยายข่าวและเลือกภาพไว้เรียบร้อยแล้ว ขณะที่อยู่หน้ากล้อง สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ต้องสร้างความน่าเชื่อถือในตัวผู้รายงาน ไม่ว่าจะเป็นคนลึกลับ การแต่งกาย ความมั่นใจ และการรายงานข่าวที่มีคุณภาพ

นอกจากนี้สถานที่รายงานสด ควรอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น การเลือกฉากหลังของผู้รายงานควรจะทำให้เห็นภาพเหตุการณ์นั้น เพื่อให้เสริมบรรยากาศของข่าวไปด้วย

รูปแบบการรายงานสดสามารถแบ่งได้ดังนี้ (Carroll, V.M. 1997)

- เฉพาะผู้รายงานข่าว (Reporter only) รูปแบบนี้จะมีเพียงผู้รายงานข่าวที่ปรากฏอยู่หน้ากล้อง ส่วนใหญ่ผู้ประกาศข่าวที่สถานี มักจะเป็นผู้นำเข้าสู่ช่วงการรายงานสด และเชื่อมต่อให้ผู้รายงานข่าวในพื้นที่ เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ก่อนจะส่งกลับไปยังสถานีอีกครั้งหนึ่ง
- ผู้รายงานข่าวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ (Reporter with interviewee) ในรูปแบบนี้จะเป็นการสัมภาษณ์สดออกอากาศ โดยผู้สื่อข่าวจะทำหน้าที่สัมภาษณ์แหล่งข่าวหรือผู้เห็นเหตุการณ์
- ผู้รายงานข่าวกับการใช้เสียง voice over หรือเสียงบรรยากาศ (Reporter with vo/nat) การรายงานสดในลักษณะนี้ ผู้สื่อข่าวจะใช้ voice over หรือ เสียงบรรยากาศ (natural sound) ในการรายงาน ปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องเฉพาะในตอนแรก จากนั้นจะใช้เสียง voice over บรรยายเหตุการณ์
- ผู้รายงานข่าวกับการใช้เสียงในเทป (Reporter with sot) รูปแบบนี้จะใช้เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์สด ผู้รายงานข่าวสามารถใช้การสัมภาษณ์ได้จากเทปที่บันทึกไว้ขณะการรายงานสด
- ผู้รายงานข่าวกับการรวมองค์ประกอบต่างๆ มาใช้ในการรายงานสด (Reporter with combinations of other script elements) ผู้สื่อข่าวสามารถใช้การรวมองค์ประกอบต่างๆของการใช้เสียง voice over ,เสียงบรรยากาศ หรือเสียงในเทป เพื่อใช้ในการรายงานสด รวมทั้งอาจใช้แผนภูมิ, แผนภาพ ประกอบการรายงาน
- Reporter with package ผู้รายงานข่าวจะปรากฏอยู่หน้ากล้องในช่วงต้นของข่าวเพื่อนำผู้ชมเข้าสู่ข่าวที่เตรียมไว้ จากนั้นข่าวที่เรียบเรียงไว้แล้ว (Package) จะออกอากาศ ผู้รายงานข่าวจะปรากฏตัวอีกครั้งในช่วงสุดท้ายของการรายงานสด และเมื่อการรายงานสดจบแล้วผู้รายงานจะเชื่อมต่อไปยังผู้ประกาศข่าวที่สถานี

แนวคิดเรื่องการนำเสนอข่าวโทรทัศน์จะนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่อง วิธีการนำเสนอในรูปแบบการรายงานสด เพื่อพิจารณาถึงวิธีการนำเสนอของการรายงานสดฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆที่นำมาใช้ และจะนำไปสู่การวิเคราะห์การใช้การรายงานสดในประเด็นข่าวต่างๆ

2. แนวคิดเรื่องภาวะวิกฤติ

ชาร์ล เอฟ เฮอร์แมน (Charles F. Hermann) กล่าวถึงความหมายของคำว่า ภาวะวิกฤติว่า สามารถแยกแยะออกได้เป็นเรื่องของระบบและการเข้าถึงกระบวนการในการตัดสินใจ ซึ่งสถานการณ์วิกฤตินั้นจะไม่ปรากฏออกมาโดยอัตโนมัติ แต่การตัดสินใจหรือกรอบของระบบ จะช่วยสร้างสมมติฐานในกรณีมีภาวะวิกฤติ โดยจะช่วยพิสูจน์ตัวแปรที่จะช่วยอธิบายผลของการเข้าถึง หรือกรอบขององค์กรบนตัวแปรสถานการณ์จะกลายเป็นความขัดแย้ง ภาวะวิกฤติเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ระบบเกิดความยุ่งเหยิง แตกแยก ยิ่งไปกว่านั้นภาวะวิกฤติ ยังเป็นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างฉับพลัน การเปลี่ยนแปลงในหนึ่งหรือหลายตัวแปรปกติ

เฮอร์แมน ได้กล่าวถึงภาวะวิกฤติในระดับนานาชาติว่า สถานการณ์แบบวิกฤติ ซึ่งมีผลกระทบร้ายแรงต่อเป้าหมายของประเทศชาติ เจ้าหน้าที่รัฐบาลระดับสูงสุด จะเป็นผู้ตัดสินใจในเหตุการณ์นั้นๆ ภายใต้ระยะเวลาจำกัด รวมกับความสามารถในการตัดสินใจในระดับสูง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาวะวิกฤติจะมีความสำคัญมาก เพราะมีช่วงระยะเวลาที่สั้นสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล และหาทางเลือกดำเนินการในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้เจมส์ เอ. โรบินสัน (James A. Robinson) ได้อธิบายความหมายของภาวะวิกฤติว่า ภาวะวิกฤติเป็นคำที่มีความหมายคล้ายกับคำว่า ความตึงเครียด (Stress) ความสับสนอลหม่าน (Panic) ความหายนะ (Disaster) และความรุนแรง (Violence) กล่าวคือ ภาวะวิกฤติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการตัดสินใจ โรบินสันได้อ้างงานวิจัยของไวเนอร์และคาน (Wiener and Kahn) ซึ่งได้ประมวลลักษณะของภาวะวิกฤติว่า มีลักษณะทั่วไปถึง 12 มิติดังนี้

1. ภาวะวิกฤติ คือ หัวเลี้ยวหัวต่อของเหตุการณ์ หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. ภาวะวิกฤติคือ สถานการณ์ซึ่งบุคคลผู้มีส่วนร่วมมีความต้องการในระดับสูงที่จะปฏิบัติงาน
3. ภาวะวิกฤติคุกคามต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ภาวะวิกฤติเป็นสาเหตุที่จะเกิดผลตามมา ซึ่งเป็นการกำหนดอนาคตของผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. ภาวะวิกฤติประกอบด้วยจุดบรรจบของเหตุการณ์ซึ่งมีผลกระทบต่อข้อกำหนดสถานการณ์ใหม่
6. ภาวะวิกฤติสร้างความไม่แน่นอนใจในการควบคุมสถานการณ์และการกำหนดทางเลือกต่างๆที่เกี่ยวข้อง
7. ภาวะวิกฤติลดความสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์และผลที่จะเกิดขึ้น
8. ภาวะวิกฤติทำให้เกิดภาวะฉุกเฉิน ความฉุกเฉิน และความวิตกกังวลให้เกิดแก่ผู้มีส่วนร่วม
9. ภาวะวิกฤติเป็นสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์รู้สึกขาดข่าวสารอย่างผิดปกติ
10. ภาวะวิกฤติเพิ่มความกดดันด้านเวลาให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง
11. ภาวะวิกฤติถูกกำหนดด้วยความเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพระหว่างผู้มีส่วนร่วม
12. ภาวะวิกฤติเพิ่มความตึงเครียดระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

คาร์ล เอ. สไลเคว (Karl A. Slaikeu) ได้อธิบายถึงลักษณะที่จะบ่งชี้ว่า สถานการณ์กำลังอยู่ในภาวะที่เรียกว่าวิกฤติ ว่ามีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เป็นเหตุการณ์อย่างปัจจุบันทันด่วน ทันทีทันใดผิดแผกไปจากเหตุการณ์ที่ดำเนินอยู่เป็นปกติ
2. เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน แม้จะมีการคาดหมายมาก่อนบ้าง แต่คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่า น่าจะเกิดกับคนอื่น ไม่เกิดกับตัวเอง
3. เป็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะฉุกเฉิน มีผลกระทบต่อร่างกายละจิตใจ จำเป็นต้องปฏิบัติการเยียวยาแก้ไขอย่างฉับพลันเป็นขั้นต่อน
4. เป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนเกี่ยวข้องกับคนหมู่มาก ต้องดำเนินการแก้ไขต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างรวดเร็ว
5. เป็นภาวะที่ผิดหวังรุนแรงชั่วคราว และไม่สามารถจัดระเบียบใดๆได้

เมื่อเกิดภาวะวิกฤติแล้ว ควรจะมีการเข้าไปแทรกในเหตุการณ์เพื่อก่อให้เกิดผลเชิงป้องกันใน 3 ลักษณะ

1. เพื่อลดความสับสนอลหม่าน
2. เพื่อลดผลกระทบของเหตุการณ์
3. เพื่อพยุງไม่ให้เกิดความเสียหายหลังจากเกิดเหตุการณ์นั้น

นิวซอมและคณะ (Newsom et al.) กล่าวว่าภาวะวิกฤติมีหลายประเภท แต่ภาวะวิกฤติที่มีผลต่อสาธารณสุข สามารถแบ่งกว้างๆเป็น 2 ประเภท คือ

1. ภาวะวิกฤตชนิดรุนแรง (Violent Crisis) เป็นภาวะวิกฤติที่มีความรุนแรง เชิงกายภาพมีผลต่อชีวิตและทรัพย์สิน เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เช่น แผ่นดินไหว ไฟไหม้ เครื่องบินตก การก่อการร้าย เป็นต้น

2. ภาวะวิกฤตชนิดไม่รุนแรง (Nonviolent Crisis) เป็นภาวะวิกฤติที่ไม่รุนแรงเชิงกายภาพแต่มีผลต่อจิตใจ และก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรง หากปล่อยทิ้งไว้

แนวคิดเรื่อง ภาวะวิกฤติ จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ โดยเฉพาะในการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน โดยฉับพลัน ไม่สามารถคาดการณ์ได้และเตรียมการหรือวางแผนได้ เช่น เหตุการณ์น้ำท่วมฉับพลัน ดึกถล่ม เครื่องบินตก เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น การปฏิบัติงานการรายงานสดจำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจ การสั่งการตลอดจนการปฏิบัติงานอย่างเร่งด่วนในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงของฝ่ายข่าวในระดับปฏิบัติการ ไม่ว่าจะ เป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวหรือบรรณาธิการประจำสายข่าว ที่จะต้องควบคุมการปฏิบัติการรายงานสดในภาวะฉุกเฉินอย่างใกล้ชิด รวมทั้งยังมีบทบาทสำคัญยิ่งในการตัดสินใจระหว่างการปฏิบัติการรายงานสดขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในภาวะเร่งด่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์

3. แนวคิดเรื่องการบริหารณัติกรณข่าว

เชลซิงเกอร์ (Schlesinger, P.1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบรรณาธิกรณกรณข่าวว่า เป็นขั้นตอนที่อยู่ระหว่างข่าวที่เสร็จสมบูรณ์กับการรายงานข่าว โดยในการบรรณาธิกรณกรณข่าวนั้นไม่เพียงแต่เป็นการคัดเลือกข่าวเท่านั้น หากยังรวมถึง การชี้แนะแนวทางในการทำข่าว การใส่มุมมองข่าวลงไป ในเหตุการณ์ การเลือกวิธีการนำเสนอ การกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของข่าว รวมทั้งการสร้างควมหมายในข่าว

นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการผลิตข่าวเป็นกระบวนการที่อยู่ภายใต้การควบคุม 2 ระบบคือ การควบคุมแบบวันต่อวัน (day-to-day) และการควบคุมแบบนาทีต่อนาที (minute-to-minute)

สำหรับการควบคุมแบบวันต่อวันนั้น (day-to-day) เป็นการควบคุมที่ผ่านการประชุมบรรณาธิกรณที่จัดขึ้นในแต่ละวัน ที่ประกอบไปด้วยหัวหน้ากองบรรณาธิกรณ บรรณาธิกรณาอาวุโส บรรณาธิกรณ และหัวหน้าสายข่าวต่างๆ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระแสข่าวที่เกิดขึ้น การประชุมบรรณาธิการยังเป็นการทบทวนและประเมินถึงบทบาทการตัดสินใจของกองบรรณาธิการในวันที่ผ่านมาด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดวาระความสำคัญของข่าวจากหมายข่าวและแหล่งข่าวที่ส่งเข้ามายังห้องข่าว โดยพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าข่าวและแนวนโยบายขององค์กรข่าว เพื่อวางแผนการออกอากาศของข่าวประจำวัน

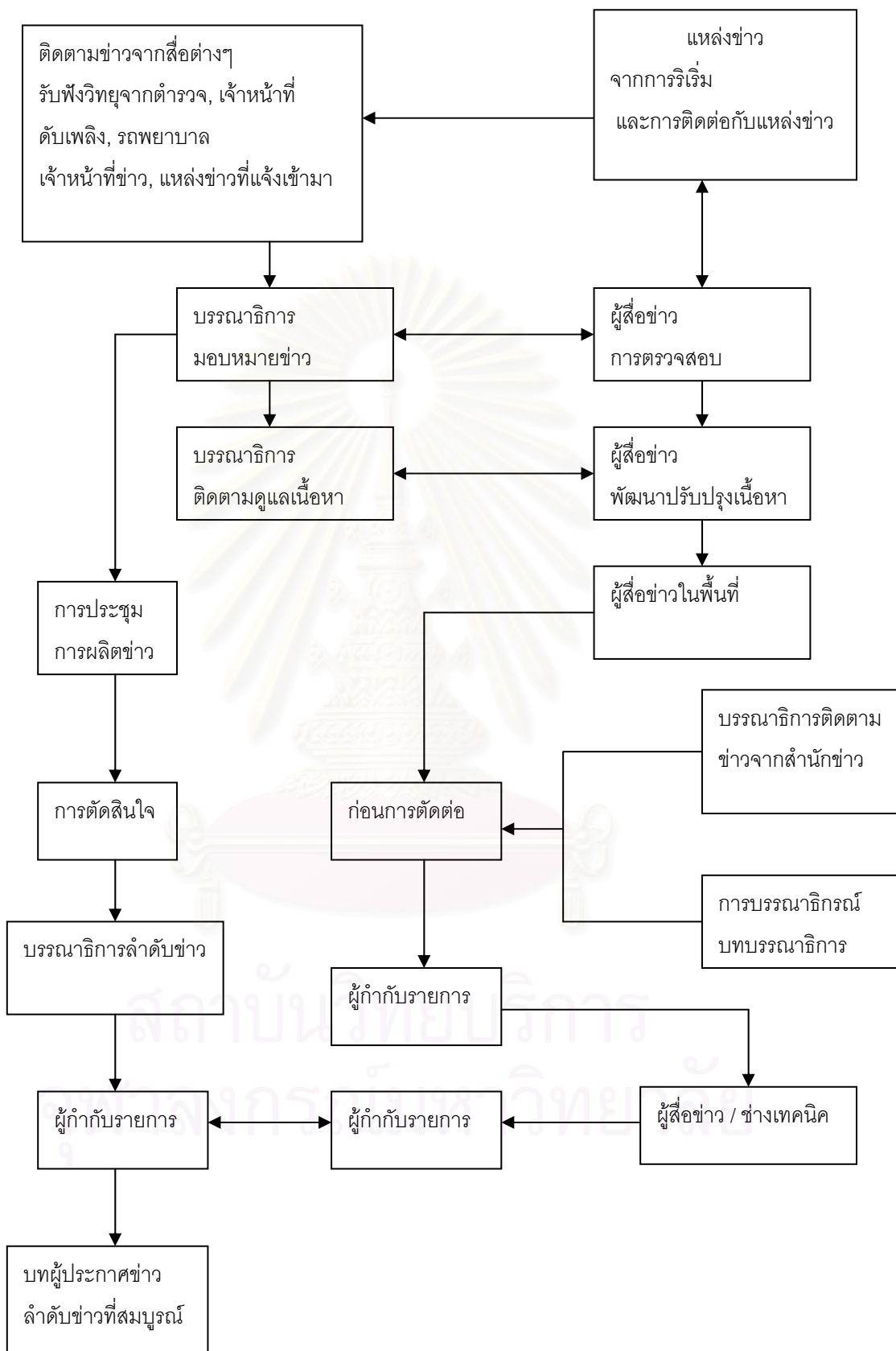
การควบคุมของบรรณาธิการประกอบด้วย 1. การกำหนดแนวทางในการทำงาน ที่มาจากประสบการณ์ของบรรณาธิการและนโยบายขององค์กร 2. การกำหนดมุมมองข่าว โดยบรรณาธิการจะให้คำปรึกษาว่าจะเลือกให้มุมมองใดในการรายงานข่าว หรือจะมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวประจำสายใดออกไปทำข่าว ซึ่งเท่าก็เป็นการกำหนดมุมมองของข่าวเช่นกัน 3. การจัดบุคลากรข่าวให้เหมาะสมในการทำข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. การเชื่อมโยงสัญญาณ โดยบรรณาธิการมีอำนาจในการตัดสินใจนำข่าวที่มีความสำคัญแทรกเข้าสู่รายการปกติได้ทันที หรือตัดสินใจที่จะเลือกใช้วิธีการรายงานสด

นอกจากนี้ในการศึกษาของ อีริคสัน, บาราเน็ค และชาน (Ericson, Baranek, and Chan, 1987) ได้ศึกษา กระบวนการผลิตข่าวทางโทรทัศน์ของประเทศแคนาดา ดังที่เสนอในแผนภาพที่ 2 ว่า บรรณาธิการข่าวคือ ศูนย์กลางของการผลิตข่าว โดยบรรณาธิการจะรับผิดชอบในการทำตารางข่าวที่จะออกอากาศประจำวัน และจะมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวรายงานข่าวในแต่ละเรื่อง รวมทั้งยังต้องติดตามดูแลการพัฒนาเนื้อหาข่าว ผู้สื่อข่าวประจำสายข่าวต่างๆ จะติดต่อมายังกองบรรณาธิการเพื่อรายงานความคืบหน้าของงานที่ได้รับมอบหมายตลอดจนมุมมองของข่าวที่ออกไปทำ และคาดการณ์ว่าข่าวที่ออกไปทำจะเสร็จสิ้นทันเวลาหรือไม่

บรรณาธิการจะคอยให้คำปรึกษาแก่นักข่าวในเรื่องมุมมองข่าว, การพัฒนาเนื้อหา และคอยชี้แนะให้นักข่าวที่ยังไม่มีประสบการณ์ บรรณาธิการจะทำงานอย่างใกล้ชิดกับนักข่าวที่ยังไม่มีประสบการณ์หรือ ในกรณีที่ทำข่าวเกี่ยวกับเรื่องสำคัญหรือเรื่องที่มีความขัดแย้ง

การประชุมของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ถูกจัดขึ้นหลายครั้งในแต่ละวัน ทั้งการประชุมบรรณาธิการและการประชุมแบบไม่เป็นทางการอีกหลายครั้งระหว่างเจ้าหน้าที่ในส่วนต่างๆ เพื่อปรึกษาและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน สำหรับการประชุมการผลิตข่าวในช่วงบ่าย จะเป็นการประชุมเพื่อตัดสินใจที่จะคัดเลือกและลำดับข่าวว่าข่าวจะเป็นข่าวนำหรือข่าวใดเป็นข่าวร้อนประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นการประชุมเพื่อให้ข้อมูลแก่ฝ่ายเทคนิคในการติดต่อภาพและเสียง ผู้กำกับการยังต้องให้คำแนะนำแก่ผู้ประกาศข่าว, ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับบทข่าวและการตัดต่อด้วยเช่นกัน

แผนภาพที่ 2.3 กระบวนการผลิตข่าวทางโทรทัศน์ของประเทศแคนาดา

จาก Ericson, Baranek, and Chan (1987)

กระบวนการบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ จึงเป็นการคัดเลือกข่าวว่าข่าวใดจะใช้หรือข่าวใดจะตัดทิ้ง การมอบหมายควบคุมการปฏิบัติงานและการไหลของข่าวสาร ตรวจสอบความถูกต้องของข่าว การเรียงร้อยข่าวทั้งในด้านภาษา การใช้ภาพ การเลือกเสียงสัมภาษณ์จากแหล่งข่าว โดยบรรณาธิการข่าวยังเป็นผู้ที่ช่วยปรับเนื้อหาและให้คำแนะนำแก่ผู้สื่อข่าว ยังทำการจัดเรียงลำดับการออกอากาศของข่าวตามความสำคัญ

สำหรับการคัดเลือกข่าวเพื่อมาออกอากาศนั้น เชลซิงเกอร์ (Schlesinger, P.1978) กล่าวว่า ส่วนใหญ่การคัดเลือกข่าวจะทำโดยอาศัยกรอบของการทำข่าวจากการพิจารณาเรื่องคุณค่าข่าว รวมทั้งผู้ที่คัดเลือกข่าวจะปรับการคัดเลือกข่าวจากการติดตามจากแหล่งข่าวอื่นๆ และยังใช้ประสบการณ์มาช่วยในการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับข่าวในการทำงาน

ในการคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการนี้ได้นำแนวคิดเรื่อง ผู้กรองสาร (Gatekeeper Approach) มาใช้ในการอธิบายขั้นตอนของการคัดเลือกข่าว ดังนี้คือ

ไวท์ (White, D.M. 1950) ได้นำแนวคิดเรื่องผู้กรองข่าวสารมาใช้ในการศึกษาเรื่อง The Gatekeeper: A Case Study in Selection of News ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกิจกรรมของบรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกันฉบับหนึ่ง ในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวสารเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์จากการศึกษา ไวท์ พบว่าบรรณาธิการข่าวเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจว่าจะเลือกข่าวใดในกระบวนการคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการนั้นความชอบส่วนตัวและภูมิหลังของบรรณาธิการเข้ามามีส่วนในการคัดเลือกด้วย ไวท์สรุปว่าการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการเป็นการกระทำโดยลำพัง และพฤติกรรมการตัดสินใจดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยทางจิตวิทยาส่วนบุคคล

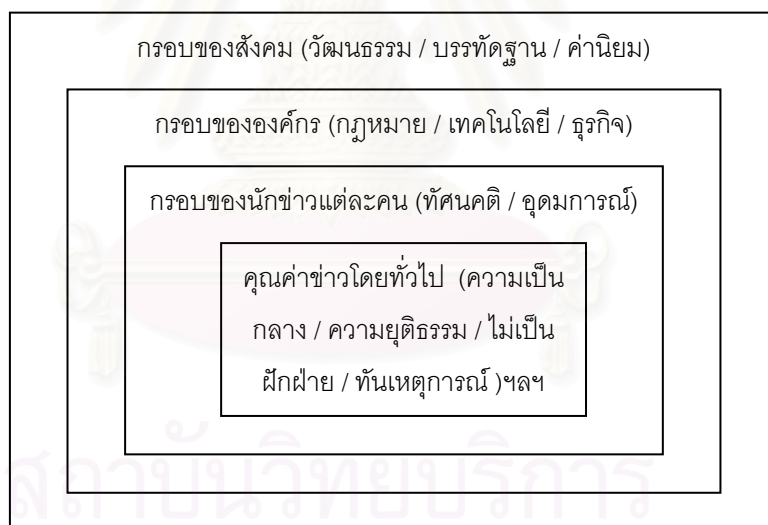
การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องผู้กรองสารอีกชิ้นหนึ่งได้แก่ งานของแมคเนลลี (Mcnelly, 1959) และงานของชไนเดอร์ (Snider, 1967) ซึ่งวิเคราะห์กระบวนการคัดเลือกข่าวว่าจะไปตัวผู้รับสารนั้น ข่าวสารต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองหลายขั้นตอน ผู้กรองสารจะประกอบไปด้วยผู้สื่อข่าว ผู้เรียบเรียงข่าว บรรณาธิการข่าว เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางจิตวิทยาส่วนบุคคล โดยข่าวสารจะถูกคัดเลือก ตบแต่งและถ่ายทอดจากผู้กรองสารคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ในส่วนลักษณะที่เป็นลูกโซ่เชิงเส้นตรง

ลิตเติล (Little, M. 1978) ได้เสนอความเห็นเรื่องผู้กรองสารไว้ว่า ผู้กรองสารเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่กองอยู่บนโต๊ะทำงานของเขาในแต่ละวันนั้น เรื่องใดบ้างที่ประชาชนควรจะรับรู้ อย่างไรก็ตามผู้กรองสารมิใช่ผู้มีอำนาจเด็ดขาด โดยปกติแล้วผู้กรองสารจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกข่าว

ส่วนใหญ่ แต่มีใช้ว่าจะเสมอไป ในบางครั้งการตัดสินใจก็กระทำโดยผู้อื่น เช่น ในกรณีที่การตัดสินใจของผู้กรองสารนั้น ขัดแย้งกับนโยบายในการเสนอข่าวของผู้ที่มีอำนาจสูงกว่า ผู้กรองสารก็มักจะฟังและปฏิบัติตาม แต่ก็มิใช่เสมอไปหรือในกรณีที่ข่าวที่ผู้กรองสารได้ตัดสินใจนำเสนอไปแล้ว เมื่อพิจารณาในภายหลังแล้วพบว่า มีความแตกต่างจากข่าวหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ อย่างชัดเจน ผู้กรองสารก็อาจจะเปลี่ยนแปลงมาตรฐานของตน หรืออาจจะไม่เปลี่ยน แต่ท่ามกลางกระแสข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามายังสำนักงานหนังสือพิมพ์อย่างมากมายในแต่ละวันนั้น การตัดสินใจของบรรณาธิการจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ข่าวสารส่วนมากจะถูกพิจารณาตีพิมพ์อย่างเงียบ ๆ และไม่สามารถจะเรียกคืนกลับมาได้ โดยการกระทำของผู้กรองสารแต่เพียงลำพัง

กระบวนการเลือกสรรข่าวประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการตัดสินใจว่าจะเลือกเอาเหตุการณ์ใดมานำเสนอและเหตุการณ์ใดที่ถูกคัดทิ้งไป ไม่ใช่เพียงแต่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้กรองสารเท่านั้น ยังมีปัจจัยทางด้านวิชาชีพ องค์กร และการควบคุมทางสังคม สามารถพิจารณาได้จากแบบจำลองดังนี้

แผนภาพที่ 2.4 แบบจำลองกระบวนการเลือกสรรข่าว

จาก สุภาพร เพชรศิริ(2536)

แนวคิดเรื่องการบรรณาธิการข่าวนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวย่างงานสด โดยการบรรณาธิการข่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทของบรรณาธิการที่มีต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมาเสนอในแต่ละวัน รวมทั้งยังมีบทบาทในเรื่องการมอบหมายควบคุมการทำงานข่าว การปรับปรุงแก้ไข และการลำดับความสำคัญของข่าว นอกจากนี้แนวคิดเรื่องการบรรณาธิการข่าว ยังนำมาวิเคราะห์ถึงกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะรายงานสดอีกด้วย

4. ทฤษฎีองค์กร (Organizational Theory)

สมมติฐานของทฤษฎีนี้ก็คือ ผู้กรองสารไม่ใช่บุคคลที่อยู่เพียงลำพังในกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าว หากแต่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ผลิตข่าว ในหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป

แมคควอล (McQuail,D.1994) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Media Organization in its context ว่า การที่องค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม มีการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การเผยแพร่ การผลิตซ้ำข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชน จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆทางสังคม ซึ่งอาจเป็นแรงกดดันหรือมีผลต่อการปฏิบัติงาน รูปแบบการจัดองค์กร และเนื้อหาสื่อมวลชน เราจึงพบว่า สื่อมวลชนมีมิติของตัวเองทั้งในแง่ของระบบการจัดการ เวลาและสถานที่ พร้อมกับถูกจำกัดภายใต้กรอบขององค์กรและของสังคม จะเห็นได้ว่าองค์กรสื่อมวลชนถูกควบคุมภายใต้ระดับต่างๆกัน การปฏิบัติภารกิจจึงไม่สามารถทำได้อย่างอิสระเต็มที่ ซึ่งหมายความว่า ต้องปฏิบัติภารกิจท่ามกลางปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังแบบจำลองนี้

แผนภาพที่ 2.5 แบบจำลององค์กรสื่อมวลชน

จาก McQuail,D. (1994)

นอกจากนี้ ภายในองค์กรสื่อมวลชนยังมีความหลากหลายและมีส่วนย่อยๆอีกมากมายที่ประกอบกันขึ้นเป็นสื่อมวลชน อิงวอลล์ (Engwall ,1978,อ้างถึงใน McQuail,D.1994) พบว่า องค์กรสื่อมวลชนมีวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกันเกิดขึ้นอย่างมากมาย วัฒนธรรมของการทำงานแต่ละ

อย่าง ต่างก็ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายหรืองานที่ทำต่างกันด้วย ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมทางด้านข่าว วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางเทคนิค เป็นต้น โดยผู้ปฏิบัติงานที่ยึดถือแนววัฒนธรรมทางด้านข่าว ก็จะเป็นผู้สื่อข่าวในฐานะเป็นผู้เก็บรวบรวมและจัดทำข่าว ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานที่ยึดถือแนววัฒนธรรมการเมืองในการทำงานก็จะเป็นกลุ่มบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวอาวุโส สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ยึดถือแนววัฒนธรรมทางเศรษฐกิจและด้านเทคนิค ก็จะเกี่ยวกับการจัดการทางการเงินกับการแก้ปัญหาทางด้านการผลิต

ความแตกต่างทั้งในด้านจุดมุ่งหมายและแนวทางการทำงานของผู้ปฏิบัติงานส่วนต่างๆภายในองค์กรสื่อมวลชน ทำให้องค์กรต้องปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายนานปีการในเวลาเดียวกันและต้องสนองตอบค่านิยมที่มีลักษณะแตกต่างกันด้วย องค์กรสื่อมวลชนจะทำงานได้สำเร็จก็ต่อเมื่อมีความขัดแย้งน้อยภายในองค์กรน้อยที่สุด ทันสตัลล์ (Tunstall ,1971,อ้างถึงใน McQuail,D.1994) กล่าวว่า องค์กรสื่อมวลชนเป็นองค์กรที่มีความประนีประนอมในการทำงานในระดับที่สูงกว่าปกติ มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หรือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ที่มีลักษณะการทำงานที่สลับซับซ้อนพอๆกัน

กลไกขององค์กรสื่อมวลชนที่ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แบ่งได้ดังนี้คือ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

1.กลไกที่มีลักษณะบังคับ (coercive) ได้แก่ การออกกฎระเบียบอย่างเข้มงวด การออกคำสั่ง โดยมีบทลงโทษกำกับอยู่

2.กลไกที่เอาอรรถประโยชน์เป็นเครื่องกำกับ (utility) ได้แก่ การใช้ผลประโยชน์ต่างๆทั้งรูปธรรมและนามธรรมเป็นเครื่องจูงใจ เช่น การให้เบี้ยขยัน ค่าล่วงเวลา การตัดเงินเดือน การเลื่อน/ลดตำแหน่ง เป็นต้น

3.การสร้างบรรทัดฐานขึ้นมาเป็นกลไก (normative) เป็นกลไกทางอ้อมที่องค์กรพยายามสร้างบรรทัดฐานหรือมาตรฐานขององค์กรขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจ เช่น การสร้างธรรมเนียมขององค์กรขึ้นมา และใช้กระบวนการถ่ายทอดหล่อหลอมสมาชิกที่เข้ามา

งานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านองค์กรมีผลต่อกระบวนการผลิตและคัดเลือกข่าว โดยในการคัดเลือกข่าวต้องมีความสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงานของแต่ละองค์กร บรีด (Breed, 1955 อ้างถึงในพรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์, 2536) ได้วิเคราะห์ไว้ในการศึกษาเรื่อง Social Control in the Newsroom : Functional Analysis ว่า การแบ่งงานกันทำ โครงสร้าง

เป้าหมายและนโยบายขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการทำข่าวให้แก่สมาชิกในองค์กรนั้นๆ ปฏิบัติตาม นอกจากนี้การควบคุมขององค์กรได้เกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการสังคมประภคิตของสมาชิกในองค์กรนั้นๆ นักข่าวในองค์กรเดียวกัน ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การทำงานในลักษณะที่เป็นงานประจำวันนั้นจะเป็นการเสริมแรงหรือตอกย้ำ โดยการควบคุมทางสังคม หมายถึงรวมถึง พฤติกรรมทุกอย่างที่สมาชิกขององค์กรได้แสดงให้เห็นปัจเจกบุคคลรู้ว่า พวกเขาทำถูกหรือผิด

ซีกัล (Sigal, 1973) อธิบายว่าผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าวและผู้บริหาร ที่มีส่วนในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวนั้น เป็นผู้กำหนดหรือหล่อหลอมเนื้อหาของข่าว การพิจารณาคัดเลือกข่าวของพวกเขาเหล่านี้ มิได้กระทำโดยลำพัง หากแต่กระทำร่วมกันโดยคำนึงถึงคุณค่าที่องค์กรนั้นยึดถือปฏิบัติอยู่

ทุชแมน (Tuchman, 1978) กล่าวว่า การทำข่าวมิใช่เพียงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริง (Facts) ที่มีอยู่แล้ว เพราะไม่ว่าจะเก็บข้อเท็จจริงอะไรมา ก็จะมีข้อเท็จจริงอยู่ชุดหนึ่งเท่านั้นที่องค์กรจะต้องเลือกเอามานำเสนอ และในแต่ละองค์กรจะมีวัฒนธรรมในการเลือกสรรข้อเท็จจริงที่เป็นข่าวที่แตกต่างกันออกไป (Tradition of Selection)

เอปสไตน์ (Epstein 1981:122) พบว่า ข่าวโทรทัศน์เป็นผลมาจากการตัดสินใจที่กระทำลงไปโดยยึดถือวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก เพื่อที่จะอ้างไว้ซึ่งการดำเนินธุรกิจของสถานีจะต้องควบคุมข่าวให้ตอบสนองความต้องการขององค์กร, สถานีจะต้องรักษาผู้ชมไว้เพื่อโฆษณา, รายการข่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับจากคนทั่วประเทศ, รายการข่าวจะต้องปฏิบัติตามกฎของ FCC, รายการข่าวจะต้องรักษาความน่าเชื่อถือไว้ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน และประการสุดท้ายสถานีจะต้องผลิตข่าวภายใต้เงินทุนและเวลาอันจำกัด

การศึกษาของกัลตุงและรูจ (Galtung and Ruge , 1965 อ้างถึงในลักษณะ คล้ายแก้ว, 2536) เรื่อง กระแสการไหลของข่าวในประเทศแถบยุโรป และการวิเคราะห์โทรทัศน์ของสวีเดนต่างเห็นพ้องกันว่า เหตุการณ์ที่จะถูกคัดเลือกหรือหยิบยกมาเป็นข่าวได้ จะต้องเป็นเรื่องของชาติหรือประเทศผู้นำหรือเป็นเรื่องราวของบุคคลชั้นนำในสังคม รวมถึงเหตุการณ์ไม่ดีทั้งหลาย ที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ อาจกล่าวได้ว่าในสังคมที่ข่าวมีไว้สำหรับขาย เกณฑ์ในการเลือกข่าวจะได้รับอิทธิพลจากวัตถุประสงค์ในการขาย สิ่งที่ถูกเลือกจะถูกรับเลือกนำเสนอเป็นข่าว

นอกจากนี้ กัลตุงและรุจ (อ้างในศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกข่าว ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางด้านองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่พบมากที่สุด หลีกเลียงได้ยากที่สุดและมักจะมีปัญหาเรื่องอุดมการณ์ติดตามมา สื่อมวลชนนั้นชอบที่จะเสนอข่าวเหตุการณ์ใหญ่ มีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวางและชัดเจนง่ายต่อการติดตามรายงานและการรับรู้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เข้ากับตารางเวลาตามปกติของการผลิตข่าว ปัจจัยต่อมาคือ ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข่าวเหตุการณ์ที่เข้ากับความคาดหวังของผู้รับสาร เป็นข่าวที่มีคุณค่าด้วย และปัจจัยสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยจะเลือกข่าวเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นนำ รวมถึงเหตุการณ์ไม่ดีที่ผู้รับสารส่วนใหญ่ให้ความสนใจ

เพ็ญแข เอี่ยมนิรัตน์ (2537) พบว่าปัจจัยด้านองค์กร จะประกอบไปด้วยปัจจัยที่แยกย่อยต่าง ๆ อันได้แก่

1.1 นโยบาย (Policy) คือนโยบายที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีกำหนดไว้เกี่ยวกับการเลือกลงข่าวบางข่าว รวมถึงการงดเว้นลงข่าวบางข่าว โดยมีนโยบายสำคัญ ๆ ดังนี้ นโยบายเกี่ยวกับธุรกิจ (business policy) นโยบายส่วนบุคคล (personal policy) และนโยบายทางการเมือง (political policy) เป็นต้น

1.2 ผู้นำความคิด (Opinion Leader) หมายถึง อิทธิพลที่เกิดจากผู้นำทางความคิดในกระบวนการคัดเลือกข่าว เช่น ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในข่าวบางประเภท ผู้ที่เสาะหาหรือรวบรวมข่าวนั้น ๆ มาโดยตรง และกลุ่มอ้างอิง (reference groups) ภายในกองบรรณาธิการ เป็นต้น

1.3 ความเห็นร่วมกันของคณะบรรณาธิการ (Consensus of Editorial Staff) ได้แก่ การประชุมโต๊ะข่าวประจำวันในกองบรรณาธิการนั้น ๆ เพื่อตัดสินใจคัดเลือกข่าวประจำวัน

1.4 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนประเภทอื่น เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วผู้มีอำนาจในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น รวมถึงการดูรายการวิทยุโทรทัศน์หรือสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มในการเสนอข่าวที่คาดว่าผู้อ่านน่าจะให้ความสนใจ

ทฤษฎีองค์กรเป็นแนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรายงานสด โดยมุ่งเน้นไปที่การคัดเลือกหรือการตัดสินใจนั้นไม่ได้เกิดจากบุคคลใดเพียงบุคคลหนึ่ง

หากแต่เกิดจากการทำงานกันเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งในองค์กรข่าว ที่มีลักษณะแนวนโยบายและวัฒนธรรมภายในองค์กรที่แตกต่างกันออกไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรนุช เลิศจรรยาภักดิ์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โทรทัศน์: วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการศึกษาข่าวภาคค่ำที่ออกอากาศในเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท.(ขณะนั้นจัดรายการข่าวร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3) ผลการวิจัยพบว่า วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวจะยึดหลักการบริหารงาน นโยบายวัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญ

สำหรับงานวิจัยของพรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์ (2534) ได้ศึกษากระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์ : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 พบว่า กระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์มี 5 ขั้นตอนดังนี้คือ 1. ขั้นการเลือกเรื่องที่จะทำข่าว 2. ขั้นการสื่อข่าว - ทำข่าว 3. ขั้นการติดต่อ - ลงเสียง 4. ขั้นการคัดเลือกและจัดเรียงลำดับความสำคัญของข่าว 5. ขั้นการคัดเลือกเพื่อออกอากาศ โดยในกระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์ความแตกต่างกันไปตามประเภทของข่าว ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ 1. ปัจจัยทางด้านบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวและภูมิหลังของนักข่าว 2. ปัจจัยในเรื่องความกดดันของเวลาและข้อจำกัดของสถานี 3. ปัจจัยทางด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานี 4. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการแข่งขัน 5. ปัจจัยทางด้านการเมืองสังคมและวัฒนธรรม 6. ปัจจัยทางด้านคุณค่าและธรรมเนียมปฏิบัติที่นักข่าวยึดถือปฏิบัติ

ประนอม หลีพันธุ์ (2542) ได้ศึกษากระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์ไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกและกำหนดประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ แบ่งเป็นปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ นโยบายสถานี ช่วงเวลานำเสนอ บรรณาธิการประจำวัน บรรณาธิการอาวุโสและเจ้าหน้าที่แปลข่าว ปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ แหล่งข่าว คุณค่าข่าว สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโลกและการนำเสนอข่าวของโทรทัศน์คู่แข่ง

จากงานวิจัยทั้ง 3 ชิ้นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือกชาวที่จะมานำเสนอนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกชาวแบ่งออกได้เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ภูมิหลังและธรรมเนียมปฏิบัติของนักข่าว บรรณาธิการข่าว นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานี เวลา ข้อจำกัดของสถานี การบริหารงาน เป็นต้น สำหรับปัจจัยภายนอกได้แก่ ปัจจัยทางด้านระเบียบข้อกฎหมาย ภาวะการแข่งขัน สภาพสังคมวัฒนธรรม เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์การนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ช่องต่างๆ และสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการรายงานสด และกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด

แหล่งข้อมูลในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ข้อมูลประเภทบุคคล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้คือ

1.1 หัวหน้ากองบรรณาธิการ หรือผู้บริหารฝ่ายข่าวในระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นผู้รับนโยบายจากฝ่ายบริหารของสถานีโทรทัศน์มาควบคุมดูแลการทำงานด้านข่าวให้เป็นไปตามนโยบายและจุดยืนของสถานีโทรทัศน์นั้นๆ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในกระบวนการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 7 ช่อง ดังนี้คือ

- 1) สำราญ ฉัตรโท หัวหน้าฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อสมท.(สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2545)
- 2) ฐเรศวร์ ฐนะสมบุรณ์ หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2545)
- 3) สมเกียรติ เจริญบุญโยยิ่ง หัวหน้ากองบรรณาธิการสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7(สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2545)
- 4) ณรงค์ รุ่งวัฒนา หัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. (สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2545)
- 5) ทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์ ผู้อำนวยการส่วนผลิตข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2545)
- 6) วสันต์ ภัยหลีกถี้ ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี (สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2545)

- 7) รัชชพล เหล่าวานิช บรรณารักษารบริหารสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล (สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2545)

1.2 บรรณารักษารข่าวประจำวันและบรรณารักษารข่าวประจำสางงานข่าวต่างๆ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด รวมทั้งยังทำหน้าที่มอบหมายงาน กำหนดประเด็นข่าว และควบคุมการทำงานของผู้สื่อข่าวอย่างใกล้ชิดในการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง

- 1) สนมพร ฉิมเฉลิม รองหัวหน้ากองบรรณารักษาร ช่อง 3 (สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2545)
- 2) กฤษดา นุเวที รองหัวหน้ากองบรรณารักษาร ช่อง 3 (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2545)
- 3) ชิตพันธ์ วงศ์ไทย บรรณารักษารข่าวเศรษฐกิจ/ บรรณารักษารข่าวประจำวัน ช่อง 5 (สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2545)
- 4) กฤษณะ อนุชน บรรณารักษารข่าวภูมิภาค / บรรณารักษารข่าวประจำวัน ช่อง 7 (สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2545)
- 5) สุวิทย์ สุทธิประภา บรรณารักษารข่าวการเมือง / บรรณารักษารข่าวประจำวัน ช่อง 9 (สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2545)
- 6) ทองทศ มหามนตรี บรรณารักษารข่าวมหาดไทยอาชญากรรม / บรรณารักษารข่าวประจำวัน ช่อง 11 (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2545)
- 7) เจริญศรี หงษ์ประสงศ์ บรรณารักษารข่าวการเมือง / บรรณารักษารข่าวประจำวัน ช่อง 11 (สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2545)
- 8) อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ บรรณารักษารประจำวันไอทีวี (สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2545)
- 9) ดำรงค์ ทองเจริญสุข บรรณารักษารออกอากาศเนชั่นแซนแนล (สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2545)

1.3 ผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ซึ่งคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์ในการรายงานสด โดยผู้สื่อข่าวจะเป็นด่านสุดท้ายในการคัดเลือกประเด็น การเน้นหนักในบางแง่มุม การเลือกวิธีการนำเสนอ และเป็นผู้ที่นำเสนอข่าวนั้นๆ หรือในบางสถานการณ์ ผู้สื่อข่าวอาจมีส่วนร่วมในการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด

- 1) ชาญชัย กายสิทธิ์ ผู้ประกาศข่าว ช่อง 3 (สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2545)
- 2) จีวรธรณ พูลสุข ผู้สื่อข่าว ช่อง 5 (สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2545)

- 3) สมโภชน์ ไตรรักษา ผู้ประกาศข่าว / ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวการเมืองช่อง 7 (สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2545)
- 4) ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์ ผู้สื่อข่าวช่อง 7 (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2545)
- 5) ธนิตา เจริญรัฐ ผู้สื่อข่าวช่อง 9 (สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2545)
- 6) รัชดา ตรงดี ผู้ประกาศข่าวช่อง 11 (สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2545)
- 7) เชิงชาย หวังอุ้น ผู้ประกาศข่าว / ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวการเมืองไอทีวี (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2545)
- 8) มัลลิกา บุญมีตระกูล ผู้สื่อข่าวไอทีวี (สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2545)
- 9) วิศัลยา สว่างเจริญ ผู้ประกาศข่าวเนชั่นแนล (สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2545)

2. ข้อมูลประเภทเทปการรายงานสด ของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 7 สถานี โดยทำการศึกษาจากเทปการรายงานสดทั้งที่อยู่ในช่วงของรายการข่าวประจำวันของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ รวมทั้งศึกษาการรายงานสดที่ไม่ได้อยู่ในช่วงเวลาของรายการข่าวประจำวัน แต่เป็นการรายงานสดที่แทรกเข้าไปอยู่ในช่วงรายการปกติของทางสถานี ซึ่งมักจะเป็นข่าวด่วน หรือการรายงานเหตุการณ์สำคัญต่างๆ

เทปการรายงานสดที่เลือกนำมาประกอบการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกตามช่วงระยะเวลาของการรายงานสด ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 – 30 พฤศจิกายน 2544 ของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 7 สถานี ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท., สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท., สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์, สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และสถานีโทรทัศน์เนชั่นแนล

ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่ได้มุ่งทำการศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อเน้นว่ามีประเด็นข่าวใดบ้างที่น่าเสนอแบบการรายงานสด แต่เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพที่นำเทปการรายงานข่าวสด มาวิเคราะห์การนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย โดยเลือกเทปการรายงานสดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมาประกอบการศึกษา เนื่องจากพบว่า มีเหตุการณ์สำคัญๆ หลายเหตุการณ์ที่น่าเสนอเป็นข่าวในประเทศ เทปการรายงานสดดังกล่าวได้นำมาใช้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนแม่นยำขึ้น

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ เอกสารแผนปฏิบัติการของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท., โครงสร้างและหน้าที่ของฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 , โครงสร้างของฝ่ายข่าวในสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลประเภทเทปการโทรทัศน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นแรกได้ทำการรวบรวมประเภทเทปการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ โดยทำการติดต่อไปยังสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อขอสำเนาเทปข่าวย้อนหลัง เลือกเฉพาะการรายงานสดของฝ่ายข่าวทั้งที่อยู่ในช่วงเวลาของรายการข่าวปกติ และการรายงานสดที่แทรกอยู่ในช่วงเวลาของรายการประเภทอื่นๆของทางสถานี ในการขอสำเนาเทปการรายงานสดย้อนหลัง สถานีโทรทัศน์ทั้ง 7 ช่อง ได้เก็บเทปข่าวการรายงานสดรวมกับรายการข่าว ซึ่งต้องนำมาเลือกสำเนาเฉพาะการรายงานสดในภายหลัง

เครื่องมือในการวิจัยคือ การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา โดยใช้วิเคราะห์การนำเสนอของการรายงานสด และยังนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เทปการรายงานสดในลักษณะต่างๆมาประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึกต่อไป

2. ข้อมูลประเภทเอกสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารเริ่มจากการติดต่อสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อขอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์กรข่าว แนวนโยบาย การบริหารงาน การจัดสรรบุคลากร เพื่อนำมาประกอบการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานในองค์กร และนำมาประกอบการสัมภาษณ์

3. ข้อมูลประเภทบุคคล

รวบรวมโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก บุคคล 3 กลุ่ม ประกอบด้วย หัวหน้ากองบรรณาธิการ, บรรณาธิการ และผู้สื่อข่าว รวมทั้งสิ้น 25 คน เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากบุคคลกลุ่มต่างๆ และทำให้เข้าใจภาพการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเก็บข้อมูลเริ่มจากการติดต่อไปยังสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อขออนุญาตหมายแหล่งข้อมูลที่ต้องการ

การสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลทำมากกว่าหนึ่งครั้ง โดยกลับไปสัมภาษณ์ซ้ำแหล่งข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีข้อสงสัย และได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนชัดเจน การสัมภาษณ์ซ้ำเป็นการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนคือ

1. กระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสดตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน คัดเลือก การมอบหมายงาน จนกระทั่งการออกอากาศ และการถอนที่มรายงานสด
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด
 - ในการเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสดในแต่ละครั้งคำนึงถึงอะไรเป็นสำคัญ
 - ข่าวที่จะรายงานสดต้องมีคุณสมบัติอย่างไร
 - หลักการและแนวนโยบายของสถานีต่อการนำเสนอการรายงานสด
 - ความพร้อมของสถานีในเรื่องของบุคลากร เทคโนโลยี งบประมาณ มีผลต่อการตัดสินใจหรือไม่ อย่างไร
 - แนวคิดในการทำงานด้านข่าวขององค์กร หรือวัฒนธรรมในองค์กรข่าวมีผลต่อการตัดสินใจอย่างไร
 - การแข่งขันของสื่อในปัจจุบันมีผลต่อการตัดสินใจหรือไม่ อย่างไร
3. ลักษณะการนำเสนอในรูปแบบการรายงานสด
 - การรายงานสดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีการนำเสนออย่างไร
 - ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นำการรายงานสดมาใช้อย่างไร
 - มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการรายงานสดให้เหมาะกับสถานการณ์หรือประเด็นข่าว อย่างไร
 - มีปัญหาและอุปสรรคอะไรในการตัดสินใจเลือกใช้การรายงานสด อย่างไร
 - มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้การรายงานสดอย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากเทปการรายงานสด มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเพื่อศึกษาถึงการนำเสนอและโครงสร้างของการรายงานสดที่ปรากฏอยู่ในข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก มารวบรวมและวิเคราะห์ เพื่อทำให้เข้าใจถึงภาพรวมของการรายงานสดในฝ่ายข่าวโทรทัศน์ของไทย ทั้งทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของฝ่ายข่าวในการรายงานสดแต่ละครั้ง รวมทั้งกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสดว่ามี

กระบวนการอย่างไร และเลือกใช้รูปแบบการรายงานสดในลักษณะใด เพราะเหตุใด โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบรรณาธิกรณข่าว ผู้กองสาร และทฤษฎีองค์กร รวมทั้งกระบวนการผลิตข่าว การรายงานข่าว และการนำเสนอข่าวในสื่อโทรทัศน์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยในการตัดสินใจในการรายงานสด และกระบวนการคัดเลือกข่าวที่นำมารายงานสด

นอกจากนี้ยังนำข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาเทปการรายงานสด มาประกอบการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวที่จะนำมารายงานสด และนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ รวมทั้งนำมาใช้เป็นตัวอย่งประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำงานด้านข่าวในองค์กร นำมาประกอบการวิเคราะห์ที่ปัจจัยทางด้านองค์กรว่า มีผลต่อการตัดสินใจในการรายงานสดอย่างไร รวมทั้งยังทำให้เข้าใจถึงภาพรวมของการทำงานในองค์กรข่าวของแต่ละสถานีได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การนำเสนอข้อมูล

ผลจากการศึกษา เรื่อง “กระบวนการการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย” ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อนำเสนอข้อมูลในประเด็นต่างๆดังนี้

- วิธีการนำเสนอข่าวในรูปแบบการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำเอารูปแบบการรายงานสดมาใช้ว่า มีวัตถุประสงค์ในการใช้ ตลอดจนใช้การรายงานสดเพื่อทำหน้าที่อย่างไร
- กระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด โดยกระบวนการคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด นำเสนอตั้งแต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการคัดเลือก จนกระทั่งการนำข่าวมาออกอากาศโดยการรายงานสด จากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมาประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพในการคัดเลือกข่าวที่นำมารายงานสด

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยภายในองค์กรข่าวหรือสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ทั้งในแง่นโยบายหรือจุดยืนของสถานี งบประมาณแนวคิดในการทำงานข่าวและศักยภาพของบุคลากร รวมทั้งความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อ

การรายงานสด ซึ่งแต่ละสถานีก็จะมีปัจจัยภายในองค์กรที่แตกต่างกัน สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพการแข่งขันของการทำงานด้านข่าวระหว่างสื่อโทรทัศน์ด้วยตัวเอง และกับสื่อต่างๆ อีกทั้งสภาพการณ์ในสังคมและความสนใจของประชาชนที่มีต่อประเด็นข่าวต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การนำเสนอรูปแบบการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย

การรายงานสด คือ วิธีการรายงานข่าวจากสถานที่ที่เป็นประเด็นข่าว ขณะที่กำลังออกอากาศ โดยช่วยลดระยะเวลาขั้นตอนการผลิตข่าวให้สั้นลง ทำให้การผลิตข่าวสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อีกทั้งตอบสนองต่อสภาพการแข่งขันในการรายงานข่าวของฝ่ายข่าวในสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การรายงานข่าวในรูปแบบของการรายงานสดนี้ทำให้ผู้ชมในทั่วประเทศที่สามารถรับชมข่าวได้อย่างทันทีทันใดและทันเหตุการณ์

ปัจจุบันวิธีการรายงานสดเป็นรูปแบบการนำเสนอข่าวที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในรายการข่าวโทรทัศน์ไทย รวมทั้งยังเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งของการแข่งขันช่วงชิงความเร็วในการออกอากาศเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้มากที่สุด

จากการศึกษาการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2544 - 30 พฤศจิกายน 2544 เป็นระยะเวลา 2 เดือน พบว่า เหตุการณ์ที่สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นำเสนอข่าวในรูปแบบรายงานสด มีทั้งสิ้น 9 เหตุการณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นในตารางที่ 4.1 และ 4.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 การรายงานข่าวสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ
ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2544 – 30 พฤศจิกายน 2544

ข่าวที่นำมารายงานสด (ลำดับตามวันที่เกิดเหตุการณ์)	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ช่อง ไอทีวี	ช่อง เนชั่น
1. งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา						/	
2. งานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลา						/	
3. คลังแสงระเบิด	/	/	/	/	/	/	/
4. ดวงเฉลิมเป็นผู้ต้องหาฆ่าตำรวจ	/	/	/	/	/	/	/
5. ลอยกระทง		/		/	/	/	
6. การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร	/	/	/	/	/	/	/
7. ปรากฏการณ์ฝนดาวตก		/	/	/	/	/	/
8. การสัมมนาหอการค้าที่จังหวัด เชียงราย						/	
9. การประชุมจากทำเนียบรัฐบาล , รัฐสภา	/	/	/	/	/	/	/

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงความถี่,ความยาวและจำนวนวันตลอดการรายงานสดของข่าวแต่ละเหตุการณ์

ข่าวที่นำมารายงานสด	ช่อง3			ช่อง5			ช่อง 7			ช่อง 9			ช่อง 11			ไอทีวี			เนชั่นแซนด์		
	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน	ครั้ง	นาที	วัน
1. งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	11	2	-	-	-
2. งานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	14	1	-	-	-
3. คลังแสงระเบิด	8	38	3	11	84	3	11	71	3	10	41	3	5	26	3	28	112	5	25	117	4
4. ดวงเฉลิมเป็นผู้ต้องหาฆ่าตำรวจ	7	23	3	11	31	3	8	17	3	5	13	3	5	12	3	40	78	10	22	67	7
5. ลอยกระทง	-	-	-	1	4	1	-	-	-	1	3	1	1	5	1	1	8.3	1	-	-	-
6. ประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร	8	19	3	8	22	3	8	21	3	7	23	3	8	27	4	11	35	3	11	33	3
7. ปรากฏการณ์ฝนดาวตก	-	-	-	2	4	1	1	3	1	1	3	1	1	3.30	1	8	72	1	5	19	1
8. การสัมมนาหอการค้าไทย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	18	12	-	-	-
9. การประชุมจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา	90	249	32	77	217	32	82	227	31	61	164	29	-	-	-	113	329	33	59	161	19

ความถี่ที่ข่าวนั้นรายงานสดทั้งหมด(ครั้ง)

ระยะเวลาของข่าวที่รายงานสด (นาที)

จำนวนวันที่รายงานสด(วัน)

จากการรายงานข่าวสดในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 จะเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์ที่นำมารายงานสดทั้งสิ้น 9 เหตุการณ์ โดยมี 3 เหตุการณ์ที่ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องรายงานสด ซึ่งก็คือ 1. เหตุระเบิดบริเวณคลังเก็บวัตถุระเบิดและเครื่องกระสุนของแผนก 5 กองคลังแสง กรมสรรพวุฒทหารบก ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2544, เหตุการณ์ที่ 2 ข่าวร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ทเวินตี๊ฝบ ในโรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2544 และเหตุการณ์ที่ 3 การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรระหว่างวันที่ 10 - 12 พฤศจิกายน ที่จังหวัดบุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดซึ่งทุกสถานีรายงานสดนั้น ไอทีวีเป็นช่องที่รายงานต่อเนื่องยาวนานที่สุด คือ 5 วัน มีความถี่ในการรายงานสดทั้งหมด 24 ครั้ง รองลงมาคือ เนชั่น รายงานทั้งหมด 4 วันมีความถี่ 22 ครั้ง แต่เมื่อรวมระยะเวลาในการรายงานสดแล้วเนชั่นมีระยะเวลาในการนำเสนอมากกว่าไอทีวี ช่อง 5 ใช้ระยะเวลาในการนำเสนอข่าวสดรองลงมาจากเนชั่นและไอทีวี แต่มีความถี่ในการนำเสนอเท่ากับช่อง 7 รองมาได้แก่ ช่อง 9 ,ช่อง 3 และช่อง 11 ตามลำดับ

ขณะที่การรายงานสดคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม ไอทีวีอีกเช่นเดียวกันที่รายงานสดมากที่สุด คือ 10 วัน ความถี่ทั้งหมด 40 ครั้ง ขณะที่เนชั่น, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 11 รายงานสดข่าวรองลงมาตามลำดับ

สำหรับการรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรซึ่งเป็นข่าวที่ทุกช่องไปรายงานสดเช่นเดียวกับข่าวคลังแสงระเบิดและข่าวคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม เนชั่นรายงานมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นไอทีวี และช่อง 11 ตามลำดับ โดยช่อง 11 รายงานสดด้วยจำนวนวันที่มากกว่าคือ 4 วัน แต่ความถี่และเวลาในการรายงานสดน้อยกว่าไอทีวีและเนชั่น

เหตุการณ์ที่สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆนำมารายงานสดเป็นอันดับรองลงมา คือ ปราบฏาการณ์ฝนดาวตก เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 โดยการรายงานสดปราบฏาการณ์ดาวตกช่องที่ไม่ได้รายงานสดคือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. ขณะที่ไอทีวีรายงานสดด้วยความถี่และเวลามากกว่าช่องอื่นที่รายงานสด, สำหรับการประชุมคณะรัฐมนตรีจากทำเนียบรัฐบาล การประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภาจากรัฐสภาที่มีเป็นประจำทุกสัปดาห์ ก็ถูกนำมารายงานสดในรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์เกือบทุกช่อง จากระยะเวลา 2 เดือนที่ทำการศึกษา

พบว่า ไอทีวีรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภาเป็นอันดับหนึ่ง รายงานถึง 33 วัน รองลงมาคือ ช่อง 3 ขณะที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ไม่ได้รายงานสด

สำหรับประเพณีลอยกระทง วันที่ 31 ตุลาคม 2544 สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล ไม่ได้รายงานสด ขณะที่สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆอีก 4 ช่องรายงานสด โดยในช่วงนี้สถานีโทรทัศน์ช่องที่ทำการรายงานสดมีการรายงานข่าวด้วยความถี่ที่เท่ากัน แต่ระยะเวลาในการรายงานสดไอทีวีก็ยังคงเป็นช่องที่รายงานสดมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์อีก 2 เหตุการณ์ที่มีสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเพียงช่องเดียวนำมา รายงานสด คือ 1. งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, งานรำลึกถึงวีรชน 14 ตุลาคม 2516 และการเปิดอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา บริเวณสี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนิน และเหตุการณ์สุดท้ายการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศที่จังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 17 -18 พฤศจิกายน 2544

จากข่าวเหตุการณ์ที่นำมารายงานสดข้างต้นนั้น สามารถแบ่งลักษณะเหตุการณ์ได้เป็น 3 ประเภทดังนี้ 1. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ 2. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน และ 3. เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

4.1 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ

เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ คือ เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น จากกำหนดการข่าวหรือจากแหล่งข่าว รวมทั้งจากการประเมินสถานการณ์ของบรรณาธิการข่าว เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้านี้ ทำให้สามารถตัดสินใจ เตรียมการหรือวางแผนการรายงานสดได้ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น ข่าวลักษณะนี้มักจะเป็นข่าวเกี่ยวกับการประชุมนัดสำคัญๆ การแถลงข่าว กิจกรรมในวาระพิเศษต่างๆ ตลอดจนการรายงานสดงานเทศกาลประเพณีประจำปี

จากการรายงานสดในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 ถ้าแบ่งตามลักษณะของเหตุการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า เหตุการณ์เกือบทุกเหตุการณ์ที่นำมารายงานสด เป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า มีเพียงเหตุการณ์เดียวที่เป็นเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า นั่นก็คือ เหตุการณ์คลังแสงระเบิด

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเหล่านี้ มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของเหตุการณ์ อันจะมีผลต่อการเตรียมการรวมทั้งการวางแผนในการรายงานสดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีระดับในการรู้ล่วงหน้า หรือความแน่นอนของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ไม่เท่ากัน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ 1.เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการที่ชัดเจน เป็นเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงจากกำหนดการมากนัก ซึ่งจากการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 รวมระยะเวลา 2 เดือน พบว่า เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการชัดเจน ได้แก่ งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลาและ 14 ตุลา, ประเพณีลอยกระทง, การประชุมที่ทำเนียบรัฐบาล และรัฐสภา, การประชุมหอการค้าไทยที่จังหวัดเชียงราย และการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร

ขณะที่เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าในลักษณะที่ 2 เป็นเหตุการณ์ที่แม้ว่าจะรู้ล่วงหน้ามาก่อนว่าจะเกิดเหตุการณ์ขึ้น แต่ไม่รู้ถึงกำหนดการที่แน่ชัดว่าจะมีความเคลื่อนไหวไปในทิศทางใดต่อไป โดยเหตุการณ์ในลักษณะนี้ต้องอาศัยการคาดการณ์ รวมทั้งการประเมินสถานการณ์จากทีมข่าวและบรรณาธิการข่าว เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จากการเก็บข้อมูลพบว่า เหตุการณ์รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน ได้แก่ ปรากฏการณ์ฝนดาวตก และการรายงานสดคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาพร้อมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.1.1 การรายงานสดข่าวรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา / การรำลึกถึงวีรชน 14 ตุลา

การจัดงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเป็นการจัดงานเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าวและวีรชนที่ล่วงลับไปแล้ว สำหรับการจัดงานรำลึกถึงวีรชนเดือนตุลาได้จัดต่อเนื่องมาเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดงานในปีนี้เป็นการจัดงานในวาระพิเศษกว่าปีอื่นๆ เนื่องจากปีนี้เป็นวันครบ 25 ปีเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงได้มีการจัดงานรำลึกถึงเหตุการณ์ยิ่งใหญ่กว่าทุกๆปี ขณะที่งานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ในปีนี้ได้มีการเปิดอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาอย่างเป็นทางการ บริเวณสี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนิน จึงได้จัดงานอย่างยิ่งใหญ่เช่นเดียวกัน

การรายงานสดข่าวการรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีเพียงสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเพียงช่องเดียวที่ไปรายงานสด โดยสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รายงานสดข่าวการจัดงานรำลึกเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นประจำเกือบทุกปี เนื่องจากเห็นว่าเป็นวันที่รำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญอันมีผลทางประวัติศาสตร์การเมืองไทย รวมทั้งเป็นวันที่ชาวไทยควรจะระลึกถึงและให้ความสำคัญ โดยในปีนี้ก็เช่นเดียวกัน สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รายงานสดข่าวเหตุการณ์ทั้ง 2 เหตุการณ์ดังนี้

ไอทีวี รายงานสดจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 6 ตุลาคม 2544

- 14.00 น. - การจัดพิธีรำลึกวีรชน 6 ตุลาคม 2519 ที่บริเวณอนุสรณ์สถาน 6 ตุลา ช้าง
หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยมีนักการเมืองและญาติวีรชนตลอดจน
มาร่วมงาน
- นายอุทัย พิมพ์ใจชน รับมอบหนังสือชำระประวัติศาสตร์ 6 ตุลาคม
- 19.00น. - การจัดพิธีรำลึกวีรชนในช่วงเช้า
- การสัมมนาชำระประวัติศาสตร์ 6 ตุลาในช่วงบายที่ห้องประชุมเล็ก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บรรยายภาคกิจกรรมในช่วงค่ำ

รายงานสดจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 7 ตุลาคม 2544

- 12.00 น. - การจัดสัมมนาทางการเมือง ในหัวข้อ "25 ปี 6 ตุลาคม 2519"
- 14.00 น. - ช่วงบ่ายกลุ่มญาติวีรชนได้นิมนต์พระสงฆ์ มาทำพิธีเจริญดวงวิญญาณผู้เสียชีวิตใน
เหตุการณ์ 14 ตุลา 16 จากนั้น ได้ร่วมกันย้ายรูปแกะสลักอนุสรณ์เดือนตุลา ที่ตั้งอยู่
บริเวณสวนประติมากรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปไว้ที่อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 16
บริเวณสี่แยกคอกวัว ถ.ราชดำเนิน

ไอทีวี รายงานสดจากอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา สี่แยกคอกวัว 14 ตุลาคม 2544

- 10.00 น. - ทีมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีการจัดงานรำลึกวีรชน 14 ต.ค. 2516 โดยในช่วง
เช้ามีการทำบุญตักบาตรจากนั้น ได้มีการตั้งขบวนพวงหรีดไว้อาลัย จากบรรดา
นักเรียนนักศึกษา ขบวนญาติวีรชน และองค์กรประชาธิปไตย เดินออกจาก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไปยังอนุสรณ์สถาน 14 ต.ค.ที่บริเวณสี่แยกคอกวัว ถนน
ราชดำเนิน และได้ทำการสักการะดวงวิญญาณวีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์
- 12.00 น. - พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธานในพิธีสมโภชสถูปดวงวิญญาณวีรชน และ
กล่าวปาฐกถา
- 15.00 น. - กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการจัดฉายวิดีโอบันทึกประวัติศาสตร์ 14
ตุลา 2516 และพิธีเปิดสวนปฏิมานุสรณ์บริเวณด้านหน้าหอประชุมใหญ่
- 17.00 น. - ประชาชนเคลื่อนขบวนออกจากบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และท่อง
สนามหลวงพ่อกันเดินมุ่งหน้าไปตามถนนราชดำเนิน เพื่อร่วมเฉลิมฉลองการเปิด
อนุสรณ์สถาน 14 ตุลาอย่างเป็นทางการ จากนั้นอดีตผู้นำนักศึกษาและประชาชนขึ้น
ไปอภิปรายบนเวทีเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ 14 ตุลา

- 18.00 น. - นายกรัฐมนตรีเดินทางมาเป็นประธานในการเปิดอนุสรณ์สถาน
- 19.00 น. - นายกรัฐมนตรีเป็นประธานเปิดอนุสรณ์สถาน และกล่าวปราศรัย
- สรุปบรรยายภาคตลอดทั้งวัน

จากการรายงานสดข่าวเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ข้างต้นของไอทีวีจะเห็นได้ว่า ไอทีวี รายงานสดงานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาด้วยความถี่และความยาวในการรายงานสดมากกว่าข่าวงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา ถึงแม้ว่าการรายงานสดงานรำลึก 6 ตุลาจะรายงานต่อเนื่องถึง 2 วันก็ตาม แต่ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ว่างานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาในปีนี้มีพิเศษกว่าปีอื่นๆ เนื่องจากเป็นพิธีเปิดอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาอย่างเป็นทางการ มีการจัดงานเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ รวมทั้งยังมีนายกรัฐมนตรีมาเป็นประธานในการเปิดงาน และมีบุคคลสำคัญมาร่วมงานในครั้งนี้ มากมายความถี่และความยาวในการรายงานสดข่าวงานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลา จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเหตุการณ์ โดยยิ่งเหตุการณ์มีความสำคัญมากเพียงไร ก็จะมีทั้งความถี่และความยาวในการนำเสนอมากเท่านั้น

การรายงานสดข่าวดังกล่าวข้างต้น ได้ใช้รูปแบบการรายงานเหมือนการนำเสนอข่าวในห้องส่งสถานี ผู้รายงานข่าวทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าว โดยผู้ประกาศทางสถานีเป็นคนเชื่อมข่าวไปสู่ผู้รายงานข่าวในพื้นที่ จากนั้นผู้รายงานข่าวจะปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องจากพื้นที่เกิดเหตุการณ์ เฉพาะในช็อตเปิด เพื่อกล่าวนำเข้าสู่ข่าว และ อ่านข่าวที่ได้เขียนเรียบเรียงเอาไว้ ประกอบกับภาพจากเทปข่าวที่ได้ทำการตัดต่อไว้แล้วตามเนื้อหาข่าว เมื่ออ่านข่าวจบ ผู้รายงานข่าวจึงปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องอีกครั้งในช็อตปิด การแสดงให้รู้ว่าจะอยู่เฉพาะในช่วงช็อตเปิดกับช็อตปิดของการรายงานสด ถ้าไม่เห็นช็อตดังกล่าวการรายงานสดก็จะคล้ายกับการรายงานข่าวแบบปกติ นอกจากนี้ภาพข่าวก็ไม่ใช่ว่าภาพสดเหมือนขณะที่กำลังรายงาน

ไอทีวี รายงานสดจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพ	เสียง
ผู้ประกาศข่าว	ขณะนี้เรามีบรรยากาศการจัดงานรำลึกวีรชน 6 ตุลา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้สื่อข่าวของเราอยู่ที่นั่น พร้อมรายงานบรรยากาศสดๆค่ะ
ผู้รายงานข่าว	ครับ เมื่อช่วงเช้าที่ผ่านมา ได้มีการทำบุญตักบาตร.....
ภาพข่าวที่ตัดต่อแล้ว

ภาพ	เสียง
ผู้รายงานข่าว	ครับ และนี่ก็คือรายงานสดงานรำลึกวีรชน 14 ตุลา จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บรรยากาศอื่น ๆ ของงานเราจะรายงานในช่วง 12.00 น. ครับ

การรายงานสดงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา และ 14 ตุลา เป็นการรายงานสดที่รู้ล่วงหน้า จากกำหนดการของกิจกรรมแต่ละวัน เห็นได้ว่าการรายงานเป็นไปตามกิจกรรมที่จัดขึ้นซึ่งกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างแน่ชัด สามารถวางแผนการรายงานสดให้สอดคล้องกับกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

4.1.2 การรายงานสดข่าวประเพณีลอยกระทง

งานประเพณีลอยกระทงถือว่าเป็นงานประเพณีที่สำคัญงานหนึ่งของคนไทย ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นประเพณีที่สำคัญของคนไทย โดยในปี 2544 งานลอยกระทงตรงกับวันที่ 31 ตุลาคม ซึ่งแต่ละแห่งทั่วประเทศต่างจัดงานลอยกระทงกันอย่างยิ่งใหญ่และมีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น การรายงานสดงานข่าวประเพณีลอยกระทงจึงเปิดโอกาสให้คนทั่วประเทศได้เห็นงานรื่นเริงดังกล่าวและสัมผัสบรรยากาศงานลอยกระทงในที่ต่างๆ ไปพร้อมกัน แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในที่นั้นก็ตาม

การรายงานสดข่าวงานลอยกระทงจะเน้นการให้ความสำคัญที่บรรยากาศของงานลอยในพื้นทีนั้นๆ ที่ไปรายงานสด ทั้งในเรื่องกิจกรรมที่จัดขึ้นในงาน และผู้คนที่มาเที่ยวงาน โดยการรายงานสดงานลอยกระทงก็ยังคงใช้วิธีการรายงานสดที่ผู้รายงานข่าว ปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องเฉพาะตอนนำเข้าสู่ข่าวและตอนจบข่าวเท่านั้น จากนั้นจะอ่านข่าวโดยมีภาพข่าวที่ตัดต่อเรียบร้อยแล้วออกอากาศสด

การรายงานสดข่าวประเพณีลอยกระทงมีสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์ช่อง 9, สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์และสถานีโทรทัศน์ไอทีวีี่รายงานสดบรรยากาศของงานลอยกระทง โดยทั้ง 4 ช่องนี้ได้รายงานสดข่าวลอยกระทงเพียงครั้งเดียวคือ ช่วงข่าวภาคค่ำของแต่ละสถานี ซึ่งเป็นข่าวภาคหลัก ดังนี้คือ ช่อง 5 รายงานในช่วงข่าวภาค 19.00 น. ช่อง 9 รายงานในช่วงข่าวภาค 20.00 น. ช่อง 11 รายงานสดในช่วงข่าวภาค 19.00 น. และไอทีวีี่รายงานสดในช่วงข่าวภาค 19.00 น. เช่นเดียวกัน โดยไอทีวีี่มีความยาวในการนำเสนอมากที่สุด รองลงมาคือ ช่อง 11, ช่อง 5 และช่อง 9 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าสถานีโทรทัศน์ที่รายงานสดข่าวประเพณีลอยกระทงนั้น ไม่ว่าจะ เป็น สถานีโทรทัศน์ช่อง 9, ช่อง 5, ช่อง 11 และไอทีวี ต่างก็รายงานสดเฉพาะในช่วงของข่าวภาคหลัก นั้น ก็คือ ข่าวภาคค่ำ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของรายการข่าวที่มีประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด หากมองในแง่ ความคุ้มค่าแล้ว การรายงานสดในช่วงนี้ถือว่าการรายงานสดที่คุ้มค่า เพราะสามารถเข้าถึงผู้ชม ข่าวได้มากที่สุด

การรายงานสดข่าวลอยกระทง ถือเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าอีกเหตุการณ์หนึ่ง เช่นเดียวกับการรายงานสดการรำลึกเหตุการณ์เดือนตุลาข้างต้น ถึงแม้ว่าการรายงานสดงานลอย กระทง โดยลักษณะของเหตุการณ์นั้นอาจจะไม่มีกำหนดการที่แน่ชัดเช่นงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา และ 14 ตุลา แต่งานลอยกระทงเป็นงานประเพณีที่จัดเป็นประจำทุกปี สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ว่า ในการรายงานสดควรจะกำหนดแนวเนื้อหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างไร รวมทั้งควรนำเสนอ กิจกรรมสำคัญหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษในสถานที่นั้นๆ

4.1.3 การรายงานข่าวสดจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา

ทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา เป็นแหล่งข่าวที่สำคัญในการทำงานข่าว โดยสถานที่ทั้ง 2 แห่งนี้ ถือว่าเป็นหัวใจในการบริหารประเทศ โดยเป็นศูนย์รวมของแหล่งข่าวคนสำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นฝ่าย บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ในสถานที่ดังกล่าวยังมีการจัดประชุมเป็นประจำทุกสัปดาห์ ซึ่ง มติจากที่ประชุมดังกล่าวมีทั้งนโยบายและกฎหมายที่สำคัญๆ การรายงานข่าวการประชุม คณะรัฐมนตรีจากทำเนียบรัฐบาลทุกวันจันทร์ - อังคาร การประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการ ประชุมสมาชิกวุฒิสภาจากรัฐสภา ทุกวันพุธ พฤหัสบดีและวันศุกร์ จึงได้กลายเป็นสถานที่สำคัญที่ จะต้องมีการรายงานสดจากสถานที่ดังกล่าวเป็นประจำและสม่ำเสมอ เพื่อออกอากาศสดกลับมายัง สถานีเป็นประจำทุกสัปดาห์ การรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลตลอดระยะเวลา 2 เดือน คือ เดือน ตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 ไอทีวีเป็นช่องที่มีความถี่และเวลาในการนำเสนอมากที่สุด รองลงมาคือ ช่อง 3, ช่อง 7, ช่อง 5, ช่อง 9 และเนชั่นตามลำดับ

การรายงานสดของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท., สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 , สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท., และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ได้รายงานสดข่าวจาก ทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภามาเป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยเฉพาะในช่วงภาคเที่ยงและข่าวสั้นภาคบ่าย การรายงานสดของฝ่ายข่าวช่องต่างๆ จากทำเนียบและรัฐสภา เริ่มมาจากฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 7 ได้ริเริ่มที่จะรายงานสดจากแหล่งข่าวดังกล่าว หลังจากที่ได้พัฒนาการรายงานข่าว จากศูนย์ข่าวภูมิภาคแล้ว เห็นว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายเรื่อง มี

ผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนจึงเห็นควรที่จะรายงานสด จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของสถานีโทรทัศน์เกือบทุกช่องที่รายงานสด จากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภาจนมีลักษณะเป็นงานประจำ (เอกสารเรียงเรียงประวัติและพัฒนาการของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 7)

การรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลและจากรัฐสภาที่รายงานอยู่เป็นประจำทุกสัปดาห์นั้น เดิมทีเดียวฝ่ายข่าวช่อง 3 ใช้เป็นสนามฝึกทีมข่าวให้มีความเชี่ยวชาญในการรายงานสด จนกระทั่งปัจจุบัน ทำเนียบและรัฐสภากลายเป็นแหล่งข่าวประจำที่จะต้องรายงานสดเข้ามาในช่วงข่าวภาคเที่ยง และข่าวสั้นภาคบ่ายของช่อง 3 ซึ่งนอกจากทำเนียบและรัฐสภาจะเป็นแหล่งข่าวที่สำคัญในการเป็นที่รวมของบุคคลสำคัญต่างๆในการบริหารประเทศ การรายงานสดจากที่ดังกล่าวยังเป็นการช่วยตัดตอนกระบวนการผลิตให้สั้นลง โดยไม่ต้องส่งข่าวกลับมายังสถานี แต่สามารถผลิตข่าวและรายงานข่าวให้เสร็จสิ้น ณ ที่นั้นได้เลย ไม่ต้องรอมารอออกอากาศในข่าวภาคหลัก ทำให้ข่าวมีความทันเหตุการณ์มากขึ้น การรายงานสดของช่อง 3 จากทำเนียบและรัฐสภาจะรายงานเข้ามาเกือบทุกเบรคตั้งแต่ข่าวเที่ยงวันทันเหตุการณ์เวลา 11.30 น. และข่าวภาคบ่าย

“เป็นงานประจำที่เราถ่ายทอดเข้ามาอยู่แล้ว คือ ลักษณะว่าทำให้คนดูน่าสนใจ เป็น การฝึกด้วย จะเอาเทปมาผลิตในนี้ไม่ทัน บางเรื่องมันด่วนๆเลยก็ไม่รอ คือ เราตัด ปัญหาเรื่องการส่งเทปไปด้วย ทำให้น่าสนใจขึ้นมา”

(สนมพร ฉิมเฉลิม, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ไม่ได้รายงานสดจากแหล่งข่าวดังกล่าวมาเป็นประจำทุกวัน แต่จะคัดเลือกเฉพาะการประชุมนัดสำคัญๆ เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เนื่องจากมุ่งเน้นไปให้ความสำคัญของเหตุการณ์มากกว่า ส่วนการประชุมอื่นๆจะใช้นำเสนอข่าวแบบปกติ คือ กลับไปผลิตข่าวในสถานี โดยเห็นว่าข่าวเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องนำเสนออย่างเร่งด่วน สามารถนำกลับมาผลิตข่าวเพื่อออกอากาศที่สถานีก็ยังไม่ทันเหตุการณ์ นอกจากนี้ความไม่สะดวกทางด้านอุปกรณ์ในการรายงานสดยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ช่อง 11 ไม่ได้รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภาเป็นประจำ (เจริญศรี หงษ์ประสงค์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

สถานีโทรทัศน์เนชั่นไม่ได้รายงานสดจากทำเนียบและรัฐสภาเป็นประจำเช่นเดียวกับช่อง 11 จะคัดเลือกจากวาระการประชุมที่สำคัญๆ เมื่อมีข่าวสำคัญที่ทำเนียบหรือจากรัฐสภา ฝ่ายข่าวเนชั่น แชนแนลจะใช้วิธีการรายงานสดทางโทรศัพท์จากพื้นที่รายงานเข้ามาแทน สำหรับภาพข่าวก็จะส่งภาพกลับมาออกอากาศที่สถานี เพื่อประกอบการรายงานสดทางโทรศัพท์

การนำเสนอประเด็นข่าวของการรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่วาระการประชุมในแต่ละวัน และกระแสข่าวประจำวันทางด้านการเมือง โดยพิจารณาว่าการประชุมในวันนี้มีสาระสำคัญอยู่ที่เรื่องใด ก็จะนำเสนอและติดตามความคืบหน้าของการประชุมนั้นๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นของแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง ยกตัวอย่างเช่น การรายงานสดการประชุมสมาชิกวุฒิสภาเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2544 จากรัฐสภา เพื่อเลือกคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกกต. จำนวน 5 คน จากที่คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเสนอชื่อมาทั้งหมด 10 คน

คุณค่าข่าวในการรายงานสดเรื่องการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจและมีผลกระทบต่อประชาชน เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น ต้องมีความเป็นกลาง มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการทำหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งให้อยู่ในกรอบกติกา ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งจะต้องผ่านกระบวนการสรรหาที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะการทำงานของกกต.จะมีผลได้ผลเสียในการเลือกตั้ง

การรายงานสดของฝ่ายข่าวในวันนั้นให้น้ำหนักกับการประชุมวุฒิสภา เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความขัดแย้ง ทั้งในประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกกต.ว่ามีความไม่เหมาะสม และยังมี ความขัดแย้งกันในเรื่องของการพิจารณาว่า กระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหากกต.ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งต้องติดตามความคืบหน้าในการประชุมเป็นระยะๆ จนกว่าที่ประชุมจะมีมติการประชุมออกมา

ช่อง 3 รายงานสดจากรัฐสภา 4 ตุลาคม 2544

- 11.30 น. - บรรยายภาพการประชุมสด. เพื่อพิจารณาการรายงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญ ตรวจสอบประวัติและความประพฤติบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง
 - การอภิปรายกระบวนการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- 13.30 น. - ความคืบหน้าในการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งจากที่ประชุมของวุฒิสมาชิก
- 14.30 น. - การเปิดประชุมลับของวุฒิสมาชิกในการพิจารณาเรื่อง คุณสมบัติและความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ทั้ง 10 คน
- 15.30 น. - ความคืบหน้าของการประชุม
- 17.30 น. - สรุปการประชุมตลอดทั้งวันและมติของที่ประชุมในการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ห้อง 5 รายงานสดจากรัฐสภา 4 ตุลาคม 2544

- 12.00 น. - การประชุมวุฒิสมาชิกเพื่อสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่ในช่วงเช้า
- 14.00 น. - ความคืบหน้าของการประชุม
- 16.00 น. - ความคืบหน้าของการประชุม
- 19.00 น. - สรุปผลการประชุม และบรรยากาศการประชุมตลอดทั้งวันที่ผ่านมา

ห้อง 7 รายงานสดจากรัฐสภา 4 ตุลาคม 2544

- 11.00 น. - การประชุมในช่วงเช้าที่ผ่านมา ตลอดจนการอภิปรายเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- 13.30 น. - ความคืบหน้าของการประชุม
- 15.30 น. - ความคืบหน้าผลการประชุม

ห้อง 9 รายงานสดจากรัฐสภา 4 ตุลาคม 2544

- 12.00 น. - การประชุมเพื่อพิจารณาการรายงานของคณะกรรมการการสามัญตรวจสอบประวัติและความประพฤติบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง
- 14.00 น. - การประชุมลับของวุฒิสมาชิกในการพิจารณาเรื่อง คุณสมบัติและความประพฤติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง
- 16.00 น. - ความคืบหน้าของผลการประชุม
- 19.00 น. - สรุปผลการประชุม และการประชุมตลอดทั้งวันที่ผ่านมา

ไอทีวี รายงานสดจากรัฐสภา 4 ตุลาคม 2544

- 10.00 น. - การแสดงความคิดเห็น และบรรยากาศก่อนเข้าประชุมของสว.
- การประชุมช่วงเช้า เริ่มต้นเมื่อเวลา 9.30 น. เพื่อพิจารณาการรายงานของคณะกรรมการการสามัญตรวจสอบประวัติและความประพฤติบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง โดยที่ประชุมได้พิจารณารายงานในส่วนที่ 1 และ 3 ที่เป็นประเด็นข้อกฎหมายกับกระบวนการสรรหา สำหรับส่วนที่ 2 เป็นการรายงานการตรวจสอบประวัติและความประพฤติ จะเป็นการประชุมลับ
- 11.00 น. - มีการอภิปรายถึงประเด็นการตรวจสอบกระบวนการสรรหา ซึ่งมีทั้งสว.ที่เห็นด้วยว่าควรมีการตรวจสอบกระบวนการสรรหา แต่เสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าได้ใช้เวลาในการตรวจสอบเรื่องนานแล้ว

- 12.00 น. - ที่ประชุมสว.ได้อภิปรายเรื่อง กระบวนการสรรหาชุดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยการประชุมในครั้งนี้ความเห็นของสว.แตกออกเป็น 2 ฝ่ายคือทั้งที่ต้องการให้มีการพิจารณาประเด็นกระบวนการสรรหาชุดต่อรัฐธรรมนูญ ขณะที่อีกฝ่ายให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกกกต.ให้แล้วเสร็จ
- 14.00 น. -การประชุมลับของวุฒิสมาชิกในการพิจารณาเรื่อง คุณสมบัติและความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ทั้ง 10 คน
- 19.30 น. - สรุปรายการประชุมในช่วงเช้า และมติของที่ประชุมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกกต. ทั้ง 5 คน

การรายงานสดที่ให้ความสำคัญที่วาระการประชุมนั้น จะติดตามความเคลื่อนไหวของการประชุมทั้งก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และรายงานมติของที่ประชุมเมื่อการประชุมเสร็จสิ้น ดังเช่น การรายงานสดการประชุมสมาชิกวุฒิสภาในวาระการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้างต้น

นอกเหนือจากการให้น้ำหนักความสำคัญจากวาระการประชุมในแต่ละวันแล้ว ยังมีกรให้นำหนักไปที่กระแสข่าวประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น การประชุมทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2544 ซึ่งเป็นการประชุมการเร่งรัดฟื้นฟูสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ ขณะที่กระแสข่าวในขณะนั้น สืบเนื่องมาจากสหรัฐอเมริกาประกาศโจมตีอัฟกานิสถาน หลังจากการเกิดเหตุวินาศกรรมสหรัฐ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 การรายงานสดข่าวในวันนั้น จึงเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับกระแสข่าวการโจมตีดังกล่าวและผลกระทบจากสงครามที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศไทย รวมทั้งท่าทีของประเทศไทย

ช่อง 3 รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล 8 ตุลาคม 2544

- 11.30น. - สภาความมั่นคงแห่งชาติเรียกประชุมหน่วยงานด้านข่าวกรองเป็นกรณีพิเศษ เพื่อกำหนดท่าทีของไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกล่าวภายหลังการประชุมว่า ที่ประชุมเน้นประเด็นสร้างความเข้าใจให้คนไทยอยู่ในความสงบ และยื่นหยัดจุดยืนการต่อต้านการก่อการร้าย
- 13.30 น. - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกล่าวถึงแผนอพยพคนงานไทยว่า ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่สถานการณ์ขณะนี้ยังไม่ส่งผลกระทบต่อคนงานไทยก็ยังไม่แจ้งความจำนงขอกลับประเทศ
- นายกรัฐมนตรีมั่นใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากนัก
- 14.30 น. - การกำหนดท่าทีของไทยที่มีต่อการโจมตีดังกล่าว

- 15.30 น. - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกล่าวถึงผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีต่อประเทศไทย

ช่อง 5 รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล 8 ตุลาคม 2544

- 12.00 น. - การประชุมด้านหน่วยงานข่าวกรองของสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อกำหนดท่าทีของไทยต่อการก่อวินาศกรรมที่สหรัฐอเมริกา
- 14.00 น. - แผนการอพยพคนงานไทย
- นายกรัฐมนตรีไทยเชื่อมั่นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

ช่อง 7 รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล 8 ตุลาคม 2544

- 11.30 น. - นายกรัฐมนตรีกล่าวถึงการกำหนดท่าทีของประเทศไทยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนผลกระทบจากเหตุการณ์นี้
- การประชุมสภาความมั่นคงเพื่อกำหนดท่าทีของไทย
- 13.30 น. - ไทยเตรียมแผนการรับมือจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
- 15.30 น. - นายกรัฐมนตรีมั่นใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย
- การเตรียมแผนอพยพช่วยเหลือคนงานไทยกลับประเทศ

ช่อง 9 รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล 8 ตุลาคม 2544

- 12.00 น. - การประชุมสภาความมั่นคงเพื่อกำหนดท่าทีของประเทศไทย
- นายกรัฐมนตรีกล่าวถึงท่าทีของไทย และมั่นใจว่าสงครามไม่น่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากนัก
- 14.00 น. - การรักษาความปลอดภัยบริเวณสถานทูตสหรัฐอเมริกา
- 16.00 น. - แผนรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากผลพวงของสงคราม
- แผนการอพยพแรงงานไทยกลับประเทศ

ขณะที่ไอทีวีได้ไปรายงานในข่าวเรื่องนี้เช่นเดียวกัน แต่ไอทีวีต่างจากช่องอื่นๆตรงที่มีการรายงานสดจากพื้นที่ 2 แห่งคือ ทำเนียบรัฐบาล และสถานทูตสหรัฐ ในประเด็นข่าวที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน

ไอทีวี 8 ตุลาคม 2544

- 12.30 น. - ไทยเตรียมรับมือกับผลกระทบจากการสู้รบ (รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)

- การรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดที่สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย (รายงานสดจากสถานทูตสหรัฐ)
- 14.00 น. - นายกรัฐมนตรีกล่าวถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการสู้รบ (รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)
- 15.00 น. - การประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ (รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)
- ผลกระทบด้านแรงงาน(รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)
- 16.00 น. - การกำหนดท่าทีของไทยจากการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ (รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)
- ความคิดเห็นของนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า เหตุการณ์คงไม่น่าจะยืดเยื้อและเท่าที่รับทราบสหรัฐก็ได้ดำเนินการเรื่องมนุษยชนไปควบคู่กัน(รายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล)

การรายงานสดในประเด็นที่เกี่ยวกับกระแสข่าวประจำวันนั้น มักจะเป็นการติดตามความคืบหน้าเกี่ยวกับประเด็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับกระแสข่าวนั้นๆดังตัวอย่างข้างต้น รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของแหล่งข่าวในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกัน

การรายงานสดที่ทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา จึงมีการพิจารณาทั้งจากวาระการประชุมที่สำคัญประจำวัน และกระแสข่าวที่เกิดขึ้น ซึ่งที่มข่าวจะต้องติดตามรายงานข่าวอย่างใกล้ชิด เนื่องจากที่ทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภาเป็นสถานที่รวมแหล่งข่าวคนสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการรายงานสดจากสถานที่ดังกล่าวเท่ากับเป็นการกำหนดตัวแหล่งข่าวด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การรายงานสดจากทำเนียบก็จะมีแหล่งข่าวเฉพาะฝ่ายรัฐบาล ส่วนการไปรายงานสดที่รัฐสภา ก็จะได้แหล่งข่าวเป็นฝ่ายค้านและสมาชิกวุฒิสภาด้วย

“เราก็ดูว่าข่าวที่จะนำออกผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นยังไงบ้าง และข่าวที่จะออกมันครอบคลุมทั้งสองฝ่ายหรือเปล่า แต่บางครั้งเราอยู่ก็ที่นี่ สมมติว่าทำเนียบ เราก็ได้แต่ความเห็นของฝ่ายรัฐบาล แต่ในบทสรุปข่าวภาคค่ำก็มีทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้านมาคานให้ข่าวนั้นสมดุล แต่ตรงนี้ก็ยังมีข้อจำกัดที่ว่า จะมีแต่รัฐบาล “

(เชิงชาย หวังอุณ, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

การรายงานสดที่ทำเนียบงานประจำวัน นอกจากจะเป็นการรายงานที่ให้ความสำคัญไปที่วาระการประชุมแล้ว ยังเป็นการรายงานเกี่ยวกับกระแสข่าวประจำวัน โดยการรายงานกระแสข่าวบ่อยครั้งที่เน้นไปที่การสัมภาษณ์แหล่งข่าว และความคิดเห็นที่ได้จากแหล่งข่าวเหล่านี้ ถ้าพิจารณาในเชิง

คุณค่าข่าวเกี่ยวกับสดใหม่แล้ว ก็ไม่ใช่ข่าวที่ต้องรายงานอย่างเร่งด่วน เช่น การรายงานสดจากรัฐสภา ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 มีการรายงานสดประเด็นข่าวเกี่ยวกับ ส.ส.พรรคไทยรักไทยยื่นฟ้องนายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้พูดก่อนหน้านั้นว่า พรรคไทยรักไทยจ่ายเงินเลี้ยงดู ส.ส.เดือนละ 5 หมื่น โดยช่อง 7 รายงานข่าวนี้นในช่วงข่าวภาคเที่ยง ขณะที่ไอทีวีรายงานเวลา 16.00 น.

ช่อง 7 รายงานสดจากรัฐสภา 1 พฤศจิกายน 2544

11.00 น. - สัมภาษณ์นายอดิศร เพียงเกษ รองประธานคณะกรรมการประสานงาน พรรคร่วมรัฐบาลหรือวิปรัฐบาล และนายธีระชัย แสนแก้ว ส.ส.อุดรธานี พรรคไทยรักไทย ถึงกรณีที่ ส.ส.พรรคไทยรักไทยจะยื่นฟ้องนายชวน หลีกภัย

- สัมภาษณ์นายชวน หลีกภัย เกี่ยวกับการฟ้องร้องดังกล่าว

ไอทีวี รายงานสดจากรัฐสภา 1 พฤศจิกายน 2544

16.00 น. - สัมภาษณ์นายอดิศร เพียงเกษ และนายธีระชัย แสนแก้ว ส.ส.อุดรธานี พรรคไทยรักไทย ถึงกรณีที่ ส.ส.พรรคไทยรักไทยจะยื่นฟ้องนายชวน หลีกภัย

- สัมภาษณ์นายชวน หลีกภัย เกี่ยวกับการฟ้องร้องดังกล่าว รวมทั้งสัมภาษณ์ สาทิตย์ วงศ์หนองเตย โฆษกพรรคประชาธิปัตย์

จะเห็นได้ว่าจากตัวอย่างการรายงานสดข่าวข้างต้น เป็นการรายงานสดข่าวที่เป็นเพียงการ แสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แม้วานำเสนอข่าวประเด็นเดียวกัน สัมภาษณ์ แหล่งข่าวคนเดียวกัน แต่กลับนำเสนอในช่วงเวลาแตกต่างกัน ถ้าหากพิจารณาในเชิงคุณค่าข่าว การนำเสนอข่าวนี้อีกไม่ใช่ข่าวที่ต้องการความสดใหม่แบบทันทีทันใดในการนำเสนอมากนัก ข่าวการ ฟ้องร้องดังกล่าวจึงมีความแตกต่างในช่วงเวลาในการนำเสนอ เพราะไม่จำเป็นต้องรีบนำเสนอ ออกอากาศอย่างเร่งด่วน โดยไอทีวีนำเสนอในช่วง 16.00 น. และได้รายงานสดความคืบหน้าของ คดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิตจากสถานีตำรวจนครบาล สุทธิสาร ในช่วง 11.00 น.และ 14.00 น. ก่อนที่จะรายงานสดข่าวการฟ้องร้องนายชวนในช่วงข่าว 16.00 น. ขณะที่ช่อง 7 รายงานในช่วงข่าวภาคเที่ยง คือเวลาประมาณ 11.00 น.

นอกจากนี้ การรายงานสดจากรัฐสภาและทำเนียบรัฐบาล ในบางกรณีก็ได้กลายเป็นศูนย์การ ผลิตข่าวในพื้นที่ โดยไม่เพียงแต่เป็นการรายงานสดจากจากสถานที่ทั้งสองเท่านั้น แต่ก็ได้ใช้เป็นแหล่ง รวบรวมข่าวที่จะรายงานสดจากพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภาด้วย ดัง ตัวอย่างเช่น การรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาลของช่อง 3 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2545 เวลา 14.30

น. ได้รายงานที่ความเคลื่อนไหวที่บ้านริมคลองของร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง ในช่วงเกี่ยวกับคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม เป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าตำรวจกองปราบ ซึ่งแม้ว่าข่าวความเคลื่อนไหวที่บ้านของร้อยตำรวจเอกเฉลิม จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ของทำเนียบรัฐบาลที่เป็นจุดรายงานสดก็ตาม แต่ก็ได้ใช้จุดรายงานสดจากทำเนียบเป็นจุดที่เชื่อมโยงสัญญาณเพื่อรายงานสดกลับมายังสถานี

การรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้าของจากแหล่งข่าวทั้ง 2 แห่งคือ ทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา จึงเป็นการรายงานสดที่ให้นำหนักไปที่ประเด็นเกี่ยวกับวาระการประชุมและกระแสข่าวที่สำคัญ ในแต่ละวัน รวมทั้งในบางครั้งยังใช้เป็นจุดรายงานสดข่าวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อความรวดเร็วและลดระยะเวลาในการผลิต รวมทั้งในขั้นตอนการส่งกลับอีกด้วย

4.1.4 การรายงานสดข่าวการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศที่จังหวัดเชียงราย

การสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศที่จังหวัดเชียงราย ในระหว่างวันที่ 17 - 18 พฤศจิกายน 2545 โดยมีนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรไปเป็นประธานในการเปิดการประชุม การประชุมครั้งนี้ไอทีวีเป็นสถานีเพียงช่องเดียวที่รายงานสด โดยรายงานสดในช่วงเวลาดังนี้ คือวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 รายงานสดในช่วง 2 ช่วงคือ 18.00 น.และ 19.00 น. สำหรับวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 ได้รายงานสดในช่วงข่าวภาค 10.00 น. และ 12.00 น. การรายงานสดในช่วงข่าวภาคค่ำของวันที่ 17 พฤศจิกายนได้ใช้เวลาในการนำเสนอมากกว่าการรายงานข่าวในช่วงเวลาอื่นๆ กล่าวคือ ประมาณ 5 นาที ขณะที่ข่าวในเบรกอื่นๆความยาวเฉลี่ยของข่าวประมาณ 3.30 นาที

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2544

- 18.00 น. - นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ 19 โดยได้แสดงปาฐกถาพิเศษหัวข้อ “เศรษฐกิจไทยในสถานการณ์โลกใหม่”
- การสัมมนาในช่วงเช้า
- 19.00 น. - นายกรัฐมนตรีแสดงปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “เศรษฐกิจไทยในสถานการณ์โลกใหม่” และได้กล่าวตำหนินักวิชาการที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์เศรษฐกิจ
- นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาที่สมาคมผู้ค้าข้าวไม่ยอมรับโครงการจำนำข้าว และกรณีมือบชานาออกมาปิดถนน
 - ตัวแทนหอการค้าเขต 14 ได้ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาราคาข้าวหอมมะลิตกต่ำ
 - สรุปการสัมมนาตลอดวัน

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2544

- 10.00 น. - บรรยายภาคการประชุมในช่วงเช้า
- 12.00 น. - ผลสรุปและข้อเสนอแนะการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ
จากการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศครั้งที่ 19

การรายงานสดการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศครั้งที่ 19 เป็นการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าอีกเหตุการณ์หนึ่ง ที่มีหมายกำหนดการที่แน่ชัด โดยมีรูปแบบการนำเสนอในลักษณะของการรายงาน ที่ผู้ประกาศในสถานีเชื่อมโยงไปสู่ผู้รายงานข่าวที่จังหวัดเชียงราย จากนั้นผู้รายงานสดก็จะนำเข้าสู่เนื้อหาข่าว และเมื่อจบการรายงานข่าวแล้วก็จะนำผู้ชมกลับไปสู่ผู้ประกาศข่าวในสถานี แต่ไม่มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้ประกาศข่าวกับผู้รายงานสด

จะเห็นได้ว่า การรายงานสดข่าวสัมมนาในครั้งนี้เป็นการรายงานถึงสาระสำคัญในการประชุมอย่างไรก็ตาม การรายงานในวันแรกได้ให้น้ำหนักข่าวไปที่ประธานในการเปิดสัมมนา ซึ่งก็คือ นายกรัฐมนตรี มากกว่าสาระสำคัญในการสัมมนา โดยนอกจากข่าวที่เกี่ยวกับการสัมมนาในขณะนั้นแล้ว ยังมีการนำเสนอประเด็นอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่น่าয়กรัฐมนตรีแสดงความไม่พอใจนักวิชาการที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์สภาพเศรษฐกิจไทย ซึ่งเป็นกระแสข่าวที่มีมาอย่างต่อเนื่องก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะเดินทางมาสัมมนา ตลอดจนการรายงานข่าวปัญหาการค้าข้าวตกต่ำ และกรณีที่ชาวนาออกมาประท้วงปิดถนน เป็นต้น

4.1.5 การรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร

การประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการ หรือการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ในระหว่างวันที่ 10-12 พฤศจิกายน 2544 ที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ เป็นการประชุมนอกสถานที่ครั้งแรกของรัฐบาลชุด มีการเตรียมการล่วงหน้าเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งความพิเศษของการประชุมในครั้งนี้อยู่ที่ การเดินทางโดยรถไฟไปยังจังหวัดที่ดำเนินการประชุม โดยมีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีบนรถไฟในระหว่างการเดินทางอีกด้วย ซึ่งทำให้การประชุมครั้งนี้มีจุดสนใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ยังเป็นการไปรับฟังปัญหาจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อหามาตรการในการแก้ไขและเข้าถึงปัญหาต่างๆได้มากขึ้น การประชุมในครั้งนี้จึงได้รับความสนใจทั้งจากสื่อมวลชนและประชาชนเป็นพิเศษ

สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้ให้ความสนใจและรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ดังที่แสดงในตารางที่ 4.3 สถานีโทรทัศน์ทุกช่องได้ไปปักหลักรายงานสดและติดตามทำข่าวทั้ง 3

จังหวัด โดยช่อง 11 ได้เริ่มรายงานสดตั้งแต่ก่อนการประชุมหนึ่งวัน ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของจังหวัดที่จัดการประชุม และระหว่างที่คณะรัฐมนตรีกำลังเดินทางโดยรถไฟอยู่ นั้น ก็มีการรายงานสดบรรยากาศการประชุมและการเดินทางมาเป็นระยะๆ จากการรายงานสดทางโทรศัพท์ สำหรับจุดรายงานสดในพื้นที่ของสถานีช่องต่างๆจะมีด้วยกัน 2 จุดก็คือ ที่จังหวัดสุรินทร์กับศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีไปพักค้างคืน

ตารางที่ 4.3 การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

	ช่อง3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง11	ไอทีวี	เนชั่น
9 พฤศจิกายน					19.30น.		
10 พฤศจิกายน	13.30น. 15.30น. 19.30น.	14.00น. 16.00น. 19.00น.	13.15น. 15.00น. 19.25น.	11.30น. 15.20น. 20.00น.	16.00น. 19.00น.	12.00น. 14.00น. 18.00น. 19.00น. 22.00น.	9.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 17.00น. 19.00น.
11 พฤศจิกายน	13.30น. 14.30น. 16.30น. 19.30น.	11.00น. 14.00น. 16.00น. 19.00น.	11.20น. 13.15น. 16.00น. 19.25น.	11.30น. 15.20น. 20.00น.	10.00น. 12.00น. 16.00น. 19.00น.	11.00น. 12.00น. 19.00น.	10.00น. 12.00น. 15.00น. 21.00น.
12 พฤศจิกายน	13.30น.	12.00น.	11.30น.	12.00น.	12.00น.	10.00น. 12.00น. 14.00น.	10.00น. 12.00น.

การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ใต้อาคารและเนชั่นมีความถี่ในการรายงานสดเท่ากัน แต่ใต้อาคารมีเวลาในการนำเสนอมากที่สุด รองลงมาคือ สำหรับช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7 และช่อง 11 มีความถี่ในการรายงานสดเท่ากันแต่ช่อง 11 มีเวลาในการนำเสนอมากกว่ารองลงมาคือช่อง 5, ช่อง 7 และช่อง 3 สำหรับช่อง 9 รายงานสดข่าวนั้นน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามความถี่ในการรายงานสดและความยาวในการนำเสนอข่าวก็ไม่แตกต่างกันนัก

การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร เป็นการรายงานข่าวตามกำหนดการของเหตุการณ์ที่จะรายงานค่อนข้างชัดเจน เมื่อตัดสินใจว่าจะไปรายงานสด มักจะมีการรายงานข่าวไปตามกำหนดการของเหตุการณ์ที่ไปรายงานสด ยกตัวอย่างเช่น วันแรกของการประชุม คณะรัฐมนตรีจะเดินทางโดยรถไฟไปยังจังหวัดบุรีรัมย์ในภาคบ่ายเพื่อไปดูงาน จากนั้นในช่วงเย็นจึงจะเดินทางไปพักค้างคืนที่จังหวัดสุรินทร์ ในวันที่สองของการประชุม ภาคเช้าเป็นหมายกำหนดการของคณะรัฐมนตรีที่จะศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ต่อจากนั้นในภาคบ่ายจึงเดินทางไปยังจังหวัดศรีสะเกษ และพักค้างคืน โดยภาคเช้าของการประชุมวันสุดท้าย เป็นการประชุมของคณะรัฐมนตรีที่จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมในช่วงเช้า คณะรัฐมนตรีจะเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

จากกำหนดการประชุมข้างต้น ทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ กำหนดจุดรายงานสดจากพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีไปพักค้างคืน และต้องปฏิบัติภารกิจต่อในวันรุ่งขึ้น โดยในคืนแรก (10 พฤศจิกายน 2544) ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องรายงานสดจากจังหวัดสุรินทร์ จากนั้นในวันที่สองจึงเคลื่อนจุดรายงานสดไปยังจังหวัดศรีสะเกษ และรายงานสดจากศรีสะเกษจนเสร็จสิ้นการประชุมในวันที่ 12 พฤศจิกายน

ตัวอย่างการรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร

ช่อง 3 รายงานสดจากจังหวัดศรีสะเกษ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2545

- 13.30 น. - การประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 คณะรัฐมนตรีได้ไปเยี่ยมชมโรงงานปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ที่จังหวัดสุรินทร์ โดยเป็นโครงการที่รัฐจะให้การสนับสนุนต่อไป
- ในช่วงบ่ายคณะรัฐมนตรีจะเดินทางไปยังจังหวัดศรีสะเกษ
 - รัฐบาลไทยจะทำการร้องเรียนไปยังรัฐบาลสหรัฐ กรณีสหรัฐจดลิขสิทธิ์ข้าวหอมมะลิ
- 14.30 น. - คณะรัฐมนตรีเยี่ยมสถานีทดลองข้าวที่จังหวัดสุรินทร์ โดยมีประชาชนเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำ และปัญหาป่าไม้
- คณะรัฐมนตรีเดินทางมาถึงจังหวัดศรีสะเกษเวลา 15.00 น. จากนั้นได้ไปดูโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค

- 16.30 น. - คณะรัฐมนตรีได้ประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ โดยได้หารือเกี่ยวกับประเด็นผู้ว่าซีอีโอ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอเรื่องการเปิดชายแดนการค้า
 - หลังจากการหารือจะเป็นการรับประทานอาหารเช้าร่วมกัน
- 19.30 น. - ภาพรวมของประเด็นการหารือในวันที่ 2 ทั้งเรื่องปัญหาการค้าข้าวตกต่ำ, ให้จังหวัดสุรินทร์ทำปุ๋ยอินทรีย์เชิงพาณิชย์, และปัญหาเรื่องผู้ว่าซีอีโอ
- การประชุมในวันที่ 2 ได้เสร็จสิ้นลงแล้ว

การรายงานสดข่าวรู้ล่วงหน้าแบบรู้กำหนดการอย่างแน่ชัด เหตุการณ์ต่างๆจะไม่ค่อยมีความผันแปรมากนัก มักจะเป็นไปตามกำหนดการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้าของงานต่างๆ การรายงานสดจึงทำได้ค่อนข้างเป็นระบบ และสามารถวางแผนการทำงานได้ก่อนล่วงหน้า ส่วนใหญ่มักจะเป็นข่าวการประชุม เช่นเดียวกับการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ซึ่งเป็นการรายงานสดข่าวที่แบบมีกำหนดการอย่างแน่ชัดจะช่วยให้สามารถทำงานข่าวได้สะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะนักข่าวสามารถกำหนดแผนการทำงานให้สอดคล้องไปตามเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นได้

จะเห็นได้ว่าสถานีโทรทัศน์ทุกช่องต่างให้ความสำคัญในการรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรในครั้งนี้ หากพิจารณาจากลักษณะของเหตุการณ์แล้ว การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรก็มีความคล้ายคลึงกับการรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีในแต่ละสัปดาห์ แม้แต่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ที่ไม่ได้รายงานสดจากการประชุมรัฐมนตรีที่ทำเนียบเป็นประจำ แต่สำหรับการประชุมในวาระพิเศษเช่นนี้ ช่อง 11 ก็ให้ความสำคัญโดยการจัดทีมข่าวไปรายงานสด โดยแตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น คือ มีการรายงานสดในประเด็นการเตรียมความพร้อมของการประชุมในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนการประชุมจะเกิดขึ้นล่วงหน้าหนึ่งวัน ซึ่งหากพิจารณาในแง่นโยบายแล้ว การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายของช่อง 11 ในการให้การสนับสนุนและเผยแพร่กิจกรรมของภาครัฐได้อย่างชัดเจน

4.2 เหตุการณ์รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน

เหตุการณ์รู้ล่วงหน้าที่เกิดจากการคาดคะเน เหตุการณ์ในลักษณะนี้แม้จะรู้ล่วงหน้ามาก่อนว่า จะเกิดเหตุการณ์ขึ้น แต่จะไม่รู้แน่ชัดเท่ากับเหตุการณ์รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ เหตุการณ์ในลักษณะนี้ต้องอาศัยการคาดคะเนและประเมินสถานการณ์จากแหล่งข่าวต่างๆ ว่า จะเกิดเหตุการณ์ขึ้นหรือไม่ หรือเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีความเคลื่อนไหวไปในทิศทางใดต่อไป เหตุการณ์ที่ต้องอาศัยการคาดคะเนเหล่านี้จะมีความผันแปร รวมทั้งความไม่แน่นอนของตัวเหตุการณ์สูง สามารถเปลี่ยนแปลง

ได้ตลอดเวลา เหตุการณ์รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน ได้แก่ ปรากฏการณ์ฝนดาวตก และการรายงานสดข่าวคดีของร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.2.1 การรายงานสดข่าวปรากฏการณ์ฝนดาวตก

การรายงานสดข่าวปรากฏการณ์ฝนดาวตก เป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าด้วยการคาดคะเน ที่แม่นยำจากการคำนวณทางด้านวิทยาศาสตร์ว่าจะเกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้นในคืนวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีการนำเสนอข่าวออกมาเป็นระยะๆ จากนักดาราศาสตร์ว่า ฝนดาวตกในครั้งนี้อาจจะมีจำนวนมากและเห็นได้อย่างชัดเจน ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญที่หาดูได้ยาก อย่างไรก็ตาม แม้จะรู้ล่วงหน้ามาก่อนว่า ฝนดาวตกจะเกิดขึ้นในคืนวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 แต่ก็ไม่สามารถที่จะระบุได้อย่างแน่ชัดว่า ฝนดาวตกครั้งนี้จะมีมากในช่วงเวลาใด เนื่องจากเป็นเพียงการคาดคำนวณล่วงหน้าของนักดาราศาสตร์ ที่อาจมีปัจจัยหรือตัวแปรอื่นๆมาทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้

อย่างไรก็ตาม จากการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ส่วนใหญ่รายงานสดเฉพาะบรรยากาศของการเฝ้ารอชมปรากฏการณ์ฝนดาวตกของประชาชนจากหลายพื้นที่ในช่วงข่าวภาคค่ำ แต่ไม่ได้มีการรายงานสดในช่วงข่าวภาคดึกขณะที่มีฝนดาวตกเป็นจำนวนมาก ยกเว้นไอทีวีที่รายงานสดปรากฏการณ์ดังกล่าวตั้งแต่ช่วงข่าวภาคค่ำ ภาคดึก และรายงานสดเป็นระยะจนกระทั่งถึงช่วงเช้าวันที่ 19 พฤศจิกายน สำหรับเนชั่นแซนด์ได้รายงานสดเป็นระยะๆเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.4 การรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตกของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี	เนชั่น
18 พฤศจิกายน	-	19.00น. 22.10น.	19.25น.	20.00น.	19.00น.	19.00น. 23.45น. 00.30น. 2.00น. 3.00น. 5.00น. 7.00น. 8.00น.	19.00น. 21.00น. 23.00น. 24.00น. 2.00น. 5.00น.

แม้ว่าจะเป็นการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเช่นเดียวกับการรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร แต่ข่าวในลักษณะนี้รู้เพียงว่า จะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น แต่ไม่รู้รายละเอียดหรือหมายกำหนดการที่แน่ชัดของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ เป็นเหตุการณ์ที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ต้องอาศัยการติดตามเหตุการณ์ของทีมีข่าว ตลอดจนการประมวลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป ต้องติดตามความเคลื่อนไหวในพื้นที่เป็นระยะๆ

การรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตกในครั้งนี้ถือเป็นปรากฏการณ์ฝนดาวตกที่เกิดขึ้นและเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นครั้งที่สอง โดยการเกิดปรากฏการณ์ฝนดาวตกครั้งแรกนั้น มีการคาดคะเนว่าจะเกิดมาก จึงมีการรายงานข่าวกันอย่างครึกโครมและมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อเกิดปรากฏการณ์ขึ้นจริง ฝนดาวตกไม่ได้มีจำนวนมากอย่างที่คาดการณ์ไว้ ทำให้ประชาชนต่างพากันผิดหวัง สำหรับปรากฏการณ์ฝนดาวตกที่เกิดขึ้นในคืนวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 นี้ ความสนใจของประชาชนลดน้อยลงไป เนื่องจากคนส่วนใหญ่ต่างเกรงว่าจะเกิดฝนดาวตกไม่มาก ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นเมื่อคราวก่อน การรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จึงมีความถี่น้อย มีเพียงสถานีโทรทัศน์ไอทีวีและเนชั่นแซนแนลที่รายงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ รายงานเฉพาะบรรยากาศการเข้าชมปรากฏการณ์ของประชาชนเพื่อออกอากาศสดในช่วงข่าวภาคค่ำ ซึ่งเป็นข่าวภาคหลักเท่านั้น กลับไม่มีการรายงานสดขณะที่เกิดปรากฏการณ์ฝนดาวตก ในช่วงนี้แต่อย่างไร

การรายงานข่าวปรากฏการณ์ของฝนดาวตกของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการรายงานสดในสองช่วงเวลา นั่นคือ กลุ่มแรกเป็นการรายงานสดในช่วงข่าวภาคค่ำ ได้แก่ ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 และช่อง 11 ที่ให้น้ำหนักการรายงานสดในประเด็นเกี่ยวกับบรรยากาศการรอยชมปรากฏการณ์ฝนดาวตกของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ขณะที่กลุ่มที่สอง ได้แก่ ไอทีวีและเนชั่นแซนแนล นอกจากจะรายงานสดในช่วงข่าวภาคค่ำ เพื่อนำเสนอบรรยากาศการชมฝนดาวตกของประชาชนแล้วยังได้รายงานสดในช่วงข่าวดึก ที่ให้น้ำหนักไปที่การชมฝนดาวตกที่กำลังเกิดขึ้น ณ ขณะนั้น สดๆ จากพื้นที่ต่างๆ

4.2.2 การรายงานสดข่าวความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง เป็นผู้ต้องหาพร้อมกัน ฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

นอกจากการรายงานสดข่าวปรากฏการณ์ฝนดาวตกเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายนแล้ว การรายงานสดข่าวจากการคาดคะเนอีกข่าวหนึ่งก็คือ การรายงานสดข่าวความคืบหน้าของคดีร้อยตรีดวงเฉลิม เป็นผู้ต้องหาพร้อมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เวินตี๊ฝบ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2544 หลังจากเกิดเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกหมายจับร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง

โดยขณะนั้นก็มีกระแสข่าวแพร่สะพัดว่า ร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามาบอตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สถานี ตำรวจนครบาลสุทิสสาร ซึ่งเป็นห้องที่รับผิดชอบในคดีดังกล่าว

การรายงานสดในข่าวดังกล่าวจึงต้องติดตามความคืบหน้าของคดีเป็นระยะๆ ทั้งยังไม่รู้ได้แน่ชัดว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามาบอตัวเมื่อไร เป็นเพียงกระแสข่าวที่ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัดที่มรายงานสดจึงต้องไปปักหลักรายงานสดยังสถานีตำรวจนครบาลสุทิสสาร ถึงความคืบหน้าของคดี และการเข้ามาบอตัวของร้อยตรีดวงเฉลิม

การรายงานสดความคืบหน้าของคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุงนั้น ซึ่งเกิดเหตุการณ์ตั้งแต่เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2544 จากนั้นตำรวจได้ออกหมายเรียกร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง โดยประสานไปที่ต้นสังกัดของร้อยตรีดวงเฉลิม ที่แจ้งว่าจะนำตัวร้อยตรีดวงเฉลิมมาพบพนักงานสอบสวนในวันที่ 5 พฤศจิกายน ต่อมาวันที่ 1 พฤศจิกายน ได้มีกระแสข่าวว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามาบอตัวที่สถานี ตำรวจนครบาลสุทิสสาร แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนใดๆ ในวันที่ 2 พฤศจิกายนก็เช่นเดียวกัน ยังคงมีกระแสข่าวที่ร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามาบอตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่พอถึงเวลาจริงๆ ก็ไม่เข้ามาบอตัว จนกระทั่งถึงวันที่ 5 พฤศจิกายนซึ่งเป็นวันนัดบอตัวตามที่ได้แจ้งไว้ตั้งแต่แรก ผู้ต้องหาที่ยังไม่เข้ามาบอตัวเช่นเดิม ขณะที่ช่วงนั้นมีกระแสข่าวว่าผู้ต้องหาได้หลบหนีไปแล้ว

ตารางที่ 4.5 การรายงานสดความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง เป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี	เนชั่น
1 พฤศจิกายน	11.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 13.30น. 15.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น.	11.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น. 15.00น.
2 พฤศจิกายน	13.30น. 15.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 13.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น.	10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 16.00น. 18.00น.	10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น.
4 พฤศจิกายน						16.00น. 18.00น.	
5 พฤศจิกายน	11.30น. 13.30น.	11.00น. 12.00น.	11.00น. 13.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น.	10.00น. 11.00น.	10.00น. 11.00น.

	14.30น. 15.30น.	14.00น.	15.30น.		14.00น.	12.00น. 14.00น. 16.00น.	12.00น. 14.00น. 15.00น.
6 พฤศจิกายน						11.00น. 12.00น. 14.00น. 18.00น. 19.00น.	11.00น. 12.00น. 15.00น. 16.00น. 18.00น.
7 พฤศจิกายน						11.00น. 12.00น.	12.00น.
8 พฤศจิกายน						11.00น. 12.00น. 16.00น.	
9 พฤศจิกายน						12.00น. 14.00น. 15.00น.	10.00น. 12.00น. 15.00น.
12 พฤศจิกายน						11.00น. 12.00น. 14.00น.	
						15.00น. 16.00น. 19.00น.	
13 พฤศจิกายน						10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 16.00น.	

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นถึงการรายงานสดข่าวความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง เป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิต จะเห็นได้ว่าวันที่ 1, 2 และ 5 พฤศจิกายน เป็นวันที่สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้รายงานสดข่าวนี้จากพื้นที่ ซึ่งก็คือ สถานีตำรวจนครบาลสุทธิ

สาร ที่คาดว่าจะจะเป็นสถานที่เข้ามอบตัวของร้อยตรีดวงเฉลิม โดยทั้งสามวันดังกล่าว มีกระแสข่าว ออกมาก่อนหน้านั้นว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามอบตัว การรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9, และช่อง 11 ต่างให้น้ำหนักไปที่การเฝ้ารอการเข้ามอบตัวของร้อยตรีดวงเฉลิมเป็น ระยะเวลา ในการรายงานสดข่าวทั้ง 3 วันจากสถานีตำรวจนครบาลสุทิสสาร ขณะที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และเนชั่น ก็ให้ความสำคัญในประเด็นการมอบตัวด้วยเช่นกัน แต่ก็ยังมีการรายงานความคืบหน้า เกี่ยวกับคดีดังกล่าวจากพื้นที่ในวันอื่นๆตามมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าหลังจากวันที่ 5 พฤศจิกายน มีการคาดกันว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะหลบหนีไปแล้วก็ตาม

การรายงานสดความข่าวคดีร้อยตรีดวงเฉลิม ตกเป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า โดยเป็นข่าวที่รู้ล่วงหน้า แต่ไม่รู้กำหนดการที่แน่ชัด กล่าวคือ มีการ ตัดสินใจล่วงหน้าจากการประเมินกระแสข่าวต่างๆว่าจะไปรายงานสดจากสถานีตำรวจนครบาล สุทิสสาร ในวันที่อะไรบ้าง ขณะที่การรายงานสดในวันนั้นๆ ไม่สามารถจะรู้ได้เลยว่า จะเกิดเหตุการณ์ อะไรขึ้น เมื่อใด เนื่องจากไม่มีเหตุการณ์ใดๆเคลื่อนไหว มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรายงาน สดข่าวลักษณะนี้จึงต้องเฝ้าติดตามกระแสข่าวและสังเกตการเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพราะไม่ มีใครสามารถระบุหรือยืนยันได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป ดังเช่น การไปรอรายงานสดข่าวการเข้ามอบ ตัวของผู้ต้องหาตามกระแสข่าวที่คาดว่า ร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามอบตัว โดยที่ไม่อาจจะบ่งชี้ชัดได้ว่าจะ มามอบตัวจริงตามข่าวหรือไม่ ทีมข่าวต้องไปปักหลักรอและรายงานความคืบหน้าจนกว่าจะแน่ใจ ได้ว่า ไม่เดินทางมามอบตัวตามที่เบาะแส นำหนักของข่าวจึงเน้นไปที่ประเด็นการเฝ้ารอความหวังว่า จะปรากฏขึ้นจริงตามที่คาดคะเนไว้หรือไม่

ประเด็นข่าว	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี	เนชั่น
<u>1 พฤศจิกายน 2544</u> - มีกระแสข่าวว่า ร.ต.ดวงเฉลิม จะ เข้ามอบตัวที่ สน.สุทิสสาร - การประชุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้รับผิดชอบคดี - ร.ต.ดวงเฉลิมไม่เข้ามามอบตัว	11.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 13.30น. 15.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น.	11.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น. 15.00น.
<u>2 พฤศจิกายน 2544</u> - มีกระแสข่าวว่า ร.ต.ดวงเฉลิมจะเข้า มอบตัว - ความคืบหน้าในการติดตามคดีของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	13.30 น 15.30น	12.00น. 14.00น.	11.00น 13.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น.	10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น.	10.00น 11.00น 12.00น 14.00น

<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับกระแสข่าวการมอบตัวของร.ต.ดวงเฉลิม - เป็นที่แน่นอนว่าวันนี้ร.ต.ดวงเฉลิมจะไม่เข้ามามอบตัว 						16.00น. 18.00น.	
<p>4 พฤศจิกายน 2544</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายกาศงานพระราชทานเพลิงศพ ด.ต.สุวิชัย รอดวิมุต 						16.00น. 18.00น.	
<p>5 พฤศจิกายน 2544</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดการเดิมที่ร.ต.ดวงเฉลิมจะเข้ามามอบตัวในวันนี้ - ความเคลื่อนไหวต่างๆที่สน.สุทธีสาร - การประชุมของตำรวจสืบสวนในคดีดังกล่าว - ยังไม่มีการยืนยันว่าร.ต.ดวงเฉลิมจะเข้ามามอบตัวในวันนี้ตามที่ได้แจ้งไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่ - ออกหมายจับผู้ต้องหาเพิ่ม - ผบ.ตำรวจ เผยว่า หากร.ต.ดวงเฉลิมไม่มามอบตัว เมื่อพบตัวร.ต.ดวงเฉลิมที่ไหนก็จับได้ทันที - มีกระแสข่าวว่าร.ต.ดวงเฉลิมหลบหนีออกนอกประเทศไปแล้ว - เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าร.ต.ดวงเฉลิมไม่เข้ามามอบตัวในวันนี้ 	11.30น. 13.30น. 14.30น. 15.30น.	11.00น. 12.00น. 14.00น.	11.00น. 13.30น. 15.30น.	12.00น. 14.00น.	11.00น. 12.00น. 14.00น.	10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 16.00น.	10.00น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น.

ขณะที่การรายงานสดของข่าวในวันต่อมา เมื่อเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าร้อยตรีดวงเฉลิมไม่เข้ามามอบตัว ประเด็นข่าวจะเปลี่ยนจากการเข้ามามอบตัวของร้อยตรีดวงเฉลิมที่คาดว่าจะหลบหนีไปแล้วนั้น ไปเป็นการติดตามความคืบหน้าของคดีในการสอบสวนและจับกุมผู้ต้องหาคนอื่นๆ รวมทั้งการติดตามตัวร้อยตรีดวงเฉลิมมีหนีคดีแทน นอกจากนี้ในการรายงานสดคดีดังกล่าว นอกจากจะรายงานสดจากสถานีตำรวจนครบาลสุทธีสาร ยังมีการรายงานข่าวจากพื้นที่อื่นๆประกอบด้วย

ไอทีวี รายงานสดจากวัดราชฎาทนุบำรุง 4 พฤศจิกายน 2544

16.00 น. - การรายงานบรรยากาศงานพระราชทานศพเป็นกรณีพิเศษ ด.ต.สุวิชัย รอดวิมุต์ หรือดาบยี่ม เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เสียชีวิต

18.00 น. - บรรยากาศงานพระราชทานเพลิงศพดาบยี่ม

ไอทีวี 6 พฤศจิกายน 2544

10.00น. - นายสิบตรีสุพจน์ แสงอนันต์ หนึ่งในผู้ต้องหา จะแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (รายงานสดจากสถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร)

- พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ สั่งพักราชการร้อยตรีดวงเฉลิม (ทำเนียบรัฐบาล)

11.00 น. - มีคำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนเพิ่มอีก 5 นาย และได้ออกหมายเรียกพ.ต.ต.ศราวุฒิ สกุลมีฤทธิ์ หรือสารวัตรเหียน มีกำหนดให้มาพบพนักงานสอบสวนภายในวันที่ 9 พฤศจิกายน (สถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร)

12.00 น. - นำตัวส.ต.ต.สุพจน์ และนายกฤษพัฒน์ ไปฝากขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพ(สถานีตำรวจนครบาล)

- พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เตือนร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ให้อยู่เฉยๆ(ทำเนียบรัฐบาล)

14.00 น. - ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติยืนยันว่านายปัดไม่ใช่ผู้ต้องหา (สถานีตำรวจสุทธิสาร)

18.00 น. - เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกค้นบ้านพักริมคลองของร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง(บ้านร้อยตำรวจเอกเฉลิม)

19.00 น. - การตรวจค้นบ้านริมคลองของร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง (บ้านร้อยตำรวจเอกเฉลิม)

จากตัวอย่างการรายงานสดข้างต้นจะเห็นได้ว่าการรายงานสดมาจากพื้นที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าว ไม่ว่าจะเป็นการรายงานสดงานพระราชทานเพลิงศพ ของด.ต.สุวิชัย รอดวิมุต์ หรือการรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล หรือบ้านของร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รวมทั้งการรายงานสดจากสถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร ซึ่งจากการรายงานสดในวันที่ 6 พฤศจิกายนของไอทีวี จะเห็นได้ว่าการเรียงร้อยข่าวจากสถานที่เป็นประเด็นข่าว ไปตามความคืบหน้าของข่าวที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตามการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้าเช่นในข่าวดังกล่าว เป็นการรายงานข่าวที่มีความผันแปรสูง ต้องอาศัยการคาดการณ์และการประเมินสถานการณ์จากในพื้นที่ ประกอบกับการติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ซึ่งไม่สามารถจะระบุได้อย่างแน่ชัดว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นต่อไป ดังเช่นที่ทีมรายงานสดของช่องต่างๆได้ไปปักหลักรอรายงานสดการเข้ามอบตัวของร้อยตรีดวงเฉลิม ตามที่มี

กระแสวิเคราะห์ว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามาอบตัว แต่สุดท้ายเหตุการณ์ก็ไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ก่อนหน้านี้ ประเด็นในการรายงานสดก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน

การรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน ได้ให้น้ำหนักไปที่การเฝ้ารอเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เหตุการณ์ในลักษณะนี้มักเป็นเหตุการณ์ที่สังคมให้ความสนใจมาก ทำให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องต้องไปติดตามทำข่าวและเฝ้ารอเหตุการณ์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องนั้นๆ ที่สามารถรายงานข่าวได้ทันที ณ วินาทีที่เกิดเหตุการณ์

4.3 เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้ามักเป็นข่าวเชิงอาชญากรรม หรืออุบัติเหตุร้ายแรง เช่น ตึกถล่ม ไฟไหม้ เครื่องบินตก หรืออาจเป็นข่าวภัยพิบัติต่างๆ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม แผ่นดินไหว ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถที่จะรู้ล่วงหน้าได้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน

จากการศึกษาการรายงานสดข่าวในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 พบว่าข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า คือ ข่าวคลังแสงระเบิดที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2544 เกิดระเบิดแผนกที่ 5 กองคลังสรรพาวุธ กรมสรรพาวุธทหารบก ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เกิดเหตุการณ์เมื่อเวลา 9.20 น. โดยการระเบิดในครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่โดยรอบคลังแสง และพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังทำให้บ้านเรือนของประชาชนที่อยู่รายรอบคลังแสงได้รับความเสียหาย นอกจากนี้ยังมีลูกระเบิดที่กระเด็นออกมาตกยังบ้านเรือนและเรือสวนของประชาชนในพื้นที่อีกเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์คลังแสงระเบิดในครั้งนี้จึงเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงเป็นอย่างยิ่ง และสร้างความตระหนกตกใจให้กับประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นเหตุการณ์ที่ยังมีความต่อเนื่อง ยังไม่ยุติภายในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยคุณลักษณะสำคัญของเหตุการณ์นี้ ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆจึงลงไปในพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อรายงานสดข่าวเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ดังจะให้เห็นจากตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การรายงานสดจากพื้นที่ข่าวคลังแสงระเบิดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี	เนชั่น
25 ตุลาคม	11.30น. 13.30น. 14.30น. 15.00น. 15.30น. 17.30น. 19.30น. 23.20น.	10.30น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 16.00น. 17.55น. 19.00น. 22.00น.	10.05น. 10.20น. 10.42น. 11.00น. 13.30น. 14.10น. 14.40น. 15.20น. 18.00น. 19.25น. 22.20น. 23.20น.	10.33น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 16.00น. 17.30น. 20.00น. 22.20น.	11.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 16.00น. 17.00น. 19.00น. 22.00น.	10.20น. 11.00น. 12.00น. 14.00น. 14.30น. 15.00น. 16.00น. 17.00น. 18.00น. 19.00น. 21.10น.	10.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 17.00น. 18.00น. 19.00น. 21.00น. 23.00น. 24.00น.
26 ตุลาคม	11.30น. 17.30น. 19.30น.	11.00น. 12.00น. 15.00น. 19.00น.	11.00น. 13.30น. 15.30น. 19.25น.	12.00น. 17.30น. 20.00น.	12.00น. 19.00น.	7.35น. 10.00น. 12.00น. 15.00น. 18.00น. 19.00น.	9.00น. 10.00น. 12.00น. 14.00น. 15.00น. 18.00น. 19.00น. 21.00น.
27 ตุลาคม 2545	11.30น. 17.30น.	12.00น. 19.00น.	11.00น. 19.25น.	12.00น. 17.30น. 20.00น.	19.00น.	10.00น. 12.00น. 15.00น. 18.00น. 19.00น.	10.00น. 12.00น. 19.00น. 21.00น.
28 ตุลาคม						10.00น. 11.00น.	

						12.00น.	
						15.00น.	
						19.00น.	
29 ตุลาคม						12.00น.	
						19.00น.	

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2544 เป็นการรายงานข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า และเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมาก จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นช่วงเวลาที่รายงานสดจากพื้นที่เกิดเหตุ โดยในวันที่ 25 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันที่เกิดเหตุระเบิดขึ้น เห็นได้ว่า การนำเสนอการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมีความถี่มาก รวมทั้งได้มีการรายงานข่าวด่วน (News Flash) ตัดแทรกรายการปกติ เพื่อความชว่ชิงความรวดเร็วในการรายงานสด โดยการรายงานข่าวด่วนได้ใช้วิธีการรายงานสดทางโทรศัพท์จากผู้สื่อข่าวในพื้นที่เพื่อรายงานความคืบหน้าและสถานการณ์ล่าสุดก่อน การนำเสนอข่าวจากทางสถานีเป็นครั้งแรกนั้นจะใช้เวลาสั้นๆ เพื่อรายงานว่ากำลังเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น โดยรายละเอียดความคืบหน้าอื่นๆจะนำเสนอในช่วงต่อไป

ช่อง 7 รายงานข่าวด่วน (News Flash) แทรกเข้ารายการปกติของทางสถานี

- 10.05 น. - เกิดเหตุคลังแสงระเบิดที่ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อเวลาประมาณ 9.30 น. ระเบิดมีความรุนแรงมาก
- ประชาชนได้อพยพจากพื้นที่เกิดเหตุแล้ว
 - รายงานสดทางโทรศัพท์ แต่ไม่สามารถรายงานได้ สัญญาณขาดหายไป
- 10.20 น. - ติดตามรายละเอียดจากการสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เกิดเหตุขัดข้องไม่สามารถติดต่อได้
- รายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับผู้บาดเจ็บ
- 10.42 น. - รายงานสดทางโทรศัพท์จากพื้นที่ รายงานถึงสถานการณ์ในขณะนั้นว่ายังระเบิดดังอย่างต่อเนื่อง สภาพทั่วไปในอำเภอปากช่อง
- ประชาชนอพยพออกจากพื้นที่
 - ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคลังแสงสรรพาวุธ

ในการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยไม่มีการคาดหมายมาก่อนดังเช่น กรณีคลังแสงระเบิด การรายงานข่าวด่วนที่ตัดแทรกรายการปกติเป็นการช่วงชิงความเร็วในการออกอากาศ เพื่อเสนอต่อผู้ชมได้รับทราบว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น นอกจากนี้การรายงานข่าวด่วน ยังมีผลต่อการรับรู้ของคนดู ในแง่ที่ว่าข่าวด่วนมักเป็นข่าวสำคัญ ยิ่งสถานีโทรทัศน์ช่องใดรายงานได้ก่อน ก็ถือว่าได้เปรียบในการดึงดูดผู้ชมให้มาเฝ้ารอดติดตามชมการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องนั้นๆ ที่จะเข้ามาเป็นระยะๆ ในการแบ่งความถี่ในการรายงานก็จะมีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องไปกับเหตุการณ์ จนกว่าเหตุการณ์จะมีความคลี่คลาย เห็นได้จากตารางที่ 4.6 ในการรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดในวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ซึ่งเป็นวันเกิดเหตุการณ์ การรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ มีความถี่ในการรายงานมาก อีกทั้งยังมีความต่อเนื่อง รายงานสดในเกือบทุกช่วงข่าว เพื่อเกาะติดสถานการณ์ที่ยังดำเนินต่อไป ความถี่ในการรายงานยังแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์นั้นๆ อีกด้วย

การรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า วิธีช่วงชิงความเร็วในการรายงานสดก็คือ การช่วงชิงความเร็วในการออกอากาศ โดยหลังจากเกิดเหตุการณ์ การรายงานสดทางโทรศัพท์จะเป็นวิธีการรายงานข่าวที่นำมาใช้เพื่อยืนยันถึงสถานการณ์ล่าสุดในพื้นที่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วที่สุด ก่อนที่ทีมรายงานสดจะถึงพื้นที่นั้นๆ การนำเสนอข่าวในช่วงแรกของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จึงอาศัยการรายงานสดทางโทรศัพท์มาประกอบการนำเสนอข่าว จากนั้นเมื่อทีมรายงานสดลงสู่พื้นที่บทบาทของการรายงานสดทางโทรศัพท์ก็จะลดน้อยลงไป

ประเด็นข่าวจากเหตุการณ์คลังแสงระเบิดจะดำเนินไปตามความคืบหน้าของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่การเกิดระเบิดในช่วงแรกจนกระทั่งระเบิดสงบลง ประเด็นข่าวที่แต่ละช่องนำเสนอจะมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในช่วงแรกจะรายงานว่าเกิดอะไรขึ้น ความรุนแรงเป็นอย่างไร และเมื่อเกิดเหตุการณ์แล้ว มีความคืบหน้าอย่างไรบ้าง เป็นการนำเสนอที่ออกมาอย่างต่อเนื่อง ในที่นี้จะขอตัวอย่างการรายงานสดของช่อง 5 จากอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

25 ตุลาคม 2544

- 12.00 น.
- รายงานสดจากบริเวณคลังแสง สถานการณ์การระเบิดยังคงระเบิดอย่างต่อเนื่อง
 - การอพยพประชาชนออกจากอำเภอปากช่อง ให้อยู่ห่างออกไปในรัศมี 10 กิโลเมตร ทำให้ขณะนี้ปากช่องคล้ายเมืองร้าง
 - กำลังจะมีรมว.มหาดไทยและเจ้าหน้าที่ทางการทหารลงมายังพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อมาดูสถานการณ์

- รายงานสดทางโทรศัพท์บริเวณอำเภอปากช่อง ยังเห็นกลุ่มควันหนาที่บ แต่ตรงจุดนี้ไม่แน่ใจว่ายังเกิดระเบิดอยู่หรือไม่
 - ผู้บาดเจ็บกำลังลำเลียงไปที่โรงพยาบาลปากช่องนานา คาดว่ามีประมาณ 80 คน แต่ยังไม่ได้รับรายงานผู้เสียชีวิต หรือผู้บาดเจ็บสาหัส
 - รายงานสดทางโทรศัพท์จากโรงพยาบาลปากช่องนานา มีทหารและพลเรือนบาดเจ็บประมาณ 80 คน
 - บาดเจ็บสาหัส 4 คนส่งไปยังโรงพยาบาลมวกเหล็ก
 - ขณะนี้ได้เริ่มขนย้ายผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลสระบุรี และโรงพยาบาลอื่นๆ เนื่องจากโรงพยาบาลอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุ 8 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเขตอันตราย
 - ขณะนี้แพทย์ไม่เพียงพอ และได้มีแพทย์จากโรงพยาบาลอื่นมาเสริม
 - ผู้ประกาศในสถานี ขณะนี้กำลังรับบริจาคโลหิตที่โรงพยาบาลจุฬา
 - เจ้าหน้าที่ทางการทหารยืนยันว่า ระเบิดยังไม่ลุกลามไปยังคลังแสงใหญ่ ขอให้ประชาชนอย่าเพิ่งตื่นตระหนก
 - สัมภาษณ์รอมว.มหาดไทย การอพยพประชาชน การให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัย
 - ผู้เสียชีวิต 1 ราย บาดเจ็บสาหัส 2 ราย ไม่สาหัส 40 ราย
 - ทางจังหวัดได้ตั้งศูนย์อพยพประชาชนไว้แล้ว
 - ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด เบื้องต้นคาดว่าเป็นอุบัติเหตุ
 - ขอประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกห่างจากที่เกิดเหตุในรัศมี 10 กิโลเมตร
- 16.00 น.
- รายงานสดจากพื้นที่ห่างจากคลังแสง 1 กิโลเมตร ระเบิดเริ่มสงบลงแล้ว เจ้าหน้าที่จึงอนุญาตให้ทีมข่าวสามารถมารายงานสดในบริเวณนี้ได้ แต่ยังไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่กู้ภัยเข้าไปยังพื้นที่ เพราะยังไม่ปลอดภัย ยังได้ยินเสียงระเบิดเป็นระยะๆ แต่ไม่ถี่เหมือนช่วงเช้า
 - เจ้าหน้าที่ทหารเริ่มเก็บกู้ระเบิดที่อยู่นบริเวณถนนมิตรภาพแล้ว
 - รายงานจำนวนผู้บาดเจ็บล่าสุด
- 17.55 น.
- รายงานสดจากพื้นที่ห่างจากคลังแสง 1 กิโลเมตร เสียงระเบิดที่ดังอยู่ น่าจะเป็นเสียงระเบิดที่มาจากการเก็บกู้วัตถุระเบิดของเจ้าหน้าที่ในขณะนี้
 - รอมว.มหาดไทย ได้เข้าประชุมหารือกับผบ.ทบ.ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 - สัมภาษณ์สดรอมว.มหาดไทย อนุญาตให้ชาวบ้านบางพื้นที่กลับบ้านได้ แต่ชาวบ้านที่อยู่ใกล้คลังแสงยังไม่ให้กลับเข้าพื้นที่ ประมาณหนึ่งพันคน

- ได้จัดหาอาหาร เครื่องดื่มให้แก่ประชาชนแล้ว รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในบริเวณที่พักค้างคืนของประชาชน และบริเวณบ้านเรือนที่ประชาชนอพยพออกมา
- 22.00 น.
- ยังมีเสียงระเบิดดังอยู่บ้าง แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นเสียงจากคลังแสง หรือว่าการเก็บกู้วัตถุระเบิดภายนอก
 - การเก็บกู้วัตถุระเบิด จะเร่งเก็บกู้ให้เสร็จภายในคืนนี้ ซึ่งเก็บกู้ได้เฉพาะรอบนอก ส่วนในพื้นที่ต้องรอดูสถานการณ์วันพรุ่งนี้
 - สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ศูนย์พักแรมชั่วคราว
 - จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตล่าสุด

จากตัวอย่างประเด็นข่าวที่นำเสนอมาในแต่ละช่วงของเหตุการณ์ จะเห็นได้ว่าการลำดับประเด็นไปตามความคืบหน้าของสถานการณ์ โดยในช่วงที่ระเบิดมีความรุนแรง ในการรายงานข่าวภาค 12.00 น. นำหนักข่าวจะอยู่ที่ความรุนแรงของเหตุการณ์ การอพยพประชาชน และยอดผู้บาดเจ็บเสียชีวิต จึงมีการรายงานสดทั้งทางโทรศัพท์และทางดาวเทียมเข้ามาจากพื้นที่ใน 3 จุดด้วยกัน จากนั้นเมื่อเหตุการณ์เริ่มสงบลงในช่วงเย็น ก็จะเป็นประเด็นการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ และการเก็บกู้วัตถุระเบิด ส่วนในวันรุ่งขึ้นเช่นเดียวกัน นำหนักของข่าวจะดำเนินไปตามความคืบหน้าของเหตุการณ์โดยเป็นเรื่องของการเก็บกู้วัตถุระเบิด การรายงานจำนวนผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิต รวมทั้งผู้สูญหาย สภาพความเสียหายของบ้านเรือนประชาชน การค้นหาศพผู้เสียชีวิตที่เกิดเหตุ และการช่วยเหลือประชาชนจากหน่วยงานต่างๆ จนกระทั่งเหตุการณ์คลี่คลาย และไม่มีความคืบหน้าใดๆ ก็จะหยุดการรายงานสด ซึ่งแตกต่างไปตามการตัดสินใจของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง

จะเห็นได้ว่าการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าที่เกิดขึ้นอย่างฉุกฉุน โดยเฉพาะเป็นหายนะภัย การรายงานสดในช่วงแรกจะต้องตอบคำถามในแง่การให้รายละเอียดกับตัวเหตุการณ์ ว่าเกิดอะไรขึ้น สถานการณ์ ณ ขณะนั้นเป็นอย่างไร รวมทั้งประเด็นแวดล้อมอื่นๆ เช่น การอพยพช่วยเหลือ จากนั้นเมื่อเหตุการณ์เริ่มคลี่คลาย ประเด็นข่าวจะมุ่งไปที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งทางชีวิตและทรัพย์สิน การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น และเมื่อเหตุการณ์ยุติลง ประเด็นการรายงานก็จะเปลี่ยนไปเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาในระยะยาว แผนหรือนโยบายที่จะเข้ามารองรับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในกรณีที่เหตุการณ์คลี่คลายและยุติลงแล้ว ฝ่ายข่าวมักจะถอนการรายงานสด ซึ่งจากตารางที่ 4.6 จะเห็นว่า มีเพียงไอทีวีเพียงช่องเดียวที่ปักหลักรายงานเมื่อเหตุการณ์ยุติลงแล้ว โดยประเด็นในการรายงานเด่นอยู่ที่มาตรการในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว การปฏิบัติการทำลายระเบิดที่เสื่อมสภาพเพื่อป้องกันการเกิดเหตุซ้ำสอง

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ไอทีวีเป็นสถานีโทรทัศน์ที่รายงานสดต่อเนื่องยาวนานที่สุด และมีความถี่มากที่สุด รองลงมาเป็นเนชั่นแซนแนล แต่เนชั่นมีช่วงระยะเวลาในการนำเสนอข่าวนี้มากกว่าไอทีวี ถัดจากไอทีวีและเนชั่นแซนแนล คือ ช่อง 5 ที่มีความถี่ในการรายงานสดเท่ากับช่อง 7 แต่มีเวลาในการนำเสนอมากกว่าช่อง 7 รองลงมาคือช่อง 9, ช่อง 3 และช่อง 11 ตามลำดับ

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน และมีความรุนแรงมาก การรายงานสดจึงมีความถี่ในการนำเสนอไปตามความคืบหน้าของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และการนำเสนอประเด็นคลี่คลายไปตามสถานการณ์

รูปแบบการรายงานสดที่ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ นำมาใช้ ในการรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดมีดังนี้

1. การรายงานสดทางโทรศัพท์

การรายงานสดทางโทรศัพท์ เป็นการรายงานโดยใช้เสียงผู้สื่อข่าวโทรศัพท์เข้ามายังสถานีเพื่อรายงานข่าวที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักใช้ในกรณีเร่งด่วนที่ผู้สื่อข่าวลงไปรายงานข่าวในพื้นที่ได้แล้ว แต่รถถ่ายทอดสดยังไม่พร้อมที่จะออกอากาศภาพข่าว เนื่องจากต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมอุปกรณ์กำลังเจ้าหน้าที่ และการเคลื่อนย้ายรถไปยังพื้นที่เกิดเหตุรวมทั้งการติดตั้งสัญญาณ การรายงานสดทางโทรศัพท์ในปัจจุบันเป็นรูปแบบที่นำมาใช้ เพื่อแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ในการช่วงชิงความเร็วที่จะรายงานสดจากพื้นที่เกิดเหตุถึงความคืบหน้าล่าสุดของเหตุการณ์ แม้ว่าจะยังไม่สามารถนำเสนอภาพได้ก็ตาม การรายงานสดทางโทรศัพท์มักใช้กับข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า และมักจะนำมาใช้ในเบรกข่าวต้นๆของการรายงานสด เพื่อบอกให้ผู้ชมรู้ก่อนว่าเกิดเหตุอะไร ประกอบกับการใช้ภาพกราฟฟิกเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2544 เมื่อมีการตัดสินใจที่จะรายงานสด รวมทั้งตัดสินใจที่จะนำเสนอข่าวไม่ว่าจะเป็นการแทรกการรายงานหรือการออกอากาศตามเวลาข่าวช่วงปกติของแต่ละสถานี ระหว่างที่รถทีมข่าวและรถถ่ายทอดสดเดินทางถึงพื้นที่ และรอการรายงานสดจากพื้นที่เกิดเหตุ การนำเสนอข่าวในช่วงแรก แม้ว่าจะไม่มีภาพข่าวจากพื้นที่ก็ตาม สิ่งแรกที่รายงานก็คือ เกิดเหตุที่ไหน เวลาเท่าไร สถานการณ์ขณะนั้นเป็นอย่างไร โดยผู้ที่ยืนยันรายละเอียดเหล่านี้ได้ดีที่สุด ก็คือ ผู้สื่อข่าวในพื้นที่ การรายงานข่าวช่วงแรกของสถานีโทรทัศน์ช่อง

ต่างๆ จึงมีการรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าวในพื้นที่มาประกอบการรายงานข่าว แต่เนื่องจากการรายงานสดทางโทรศัพท์จะไม่มีภาพจากเหตุการณ์จริงมาประกอบ ผู้ประกาศข่าวที่อยู่ในสถานีนอกจากจะทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวและเป็นผู้เชื่อมโยงไปสู่การรายงานสดทางโทรศัพท์แล้ว ยังต้องมีบทบาทในการซักถามผู้รายงานสดทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะถ้าเป็นการนำเสนอข่าวก่อนที่จะมีภาพจากพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้ชมให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุดแม้ว่าจะไม่มีภาพประกอบก็ตาม

ตัวอย่างประโยคที่ใช้ในซักถามจากการรายงานสดทางโทรศัพท์ระหว่างผู้ประกาศข่าวในสถานีกับผู้สื่อข่าวในพื้นที่ เหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ของสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนด์ วันที่ 25 ตุลาคม 2544

ผู้ประกาศ “ขณะนี้คุณเกษม(ผู้สื่อข่าว)อยู่ห่างจากคลังแสงกี่กิโล”

“เอาเฉพาะความเสียหายตรงหน้าของคุณเกษมเป็นยังไงบ้าง”

“ผมกำลังนึกภาพการอพยพคนใช้ว่าคงทุลักทุเลพอสมควรใช่ไหมครับ”

“คุณเอกชัย(ผู้สื่อข่าว)อธิบายให้ผมฟังหน่อยว่า บรรยากาศของโรงพยาบาลในขณะนี้เป็นอย่างไง”

ตัวอย่างคำถามที่ผู้ประกาศใช้ซักถามผู้สื่อข่าวในการรายงานสดทางโทรศัพท์เหล่านี้ ช่วยทำให้ผู้สื่อข่าวอธิบายเหตุการณ์ที่อยู่ตรงหน้านั้นได้อย่างชัดเจนขึ้น ผู้ประกาศจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการซักถาม หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่แทนผู้ชมในการตอบข้อสงสัยที่มีในข่าว โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ยังไม่มีภาพจริงมายืนยันรายละเอียดของเหตุการณ์ ดังนั้นในการซักถามระหว่างผู้รายงานข่าวกับผู้ประกาศข่าวจึงต้องให้รายละเอียดของข่าวเหตุการณ์ในขณะนั้นให้ได้มากที่สุด หรือทำให้เกิดภาพที่ใกล้เคียงที่สุดในการรับรู้บรรยากาศของสถานการณ์

สำหรับภาพที่นำมาประกอบการรายงานสดทางโทรศัพท์นั้น มักจะใช้ภาพกราฟฟิกประกอบการรายงานสด ซึ่งภาพกราฟฟิกจะมีข้อความประกอบ เพื่อบอกให้รู้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรที่ไหน เช่น “คลังแสงระเบิด ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” โดยภาพกราฟฟิกจะใช้ในช่วงแรกของการรายงาน จากนั้นจะใช้ภาพของผู้ประกาศข่าวที่อยู่ในสถานีระหว่างที่กำลังทำหน้าที่ฟังการรายงานข่าวและซักถามผู้รายงานข่าวจากพื้นที่เกิดเหตุ

นอกจากนี้ การรายงานสดทางโทรศัพท์ยังนำมาใช้ในกรณีที่มีรายงานสดไม่เพียงพอ ที่จะครอบคลุมเหตุการณ์เช่น การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดของช่อง 5 (25 ตุลาคม 2544) จะ

มีผู้รายงานข่าวประจำอยู่ที่รถถ่ายทอดสด 1 คนซึ่งเป็นบริเวณใกล้ที่เกิดเหตุ เพื่อเก็บภาพการระเบิด นอกจากนี้ยังมีผู้สื่อข่าวในจุดต่างๆ อีก 2 จุด คือ บริเวณโรงพยาบาล และบริเวณใกล้กับตัวอำเภอปากช่อง ซึ่งผู้รายงานข่าวประจำอยู่ที่รถโอบีจะเป็นผู้รายงานสดจากพื้นที่เข้ามา โดยใช้สัญญาณสดจากรถดาวเทียม ส่วนผู้รายงานข่าวอีก 2 คนที่อยู่ในบริเวณอื่นอีกสองแห่ง ใช้วิธีการรายงานสดทางโทรศัพท์เข้ามายังสถานี เนื่องจากอุปกรณ์และรถดาวเทียมในการรายงานสดมีเพียงชุดเดียว แต่อย่างไรก็ตาม การใช้การรายงานสดทางโทรศัพท์เข้ามาประกอบการรายงานสดในกรณีนี้ ก็ช่วยทำให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ในจุดต่างๆ ได้มากขึ้น เนื่องจากวิธีการรายงานสดทางโทรศัพท์เป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็ว แม้ว่าจะมีข้อจำกัดทางด้านภาพก็ตาม

นอกจากการรายงานสดทางโทรศัพท์จะนำมาใช้ในเหตุการณ์เร่งด่วนที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการช่วงชิงการออกอากาศแล้ว การรายงานสดทางโทรศัพท์ยังเป็นวิธีการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนลอีกด้วย เนื่องจากฝ่ายข่าวของเนชั่นแซนแนลไม่มีรถและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมโยงสัญญาณสด จึงต้องนำการรายงานสดทางโทรศัพท์มาใช้เป็นวิธีหลักในการรายงานสด ส่วนภาพที่ใช้ประกอบข่าวก็จะส่งกลับไปออกอากาศที่สถานี หรือในกรณีเหตุการณ์เร่งด่วนอย่างเหตุการณ์คลังแสงระเบิดก็ประสานงานไปทางช่อง 5 เพื่อขอใช้ภาพข่าวร่วมกัน โดยขึ้นเครดิตให้ช่อง 5

2. การสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์

นอกจากการรายงานสดทางโทรศัพท์แล้ว ในการรายงานข่าวเหตุการณ์ฉุกเฉินดังเช่นเหตุการณ์คลังแสงระเบิดนั้น ยังใช้การสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์เข้ามาประกอบการรายงานด้วย เนื่องจากในระยะแรกของการรายงานข่าว ซึ่งมีเพียงแต่ข้อมูลจากการรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าวในพื้นที่เท่านั้น ขณะที่ทีมข่าวสนับสนุนจากส่วนกลางยังเดินทางไปไม่ถึง การรายงานทางโทรศัพท์จากผู้สื่อข่าวเพียงคนเดียว จึงไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่และประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด การสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์จึงนำมาเสริมการรายงานสดจากพื้นที่ในประเด็นอื่นๆ เพื่อให้เหตุการณ์มีความชัดเจนมากที่สุด โดยรูปแบบการสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์นั้น ผู้ประกาศข่าวในสถานีจะเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์แหล่งข่าวต่างๆ มักจะใช้ในการรายงานข่าวจากทางสถานี เช่น การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2545 เกิดเหตุการณ์เวลาประมาณ 14.05 น.

ช่อง 7 สัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์วันที่ 29 มกราคม 2545

- 14.35 น. - สัมภาษณ์พลโทเลิศรัตน์ รัตนวานิช ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายการข่าว
- 14.55 น. - สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลปากช่องนานา

- สัมภาษณ์พลตำรวจโทจุมพล มั่นหมาย ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 3

การสัมภาษณ์สดแหล่งข่าวทางโทรศัพท์จากตั้งอย่างข้างต้น เป็นการให้การสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ ประกอบการรายงานข่าวจากทางสถานี โดยที่ยังไม่มีการรายงานสดจากพื้นที่ มีเพียงการรายงานสดทางโทรศัพท์จากผู้สื่อข่าวเท่านั้น ซึ่งการสัมภาษณ์สดแหล่งข่าวดังกล่าวในประเด็นที่แหล่งข่าวดูแลรับผิดชอบ ก็จะช่วยให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากการให้การสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์มาประกอบการรายงานสดทางโทรศัพท์จากพื้นที่แล้ว ยังสามารถนำการสัมภาษณ์แหล่งข่าวทางโทรศัพท์มาใช้ประกอบกับการรายงานสดจากพื้นที่ได้ ซึ่งจะทำให้เหตุการณ์มีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ช่อง 5 การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดของวันที่ 25 ตุลาคม

- 14.00 น.
- ภาพคลังแสงจากมุมสูงของชุดปฏิบัติการทางอากาศของช่อง 5 ประกอบการบรรยายจากผู้ประกาศในสถานี
 - การรายงานสดจากพื้นที่ บริเวณโรงพยาบาลปากช่องนานา
 - สัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ รองอธิบดีกรมการปกครองประเด็นการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย
 - สัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของคลังแสง ที่อยู่ในเหตุการณ์
 - สัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชน และการอพยพประชาชนมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่ไม่สามารถกลับเข้าที่พักได้

การรายงานสดตามตัวอย่างข้างต้น จะต้องอาศัยผู้ประกาศในสถานีทำหน้าที่เป็นคนเชื่อมร้อยประเด็นข่าวจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวจากในสถานี การรายงานสดของผู้รายงานข่าวจากพื้นที่ และการสัมภาษณ์สดแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์ให้ข่าวมีความรอบด้าน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้ซักถาม หรือถามย้ำให้เกิดความเข้าใจในข่าวให้มากที่สุด การสัมภาษณ์สดแหล่งข่าวทางโทรศัพท์จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ประกอบการรายงานสดเพื่อให้การเสนอข่าวมีความครอบคลุมได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังมีความสะดวกในการใช้งานเป็นอย่างยิ่ง

3. ผู้รายงานข่าวกับการบรรยายสด

รูปแบบนี้จะมีเพียงผู้รายงานข่าวที่ปรากฏอยู่หน้ากล้อง ส่วนใหญ่ผู้ประกาศข่าวในสถานี มักจะเป็นผู้นำเข้าสู่ช่วงการรายงานสด และเชื่อมต่อไปให้ผู้รายงานข่าวในพื้นที่ เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สดๆ ก่อนที่จะส่งกลับไปยังสถานีอีกครั้งหนึ่ง

การรายงานสดรูปแบบนี้ มักจะถูกใช้ในการรายงานข่าวที่เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งผู้รายงานข่าวมีเวลาเตรียมตัวไม่มากนัก ไม่มีบทข่าว อาจจะมีเพียงร่างบทข่าว ทางสถานีจะให้ผู้รายงานข่าว รายงานเหตุการณ์ผ่านกล้องไปยังผู้ชมทางบ้านโดยตรง ผู้รายงานข่าวจึงต้องรายงานสิ่งที่ประสบหรือ สิ่งที่ได้รับทราบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีภาพเหตุการณ์จริงขณะนั้นปรากฏในขณะที่รายงานเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ในการรายงานสด ซึ่งเป็นการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลานั้น อาจทำให้การผลิตข่าวในพื้นที่ไม่สมบูรณ์นัก บ่อยครั้งที่การติดต่อภาพข่าวกับบทข่าวไม่สอดคล้องกัน หรือภาพข่าวไม่ได้ จังหวะที่พอดีกับที่ข่าวที่ผู้รายงานข่าวกำลังอ่าน ผู้รายงานข่าวจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการบรรยายสด ในระหว่างการรายงานข่าว เพื่อให้สามารถรายงานข่าวต่อไปได้อย่างสิ้นไหล ไม่ขาด ช่วงหรือตะกุกตะกัก ยกตัวอย่างเช่น ในการรายงานข่าวของผู้รายงานข่าวในพื้นที่ ผู้รายงานข่าวจะ เห็นภาพข่าวที่ตนกำลังรายงานอยู่จากจอมอนิเตอร์ ระหว่างที่รายงานข่าวผู้รายงานก็จะดูภาพข่าวไปด้วยว่า เป็นภาพอะไรแล้ว เมื่อเห็นภาพไม่ตรงกับข่าวที่อ่าน หรือก่อนจะตัดเข้าเสียงสัมภาษณ์แต่ ภาพข่าวที่ติดต่อมายังเหลืออยู่ ผู้รายงานข่าวก็ต้องบรรยายภาพข่าวในขณะนั้น เพื่อไม่ให้การ รายงานขาดช่วงไป

นอกจากการบรรยายสดโดยไม่มีบทข่าวของผู้รายงานข่าว ทั้งที่เป็นการรายงานจากพื้นที่ และเป็นการบรรยายภาพในขณะที่กำลังรายงานข่าว ในอีกกรณีหนึ่ง คือ การบรรยายภาพสดๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หรือภาพที่นำมาออกอากาศ ประกอบการรายงานสดที่ยังไม่ได้เตรียมบทข่าวมา ล่วงหน้า ผู้รายงานอาจทำบันทึกย่อสั้นๆ เพื่อช่วยลำดับประเด็นในการรายงาน หรือจดข้อมูลสำคัญ ที่ต้องรายงาน ขณะที่ภาพนำมาออกอากาศแล้วผู้รายงานข่าวก็ทำหน้าที่บรรยายภาพไปเลยว่าภาพนี้ คือภาพอะไร จากจุดไหนของเหตุการณ์ เช่น การบรรยายภาพจากชุดปฏิบัติการทางอากาศของ ฝ่ายข่าวช่อง 5 (วันที่ 25 ตุลาคม 2544) ในการเก็บภาพเหตุการณ์คลังแสงระเบิดจากกล้องที่ถ่ายโดย เฮลิคอปเตอร์เป็นภาพมุมสูง แสดงให้เห็นถึงคลังแสงที่อยู่ในบริเวณต่างๆกำลังระเบิดอยู่ ผู้ประกาศ ข่าวก็ทำหน้าที่ในการบรรยายภาพสดถึงลักษณะของคลังแสงที่เห็นในภาพ

4. ผู้รายงานข่าวกับการใช้เสียง voice over

รูปแบบการรายงานข่าวประเภทนี้นิยมใช้กันมากในการรายงานสดในปัจจุบัน เป็นรูปแบบหลักในการรายงานสดของข่าวคลังแสงระเบิดเช่นเดียวกับการรายงานสดข่าวอื่นๆ โดยผู้รายงานข่าวจะปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องจากพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ เฉพาะในตอนแรกเพื่อกล่าวนำเข้าสู่ข่าว จากนั้นจะใช้เสียง voice over อ่านข่าวที่ได้เขียนเรียบเรียงเอาไว้ ประกอบกับภาพจากเทปข่าวที่ได้ทำการตัดต่อไว้แล้วตามเนื้อหาข่าว เมื่ออ่านข่าวจบ ผู้รายงานข่าวก็จะปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องอีกครั้งเพื่อนำเข้าข่าวต่อไป จนกว่าจะจบข่าวทั้งหมดที่จะรายงานสดจากพื้นที่ จากนั้นผู้รายงานข่าวจะปรากฏตัวอีกครั้งในช่วงสุดท้ายของการรายงานสด เมื่อการรายงานสดจบลงแล้ว ผู้รายงานจะทำหน้าที่เชื่อมไปยังผู้ประกาศข่าวในสถานี

การรายงานข่าวรูปแบบนี้นำมาใช้มากในการรายงานสดส่วนใหญ่ ผู้รายงานข่าวจะต้องปรากฏตัวอยู่หน้ากล้องเป็นลำดับแรก เพื่อยืนยันกับผู้ชมให้เห็นว่า กำลังรายงานมาจากพื้นที่ที่เป็นประเด็นข่าวนั้นจริงๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและยืนยันถึงเหตุการณ์และสถานที่ได้อีกด้วย โดยในการรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด

5. ผู้รายงานข่าวกับการสัมภาษณ์สดจากพื้นที่

ในรูปแบบนี้จะเป็นการสัมภาษณ์สดออกอากาศ โดยผู้รายงานข่าวจากพื้นที่จะทำหน้าที่สัมภาษณ์แหล่งข่าว หรือผู้เห็นเหตุการณ์ เช่น ข่าวเหตุการณ์คลังแสงระเบิดของช่อง 7 (25 ตุลาคม 2544) ก็มีการสัมภาษณ์สดร้อยตำรวจตรีประชัย เปี่ยมสมบุญธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่เดินทางไปยังพื้นที่เกิดเหตุ เพื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชนชาวอำเภอปากช่องที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ดังกล่าว ในประเด็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย มาตรการรองรับทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย และอาหารการกินของประชาชนที่ไม่สามารถกลับเข้าไปพักอาศัยของตนเองได้ เนื่องจากยังเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยอยู่ การสัมภาษณ์สดในลักษณะนี้จะทำในพื้นที่ที่รายงานข่าวส่วนใหญ่จะเป็นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่แหล่งข่าวดูแลรับผิดชอบอยู่

6. การทำสื่อบันทึกข่าวประกอบการรายงานสด

นอกเหนือไปจากการรายงานสดในรูปแบบต่างๆ แล้ว ยังสามารถเลือกใช้สื่อบันทึกข่าวมาประกอบการรายงานสด เพื่อให้ข่าวมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น โดยในสื่อบันทึกข่าวที่นำมาใช้นั้น ส่วนใหญ่จะไม่ใช้ผู้รายงานสดกับผู้รายงานในสื่อบันทึกข่าวเป็นคนเดียวกัน สื่อบันทึกข่าวจะรวมอยู่ในช่วงของการรายงานสด โดยผู้รายงานสดเป็นคนเชื่อมเข้าสู่สื่อบันทึกข่าว จากนั้นสื่อบันทึกข่าวที่เรียบเรียงไว้แล้วก็จะ

ออกอากาศ ผู้รายงานสดจะปรากฏตัวอีกครั้งเมื่อสลับข่าวจบเพื่อนำเข้าข่าวต่อไป หรือเป็นช่วงสุดท้ายของการรายงานสด ก่อนที่จะเชื่อมกลับไปยังผู้ประกาศข่าวในสถานี

การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่อำเภอปากช่องก็มีการทำสลับข่าวประกอบการรายงานสดเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น สลับข่าวของช่อง 7 ในข่าวภาคค่ำของวันที่ 25 ตุลาคม และสลับข่าวช่อง 3 เรื่องสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ภายหลังจากอพยพมาอยู่รวมกันในเขตที่ปลอดภัย ในการรายงานข่าวภาคเที่ยง วันที่ 26 ตุลาคม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์คลังแสงระเบิด ได้นำเอารูปแบบการรายงานสดในลักษณะต่างๆ มาใช้เพื่อทำให้ข่าวมีความรอบด้านมากที่สุด อีกทั้งยังช่วยสร้างความน่าสนใจในข่าว ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเฝ้าติดตามเหตุการณ์จากการรายงานข่าวอย่างใกล้ชิด โดยในช่วงแรกที่รายงานข่าวจะเป็นการรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าวถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อให้ผู้ชมรู้ก่อนว่ากำลังเกิดอะไรขึ้น แม้ว่าจะไม่มีภาพมายืนยันก็ตาม หลังจากนั้นอาจเป็นการรายงานสดจากพื้นที่ที่รวมเอาการบรรยายสดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งการรายงานข่าวที่เรียบเรียงตัดต่อมาแล้วและใช้เสียง voice over จากผู้รายงานข่าวในพื้นที่ ตลอดจนทำสลับข่าวประกอบเหตุการณ์ให้มีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

การรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าจึงมีรูปแบบที่ไม่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า การรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า จะมีลักษณะความสดใหม่การรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบอื่นๆ ทั้งในแง่การใช้ภาพ หรือบทข่าว ที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าการรายงานสดเหตุการณ์ลักษณะอื่นๆ

สรุป

จากการรายงานสดข่าวเหตุการณ์ทั้ง 9 เหตุการณ์ตลอดระยะเวลา 2 เดือนที่ทำการศึกษา จะเห็นได้ว่า สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมีการใช้การรายงานสดที่ไม่เท่ากัน มีเพียง 3 เหตุการณ์เท่านั้นที่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องรายงานสด คือ เหตุการณ์คลังแสงระเบิด, คดีดวงเฉลิม และการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร แต่ก็มีกรณีที่ตลอดจนระยะเวลาในการนำเสนอที่แตกต่างกัน โดยไอทีวีเป็นสถานีโทรทัศน์ที่นำการรายงานสดมาใช้มากที่สุด

เหตุการณ์ต่างๆที่นำมารายงานสด สามารถแบ่งลักษณะของเหตุการณ์ได้เป็น 3 ลักษณะคือ
1. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ 2. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน และ 3. เหตุการณ์

ที่ไม่รู้ล่วงหน้า โดยเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละเหตุการณ์ ตั้งแต่รู้หมายกำหนดการที่แน่ชัด เช่น งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา / 14 ตุลา งานลอยกระทง การประชุมจากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา การสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ การประชุมคณะรัฐมนตรี สัญจรการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ไปจนถึงเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ต้องอาศัยการคาดการณ์และการติดตามเหตุการณ์ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด ในการรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตก และข่าวของร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ขณะที่เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน มีเพียงเหตุการณ์เดียว คือ เหตุการณ์คลังแสงระเบิด

สำหรับรูปแบบในการรายงานสดขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ โดยข่าวที่รู้ล่วงหน้ามักใช้รูปแบบ voice over ที่คล้ายคลึงกับการรายงานข่าวปกติ แตกต่างเฉพาะข้อตเปิดกับข้อตปิดเท่านั้น ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นรายงานสด รวมทั้งมักเป็นการออกอากาศตามช่วงเวลาข่าวปกติของทางสถานี ขณะที่การรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนมีการนำเอารูปแบบการรายงานสดในลักษณะต่างๆมาใช้ เพื่อความสมบูรณ์ของการนำเสนอ รูปแบบการรายงานจะมีความยืดหยุ่นมากกว่า ไม่สมบูรณ์แบบดั่งเช่นการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า แต่ก็จะให้อารมณ์ความสดมากกว่า จากการใช้ภาพและการรายงานของผู้รายงานข่าว รวมทั้งยังมีการนำเสนอข่าวด่วนตัดแทรกการปกติ เพื่อช่วงชิงความรวดเร็วในการออกอากาศ

สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้นำการรายงานสดมาใช้ในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นการย่นระยะเวลาในการผลิตสำหรับงานที่รายงานสดอย่างเป็นประจำและสม่ำเสมอ เช่น การรายงานสดข่าวจากทำเนียบและรัฐสภา การรายงานสดเพื่อความทันต่อเหตุการณ์ ในเหตุการณ์ที่ต้องการการรับรู้แบบสดๆ เช่น ข่าวคลังแสงระเบิดและข่าวของร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตลอดจนการรายงานสดบรรยากาศของงาน เพื่อช่วยสร้างความน่าสนใจและสีสันในเหตุการณ์ เช่น การรายงานสดประเพณีลอยกระทง ปรากฏการณ์ฝนดาวตก และงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา และ 14 ตุลา

การตัดสินใจที่จะรายงานสดและการใช้การรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ในแต่ละเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากจะเกิดจากธรรมชาติของตัวเหตุการณ์แล้ว ยังเป็นผลมาจากกระบวนการตัดสินใจและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในองค์กรข่าวแต่ละองค์กรที่จะเลือกใช้วิธีการรายงานสด ดังจะได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ 5

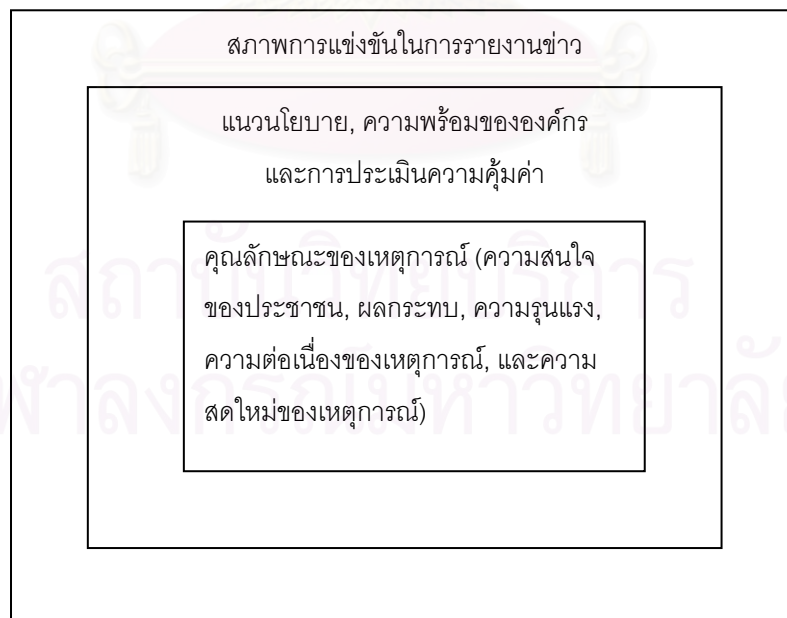
กระบวนการและวิธีการรายงานสด

แม้ว่าในปัจจุบัน การรายงานสดจะถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการนำเสนอข่าวลักษณะต่างๆ ทั้งข่าวอุบัติเหตุหรือข่าวเชิงอาชญากรรมร้ายแรง ข่าวการประชุมครั้งสำคัญๆ หรือข่าวเทศกาลงานประเพณีต่างๆ แต่มีข้อว่าข่าวทุกขั้จะถูกนำเสนอในรูปแบบการรายงานสดได้ การที่จะนำข่าวใดข่าวหนึ่งมารายงานสดต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกและตัดสินใจ โดยอาศัยปัจจัยด้านต่างๆมาเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณา

นอกจากนี้ เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานข่าวแต่ละขั้ไปแล้ว ต้องผ่านกระบวนการผลิตในขั้ตอนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การมอบหมายงาน การสื่อข่าว การบรรณาธิการข่าว การกำหนดรูปแบบการรายงานสด การออกอากาศและการตัดสินใจที่จะถอนขั้รายงานสด

5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด

แผนภูมิที่ 5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด

ในการตัดสินใจที่จะเลือกนำข่าวใดข่าวหนึ่งมารายงานสด ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆมาประกอบการพิจารณา ดังนี้คือ

5.1.1 คุณลักษณะของข่าว

คุณลักษณะของข่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด ดังที่กล่าวไปแล้วว่ามีใช้ข่าวทุกชิ้นจะนำมารายงานสดได้ ข่าวแต่ละข่าวจะมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการรายงานสดไม่เท่าเทียมกัน ต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกจากบรรณาธิการก่อนที่จะนำมารายงานสด โดยคุณลักษณะของข่าวที่เหมาะสมสำหรับจะรายงานสดมีดังนี้

1) เหตุการณ์ที่อยู่ในกระแสความสนใจของประชาชน

เป็นเหตุการณ์ที่คนให้ความสนใจ เป็นกระแสของสังคมในขณะนั้น ซึ่งจากการศึกษาการรายงานสดในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ที่นำมารายงานสด และมีคุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ ปรากฏการณ์ฝนดาวตก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยๆ และหายากได้ยากมาก นอกจากนี้ยังมีกระแสข่าวออกมาอย่างต่อเนื่องว่าครั้งนี้จะสามารถชมฝนดาวตกได้เป็นจำนวนมาก ประชาชนทั่วประเทศจึงให้ความสนใจและเฝ้ารอชมปรากฏการณ์ดังกล่าว

สำหรับการรายงานสดความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจเช่นเดียวกัน จนเป็นกระแสของสังคมขณะนั้น โดยผู้ต้องหาเป็นบุตรชายของร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง นักการเมืองชื่อดัง จึงเป็นที่จับตามองของประชาชนว่าผลของการสืบสวนและการดำเนินคดีจะเป็นอย่างไร ขณะที่ผู้ต้องหาเองก็ยังไม่ออกมาปรากฏตัวหรือเข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด โดยคดีนี้เป็นคดีที่ได้นำมารายงานสดในรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง

นอกจากนี้เหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจ ยังรวมไปถึงเทศกาลงานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง ซึ่งถูกนำมารายงานสดด้วยเช่นเดียวกัน ประเพณีลอยกระทงเป็นงานประเพณีรื่นเริงสำคัญของไทยที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี บรรยากาศของงานลอยกระทงจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยที่นำเสนอผ่านการรายงานข่าวสดจากสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ยิ่งช่วยสร้างความรู้สึกร่วมของประชาชนที่มีต่องานประเพณีดังกล่าว และสามารถซึมซับบรรยากาศของงานในที่ต่างๆได้เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ภูมิภาคไหนของประเทศ

นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์สำคัญอื่นๆ ที่เป็นการประเมินของบรรณาธิการข่าวว่า เหตุการณ์เหล่านี้เป็นเหตุการณ์สำคัญ ประชาชนและควรจะให้ความสนใจ เช่น การรายงานสดงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลาและ 14 ตุลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2544 เป็นปีที่ครบ 25 ปีของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และสำหรับงานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีการเปิดอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา อย่างเป็นทางการ โดยได้มีการจัดพิธีเปิดและการรำลึกถึงวีรชนเดือนตุลาอย่างยิ่งใหญ่กว่าทุกปีที่ผ่านมา

“เราคิดว่า สิ่งที่เราไปรายงานสดประชาชนสนใจหรือเปล่า ขายได้ไหม สิ่งสำคัญที่สุดในการทำข่าวคือ ต้องการขายข่าว ขายในที่นี้คือ ให้ประชาชนได้รับรู้ ได้สนใจในแง่การบริโภคของคนในแง่การตลาดด้วย แนนอนที่สุด คือเรื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมันน่าสนใจไหม”

(กฤษฎา นูเวที, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

การรายงานสดเหตุการณ์ที่พิจารณาถึงคุณลักษณะด้านความสนใจของประชาชน เป็นการประเมินของบรรณาธิการที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ ว่ากำลังอยู่ในความสนใจของสังคมหรือไม่ รวมทั้งบรรณาธิการอาจพิจารณาด้วยว่า เหตุการณ์ที่จะนำมารายงานสดนั้น ประชาชนและสังคมควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์นั้นๆ นอกจากนี้ยังเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าของกองบรรณาธิการข่าวว่า ด้วยคุณลักษณะของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือกำลังเกิดขึ้นนั้นประชาชนน่าจะให้ความสนใจ บรรณาธิการก็จะตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ดังกล่าว ดังนั้นการรายงานสดจึงสนองต่อความต้องการรับรู้ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจ

2) เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อคนจำนวนมากโดยตรงและโดยอ้อม เช่น มติของการประชุมคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับปากท้องประชาชน นโยบายเรื่องสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศ ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ประชาชนควรจะต้องรู้เพราะมีผลกระทบต่อประชาชน การรายงานสดในลักษณะนี้จึงให้ความสำคัญไปที่การประชุมคณะรัฐมนตรีจากทำเนียบรัฐบาล การประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมสมาชิกวุฒิสภาจากรัฐสภา ซึ่งมีการประชุมอยู่เป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยกฎหมายสำคัญต่างๆ ล้วนเป็นผลจากการประชุมดังกล่าว ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์แทบทุกช่องต่างรายงานสดการประชุมจากทำเนียบรัฐบาลและ

รัฐสภาเป็นประจำ เนื่องจากเห็นว่า การรายงานสดจากแหล่งข่าวทั้งสองแหล่งนี้ มีความสำคัญในแง่ เป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งประชาชนควรจะรู้

นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาเก็บข้อมูล ยังมีการรายงานสดการประชุม คณะรัฐมนตรีนอกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ หรือที่เรียกกันว่า การประชุมคณะรัฐมนตรีลับๆ ที่ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ 10 – 12 พฤศจิกายน 2544 รวมทั้งการประชุม การค้าไทยที่จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 17 – 18 พฤศจิกายน 2544 โดยเหตุการณ์ที่นำมารายงานสด เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะในแง่ของแนวนโยบาย

นอกจากนี้เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนยังรวมถึงเหตุการณ์หายนะภัยร้ายแรง หรือ อุบัติภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับประชาชนในพื้นที่ เช่น น้ำท่วมครั้งใหญ่ ที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนในวงกว้าง ทั้งเรื่องชีวิต ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกินและความเป็นอยู่ โดยเหตุการณ์ที่มี ผลกระทบต่อประชาชนในแง่ความเสียหาย ระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน 2544 ได้แก่ เหตุการณ์คลังแสงระเบิด ที่ส่งผลกระทบต่อชาวอำเภอปากช่องและชุมชนใกล้เคียงที่อยู่รายรอบคลัง แสง ที่ต้องสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้กับอุบัติเหตุครั้งร้ายแรงครั้งนี้ ซึ่งเหตุการณ์คลังแสงระเบิดก็ ถูกนำมารายงานสดด้วยเช่นเดียวกันจากรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง

3) เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของเหตุการณ์

นอกจากเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อโดยตรงกับประชาชนแล้ว ความรุนแรงของเหตุการณ์ก็เป็น อีกคุณลักษณะหนึ่งที่น่ามาประกอบการตัดสินใจที่จะรายงานสด โดยเฉพาะเป็นเหตุการณ์รุนแรงที่มี คนเจ็บคนตาย เป็นเรื่องของความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน หรือบางเหตุการณ์อาจกระทบต่อ ผู้คนจำนวนไม่มากนัก แต่มีความรุนแรงของเหตุการณ์สูง ชาวในลักษณะเช่นนี้ มักเป็นข่าวที่ไม่ คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิด เป็นข่าวอุบัติเหตุร้ายแรง เช่น ข่าน้ำท่วม ดึกถล่ม ไฟไหม้ ยิ่งเหตุการณ์มี ความรุนแรงหรือความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินมากเพียงใด ก็จะต้องเพิ่มน้ำหนักในการตัดสินใจ มากขึ้นเท่านั้น ชาวในลักษณะนี้มักได้รับความสนใจเป็นพิเศษในการตัดสินใจที่จะรายงานสด ซึ่ง เหตุการณ์คลังแสงระเบิดก็เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เข้าคุณลักษณะนี้อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็น เหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมาก มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดความเสียหาย ในวงกว้าง เหตุการณ์ในเชิงหายนะภัย เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ในเหตุการณ์หนึ่ง อาจมี คุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการรายงานสดมากกว่า 1 ประการ

“ปัจจัยแรกที่จะเป็นเกณฑ์ในการเลือก คือ ความรุนแรงของเหตุการณ์ ใกล้ไกลไม่เกี่ยวเลย ถ้าเหตุการณ์มันรุนแรง ส่วนมากเป็นข่าวเชิงอาชญากรรม เกิดขึ้นอย่างฉุกฉิน เช่น การระเบิดของคลังแสงที่โคราช ถือว่าเป็นเรื่องที่รุนแรงมาก ความเสียหาย มีคนเจ็บคนตาย ในตอนแรกจะไม่ว่าว่ามีคนเจ็บคนตายกี่คน แต่โดยลักษณะเหตุการณ์ตรงนั้น เราสามารถคิดได้เลยว่ามันต้องมีคนเจ็บ - ตาย เพราะมีผู้ปฏิบัติงานอยู่ในจุดนั้น ก็จะส่งทีมออกไป”

(กฤษณะ อนุชน,สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

คุณลักษณะทางด้านความรุนแรงของเหตุการณ์นั้น จึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง อันมีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด ถ้าหากเหตุการณ์มีความรุนแรงมากเท่าใด ก็ยิ่งเพิ่มน้ำหนักในการรายงานสดมากขึ้นเท่านั้น

4) เป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง ยืดเยื้อ ไม่จบลงในเวลาอันสั้น

ในการประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด ความต่อเนื่องของเหตุการณ์เป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะในข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า เนื่องจากการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่มีความสดใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ ถ้าหากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใดและจบลงในเวลาอันรวดเร็ว แม้ว่าจะมีความรุนแรงของเหตุการณ์ก็ จะไม่ส่งทีมข่าวออกไปรายงานสด เนื่องจากกว่าที่ทีมข่าวจะไปถึงก็ไม่มีภาพบรรยากาศที่จะนำมารายงานสด และไม่มีควมคืบหน้าใดๆในพื้นที่ให้รายงาน

สำหรับเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน จากการประเมินสถานการณ์โดยบรรณาธิการข่าว ได้พิจารณาว่า เป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง และไม่น่าจะยุติภายในเวลาอันสั้น เนื่องจากยังเกิดระเบิดต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ทั้งยังอาจลุกลามไปคลังแสงอื่นๆที่มีทั้งสิ้น 44 คลัง เหตุการณ์คลังแสงระเบิดจึงเป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง และมีแนวโน้มว่าไม่น่าจะจบลงในเวลาอันสั้น และถึงแม้ว่าระเบิดจะสงบลงแล้ว ก็ยังมีประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องดำเนินอยู่ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย การเก็บกู้วัตถุระเบิด การค้นหาศพผู้เสียชีวิต เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เหล่านี้ ยังคงมีความเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ ทำให้สามารถรายงานสดความคืบหน้าของเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าแล้ว เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า อย่างเช่น การประชุมคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกในวาระการประชุมต่างๆ ก็เป็น

เหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องและนำมารายงานสดได้ เนื่องจากข่าวเหล่านี้มักจะให้นำหน้าไปที่วาระการประชุม ซึ่งต้องเผื่อรอจนกว่าการประชุมจะแล้วเสร็จจึงจะได้ผลการประชุมออกมา การรายงานสด เหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องเหล่านี้ สามารถพิจารณาได้จากวาระการประชุม หรือจากหมายกำหนดการต่างๆ เพื่อจะเป็นส่วนประกอบในการวางแผนการรายงานสด และสามารถที่จะรู้ได้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะเริ่มต้นและคาดการณ์ได้ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อไร

ขณะที่เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าบางเหตุการณ์ก็ไม่อาจคาดการณ์ได้ เนื่องจากเหตุการณ์มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องติดตามความคืบหน้าเป็นระยะๆ ดังเช่น การเฝ้ารอชมปรากฏการณ์ฝนดาวตก ที่ต้องอาศัยข้อมูลจากการคำนวณและจากการคาดการณ์ของนักดาราศาสตร์ หรือการติดตามความคืบหน้าของคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ที่มีความผันแปรไปได้ทุกระยะ โดยเฉพาะการเข้ามอบตัวของผู้ต้องหาคนดังกล่าว ขณะที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนด้านอื่นๆ ก็ยังคงมีความคืบหน้าและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เหตุการณ์นี้จึงสามารถนำมารายงานสดได้เช่นเดียวกัน

“สิ่งที่เราต้องการมากที่สุดของการรายงานสด ก็คือ เหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง แล้วเมื่อไหร่ที่เราเบรกข่าวอันนี้ไป แล้วมีความต่อเนื่อง คนดูอยู่กับเราแล้ว ถามว่าช่องนี้เกิดได้เพราะอะไร มันอาจจะไม่มีข่าวเจาะลึกอะไรเหมือนไอทีวีที่ทำให้เกิดได้ แต่มันมีความต่อเนื่อง มันเกาะอะไรแล้วเกาะแบบให้รู้เรื่องราวอะไรเป็นอะไร เพราะฉะนั้นคนดูจะติดตาม”

(รัชชพล เหล่าวาณิช, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

คุณลักษณะความต่อเนื่องของเหตุการณ์จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่ามาประกอบการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด เพื่อให้คนดูสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของเหตุการณ์ได้เป็นระยะๆ

5) ความสดใหม่ของเหตุการณ์

เป็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น มีความสดใหม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณค่าข่าว ต้องการการรับรู้สดๆ และต้องการความรวดเร็วในการเสนอข่าวสารเพื่อความทันต่อเหตุการณ์และการรับรู้ของผู้ชม มีภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลาที่รายงาน เพื่อเสริมบรรยากาศในการรับรู้ของคนดู

การรายงานสดคดีของร้อยตรีดวงเฉลิมก็เช่นเดียวกัน ซึ่งประชาชนกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างมากว่าร้อยตรีดวงเฉลิมจะเข้ามามอบตัวหรือไม่ ถ้าวินาทีที่ร้อยตรีดวงเฉลิมเข้ามามอบตัวกับตำรวจ และผู้ชมสามารถเห็นได้อย่างทันทีทันใด ก็จะช่วยเพิ่มความใหม่สดทันต่อเหตุการณ์ให้กับข่าวได้มากกว่าจะรอรายงานเป็นข่าวปกติ

สำหรับการรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดก็เป็นเหตุการณ์ที่ต้องการการรับรู้สดๆ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความรุนแรง ประชาชนต่างตื่นตระหนกกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การรายงานสดจากพื้นที่เกิดเหตุ จึงเป็นการทำให้ประชาชนได้เห็นภาพสดๆที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อนำเสนอและยืนยันด้วยภาพสดๆให้ประชาชนได้เข้าใจถึงสถานการณ์ในขณะนั้น

ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะทางด้านความสนใจของประชาชน ผลกระทบของเหตุการณ์ ความรุนแรงของเหตุการณ์ ความต่อเนื่องและความสดใหม่ของเหตุการณ์ ล้วนแล้วแต่ผลต่อการตัดสินใจที่จะนำเอาเหตุการณ์นั้นๆมารายงานสด โดยในเหตุการณ์หนึ่งๆอาจมีคุณลักษณะแต่ละประการที่แตกต่างกัน และย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจรายงานสดที่แตกต่างกันด้วย โดยในเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า นั้น จะให้น้ำหนักไปที่คุณลักษณะด้านผลกระทบและความรุนแรงของเหตุการณ์ เนื่องจากเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า โดยมากแล้วจะเป็นเหตุการณ์ในเชิงอาชญากรรมหรือเหตุการณ์อุบัติเหตุต่างๆ ที่มีผลกระทบทางด้านความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ขณะที่การประเมินเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า นั้น ไม่ได้ให้น้ำหนักไปที่คุณลักษณะประการใดประการหนึ่งเป็นพิเศษ ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ อีกทั้งต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการตัดสินใจอีกด้วย

5.1.2 แนวนโยบาย, ความพร้อมขององค์กรและการประเมินความคุ้มค่า

แนวนโยบายของสถานีโทรทัศน์, ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ตลอดจน การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด มีผลอย่างยิ่งต่อกระบวนการรายงานสด เนื่องจากองค์กรข่าวแต่ละองค์กรก็มีลักษณะวัฒนธรรมในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีแนวนโยบายและระบบในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลการรายงานสดที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานี ซึ่งเราสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1) แนวนโยบายของสถานีโทรทัศน์

นอกจากการพิจารณาถึงคุณลักษณะของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์แล้ว ยังมีปัจจัยด้านแนวนโยบายของแต่ละองค์กรข่าวที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด โดยการตัดสินใจที่จะใช้วิธี

การรายงานสดของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ เป็นกระบวนการที่ไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจของบุคคลใดเพียงบุคคลเดียว หากแต่เกิดจากการทำงานกันเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรข่าว ที่ต่างยึดถือแนวนโยบายหรือวัฒนธรรมในการทำงานที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานี ปัจจัยทางด้านแนวนโยบายขององค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้การรายงานสด สามารถพิจารณาได้ดังนี้

จากสภาวะการแข่งขันของการรายงานข่าวในปัจจุบัน ได้ทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆหันมาให้ความสำคัญกับรายการข่าวที่เปรียบเสมือนหน้าต่างของสถานีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรายงานข่าวให้มีความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์จากการใช้วิธีการรายงานสด เนื่องจากการรายงานสดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ใช้ในการแข่งขันทางการรายงานข่าว, ทั้งยังเป็นวิธีการนำเสนอข่าวที่เพิ่มความสดใหม่ให้กับข่าวและเป็นวิธีที่ดึงดูดใจผู้ชม ให้สามารถเห็นภาพสดๆของบรรยากาศหรือเหตุการณ์ต่างๆได้พร้อมกัน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ตลอดจนการรายงานสดยังถือว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของฝ่ายข่าวในอีกทางหนึ่งด้วย

นโยบายของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆจึงเปิดโอกาสเต็มที่ ให้กับการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดของฝ่ายข่าว ถึงแม้ว่าบางสถานีจะไม่มีอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณก็ตาม แต่เมื่อเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้น ฝ่ายข่าวก็จำเป็นต้องดิ้นรนหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถรายงานสดได้ เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

จากการพิจารณาถึงการรายงานสดในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ ช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนจะเห็นได้ว่า ไอทีวีเป็นสถานีโทรทัศน์ที่รายงานสดมากที่สุด คือทั้ง 9 เหตุการณ์ อีกทั้งยังมีความถี่ในการนำเสนอตลอดจนช่วงเวลาในการรายงานสดมากที่สุด โดยมีเพียง 12 วันจากระยะเวลาทั้งหมด 61 วันที่ไม่ได้รายงานสด เนื่องจากแนวนโยบายของสถานีไอทีวีเป็นสถานีข่าว ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าว จึงมีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกใช้การรายงานสด

“เมื่อนโยบายเราเป็นอย่างนี้ เราก็ต้องมาดูว่า เราจะใช้เครื่องมือเครื่องมืออย่างไร ให้มันบรรลุผล เรื่องการรายงานสดมันจำเป็น คือมันได้ทั้งเสียงและภาพ ทำให้ผู้ชมอยู่ใกล้เหตุการณ์เข้าไป ทำให้ข่าว up to date มันเป็น real time ขึ้นมา เราใช้ตรงนี้ เราใช้เยอะมาก เรามีรถอยู่หลายคัน เฉพาะ SNG อยู่ 4 คัน แล้วก็มีไอบีอีอีกต่างหาก เราก็พยายามจะเอารถออกไปมากที่สุด แต่ก็ไม่ได้ออกไปเรื่องที่ว่า ไม่สำคัญเลยก็ออกไป เรื่องที่สำคัญเรื่องที่ควรจะสด เร็ว ก็จะไป”

(วสันต์ ภัยหลีกถึ, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2545)

“บทบาทของการเสนอข่าวรายงานสด เขามีนโยบายว่า รถมี 4 –5 คัน ออกไปให้หมดทุกวัน มีได้ทุกวันได้ยิ่งดี เพื่อที่จะทำให้เกิดความรวดเร็วของการนำเสนอของสถานีข่าว แสดงศักยภาพว่า เครื่องมือเราพร้อม ตรงนี้เป็นจุดขายจุดหนึ่งที่เอาไปขายเวลาในช่วงของข่าวได้”

(เชิงชาย หวังอุณ, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์เนชั่นแนลเอง ซึ่งเป็นสถานีที่ประกาศตัวว่าเป็นสถานีข่าวสาร เช่นเดียวกับไอทีวี ก็ให้ความถี่ในการรายงานสดมาก ถึงแม้ว่าจะเป็นกรายงานสดทางโทรศัพท์ก็ตาม เนื่องจากเนชั่นไม่มีอุปกรณ์ในการรายงานสด จึงใช้การรายงานสดทางโทรศัพท์แทน อย่างไรก็ตามนโยบายของสถานีเนชั่นแนลซึ่งเป็นสถานีข่าว ทำให้มีเวลาและมีความยืดหยุ่นของผังรายการที่จะเสนอข่าวได้มากกว่าสถานีช่องอื่นๆ

“คุณสุทธิชัยให้ปรัชญาว่าข่าวต้องมาก่อน แต่ขอข่งน้ำหนักก่อน ว่าข่าวนั้นมีคุณค่าพอไหมถ้ามีคุณค่าพอ ตัดสินใจในระดับปฏิบัติงานเลย ไม่ต้องไปถึงระดับผู้บริหารสามารถที่จะตัดสินใจได้เลย”

(ดำรงค์ ทองเจริญสุข, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ก็เป็นสถานีที่ให้ความสำคัญทางด้านการนำเสนอข่าว ถึงแม้โดยลักษณะขององค์กรจะมีโครงสร้างการทำงานเป็นหน่วยงานราชการ แต่สำหรับการปฏิบัติงานของฝ่ายข่าวที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการตัดสินใจ อนุมัติสั่งการ ทางสถานีก็ให้แนวนโยบายที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายข่าวทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะทางด้านความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว

“เราจะแยกกันเลย ราชการจะมองในมุมกว้าง แน่นนอนเลยเราจะไม่โจมตีรัฐบาลไม่โจมตีคนอื่น ส่วนเรื่องความรวดเร็วเป็นอิสระที่จะทำเอง เขาให้สิทธิเราเต็มที่ ถือว่าช่อง 5 ก็เป็นทีวีช่องหนึ่ง การแข่งขันต้องมี รัฐบาลที่คุมเราก็ต้องให้อิสระ สิทธิในการทำงานให้สู้กับเขาได้ ให้เครื่องไม้เครื่องมือ”

(ธเรศวร์ ธนะสมบุญ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 นั้น ไม่ได้ขึ้นตรงต่อสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. แต่อยู่ในสังกัดของสำนักข่าวไทย ดังนั้นแนวนโยบายและกรอบการปฏิบัติงานจึงมาจากนโยบายของสำนักข่าวไทย ซึ่งแนวนโยบายในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการรายงานสดมากยิ่งขึ้น หลังจาก

ประสบความสำเร็จกับการรายงานสดเหตุการณ์นักโทษพม่าแหกคุกเรือนจำสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2543 ที่ฝ่ายข่าวช่อง 9 ได้ภาพขณะที่ตำรวจบุกเข้าจู่โจมช่วยเหลือตัวประกันเป็นสถานีโทรทัศน์ช่องแรก

“ขึ้นอยู่กับนโยบายผู้ใหญ่ อย่างผู้อำนวยการสำนักข่าวไทยบอกว่าต้องออกไปรายงานสดให้ได้ทุกวัน วันไหนไม่มีอะไรก็ไปยืนในจุดที่เคยเกิดเหตุก็ได้ ก็รายงานเข้ามา...อันนี้เป็นนโยบาย แต่ในทางปฏิบัติ เราก็พยายามที่จะประหยัดอยู่เหมือนกัน แต่ยังไงก็ตามนโยบาย”

(ณรงค์ รุ่งวัฒนา, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 แม้ว่าจะไม่ได้เน้นในการนำเสนอข่าวสารมากเท่ากับสถานีช่องอื่นๆข้างต้น แต่ทางสถานีก็ให้ความสำคัญกับการรายงานสดในรายการข่าวเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องเวลาในการนำเสนอข่าว ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อเวลาของการรายงานสดด้วย

“เรื่องเวลาเป็นอุปสรรค การแข่งขันเชิงธุรกิจทำให้เวลาในการรายงานสดลดน้อยลง แต่ยังไงข่าวก็ต้องมีการรายงานสด มองในเชิงช่อง 7 นะ เป็นเรื่องของการขายเวลา เมื่อเวลาของตัวอื่นขายได้มากกว่าค่าดี ราคาแพง ก็ทำให้เวลาของข่าวถูกบีบสั้นลง เมื่อเวลาข่าวโดยรวมถูกบีบสั้นลง การที่จะรายงานสด 5 นาที ก็เหลือ 2 นาที ช่วงข่าวสั้นต้นชั่วโมงวันนี้เราจะได้รายงานสดได้เรื่อยๆ แต่เรารายงานได้แค่ 15.00 น. เพราะตอน 16.00-18.00 น. มีการซื้อเวลาในการถ่ายทอดบอล การแข่งขันทางธุรกิจจะมีผลต่อการนำเสนอข่าว แล้วก็กระทบต่อการรายงานสด”

(กฤษณะ อนุชน, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท.ที่ถึงแม้ว่าจะมิได้มีนโยบายที่มุ่งเน้นในการเป็นสถานีข่าวสารก็ตาม และอาจมีข้อจำกัดจากการให้เจ้าหน้าที่ทางด้านความบันเทิงมากกว่าการนำเสนอข่าว แต่แนวนโยบายก็เปิดโอกาสให้มีการรายงานสดได้อย่างเต็มที่

“ข้อจำกัดก็มีเป็นธรรมดา แต่สถานีให้นโยบายแล้วว่า ขอเร็วไว้ก่อน ช่อง 3 ออกแล้ว ก็มีกับเขาเหมือนกัน รายละเอียดคุณติดตามช่องอื่น แต่คุณรู้จากช่อง 3 ก่อน ขอแค่รู้จากช่อง 3 ก่อน แล้วรู้จากข้อมูลที่ถูกต้อง”

(สนมพร ฉิมเฉลิม, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากแนวนโยบายของสถานีแต่ละช่องแล้ว ลักษณะการดำเนินงานขององค์กรข่าวแต่ละองค์กรก็มีส่วนสำคัญที่มีผลต่อความคล่องตัวในการตัดสินใจ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ ระบบการทำงานในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้ไม่เอื้อต่อความคล่องตัวในการทำงานข่าว ทั้งในด้านการขออนุมัติเครื่องมือ หรือระบบการส่ง

“ขณะนี้ยังไม่คล่องตัว ระบบราชการยังต้องอิงในเรื่องเอกสารราชการอยู่ แม้ว่าจะใช้วิธีทำไปก่อนแล้วทำเป็นทางการทีหลัง แต่ว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้เลย เช่น หนังสือที่จะอนุมัติที่จะออกไป เช่น มูลค่าของเครื่องมือ อุปกรณ์ โดยเฉพาะเรื่องของการถ่ายทอดดาวเทียม ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ยิ่งงัดต้องรอหนังสืออนุมัติจากผู้ใหญ่ แม้ว่าจะไม่ต้องรอหนังสืออนุมัติอย่างเป็นทางการ ก็ต้องรอการติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่ ให้ได้รับการอนุมัติจากผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะผ่านทางลายลักษณ์อักษร หรือทางวาจาก็แล้วแต่”

(ทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

“ระบบราชการมันติดขัดตรงระบบซี หัวหน้าข่าวภูมิภาคซี 7 บรรณาธิการที่นี้ซี 6 ถามว่าไอ้คนซีน้อยกว่า จะส่งคนซีมากกว่าได้ไหม มันยากไง ใช้วิธีขอร้องหรือตัวซี 6 จะไปสั่งประชาสัมพันธ์จังหวัดซี 8 ใหญ่เข้าไปอีกได้ไหม ก็ยังไม่ได้ใหญ่โครงสร้างมันไม่ได้เอง... ก็ขอร้อง บอกพี่ครับช่วยผมหน่อย ถ้าเขาบอกไม่ทำก็ขอขอบคุณครับ แต่มันไม่ถึงขนาดนั้น พี่น้องคุยกันได้ แต่ทำให้ดีเท่าที่เราอยากได้ ไม่ได้ แต่ถ้าเขาเด็กกว่าเราก็สั่งได้”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ก็ยังมีความคล่องตัวไม่มากนักในการ ทำงานข่าว เนื่องจากติดระบบระเบียบการปฏิบัติงานในองค์กรเช่นเดียวกัน

“เป็นระบบราชการ ทำอะไรต้องผ่านชั้นตอนเยอะ ผ่านลำดับชั้นหัวหน้า ทำหนังสือแจ้งในองค์กร ในองค์กรแจ้งนอกองค์กรอีก อึดอาดชักช้า ก็ไม่ทันสมัยกับการทำงานข่าว เพราะว่าการทำงานข่าวต้องตัดสินใจคนใดคนหนึ่ง เพื่อแข่งขันออกอากาศได้ แต่อสมท.ทำงานแบบภาครัฐ มีลำดับเยอะ top - down จากสูงลงล่างก็หลายชั้น การทำงานแบบอ้วนๆมันยังไม่เต็มที่ พยายามทำอยู่แต่วัฒนธรรมของคนมันยัง... ถ้าคน

เข้าใจเรื่องปฏิรูปมันก็โอเค ถ้าคนทำงานแบบดีก็ดำเนินต่อไปไดโนเสาร์ ก็หนังสืออย่าง เดียว หนังสือหน่อย เราต้องเสียเวลานั่งร่างกล่าวหาความ เสียเวลามาก”

(สุวิทย์ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545)

แนวนโยบายและลักษณะการดำเนินงานขององค์กร จึงเป็นปัจจัยที่มีผลทั้งต่อการตัดสินใจที่จะ ใช้วิธีการรายงานสด โดยเฉพาะในด้านความคล่องตัวที่จะตัดสินใจและการปฏิบัติ รวมถึง นโยบายที่จะเอื้อต่อการสนับสนุนทางด้านเครื่องมือเครื่องมือในการรายงานสดให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นอย่างไรก็ตาม ในหลายองค์กรก็พยายามปรับขั้นตอนต่างๆ ให้มีความคล่องตัวขึ้น เพื่อให้ สอดคล้องกับการทำงานข่าวที่ต้องอาศัยความรวดเร็ว โดยเฉพาะในการรายงานสด

2) ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี

การรายงานสดของข่าวโทรทัศน์เป็นวิธีการนำเสนอ ที่ต้องอาศัยปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีมา เป็นส่วนสนับสนุนการเชื่อมต่อสัญญาณ เพื่อรองรับการทำงานของนักข่าวให้สามารถนำเสนอข่าวได้ รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้สามารถผลิตข่าวให้เสร็จสิ้น ณ สถานที่เกิดเหตุต่างๆ ได้โดยไม่ต้องกลับมายังสถานี อีกทั้งยังสามารถส่งสัญญาณกลับไปยังสถานีเพื่อออกอากาศได้ทันที เทคโนโลยีการส่งสัญญาณใน การรายงานสด จึงช่วยลดระยะเวลาของการผลิตข่าวให้สั้นลง รวมทั้งยังสามารถรายงานข่าวให้ ประชาชนได้เห็นเหตุการณ์พร้อมกันทั่วทุกจุดในทันทีทันใด

ปัจจุบันเทคโนโลยีการรายงานสดของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ไทยที่นำมาใช้ มีดังนี้คือ 1. ระบบ ไมโครเวฟ 2. ระบบเคเบิลใยแก้ว และ 3. ชุดดาวเทียมขนาดเล็ก หรือ Satellite News gathering (SNG)

1. ไมโครเวฟ เป็นคลื่นความถี่สูงกว่า 1 กิกะเฮิรต ข้อดีของการสื่อสารในย่านความถี่นี้คือ สายอากาศที่ใช้มีขนาดเล็ก สามารถส่งสัญญาณที่ต้องการย่านความถี่กว้างๆ เช่น ส่งสัญญาณภาพได้ ดี แต่มีข้อเสียคือ สภาพภูมิอากาศจะมีอิทธิพลต่อการส่งคลื่นมาก เช่น ฝนสามารถดูดซับพลังงานของ คลื่นทำให้คลื่นเดินทางไม่ถึงจุดหมาย รวมทั้งคลื่นไมโครเวฟจะเดินทางเป็นเส้นตรง ในขณะที่ผิวโลก มีความโค้ง เมื่อนำมาส่งสัญญาณในระยะใกล้จำเป็นต้องมีสถานีทวนสัญญาณ เพื่อเชื่อมต่อสัญญาณ ให้เดินทางไปตามส่วนโค้งของผิวโลก สภาพภูมิประเทศจึงเป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของคลื่น ไมโครเวฟ เช่น ภูเขาหรือตึกสูง ซึ่งเป็นสิ่งเชื่อมโยงทำให้การเชื่อมโยงทำได้ยากมากขึ้น

ปัจจุบันการส่งสัญญาณไมโครเวฟสำหรับการรายงานข่าวสด มักจะใช้ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเท่านั้น เนื่องจากมีรัศมีการส่งจำกัดภายใน 45 ตารางกิโลเมตร แต่อย่างไรก็ตามการส่งสัญญาณไมโครเวฟในเขตกรุงเทพฯ อาจเกิดปัญหาจากสิ่งกีดขวางได้ เนื่องจากมีตึกสูงเป็นจำนวนมาก วิธีแก้ปัญหาก็คือ ต้องติดตั้งจานรับสัญญาณไว้เป็นจุดๆ แต่จะทำให้การส่งสัญญาณมีชั้นตอนที่ยุ่งยากมากขึ้น

สำหรับการใช้สัญญาณไมโครเวฟในการรายงานสดของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ มักจะใช้ในการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้าที่มีอาณาบริเวณอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากมีเวลาเตรียมการในการติดตั้งสัญญาณ นอกจากนี้ยังใช้สัญญาณไมโครเวฟติดตั้งอย่างถาวรในจุดที่รายงานสดอยู่เป็นประจำ เช่น ทำเนียบรัฐบาล และรัฐสภา ซึ่งจะมีการรายงานสดจากแหล่งข่าวดังกล่าวเข้ามาเป็นประจำทุกสัปดาห์

2. ระบบเคเบิลใยแก้วนำแสง คือ การถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงได้อย่างรวดเร็วและคมชัด เนื่องจากสามารถส่งคลื่นที่มีแถบความถี่กว้างมาก รวมทั้งใช้ความเร็วสูงในการส่งสัญญาณ มี Delay time น้อย เป็นผลดีต่อการรับ-ส่งสัญญาณ และไม่มีปัญหาด้านสิ่งกีดขวางที่เกิดจากธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยปัจจุบันระบบเคเบิลใยแก้วนำสายเป็นขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่วางเครือข่ายตามจังหวัดต่างๆ

สำหรับระบบเคเบิลใยแก้วนำแสง สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท.ได้นำมาใช้เชื่อมต่อสัญญาณการรายงานสดในบริเวณนอกเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล แต่ยังไม่สามารถครอบคลุมได้ในทุกพื้นที่ ถ้าหากจำเป็นต้องรายงานจากพื้นที่ห่างไกล ช่อง 3 อาจต้องใช้ไมโครเวฟยิงสัญญาณมายังจุดรับสัญญาณของระบบเคเบิลใยแก้วนำแสงตามจังหวัดต่างๆ เพื่อส่งสัญญาณกลับมายังสถานีแม่ข่ายที่กรุงเทพมหานคร เพื่อออกอากาศต่อไป แต่อาจเกิดปัญหาในการส่งสัญญาณไมโครเวฟ หากต้องรายงานในพื้นที่ที่มีสิ่งกีดขวาง เช่น ภูเขาสูง เป็นต้น ก็จะไม่สามารถส่งสัญญาณไปยังจุดรับสัญญาณของเคเบิลใยแก้วนำแสงได้

การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ระหว่างวันที่ 10 – 12 พฤศจิกายน 2544 ที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ ช่อง 3 ก็รายงานสดโดยใช้เคเบิลใยแก้วนำสาย

3. ดาวเทียม (Satellite News Gathering: SNG) ประกอบด้วยชุดดาวเทียมพร้อมรถเคลื่อนที่เร็วที่มีอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณ การตัดต่อ และการผลิตรายการที่ย่อขนาดมาจากห้องส่ง

ของสถานีโทรทัศน์ เครื่อง SNG นี้สามารถเคลื่อนย้ายและติดตั้งได้สะดวกรวดเร็ว มีขนาดกะทัดรัด โดยเมื่อรถไปถึงสถานที่เกิดเหตุแล้วใช้เวลาในการติดตั้งและพร้อมส่งสัญญาณกลับมายังสถานีได้ไม่เกิน 20 นาที นอกจากนี้ SNG ยังสามารถนำไปใช้ได้ทุกที่ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือพื้นที่ที่มีสิ่งกีดขวางการส่งสัญญาณ

ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ได้มีการใช้ Satellite News Gathering หรือ SNG กันอย่างแพร่หลาย ในศูนย์ข่าวภูมิภาคที่ติดตั้งดาวเทียม SNG อย่างถาวร และรถเคลื่อนที่เร็วประจำศูนย์ข่าวที่สำคัญต่างๆ ตลอดจนที่สถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพฯ ยกเว้นสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ สถานีโทรทัศน์เนชั่นแนล

ปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่ง ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด โดยสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีในการส่งสัญญาณสดที่แตกต่างกัน

สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. ใช้การส่งสัญญาณในระบบไมโครเวฟ และเคเบิลใยแก้วเป็นหลัก แต่ไม่มีรถ SNG ที่ใช้สำหรับการส่งสัญญาณสด อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นต้องใช้สัญญาณดาวเทียมในการรายงานสด ช่อง 3 ก็สามารถขอเช่าสัญญาณร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ได้

กรณีการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า ทางฝ่ายเทคนิคของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จะประเมินสภาพพื้นที่ที่จะไปรายงานสดก่อนออกไปปฏิบัติงานว่า สามารถส่งสัญญาณไมโครเวฟได้หรือไม่ หากมีตึกสูงกีดขวางการส่งสัญญาณจะไปติดตั้งจุดรับ-ส่งสัญญาณบริเวณใด นอกจากนี้ ถ้าหากจะไปรายงานสดในพื้นที่ต่างจังหวัด ทางฝ่ายข่าวอาจจะเลือกใช้การส่งสัญญาณแบบเคเบิลใยแก้วนำแสงในพื้นที่ที่สัญญาณครอบคลุมถึง ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาว่าจะส่งสัญญาณไมโครเวฟไปยังจุดรับสัญญาณของเคเบิลใยแก้วนำแสงที่องค์การโทรศัพท์ในพื้นที่นั้นๆ ได้อย่างไร แต่ถ้าหากประเมินสภาพพื้นที่แล้วไม่สามารถส่งได้ทั้งสัญญาณไมโครเวฟและเคเบิลใยแก้วนำแสง หรืออาจจะส่งได้แต่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ทางฝ่ายข่าวของช่อง 3 อาจจะพิจารณาเลือกใช้การส่งสัญญาณดาวเทียม โดยประสานงานไปที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. เพื่อขอเช่าสัญญาณร่วมกันในกรณีช่อง 9 ที่ไปรายงานข่าวด้วย หรืออาจจะใช้ร่วมกับช่อง 11 ได้เช่นกัน เนื่องจากช่อง 11 มีเครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์ครอบคลุมทั่วประเทศ และมีสถานีส่งสัญญาณดาวเทียมประจำเขตอยู่แล้ว ถ้าในกรณีนี้ต้องใช้ไมโครเวฟส่งสัญญาณไปที่สถานีประจำเขตของช่อง 11 ในพื้นที่นั้นๆ แต่ส่วนใหญ่ช่อง 3 มักจะส่งสัญญาณและ

เช่าช่องสัญญาณดาวเทียมร่วมกับช่อง 9 เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าเช่าของช่อง 11 เพราะเป็นสถานีในเครืออสมท.เช่นเดียวกัน

ในการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า จะไม่มีปัญหามากนักเกี่ยวกับเทคโนโลยีในการส่งสัญญาณ เนื่องจากมีเวลาในการเตรียมการทั้งการประเมินสภาพพื้นที่ การส่งสัญญาณและการติดตั้งสัญญาณ รวมทั้งการประสานงานเพื่อขอใช้สัญญาณดาวเทียมร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น

ขณะที่การรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ต้องอาศัยความคล่องตัวในการตัดสินใจและ การประเมินความสามารถในการส่งสัญญาณในพื้นที่ลักษณะต่างๆว่าจะเลือกใช้แบบใดจึงจะเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และถ้าหากจำเป็นต้องใช้การส่งสัญญาณดาวเทียม จะต้องรีบประสานงานอย่างเร่งด่วน

อย่างไรก็ตามเพื่อความรวดเร็วของปฏิบัติงาน ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เองก็ได้ฝึกความพร้อมของเจ้าหน้าที่ทางด้านการติดตั้งสัญญาณไมโครเวฟขึ้นมารองรับโดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นระบบหลักในการส่งสัญญาณการรายงานสดของช่อง 3

“ถามว่าซ้ำไหม ถ้าเป็นช่องอื่นต้องซ้ำแน่เลย ต้องซ้ำมากเพราะว่าการรายงานสดต้องใช้ความเร็ว แต่คนของเราฝึกมาอย่างนี้โดยเฉพาะ เรามีพนักงานของเราคนหนึ่ง แผนกไมโครเวฟ คุณสมบัติของเขาคือ ต้องปีนต้นไม้เก่ง เพราะว่าเราต้องเอาไว้ปีนต้นไม้ อย่งไปรายงานสดที่จุดหนึ่งไม่สามารถจะหาตึกไปวางได้เลย มันมีต้นไม้อยู่ เราก็ให้คนของเราปีนขึ้นไป เอาจานไปไว้เพื่อยิงสัญญาณ”

(กฤษฎา นูเวที,สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 11กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อแยกตัวออกจากช่อง 11 มาเป็นสำนักข่าว ทำให้การขอใช้รถถ่ายเทอดสัญญาณดาวเทียมมีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่อยู่ร่วมกับช่อง 11 เมื่อต้องการจะใช้รถดาวเทียมเพื่อออกไปรายงานสด จะมีผู้อนุมัติเพียงคนเดียวก็สามารถออกไปปฏิบัติงานได้ทันที แต่เมื่อแยกออกมาเป็นสำนักข่าวแล้ว อุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายเทอด เช่น ไม่มีรถถ่ายเทอดสัญญาณดาวเทียมเป็นของฝ่ายข่าวโดยเฉพาะ ต้องไปขอใช้ร่วมกับฝ่ายรายการของช่อง 11 ทำให้มีความล่าช้าในการประสานงาน และขออนุมัติ ซึ่งถ้าหากเป็นการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้ามีการวางแผนมาก่อน ก็จะไม่มีปัญหา เนื่องจากมีเวลาในการเตรียมการขอใช้เครื่องมือ แต่ถ้าเป็นเหตุการณ์เร่งด่วนขั้นตอนที่ยุ่งยากย่อมทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน เนื่องจากรถถ่ายเทอด

ดาวเทียม ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณระบบหลักของการรายงานสดของข่าวช่อง 11 ต้องใช้ร่วมกับฝ่ายรายการที่มักจะมีการถ่ายทอดงานพิธี, การประชุมของส่วนราชการหรือภาคประชาชนอยู่เป็นประจำ ทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์เร่งด่วน ที่ไม่ได้มีการเตรียมการล่วงหน้า อาจทำให้เกิดความล่าช้า จากสาเหตุที่รถดาวเทียมติดงานถ่ายทอดสดจากพื้นที่อื่น

“ส่งทีมข่าวไม่ยาก ติดขัดในเรื่องประสานงานของรถดาวเทียม เนื่องจากคนละกองคนละหน่วยงาน เราขอความร่วมมือก็ยุ่งยาก อย่างเป็นทางการ (เหตุการณ์คลังแสงระเบิด) เราขอตั้งแต่ 13.00 น. รถไปถึงทุ่มหนึ่ง มันนานมากจนเกินเหตุ เพราะเราไม่มีรถเป็นของตัวเอง มีทีมข่าวไปรอ ออกอากาศไม่ได้”
(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

สถานีโทรทัศน์เนชั่นแนล ใช้การรายงานสดทางโทรศัพท์และการส่งเทปกลับมาออกอากาศที่สถานีเป็นหลัก เนื่องจากไม่มีรถถ่ายทอดสัญญาณดาวเทียมหรือ SNG และรถถ่ายทอดสัญญาณไมโครเวฟ ด้วยข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี กระบวนการตัดสินใจที่จะเลือกนำเอาข่าวใดมารายงานสดของเนชั่นแนล จึงเป็นการเลือกใช้การรายงานสดใน 2 ลักษณะ คือ 1.การรายงานสดทางโทรศัพท์ โดยใช้ภาพจากการส่งเทปกลับมาออกอากาศที่สถานี 2.การใช้ภาพสดๆจากพื้นที่เกิดเหตุ

ด้วยข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี การตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสดของเนชั่นแนล จึงต้องพิจารณาว่า เหตุการณ์ที่จะไปรายงานสดนั้น ภาพมีความจำเป็นมากน้อยเพียงไรในการนำเสนอ ถ้าเป็นเหตุการณ์ที่ต้องการการรับรู้ภาพสดๆจากพื้นที่เกิดเหตุ เช่น คลังแสงระเบิดที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ก็จะต้องพยายามหาภาพเหตุการณ์สดมาให้ได้ ซึ่งในกรณีการเกิดเหตุการณ์เร่งด่วนและจำเป็นต้องใช้ภาพสด ทางเนชั่นแนลจะประสานไปทางสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น เพื่อขอใช้ภาพจากสัญญาณสดร่วมกัน

ในกรณีที่เป็นการข่าวกู้ล่วงหน้า เมื่อตัดสินใจว่า จำเป็นจะต้องใช้ภาพสดจากพื้นที่จะมีเวลาในการประสานงานเพื่อขอเช่ารถ SNG จากอสมท.หรือขอใช้สัญญาณร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นเป็นเหตุการณ์ๆไป แต่สำหรับเหตุการณ์ที่สามารถรายงานสดทางโทรศัพท์และใช้ภาพจากการส่งเทปเข้ามาออกอากาศที่สถานีได้ แม้ว่าภาพจะไม่สดนัก แต่ก็พยายามใช้ภาพที่ใกล้เคียงกับเวลาในการรายงานสดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

“ด้วยข้อจำกัดหลายอย่างของช่องนี้ เราก็จำเป็นต้อง apply แล้วก็มองในข้อจำกัดในแง่ปฏิบัติ...เรา reverse ว่าภาพไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกต่อไป แต่ว่าข่าวคือสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นอันดับแรก เราต้องเสนอให้คนดูรู้ก่อนเลยว่าเกิดเหตุยั้งให้เหตุการณ์มาบอกเล่า ไม่จำเป็นต้องมีภาพเข้ามา ขึ้นกราฟฟิคอะไรก็แล้วแต่ แต่หลังจากนั้นเรามีความเห็นที่ว่า ภาพสำคัญในแง่ real time เราก็อาจจะดี้นรนาภาพเข้ามา แต่ถ้าเรามีความเห็นว่ามันถึงขนาดนั้นก็วิ่งเทปเอา”

(รัชชพล เหล่าวานิช,สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 มีรถดาวเทียมหรือ SNG ที่ใช้ในฝ่ายข่าวรวม 7 คันทั้งรถของฝ่ายข่าวส่วนกลางและรถของศูนย์ข่าวต่างจังหวัด, สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีรถดาวเทียม 4 คันใช้ร่วมกับสถานี, สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. มีรถดาวเทียมของฝ่ายข่าว 2 คัน ถ้าไม่เพียงพอก็สามารถใช้ร่วมกับรถของสถานีและอสมท.ได้ สำหรับสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ฝ่ายข่าวมีรถถ่ายทอดดาวเทียม 4 คัน นอกจากนี้ฝ่ายข่าวของช่องต่างๆ ยังมีรถ ENG (Electronic News Gathering) ซึ่งเป็นรถในการผลิตข่าวเคลื่อนที่ ที่สามารถเชื่อมโยงสัญญาณไมโครเวฟสำหรับใช้ในงานข่าวโดยเฉพาะอีกด้วย จึงทำให้ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องดังกล่าวมีความคล่องตัวในการตัดสินใจและการปฏิบัติงานมากขึ้น

จึงเห็นได้ว่า สภาพความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการรายงานสด มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการรองรับการตัดสินใจและการปฏิบัติงานข่าวทางด้านกรรายงานสด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจะมีขีดความสามารถทางเทคโนโลยีไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็ได้มีความพยายามที่จะนำวิธีการต่างๆมาใช้ เพื่อให้สามารถรายงานสดได้เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น

3) การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด

การใช้วิธีการรายงานสดเป็นเรื่องของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น สำหรับการรายงานสดโดยใช้สัญญาณดาวเทียมซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายในปัจจุบัน สถานีโทรทัศน์จะต้องลงทุนอุปกรณ์การถ่ายทอดสัญญาณดาวเทียมหรือรถ SNG ที่มีมูลค่านับ 30 ล้านบาทต่อรถ 1 คัน และยังมีค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆอีก เช่น ค่าเช่าสัญญาณดาวเทียม ค่าเสื่อมสภาพอุปกรณ์ ค่าน้ำมันรถ ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ ค่าที่พักกรณีที่ออกไปรายงานสดในพื้นที่ต่างจังหวัด แต่ถ้าเป็นการรายงานด้วยระบบไมโครเวฟจะมีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เพราะไม่ต้องลงทุนในการซื้อรถดาวเทียมและการเช่าสัญญาณดาวเทียม แต่การส่งสัญญาณไมโครเวฟไม่สะดวกเท่ากับการส่งสัญญาณดาวเทียม ที่ทำได้รวดเร็วและคล่องตัวกว่า อีกทั้งยังไม่มี

ข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการส่งสัญญาณอีกด้วย การรายงานสดของข่าวโทรทัศน์โดยส่วนใหญ่จึงใช้การส่งสัญญาณไมโครเวฟเฉพาะกับข่าวที่รู้ล่วงหน้าในเขตกรุงเทพและปริมณฑลเท่านั้น

“สิ่งที่เราไปรายงานสดต้องเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าไม่สำคัญก็ไม่ต้องไปรายงานสด เพราะการรายงานสดต้องมีค่าใช้จ่าย ถ้าเราต้องใช้รถถ่ายทอดดาวเทียม ยิ่งสัญญาณขึ้นแต่ละครั้งต้องใช้ค่าเช่าสัญญาณเป็นแสน แต่แต่ละครั้งเช่าเป็นนาที มันเป็นค่าใช้จ่าย 2. เราต้องเคลื่อนรถถ่ายทอดออกไปในแต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่ที่ต้องไปดำเนินการตรงนั้น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายไม่ใช่ฝ่ายข่าวอย่างเดียว... เพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายตรงนั้นมันสูง สิ่งที่เราต้องคำนึงถึงมากที่สุด คือความคุ้มทุนกับสถานการณ์ขณะนั้น”

(กฤษฎา นูเวที,สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่ไม่มีรถถ่ายทอดดาวเทียมหรือ SNG ดังเช่น สถานีโทรทัศน์เนชั่น แชนแนล ในระยะแรกที่ทำการเปิดสถานีก็ได้ทำการรถ SNG จากอสมท.มาประจำอยู่ที่สถานี ตลอด 24 ชั่วโมง ด้วยค่าใช้จ่ายทั้งในด้านการเช่ารถ SNG และค่าใช้จ่ายในการขอเช่าช่องสัญญาณดาวเทียม เพื่อยิงสัญญาณสดกลับมายังสถานี พอมาคำนวณในแง่การลงทุนแล้วไม่คุ้ม เพราะถ้าเช่ารถ SNG มาแล้ว ต้องพยายามออกไปรายงานทุกวันเพื่อให้คุ้มมากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติก็ติดปัญหาเรื่องของจำนวนของเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิค ที่มีไม่เพียงพอที่จะหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันออกไปทำหน้าที่ ขณะเดียวกันเมื่อใช้รถมากครั้งเท่าใด ค่าเช่าสัญญาณดาวเทียมก็สูงเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

“คุณจะมีสัญญาณที่คุณก็เสียเงินที่ คุณต้องจ่ายเป็น per minute ๆ อยู่ คุณไปมีรถคันหนึ่งก็เป็นภาระคุณแล้วที่ต้องหาทางใช้มัน สมมติว่าให้เขาเดือนละ 400,000 บาท ต้นทุนต่อวันคุณเท่าไร? แต่ถ้าคุณไม่ได้ออกทุกวัน ต้นทุนคุณเป็นต่อครั้งทันที... เพราะฉะนั้นคุณก็ว้าวันหลักเลย คุณต้องการจะใช้ให้คุ้มในแง่ค่าเช่ารถ ยิ่งคุณใช้มากเท่าไร คุณต้องจ่าย per minute มากเท่านั้นมันก็ไม่ไหว”

(รัชชพล เหล่าวานิช,สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

ด้วยภาระค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ทางเนชั่นแชนแนลจึงแก้ปัญหา โดยลดค่าใช้จ่ายลง จากเดิมเช่าในอัตราเหมาจ่าย มาเป็นการเช่ารถ SNG จากอสมท.เป็นครั้งๆไปตามความสำคัญของข่าว ซึ่งจะใช้กับข่าวที่รู้ล่วงหน้าเท่านั้น เพื่อที่จะได้มีเวลาในการติดต่อขอเช่ารถ

ในทางกลับกันสถานีโทรทัศน์ไอทีวีที่ได้ลงทุนซื้อรถดาวเทียมมาใช้ในงานข่าวทั้งสิ้น 4 คัน รวมทั้งยังมีสัญญาเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมเป็นรายปี การประเมินความคุ้มค่าของไอทีวีจึงต้องใช้รถให้บ่อยครั้งมากที่สุด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดนั่นเอง

“ยิ่งใช้บ่อยยิ่งคุ้ม ใช้ได้มากเท่าไร ถ้าเห็นรถอยู่ในลานจอดรถเหลือสักคันเดียว จะดีมาก ถ้าวันไหนเห็นรถจอดอยู่ตั้ง 5 – 6 คัน เราต้องพยายามคุยกันนะว่า เราใช้รถคุ้มหรือเปล่า คือต้องใช้ให้เยอะที่สุด ถ้าใช้เยอะ cost ต่อหน่วยที่เราลงทุนจะต่ำลงเรื่อยๆ”

(อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545)

จะเห็นได้ว่าการรายงานสดไม่สามารถทำได้กับทุกข่าว เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ต้องอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ต้องใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีมารองรับการทำงาน การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสดจึงเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ต้องมีการคัดเลือกและตัดสินใจว่า จะเลือกใช้วิธีการรายงานสดในข่าวลักษณะใดบ้างจึงจะมีความคุ้มค่า แม้ว่าในด้านค่าใช้จ่ายจะไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ แต่จะมุ่งเน้นมองความคุ้มค่าในแง่ของข่าวเป็นหลัก

“ข่าวดีเป็นมูลค่าความคุ้มค่าไม่ได้ ถ้าดีเรื่องมูลค่าความคุ้มค่าอย่างนั้นมันไม่คุ้มค่าเลยซักทีหนึ่ง เพราะเราไปที่หนึ่งบางที่เราออกแค่สองเบรก แต่การเอาไอปัดดาวเทียมออกไป นั่นคือ เงินแสนสองแสน ค่าใช้จ่ายสูง ยิ่งเรื่องเดินทางไปไกลๆ ค่าที่พัก ค่าอะไร ถ้าเทียบกับจำนวนข่าวที่ออกมา ปริมาณข่าวยังไม่คุ้มใหญ่ แต่เราคงไม่ได้ตีความคุ้มค่าอยู่ที่จำนวนเงิน”

(ทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสดนั้นสามารถมองได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการตีความคุ้มค่าในเชิงของเม็ดเงินที่ใช้ลงทุนในการซื้ออุปกรณ์ ค่าเบี้ยเลี้ยงของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวกับการรายงานสด และเป็นการประเมินความคุ้มค่าจากการนำเสนอข่าวที่ได้รายงานสดให้ประชาชนรับรู้ ซึ่งความคุ้มค่าในสองลักษณะดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีผลต่อการตัดสินใจในการรายงานสดทั้งสิ้น

5.1.3 การแข่งขันในการรายงานข่าวของสถานีช่องต่างๆ

ปัจจัยทางด้านการแข่งขันในการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด โดยปัจจัยทางด้านการแข่งขันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) การแข่งขันทางด้านความเร็ว

การรายงานข่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามเสนอข่าวให้มีความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ การนำเอาวิธีการรายงานสดมาใช้ จึงเป็นการช่วยย่นระยะเวลาในการส่งกลับ จากเดิมเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการส่งข่าวแล้ว ผู้สื่อข่าวอาจจะต้องส่งเทปกลับมายังสถานีเพื่อตัดต่อออกอากาศ แต่เมื่อมีการนำวิธีการรายงานสดมาใช้ การติดตั้งจุดถ่ายทอดสัญญาณในพื้นที่ที่เป็นข่าว จะช่วยลดระยะเวลาในการส่งกลับและลดระยะเวลาในขั้นตอนการผลิตลง ทำให้สามารถผลิตข่าวและออกอากาศได้ทันทีในพื้นที่ ช่วยทำให้ข่าวมีความสดใหม่มากขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาส่งเทปข่าวกลับมาตัดต่อและออกอากาศยังสถานี

การรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีจากทำเนียบรัฐบาล การประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมสมาชิกวุฒิสภาจากรัฐสภา ซึ่งมีการรายงานสดเป็นประจำทุกสัปดาห์ ก็เป็นตัวอย่งการรายงานข่าวที่เป็นการตัดสินใจที่จะรายงานสด เพื่อช่วยลดระยะเวลาในการผลิต และช่วยย่นระยะเวลาในการส่งกลับ ทำให้สามารถเสนอข่าวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

“เป็นการตัดตอนกระบวนการผลิตข่าวลงมา โดยเฉพาะส่วนของข่าวภาคเที่ยง การสิ้นสุดกระบวนการข่าวในแต่ละวัน เช่น ที่ทำเนียบทุกวันอังคาร การประชุมสภาทุกพุธ พฤหัส กระบวนการสิ้นสุดของข่าวไม่ได้ภายในระยะเวลาที่เรากำหนดไว้ ไม่สิ้นสุดในระยะเวลาที่เรารายงานในช่วงเบรคข่าว ถ้าหากรอให้กระบวนการสิ้นสุด ก็ต้องรอไปออกข่าวเย็น เพราะฉะนั้นเราตัดตอนกระบวนการผลิตตรงนี้ โดยเอารถถ่ายทอดสดไปรายงานเหตุการณ์ว่า การประชุมคณะรัฐมนตรีคือบหน้าถึงไหน ผลการประชุมเป็นยังไง กระบวนการผลิตเทปข่าวก็ไม่ได้ส่งมาที่นี่ รายงานสดได้เลย”

(สำราญ ฉัตรโท, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับการแข่งขันในการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นับว่าเป็นการช่วงชิงการออกอากาศให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ หากว่าสถานีโทรทัศน์ช่องใดสามารถนำเสนอข่าวได้ก่อน ถือว่าเป็นผู้ชนะ ในทางตรงกันข้าม หากรายงานข่าวช้ากว่าคนอื่นถือວ່ว่าเป็นความพ่ายแพ้

“ทุกวันนี้มันต้องพูดกันอย่างเต็มปากว่า ด้วยการแข่งขันในการเสนอข่าว ทุกคนอยาก
 ได้รับความรวดเร็วถูกต้อง คือ ต้องไปให้ถึงที่ก่อน ใครมีรถถ่ายทอดสดถึงที่ก่อน แสดงว่า
 ชนะเขาแล้ว ถ้ามีข่าวเกิดขึ้นใครเสนอได้ก่อน คือ พวกเราจะมีมอมีเตอร์ทีวีทุกช่อง
 แล้วมีมอมีเตอร์วิทยุไว้หมด เราจะรู้ทันที เราจะรู้เลยบางช่องเข้ามาพร้อมๆกัน แต่มี
 ข้อบกพร่องอยู่ เราก็ประเมินกันได้ คนในวงการก็จะเป็นคนให้คะแนน ว่าช่องนี้ชนะ
 นะ แค่ 20 วินาที เราเข้าไม่ทันช่อง 7 เราแพ้ช่อง 7 แล้ว คือ ไม่ถึงนาที เข้าช้า 20
 วินาทีทั้งที่ข่าวค่อนข้างเหมือนกัน”

(อำเภอ โพธิ์ชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545)

“มันเป็นการใช้ศักยภาพ เป็นชื่อเสียง เป็นหน้าตาของสถานี มันเป็นเรื่องที่คนทำข่าว
 ต้องแข่งขันกันโดยนัยยะ เป็นความสำเร็จของการข่าว ถ้าเราได้ออกก่อนเพื่อน วันนี้
 เรานอนหลับ ถ้าเราออกหลังเพื่อน เราก็นอนไม่หลับ”

(กฤษดา นุเวที, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

แม้ว่าในการแข่งขันจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของการรายงานสดไม่ว่าจะเป็นการด้าน
 ความเร็วหรือรูปแบบการนำเสนอที่สร้างสีสันในการรับชมข่าวมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มคุณค่า
 ข่าวในด้านความสดใหม่ แต่ขณะเดียวกันภาวะการแข่งขันที่สูงมากของการรายงานข่าวในปัจจุบัน
 กลับทำให้เกิดภาวะจำยอมในการปฏิบัติงาน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด

“สาเหตุที่ต้องไปอยู่ที่นั่น(ท่าเนียบ, รัฐสภา)เพื่อรายงานข่าว เพราะเกิดภาวะการ
 แข่งขันกัน อีกอย่างคือ ภาวะจำยอมของผู้สื่อข่าว เนื่องจากแต่ละช่องแข่งกันมาก มี
 ข่าวอยู่ทุกเบรคเพราะฉะนั้นเขามีอะไรเขาก็ต้องรายงาน มันอยู่ในภาวะจำยอม จะรอ
 ให้ข่าวมันหรือหาข่าวตื่นเต้น มันก็ไม่ได้มันก็ไม่มีความออก มีอะไรเขาต้องออกหมด”

(สุวิทย์ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545)

นอกจากนี้ในมิติทางการแข่งขันด้านความเร็วของการเสนอข่าว ยังทำให้เกิดการวิจารณ์ว่า
 มุ่งแข่งขันเฉพาะความเร็วในการนำเสนอ แต่กลับละเลยคุณภาพทางด้านเนื้อหาข่าว

“ระยะหลังแข่งกันจนไม่มีความจำเป็น เช่น ในสภา มันมีการแข่งขันบางอย่างจน
 เหมือนกัน บางอย่างควร pool ไปเลย ยังจะคุ้มค่างับค่าใช้จ่ายที่แข่งกันจนไม่เกิด
 ประโยชน์อะไร เช่น การประชุมสภาที่ดี เรื่องของกิจกรรมบางอย่าง เพราะไปรายงาน

แล้วไม่ได้ให้แรงแม้มอะไรต่างกันเลย เพียงแต่แข่งกันว่าใครยิงสัญญาณก่อนกัน มันไม่ได้แข่งกันเรื่องเนื้อหา”

(ทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

จะเห็นได้ว่า การแข่งขันทางด้านความเร็วในการรายงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด เนื่องจากความรวดเร็วฉับไวในการนำเสนอข่าวเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการดึงดูดใจผู้ชมในการรับชมข่าว เมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญๆ ขึ้นมาสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง ต่างก็แข่งขันกันรายงานข่าวให้รวดเร็วที่สุด โดยใช้วิธีการรายงานสดเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วงชิงความเร็วในการออกอากาศ แม้ว่าภาวะการแข่งขันที่สูงมากของการรายงานข่าวบางครั้ง อาจจะทำให้เกิดภาวะจำยอมในการปฏิบัติงานก็ตาม

2) การสร้างสีสันและความน่าสนใจในข่าว

ด้วยรูปแบบการนำเสนอในวิธีการรายงานสด ประกอบกับความรวดเร็วฉับไวในการรายงานข่าวทำให้การรายงานสดเป็นวิธีที่ดึงดูดใจผู้ชม เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้นสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง ต่างก็เลือกใช้วิธีการรายงานสดเพื่อสร้างความน่าสนใจในการรายงานข่าว รวมทั้งเป็นการดึงดูดใจผู้ชมให้หันมาติดตามสถานการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ ผ่านการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ

การสร้างสีสันและความน่าสนใจในข่าวอาจทำได้ทั้งในเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง หรือมีผลกระทบสูง เช่น การรายงานสดข่าวอุบัติเหตุ ที่นำเอาองค์ประกอบทางการเล่าอารมณ์ ความตื่นเต้น และการสะท้อนอารมณ์ใช้ในรูปแบบของการรายงานสด

นอกจากนี้ในข่าวที่มีเนื้อหาสาระเบาๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง หรือปรากฏการณ์ฝนดาวตก การตัดสินใจที่จะเลือกใช้วิธีการรายงานสดกับข่าวในลักษณะนี้ ที่ทำให้ผู้ชมสามารถเห็นภาพบรรยากาศสดๆ ณ ขณะนั้น ย่อมมีส่วนช่วยในการสร้างความน่าสนใจของข่าวที่นำเสนอมากกว่าการรายงานข่าวแบบปกติ

แม้ว่าในบางเหตุการณ์อาจจะไม่มีความจำเป็นที่ต้องรายงานสด หรือต้องการการรับรู้โดยทันทีทันใดก็ตาม แต่วิธีการรายงานสดก็ถูกใช้เป็นรูปแบบหนึ่งที่สร้างความน่าสนใจและสีสันในการนำเสนอได้เช่นกัน

“ข้าวทำเนียบบางข้าว บางที่มันไม่จำเป็นต้องรู้เดี๋ยวนั้น มันเป็นสีสันของข้าว เช่น ข้าวต้นข้าวโงมพยายามจะทำให้มันหลากหลาย มันไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนแต่อยากให้มีสีสัน หลากๆอย่างเข้ามาในช่วงต้นข้าวโงม”

(กฤษณะ อนุชน, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

ด้วยรูปแบบการนำเสนอที่เน้นให้เห็นถึงบรรยากาศสดๆของเหตุการณ์ รวมทั้งองค์ประกอบ อันเป็นลักษณะเฉพาะของการรายงานสด ที่มีส่วนช่วยในการสร้างสีสันและความน่าสนใจในข่าว ก็ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด ที่ใช้ในการแข่งขันด้านด้านรายงานข่าว ทางโทรทัศน์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้หันมาชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องนั้นๆ ให้ มากที่สุด

จะเห็นได้ว่า การตัดสินใจที่จะคัดเลือกเอาข่าวหนึ่งข่าวใดมารายงานสดนั้น มีปัจจัยต่างๆที่ เข้ามาเกี่ยวข้องของหลายปัจจัย ตั้งแต่คุณลักษณะของเหตุการณ์นั้นๆ ว่าเหมาะสมที่จะนำมารายงานสด หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านนโยบาย, ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีและบุคลากรของ ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ รวมทั้งการประเมินความคุ้มค่าในการที่จะใช้วิธีการรายงานสด โดย ปัจจัยทางด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการตัดสินใจที่จะเลือกใช้วิธีการรายงานสด เพราะระบบ หรือโครงสร้างในการทำงานของฝ่ายข่าวในสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ รวมทั้งนโยบายที่มีต่อการ รายงานสดนั้น ส่งผลต่อการรายงานสดทั้งกระบวนการ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของ เหตุการณ์และปัจจัยทางด้านองค์กรแล้ว ยังมีปัจจัยทางการแข่งขันในการรายงานข่าวของ สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การรายงานสดอีกด้วย ซึ่งในภาวะการแข่งขันการ รายงานข่าวที่มีอยู่สูงมากในปัจจุบัน ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะรายงานสดข่าวให้รวดเร็วทัน เหตุการณ์ให้มากกว่าการรายงานข่าวของสถานีคู่แข่ง

5.2 กระบวนการรายงานสด

ในการรายงานสดสามารถแบ่งลักษณะเหตุการณ์ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. เหตุการณ์ที่รู้ ล่วงหน้า และ 2. เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

5.2.1 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

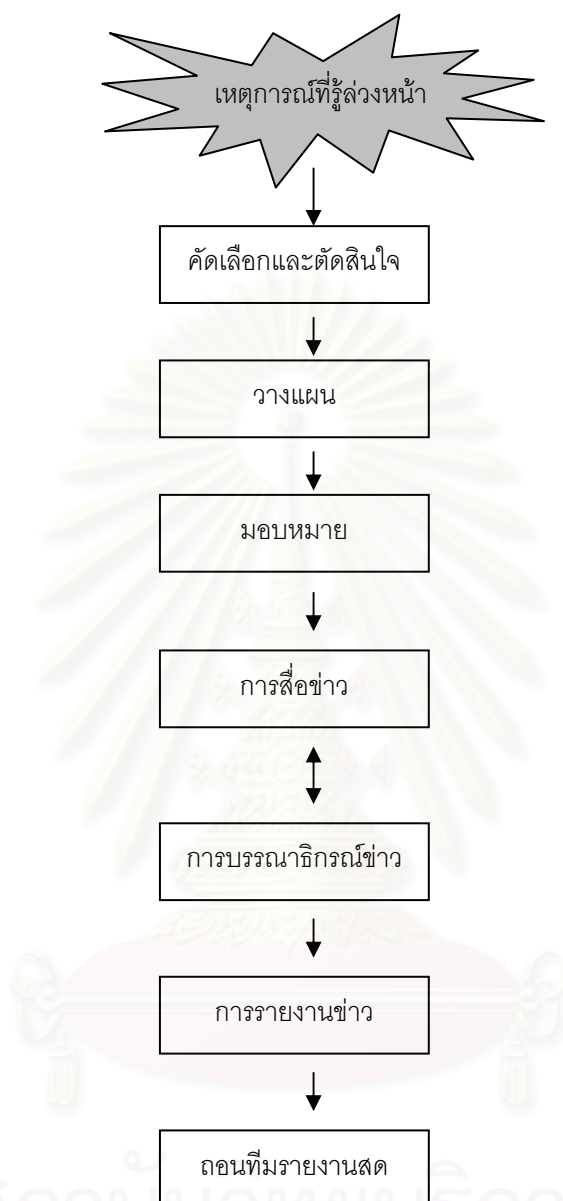
เป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น จากหมายกำหนดการ หรือจากแหล่งข่าว รวมทั้ง จากการประเมินสถานการณ์ ทำให้มีเวลาเตรียมการหรือวางแผนงานได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในเรื่อง

เกี่ยวกับการมอบหมายคนรับผิดชอบ การกำหนดจุดถ่ายทอดสัญญาณ การกำหนดรูปแบบการรายงานสด หรือการให้ทิศทางของข่าวที่จะไปรายงานสด

เหตุการณ์ลักษณะนี้มักเป็นข่าวเกี่ยวกับการประชุมสำคัญๆ การแถลงข่าว กิจกรรมในวาระพิเศษต่างๆ เช่น การประชุมคณะรัฐมนตรี การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล การอภิปรายงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือการรายงานสดงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์ เป็นต้น จากการเก็บข้อมูลการรายงานสดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 – 30 พฤศจิกายน 2544 รวมระยะเวลา 2 เดือน มีการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าทั้งสิ้น 8 เหตุการณ์ ได้แก่ การรายงานสดงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519, งานรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, การรายงานสดความคืบหน้าคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุงตกเป็นผู้ต้องหาพร้อมกันห้าดาบตำรวจสุวิชัย รอดวิมุต, การรายงานสดประเพณีลอยกระทง, การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร, การรายงานสดปรากฏการณ์ฝนดาวตก, การประชุมหอการค้าที่จังหวัดเชียงราย และการรายงานสดจากทำเนียบรัฐบาล และรัฐสภา

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเหล่านี้ ก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของเหตุการณ์ โดยมีระดับในการรู้ล่วงหน้าที่แตกต่างกันไป ทั้งในลักษณะที่รู้กำหนดการแน่ชัด อย่างเช่น การรายงานสดงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา / 14 ตุลา หรือการรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ไปจนถึงการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า แต่ต้องอาศัยการคาดคะเนหรือการประเมินสถานการณ์จากทีมข่าวและบรรณาธิการข่าว โดยไม่รู้ถึงกำหนดการหรือความเคลื่อนไหวที่แน่ชัดที่จะเกิดขึ้นในเหตุการณ์ ดังเช่น การรายงานสดความคืบหน้าคดีที่ร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุงตกเป็นผู้ต้องหาพร้อมกันห้าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ทั้ง 9 เหตุการณ์จะเป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน แต่ความแตกต่างตามระดับการรู้ล่วงหน้าของแต่ละเหตุการณ์ข้างต้น ย่อมมีผลกระบวนการรายงานสดที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ มอบหมายงานและการวางแผนที่จะรายงานสด จนกระทั่งในขั้นตอนของการปฏิบัติการรายงานสดในพื้นที่

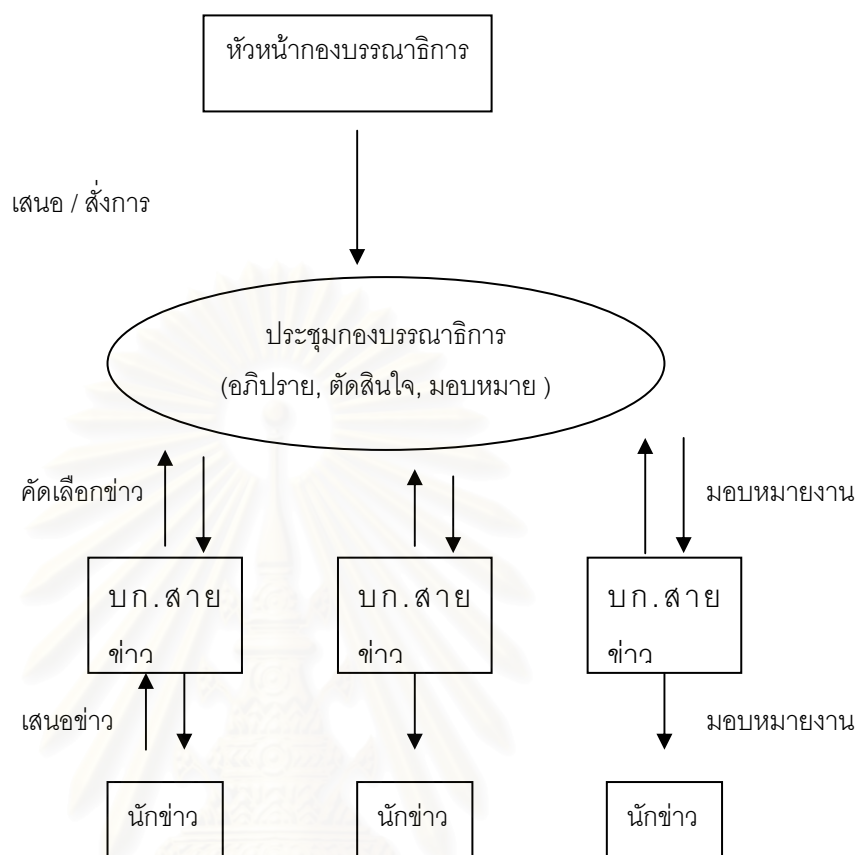
แผนภูมิที่ 5.2 กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

การคัดเลือกและการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด

ในขั้นตอนการคัดเลือกและการตัดสินใจที่จะรายงานสดนั้น จะนำเอาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเป็นตัวแปรในการตัดสินใจร่วมกันของกองบรรณาธิการว่า จะรายงานสดเหตุการณ์นั้นๆ หรือไม่ โดยในขั้นตอนการคัดเลือกและตัดสินใจ รวมถึงการมอบหมายงานสามารถพิจารณาได้ดังแผนภูมิที่ 5.3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5.3 กระบวนการตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

การตัดสินใจที่จะนำข่าวที่รู้ล่วงหน้ามารายงานสด อาจเริ่มต้นมาจากสายข่าวต่างๆ ที่ดูแลรับผิดชอบข่าวนั้นๆ นำประเด็นที่เห็นควรว่าจะรายงานสดมาเสนอต่อที่ประชุมบรรณาธิการข่าว ซึ่งประกอบด้วยบรรณาธิการประจำสายข่าวต่างๆ เพื่อร่วมกันตัดสินใจหรืออาจเริ่มต้นจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนของที่ประชุมบรรณาธิการ แล้วพิจารณาว่า ข่าวเหตุการณ์นี้ควรนำเสนอด้วยการรายงานสด จึงสั่งการลงมาที่สายข่าวที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งอาจเป็นการสั่งการจากหัวหน้ากองบรรณาธิการลงมายังที่ประชุมกองบรรณาธิการ

กระบวนการตัดสินใจที่จะรายงานสด จะเป็นการตัดสินใจร่วมกันของฝ่ายข่าว ซึ่งอาจเกิดจากผู้สื่อข่าวเสนอประเด็นมายังบรรณาธิการประจำสายข่าว ก่อนนำเข้าไปที่ประชุมบรรณาธิการ หรืออาจเกิดจากการพิจารณาหมายข่าวหรือกระแสข่าวต่างๆ โดยบรรณาธิการประจำสาย เพื่อตัดสินใจเบื้องต้นว่าเห็นควรที่จะรายงานสดในข่าวใด ก่อนที่จะเสนอต่อที่ประชุมบรรณาธิการประจำวัน รวมทั้งอาจเกิดจากการพิจารณาของที่ประชุมบรรณาธิการข่าว หรือเกิดจากการพิจารณาตัดสินใจ

ของหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวได้เช่นเดียวกัน โดยผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดจะอยู่ที่หัวหน้ากองบรรณาธิการ

แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการตัดสินใจที่จะรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า จะต้องผ่านเข้าสู่การประชุมของบรรณาธิการ เพื่อร่วมกันตัดสินใจและเสนอต่อหัวหน้ากองบรรณาธิการเพื่อขออนุมัติต่อไป

การวางแผนการรายงานสด

สำหรับการตัดสินใจที่จะรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า จะเกิดขึ้นจากการประชุมของบรรณาธิการที่จัดขึ้นในแต่ละวัน คัดเลือกและตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการรายงานสดกับข่าวใด จากหมายกำหนดการข่าว ที่นำเสนอโดยบรรณาธิการประจำสายข่าวนั้นๆ หรือจากการประเมินเหตุการณ์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันของบรรณาธิการในที่ประชุม ซึ่งจะประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการรายงานสด ทั้งในแง่คุณลักษณะของข่าวที่ประกอบด้วยความสนใจของประชาชน ผลกระทบของข่าว ความรุนแรงและความต่อเนื่องของเหตุการณ์ รวมทั้งเป็นเหตุการณ์ที่มีความสดใหม่ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึง แนวนโยบายของสถานี ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการรายงานสด และการแข่งขันในการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ

การประชุมบรรณาธิการข่าวเพื่อตัดสินใจและวางแผนการรายงานสด มักจะจัดขึ้นก่อนที่ทีมข่าวจะลงไปปฏิบัติงาน ทั้งนี้ระยะเวลาในการเตรียมการจะขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นว่ารู้ล่วงหน้านานเพียงไร และเหตุการณ์มีความสำคัญมากแค่ไหน ยิ่งมีเวลาในการเตรียมการมากเท่าใด ก็จะสามารถสร้างสรรค์การนำเสนอและความรอบด้านของประเด็นได้มากขึ้น

เมื่อที่ประชุมของบรรณาธิการตัดสินใจว่า จะรายงานสด ในการประชุมของบรรณาธิการจะทำการวางแผนการรายงานสดก่อนที่จะลงพื้นที่ โดยจะวางแผนแนวทางในประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. การกำหนดแนวทางในการทำงาน จากประสบการณ์การทำงานของบรรณาธิการ แนวนโยบายและวัฒนธรรมองค์กร, กรอบการปฏิบัติงานทางด้านวิชาชีพ

2. การกำหนดมุมมองข่าว และให้สัมภาษณ์ของข่าว จากการพิจารณาเหตุการณ์และประเด็นข่าว บรรณาธิการจะให้คำปรึกษาว่าจะเลือกใช้มุมมองใดในการรายงานข่าว หรือจะมอบหมายให้

ผู้สื่อข่าวสายใดออกไปทำข่าว ซึ่งเท่ากับเป็นการกำหนดมุมมองข่าวเช่นเดียวกัน สำหรับการให้น้ำหนัก และทิศทางข่าวก็จะพิจารณาจากเหตุการณ์ว่า หัวใจหลักของเหตุการณ์นั้นคืออะไร มีประเด็นอะไรที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

3. จัดทีมข่าวให้ครอบคลุมเหตุการณ์ เมื่อมีการประเมินข่าวจากมุมมองต่างๆ จะสามารถพิจารณาได้ว่า ข่าวเหตุการณ์ที่จะไปรายงานสดมีประเด็นที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงไร ต้องจัดทีมข่าวให้สอดคล้องกับประเด็นข่าวที่ประเมินไว้ เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้รอบด้านและครอบคลุมเหตุการณ์ การมอบหมายทีมข่าวให้ครอบคลุมเหตุการณ์มีความสำคัญมาก เนื่องจากจะช่วยทำให้การทำงานของข่าวเป็นระบบ สามารถติดตามความเคลื่อนไหวในจุดต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน หากประเมินเหตุการณ์ผิดพลาด ส่งทีมข่าวเข้าไปปฏิบัติงานไม่เพียงพอกับความเคลื่อนไหวหรือประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดความสับสนในการทำหน้าที่และการสื่อข่าว เนื่องจากทีมข่าวหนึ่งๆ อาจต้องตามประเด็นข่าวในหลายๆ จุด จนไม่มีเวลากลับมารองข้อมูลข่าวให้มีความรอบด้านการจัดบุคลากรข่าวให้เหมาะสม โดยพิจารณาทั้งด้านการจัดกำลังคนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการมอบหมายผู้ปฏิบัติงานที่มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานนั้นๆ

4. เวลาในการออกอากาศ จะพิจารณาจากตารางเวลาในการออกอากาศของรายการข่าวประจำวัน ควบคู่กับการคาดการณ์ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้นจากหมายกำหนดการ

5. การเชื่อมโยงสัญญาณ ประเมินจากพื้นที่ที่จะรายงานสดว่า จะส่งสัญญาณแบบใดเพื่อที่จะได้ทำหนังสือประสานไปที่ฝ่ายเทคนิคและฝ่ายรายการเพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์และกำลังเจ้าหน้าที่ เพื่อเตรียมการรายงานสดต่อไป

6. การกำหนดรูปแบบการรายงานข่าว จะพิจารณาถึงรูปแบบการนำเสนอในการรายงานสดว่า ควรจะเลือกรูปแบบการรายงานสดอย่างไรให้มีความน่าสนใจและมีเนื้อหาที่มีความรอบด้านเหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานที่ที่จะไปปฏิบัติงาน

ในการกำหนดรูปแบบการรายงานสดนั้นสามารถทำได้ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนงานก่อนออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า บรรณาธิการและทีมข่าวสามารถร่วมกันวางแผนการเลือกใช้รูปแบบการรายงานสดในลักษณะต่างๆ ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่จะไปรายงานสด ซึ่งจะรู้ลักษณะของเหตุการณ์ล่วงหน้าอยู่แล้ว อาจจะมีการวางแผนว่าจะเชิญแหล่งข่าวมาสัมภาษณ์ หรืออาจจะทำสื่ूपข่าวประกอบการรายงานสด รวมทั้งสามารถ

กำหนดความถี่ในการออกอากาศว่าจะออกอากาศในช่วงข่าวใดบ้าง แต่ช่วงควรจะนำเสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับอะไร

“เราต้องเตรียมดูก่อนว่า ยกตัวอย่าง case อภิปรายไม่ไว้วางใจ สมมติว่าวันนี้วันแรก เรารู้แล้วว่าใครเป็นบุคคลที่ต้องถูกอภิปราย แล้วใครบ้างที่จะเป็นคนอภิปราย เราก็อาจจะมีการวางแผนก่อนว่า เราต้องจับตาดูที่ใครเป็นพิเศษ และจะมีข้อมูลอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ บางทีเราอาจจะมีการนัดแนะติดต่อเขาก่อน เพื่อให้เขามาพูดก่อนที่จะเข้ารายการของเรา”

(เจริญศรี หงษ์ประสงค์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการรายงานสด

ในการกำหนดและการเลือกใช้รูปแบบการรายงานสด ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆมาประกอบการพิจารณาดังนี้คือ

1) ระยะเวลาในการออกอากาศ

การเลือกรูปแบบการรายงานสดมาใช้จำเป็นต้องพิจารณาถึงเวลาที่จะใช้ออกอากาศด้วย เพราะการรายงานข่าวทางโทรทัศน์มีข้อจำกัดทางด้านเวลาการออกอากาศ เทคนิคต่างๆที่แม้ว่าจะช่วยสร้างสีสันในการรายงานข่าวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ก็อาจจะไม่สามารถเลือกนำมาใช้ได้ เนื่องจากมีระยะเวลาที่จำกัดในการรายงานข่าว เช่น เทคนิคการโต้ตอบระหว่าง

ผู้ประกาศข่าวในสถานีกับผู้รายงานข่าวในพื้นที่ มักจะนำมาใช้เพื่อสร้างความคึกคักหน้าจอการโต้ตอบกันอาจจะมีการซักถามเกี่ยวกับประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น หรือเป็นการโยนรับกันให้ข่าวดูมีความสด แต่บ่อยครั้งด้วยระยะเวลาที่จำกัด ประกอบกับมีเนื้อหาที่ต้องรายงานข่าวมาก ทำให้ไม่สามารถโต้ตอบกันได้ เพราะจะทำให้เสียเวลาในการรายงานข่าว ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถรายงานข่าวได้ครบถ้วนตามที่เตรียมไว้

นอกจากนี้ผู้รายงานข่าวยังต้องรักษาเวลาในการรายงานข่าว ให้เป็นไปตามที่บรรณาธิการประจำวันที่อยู่ในห้องข่าวเป็นผู้กำหนดไว้ก่อนที่จะออกอากาศ เพราะอาจจะกระทบถึงข่าวอื่นๆ จากทางสถานีที่จะนำเสนอหลังจากการรายงานสด หรืออาจส่งผลกระทบต่อผังเวลาของสถานีอีกด้วย

การเลือกใช้รูปแบบการรายงานสดจึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านระยะเวลาในการออกอากาศเป็นสำคัญ โดยควรที่จะบริหารเวลาให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ

2) ประเด็นข่าว

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องนำมาประกอบการพิจารณาการกำหนดรูปแบบการรายงานสด คือ ประเด็นข่าว โดยการเลือกใช้รูปแบบการรายงานสดจะต้องพิจารณาถึงประเด็นข่าวที่จะนำเสนอว่าสอดคล้องกับรูปแบบการรายงานสดหรือไม่ เช่น การเลือกใช้การสัมภาษณ์แหล่งข่าวสด มักจะใช้กับประเด็นที่เพิ่งเกิดขึ้นโดยที่ข่าวยังไม่ได้ตอบคำถาม ก็ใช้วิธียื่นสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะตอบคำถามว่าเรื่องเกิดขึ้นได้อย่างไร ถามความคืบหน้า หรือข้อสงสัย และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3) การแข่งขัน

ด้วยรูปแบบการนำเสนอของการรายงานสดในลักษณะต่างๆ เป็นวิธีการนำเสนอที่ช่วยสร้างความน่าสนใจในข่าว และดึงดูดความสนใจของผู้ชม การกำหนดรูปแบบจึงพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านการแข่งขันว่า จะเลือกใช้วิธีและเทคนิคการนำเสนอแบบใดที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้หันมาชมรายงานสดของรายการข่าวของสถานีช่องนั้นๆ ให้มากที่สุด

เทคนิคในการใช้ภาษาของผู้รายงานข่าวก็ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างสีสันในการนำเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รายงานข่าวจะต้องมีทักษะในการรายงานข่าวและเรียบเรียงประเด็นที่จะนำเสนอ ต้องใช้ภาษาที่กระชับ รายงานได้อย่างลื่นไหลไม่ตะกุกตะกัก อาจใช้วิธีการเล่าแทนการอ่านข่าวเพื่อช่วยทำให้ผู้ชมเข้าใจข่าวได้ดีกว่า

“วิธีการนำเสนอที่มันนำเสนอไปด้วยการเขียนไปที่อูๆ ก็น่าเบื่อ เราก็เปลี่ยนให้เป็นรูปแบบของคนเล่า พอเป็นเรื่องของการเล่าข่าวมันจะง่ายขึ้น เราไม่ต้องมาผูกติดกับภาษามากนัก เหมือนกับเล่าให้เพื่อนฟัง โดยเราเอาสิ่งที่สำคัญที่สุดมาบอก โดยไม่ต้องไล่เสียงมาตั้งแต่ 1-2-3 จะเอาที่สำคัญที่สุดมาเล่าแล้วปูทางเอา background มาทีหลังก็ได้”

(วิศัลยา สว่างเจริญ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

“บางคนเขาจะเขียน script พร้อมมากจะได้เนื้อหาครบถ้วนเหมือนกัน แต่จะเป็นลักษณะของการอ่าน...คนที่มีชั่วโมงบินสูง เขาก็จะอ่านแล้วใช้คำพูดง่ายๆเหมือนกับรายงานสดแต่ไม่มี script จะทำให้คนดูน่าเชื่อถือกว่าเขียนบทแล้วอ่าน แล้วก็ทำให้เนื้อหาเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายกว่า หมายถึงเขาเข้าใจได้ดีกว่า”

(เชิงชาย หวังอุ้น,สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากทักษะในการรายงานข่าวที่ช่วยสร้างความน่าสนใจในการรายงาน การให้เลือกใช้อองค์ประกอบต่างๆที่เร้าอารมณ์ในข่าว ตลอดจนการออกแบบวิธีการเล่าเหตุการณ์ ก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่จะสามารถดึงดูดใจผู้ชมให้ติดตามชมการรายงานสดได้

“เราต้องเอาข้อมูลที่ update ที่สุดขึ้นมาเสนอก่อน สไตล်ไอทีวีจะไม่ใช้ลำดับเหตุการณ์แล้วเอามาเล่า จะเป็นลักษณะเอาข้อมูลที่ update ที่สุดเข้ามาก่อน หรือว่าความเสียหายขึ้นมารายงานก่อน บางครั้งมาหน้าผู้ประกาศขีบ จำเป็นต้องปล่อยเสียงที่มันระเบิดไปเลย ตูม...แล้วเข้าเนื้อหาข่าว บางครั้งเรื่องที่น่าใจอาจจะน่าไฮไลต์ที่สุด อาจจะเป็นความเสียหายมากที่สุด หรืออาจจะเป็นภาพที่ built อารมณ์คนได้มากที่สุด คนที่ตะโกกตะกาย ร้องไห้ เราก็เอาตรงนั้น มันมีผลทางจิตวิทยาที่มีผลต่อคนดูออกมาก่อนเพื่อที่จะจูงใจคนดู จากนั้นก็ค่อยเล่าลำดับเหตุการณ์”

(มัลลิกา บุญมีตระกูล,สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

เทคนิคการนำเสนอในรูปแบบต่างๆของการรายงานสด ล้วนแล้วแต่นำมาใช้เพื่อสร้างความน่าสนใจในการรายงานข่าว การเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับข่าวและเหตุการณ์ในขณะนั้น ตลอดจนองค์ประกอบต่างๆและการใช้เทคนิคทางด้านนำเสนอของผู้รายงานข่าว ย่อมช่วยสร้างสีสันและดึงดูดความสนใจของผู้ชม ให้หันมาติดตามชมการรายงานสดของสถานีช่องนั้นๆได้เป็นอย่างดี

4) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือในการรายงานสด

ปัจจัยทางด้านความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือในการรายงานสดก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบการรายงานสด ดังเช่น การใช้การโต้ตอบระหว่างผู้ประกาศที่สถานีกับผู้รายงานข่าวในพื้นที่ ซึ่งปัญหาทางด้านเครื่องมืออาจทำให้เกิดความล่าช้าในการรายงาน

“มีปัญหาเรื่องเครื่องมือเครื่องมืออีก มันมี delay สมมติว่าอยู่ในกรุงเทพฯมันยังคุยกันได้นิดหน่อยในบางครั้ง...แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ถามกลัวเรื่อง delay หรือว่าเครื่องมือเครื่องมือที่เขาอาจจะไม่ได้ยิน ยิ่งต่างจังหวัดถามไป อะไรนะ อะไรนะครับ delay ประมาณ 4-5 วิ ก็นานแล้ว”

(ชาญชัย กายสิทธิ์,สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

ถ้าอุปกรณ์และเครื่องมือในการรายงานสดมีความพร้อมที่จะรองรับการทำงานในทุกรูปแบบย่อมเป็นส่วนสนับสนุนให้สามารถเลือกใช้รูปแบบและเทคนิคการนำเสนอได้มากขึ้น ขณะเดียวกันถ้าเครื่องที่ใช้ไม่มีความพร้อม ก็อาจจะกลายเป็นอุปสรรคและเป็นข้อจำกัดในการเลือกใช้ได้เช่นเดียวกัน

เห็นได้ว่าขั้นตอนการเตรียมการรายงานสดของข่าวที่รู้ล่วงหน้า นั้น สามารถเตรียมการได้ก่อนทั้งด้านข้อมูล ประเด็นข่าวและการกำหนดรูปแบบการนำเสนอ ทำให้ทีมข่าวมีความพร้อม เมื่อลงไปรายงานข่าวสดในพื้นที่จะช่วยให้สื่อข่าวได้ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการรายงานข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ซึ่งแทบจะไม่มีเวลาในการเตรียมการใดๆก่อนการรายงานสดเลย

การมอบหมาย

ทีมข่าวที่ใช้ในการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์จะเหมือนกับทีมข่าวที่รายงานข่าวโทรทัศน์ประเภทอื่น ซึ่งประกอบด้วย 1.ผู้สื่อข่าว 2.ช่างภาพ และ3.ผู้ช่วยช่างภาพ แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากการรายงานข่าวประเภทอื่นก็คือ การรายงานสดต้องอาศัยการประสานงานระหว่างทีมข่าวอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ตามจุดต่างๆที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในพื้นที่อาจมีทีมข่าวตั้งแต่หนึ่งทีมขึ้นไป ขึ้นอยู่กับความใหญ่เหตุการณ์ นอกจากทีมข่าวที่ต้องประสานงานกันแล้ว ยังประกอบไปด้วยฝ่ายเทคนิคประจำรถถ่ายทอดสัญญาณสด ที่เปรียบเสมือนแขนขาในการรายงานสด ที่ทำหน้าที่เป็นจุดถ่ายทอดสัญญาณสดส่งกลับไปออกอากาศยังสถานี โดยมีบรรณาธิการข่าวภาคสนามจะประจำอยู่ที่รถถ่ายทอด เพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับกองบรรณาธิการข่าวในสถานี นอกจากนี้บรรณาธิการข่าวภาคสนามยังเป็นหัวหน้าทีมรายงานสดในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจในพื้นที่อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

เมื่อมีการตัดสินใจว่าจะรายงานสด สำหรับข่าวที่รู้ล่วงหน้า ฝ่ายข่าวจะทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อประสานงานนอกฝ่าย หน่วยงานที่ต้องประสานได้แก่ ฝ่ายเทคนิค เพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์ของสถานีและเจ้าหน้าที่ในการรายงานสด ฝ่ายเทคนิคจะประเมินว่าในสภาพพื้นที่ที่จะไปรายงานสด ควรจะใช้สัญญาณใด อาจจะไปสำรวจประสานงานขอใช้สถานที่เพื่อเตรียมการติดตั้งสัญญาณ ,ฝ่ายรายการ จะประสานเพื่อขอเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศประจำรถถ่ายทอดสด

สำหรับฝ่ายข่าว บรรณาธิการที่รับผิดชอบการรายงานสดจะมอบหมายงานให้แก่บรรณาธิการภาคสนามเพื่อไปทำหน้าที่ประสานงานและตัดลีนใจในพื้นที่ สำหรับทีมข่าวที่จะออกไปปฏิบัติงานรายงานสดจะพิจารณาจากประเมินเหตุการณ์ว่า ต้องใช้ทีมข่าวครอบคลุมประเด็นมากน้อยเพียงไร

เกณฑ์ในการมอบหมาย

- พิจารณาตามสายงานข่าว

การมอบหมายผู้สื่อข่าวและทีมข่าวจะพิจารณาตามสายงานข่าวที่ผู้สื่อข่าวนั้นรับผิดชอบ เช่น การรายงานสดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร จะมอบหมายให้ทีมข่าวสายการเมืองไปปฏิบัติหน้าที่ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานที่ผู้สื่อข่าวนั้นๆดูแลเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งตามกระทรวง หรือตามบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาล เช่น นายกรัฐมนตรี

การมอบหมายผู้สื่อข่าวให้ทำหน้าที่ตามสายงานที่รับผิดชอบ จะเป็นเกณฑ์อันดับแรกในการพิจารณา เนื่องจากผู้สื่อข่าวจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานที่ทำเป็นอย่างดี ทำให้สามารถเข้าใจเหตุการณ์และข่าวที่กำลังทำอยู่ สามารถประมวลข้อมูลในเชิงลึกมาทำข่าวให้มีความแม่นยำและถูกต้องมากขึ้น ในทางกลับกันหากเป็นการทำงานในลักษณะการข้ามสายงาน ผู้สื่อข่าวที่ไม่มีความเชี่ยวชาญในข่าวที่ทำ อาจเกิดผลเสียในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้สื่อข่าวจะไม่รู้จักแหล่งข่าว มีผลต่อมุมมองในข่าวและไม่สามารถนำเสนอข่าวในเชิงลึกได้ อีกทั้งการรายงานสดเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลา ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลหรือมีความเข้าใจในข่าวที่ทำเป็นอย่างดี เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากความเร่งรีบที่จะนำเสนอข่าว

“มันมีผล ข่าวจะไม่ลึกพอ ถ้าไม่จำเป็นจริงๆจะไม่ข้ามสายงาน ถ้าเป็นงานใหญ่จะเอาไปเสริม...เพราะความผิดพลาดที่จะเกิดจากการข้ามสาย ความผิดพลาดจะเกิดขึ้น 1. ไม่รู้จักแหล่งข่าว 2. ไม่มีความลึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ มันก็จะเหมือนชาวบ้านทั่วไปที่มองข่าว มองเรื่องที่เกิดขึ้น จะมองได้เฉพาะเหตุพื้นผิวหน้ามัน ไม่สามารถวิเคราะห์มาให้ประชาชนเข้าใจได้”

(อำไพ โปธิชัยรัตน์,สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากนี้อาจให้ทีมข่าวจากสายงานอื่นเข้ามาเสริม ในกรณีที่มีทีมข่าวไม่เพียงพอกับการครอบคลุมเหตุการณ์ เช่น เมื่อไปรายงานสดในเหตุการณ์ใหญ่ มีประเด็นข่าวมาก จำเป็นต้องใช้ทีมข่าวหลายๆทีมเพื่อเข้าไปช่วยทำข่าวให้ครอบคลุมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บางครั้งสายข่าวที่ดูแลรับผิดชอบ

งานข่าวที่รายงานสดโดยตรง อาจมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะสามารถรายงานข่าวให้ครอบคลุมทั้งหมด จำเป็นต้องขอทีมข่าวจากสายอื่นๆมาเสริม กรณีนี้ทีมข่าวที่เข้ามาเสริม ในการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้าจะมีเวลาในการเตรียมพร้อมทางด้านข้อมูลเป็นอย่างดี แต่สำหรับการรายงานข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ทีมข่าวจะต้องปรึกษากับบรรณาธิการที่ดูแลรับผิดชอบการรายงานสดในครั้งนั้นอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว

นอกจากนี้การรายงานสดบางเหตุการณ์ อาจมีมุมมองของข่าวในหลายแง่มุม ทีมข่าวจากสายอื่นๆ นอกจากสายหลักที่ดูแลรับผิดชอบงานนั้นโดยตรง อาจเข้าไปรายงานข่าวในมิติต่างๆ ซึ่งจะช่วยทำให้ข่าวมีความรอบด้านขึ้น

- ความคล่องตัวในการทำงาน

ในการรายงานสด เนื่องจากเป็นการทำงานที่ต้องแข่งขันกับเวลา ทีมข่าวต้องมีความพร้อมเสมอในการสื่อข่าวและรายงานข่าวกลับมายังสถานี ณ เวลาที่จะออกอากาศสด นอกจากนี้ ในการรายงานสดเหตุการณ์ต่างๆมันมีความเคลื่อนไหว จำเป็นอย่างยิ่งที่ทีมข่าวจะต้องประมวลข่าวหรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ณ ขณะนั้นเพื่อนำเสนอต่อผู้ชมให้ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งยังมีมิติทางด้านการแข่งขันในการรายงานสดกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ยิ่งทีมข่าวสามารถทำข่าวได้รวดเร็วและมีความคล่องตัวมากเพียงไร ก็จะช่วยส่งผลดีต่อการรายงานข่าวในสภาพการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

ผู้รายงานข่าว

ในการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ปัจจุบัน ผู้รายงานข่าวจะมี 2 ลักษณะคือ

1. ผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าว

ในการรายงานสดผู้รายงานข่าวอาจสวมสองบทบาทในเวลาเดียวกัน นั่นคือ เป็นทั้งผู้สื่อข่าว และเป็นผู้รายงานข่าว หรืออาจจะทำหน้าที่รายงานข่าวอย่างเดียว แต่ทำหน้าที่ช่วยรวบรวมและเรียบเรียงข่าวด้วย ในกรณีนี้ผู้สื่อข่าวที่จะสามารถมาทำหน้าที่รายงานสดได้ ต้องเป็นผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์ในการทำงานข่าว รู้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวที่รายงานเป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีทักษะในการรายงานข่าวได้อีกด้วย

การรายงานสดของฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ส่วนใหญ่ จะใช้ผู้สื่อข่าวที่สามารถรายงานข่าวได้ มาทำหน้าที่เป็นผู้รายงานสด เนื่องจากเห็นว่า เป็นผู้มีความเข้าใจและมีข้อมูลในข่าวที่ทำ เมื่อเกิดเหตุการณ์เร่งด่วนหรือเหตุการณ์เฉพาะหน้าขึ้น จะสามารถบรรยายสด โดยไม่มีบทข่าวได้

จากพื้นฐานข้อมูลที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในการรายงานจากการเป็นผู้สื่อข่าวที่เข้าไปคลุกคลีกับข่าวนั้นๆโดยตรง

“เราจะใช้คนที่ทำงานข่าว เราจะไม่ใช่ผู้ประกาศข่าวออกไป เราจะดึงคนจากที่เขาเคยทำงานข่าว สามารถรายงานข่าวได้ เพราะว่าคนที่สามารถทำข่าวและรายงานได้ จะสามารถค้นไปได้เรื่อยๆ จะรู้ว่าจะพูดอะไร ถ้าเป็นเชิงอาชญากรรมก็เอานักข่าวอาชญากรรม การรายงานสดมันเป็นเรื่องที่ยากบอกกันไม่ได้ คุณเห็นอะไรคุณต้องพูดออกมาเดี๋ยวนั้น ถ้าคนที่ไม่ได้อยู่ในfield ก็จะมีปัญหาว่าพูดไม่ได้ อย่าง ผบ.ตร.มา ถ้ารู้จักก็พูดได้ ถ้าไม่รู้จักก็ช่วย”

(กฤษณะ อนุชน ,สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

2. ผู้ประกาศข่าวในสถานีทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าวสดในพื้นที่

การมอบหมายให้ผู้ประกาศข่าวประจำสถานีออกมาทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าว จะคัดเลือกจากบุคลิกที่สอดคล้องกับการรายงานข่าวนั้นๆ มีทักษะและมีปฏิภาณไหวพริบในการนำเสนอข่าว สำหรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท.มีนโยบายบายที่จะใช้เฉพาะผู้ประกาศข่าวในสถานีมาทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าวเท่านั้น เนื่องจากให้ความสำคัญกับทักษะการนำเสนอข่าวของผู้รายงานข่าว โดยเห็นว่าข่าวเป็นเรื่องที่ทำความเข้าใจกันได้ สำหรับการสื่อข่าวก็จะใช้ทีมข่าวทำหน้าที่สื่อข่าวเพื่อป้อนให้กับผู้ประกาศข่าว

“อย่างช่อง 3 เขาได้ฝึก เขาได้เจอกล้อง มันก็ชินนะ...เท่าที่ผ่านมาก็ดี เห็นไหมผู้ประกาศของเราก็รู้เรื่อง ไม่มีเอาคนเงอะงะมาพูด บางทีเจอแล้วประหม่าเพราะเขาไม่ได้ฝึก เรื่องประเด็นไม่ต้องห่วงบอกกันครบถ้วน เพราะก่อนออกอากาศ ผู้ประกาศแค่แต่งตัวสวยเฉยๆ ไม่ใช่ เขาต้องมาอ่านทำความเข้าใจ มันต้องขึ้นอยู่กับคน เราถือว่าแต่ละคนทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด คุณเป็นผู้ประกาศในเมื่อคุณต้องทำหน้าที่ present คุณจะฆ่าตัวเองหรือ คุณต้องทำการบ้าน”

(สนมพร ฉิมเฉลิม,สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

การพิจารณามอบหมายหน้าที่ผู้รายงานสด ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของการรายงานสด เนื่องจากจะทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอข่าวที่ทำมาทั้งหมดต่อผู้ชม การมอบหมายหน้าที่จะต้องคำนึงถึงเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความเชี่ยวชาญในข่าวที่จะรายงาน

ทั้งผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวที่จะมาทำหน้าที่ผู้รายงานข่าว จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในข่าวเป็นอย่างดี โดยเฉพาะข่าวที่มีความซับซ้อนมากๆ จะมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวที่ตามข่าวนั้นๆ หรือ ดูแลรับผิดชอบข่าวนั้นโดยตรงทำหน้าที่รายงาน แต่ถ้าหากให้ผู้ประกาศข่าวมาทำหน้าที่การรายงานข่าว จะต้องมีการเตรียมข้อมูลพื้นฐานในข่าวมาเป็นอย่างดี เพื่อความลื่นไหลและความน่าเชื่อถือในการรายงาน

“รายงานสดส่วนใหญ่ต้องเป็นผู้ประกาศที่เป็นนักข่าว แล้วก็ติดตามข่าวนั้นมาโดยตลอด ยกตัวอย่าง ดวงพร (ดวงพร อัครวิไล) ติดตามข่าวอินทนนายกมาตลอด ตั้งแต่ต้น ก็จะได้พูดได้ทั้งหมดว่าความเป็นมาของเรื่องนี้เป็นยังไง นายกรัฐมนตรีมาแล้ว ก็เห็น...เขาจะพูดได้เรื่อยๆ พูดสดครึ่งชั่วโมงก็พูดได้ โดยไม่มี script ของเขา...อันนี้เป็นข้อดีของคนติดตามข่าวนั้นมารายงาน”

(เชิงชาย หวังอุณ ,สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

2. มีทักษะทางการรายงานข่าว

ทั้งในเรื่องการออกเสียง การนำเสนอข่าว และบุคลิกภาพของผู้รายงานข่าวที่สอดคล้องกับข่าวที่จะรายงาน รวมทั้งต้องสามารถควบคุมสติอารมณ์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ประสบการณ์ในการรายงานข่าวและปฏิภาณไหวพริบจะเป็นส่วนช่วยให้สามารถควบคุมการรายงานข่าวให้ดำเนินต่อไปได้อย่างลื่นไหล เนื่องจากการรายงานข่าวสดในพื้นที่ เหตุการณ์ต่างๆจะไม่มีความนิ่ง อาจเกิดอะไรขึ้นได้ตลอดเวลา ประสบการณ์ของผู้รายงานข่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกเหนือไปจากทักษะในการนำเสนอข่าว

3. ความคล่องตัวในการทำงาน

เช่นเดียวกับการมอบหมายทีมข่าวที่จะออกไปรายงานสด โดยเฉพาะข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ซึ่งต้องอาศัยความคล่องตัวและความรวดเร็วในการไปปฏิบัติหน้าที่ นอกจากผู้รายงานข่าวต้องมีคุณสมบัติเบื้องต้นทางด้านทักษะการรายงานข่าว และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในข่าวที่จะทำแล้ว ผู้รายงานข่าวต้องมีความพร้อมและสามารถที่จะออกไปรายงานสดในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว

การสื่อข่าว

เมื่อมีการตัดสินใจจากหัวหน้ากองบรรณาธิการว่าจะรายงานสด จะมีการมอบหมายงานจากบรรณาธิการข่าวก่อนที่จะปฏิบัติงานว่าใช้ทีมข่าวกี่ทีม และแต่ละทีมจะตามประเด็นข่าวด้านใด

จากนั้นทีมข่าวแต่ละทีมที่ได้รับมอบหมายก็จะไปเตรียมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงไปรายงานข่าวจริง รวมทั้งยังขอคำปรึกษาเรื่องมุมมองข่าวจากบรรณาธิการข่าว เพื่อเตรียมการก่อนลงพื้นที่ สำหรับการสื่อข่าวของทีมข่าวในการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า จะมีการมอบหมายและแบ่งประเด็นรับผิดชอบของทีมข่าวแต่ละทีมจากบรรณาธิการก่อนลงพื้นที่ เมื่อถึงเวลาไปรายงานสด ทีมข่าวจะแยกย้ายกันไปสื่อข่าวตามที่ได้รับมอบหมาย

ความแตกต่างในการทำหน้าที่สื่อข่าวในการรายงานสดของผู้สื่อข่าว ระหว่างข่าวที่รู้ล่วงหน้า กับข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้าจะอยู่ที่ระยะเวลาในการเตรียมพร้อมของทีมข่าว หากเป็นข่าวที่รู้ล่วงหน้า เมื่อได้รับมอบหมายจากกองบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าวจะทำการประเมินเหตุการณ์จากหมายกำหนดการข่าว ว่า จะมีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ หัวใจสำคัญของเหตุการณ์คืออะไร ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่างๆ จะเกิดขึ้น จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั้งวาระการประชุม กระแสข่าวต่างๆที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้รับแนวทางในการให้น้ำหนักหรือทิศทางข่าวจากบรรณาธิการข่าวอีกด้วย ขณะที่ข่าวไม่รู้ล่วงหน้า จะมีเวลาน้อยมากในการเตรียมการ

นอกจากระยะเวลาในการเตรียมพร้อมของผู้สื่อข่าวแล้ว สำหรับข่าวที่รู้ล่วงหน้าผู้สื่อข่าวมักรู้หมายกำหนดการล่วงหน้าของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ทำให้สามารถวางแผนการทำงานได้อย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตามในการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า ก็อาจมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเช่นเดียวกับการรายงานข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า แม้ว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงสูงนัก อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องปรับให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

“ในฐานะผู้สื่อข่าวประสบการณ์จะบอกเราว่าอะไรอยู่ในความสนใจ หรืออะไรที่เป็นผลกระทบถึงประชาชนมันย่อมได้รับความสนใจเสมอ เป็นหลักทั่วไป ถ้ามีความคืบหน้าอะไรเป็นเรื่องที่เราตัดสินใจแล้ว...พอเราได้ข่าวมา ก็แจ่มมายังจุดถ่ายทอดคือทุกคนทำงานร่วมกัน จะรู้ว่าเวลานี้เป็นเวลาที่เราต้องรายงาน ทุกคนจะรู้ว่าจุดที่ตัวเองอยู่ จุดที่ต้องส่งข่าวเป็นยังไง แล้วคนกลางก็ต้องนั่งดูว่า อันนี้ทีมไหนใกล้ไกลกว่า แล้วอันไหนที่สำคัญกว่าก็ต้องเอาเข้ามาก่อน”

(ธนิดา เจริญรัฐ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545)

ในการรายงานสดนอกจากทีมข่าวที่ออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่แล้ว จะมีรถถ่ายทอดสดที่เป็นศูนย์กลางในการผลิตข่าวในพื้นที่ สำหรับรถถ่ายทอดสดจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคทางด้านการส่งสัญญาณ เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศ รวมทั้งจะมีหัวหน้าทีมในการรายงานสด ซึ่งก็คือ

บรรณาธิการข่าวหรือผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ไปทำหน้าที่ควบคุมการผลิตข่าวในพื้นที่ และเป็นผู้ประสานงานกลับเข้ามายังห้องข่าว ในบางกรณีผู้รายงานข่าวอาจจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมในการรายงานสดด้วย

เมื่อทีมข่าวเก็บข้อมูลและรวบรวมประเด็นต่างๆตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว ทีมข่าวจะกลับมาที่รถถ่ายทอดสดเพื่อทำการเขียนข่าว ตัดต่อภาพข่าว และผ่านการคัดเลือกตรวจสอบแก้ไข จากบรรณาธิการประจำรถถ่ายทอด ก่อนส่งข่าวนั้นไปให้ผู้รายงานข่าวอ่านและทำความเข้าใจก่อนออกอากาศ

สำหรับภาพข่าว จะตัดต่อภาพข่าวก่อนนำออกอากาศ ขณะที่บทข่าวถูกส่งมาก่อนล่วงหน้าทางโทรศัพท์ เทปข่าวจะถูกส่งตามมาทีหลังเพื่อตัดต่อตามข่าวที่ได้เขียนไว้แล้ว หรืออาจจะทำไปพร้อมกันขณะที่บทข่าวยังเขียนอยู่ โดยบอกคร่าวๆว่าข่าวมีความยาวกี่นาที ใช้ภาพอะไรบ้าง ปล่อยเสียงสัมภาษณ์ใครช่วงใด

อย่างไรก็ตามความเร่งรีบในการสื่อข่าวอาจทำให้เกิดความผิดพลาดทางด้านข้อมูล แต่โดยธรรมชาติของการรายงานข่าวทางโทรทัศน์นั้น เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาดได้ในการรายงานข่าวช่วงต่อไป จะเป็นการแก้ไขข้อมูลโดยการเพิ่มเติมข้อมูลล่าสุดเข้าไป

“มันเกิดอยู่เป็นประจำ ไม่ใช่ว่าไม่ผิดพลาดเลย เรื่องของการที่จะรีบร้อนให้ข่าวออกไปแต่ข้อมูลผิดพลาดไป แต่ว่าข่าวโทรทัศน์ไม่เหมือนกับข่าวหนังสือพิมพ์ที่รวบรวมแล้วชัดเจนทีเดียวเลย แต่ถ้าเป็นข่าวโทรทัศน์ที่เราช่วงชิงความเร็วกันจะมี update ข่าวเข้ามาเป็นช่วงๆ โอกาสจะผิดพลาดในช่วงแรกจะมี แต่โอกาสที่จะแก้ไขมันจะมีเป็นลำดับๆ จะรายงานเพิ่มเติมแก้ไขเข้ามา จะ update ไปเรื่อยๆ เป็นธรรมชาติของโทรทัศน์”

(กฤษณะ อนุชน, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

จะเห็นได้ในการสื่อข่าวโดยเฉพาะเป็นทำงานภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลา อาจมีข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ แต่การออกอากาศของรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ ที่แบ่งเป็นช่วงๆนั้น เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดและสร้างความสดใหม่ให้กับข้อมูลและข่าวที่จะนำเสนอได้ เมื่อผ่านขั้นตอนการสื่อข่าวที่จะรวบรวมข้อเท็จจริงจากพื้นที่ กระบวนการขั้นต่อไปก็คือ การบรรณาธิการข่าวในพื้นที่

การบรรณาธิกรณ์ข่าว

ในการรายงานสด การบรรณาธิกรณ์ข่าวจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด ทั้งในข่าวที่รู้ล่วงหน้าและข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า เป็นการควบคุมกระบวนการผลิตข่าวโดยบรรณาธิกรณ์ข่าว ซึ่งบรรณาธิกรณ์ข่าวไม่เพียงแต่จะเป็นผู้คัดเลือกข่าวเท่านั้น แต่จะยังทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางในการทำงาน การใส่มุมมองในข่าว การกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของข่าว และการเลือกวิธีการนำเสนอ นอกจากนี้การบรรณาธิกรณ์ข่าวในการรายงานสดยังมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะประมวลข่าวให้มีความรอบด้านจากข้อมูลต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ห้องข่าว ซึ่งเปรียบเสมือนกองบัญชาการในการรายงานสด

การบรรณาธิกรณ์ข่าวก่อนการรายงานสด

การบรรณาธิกรณ์ข่าวในการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ จะเริ่มขึ้นเมื่อมีการตัดสินใจว่าจะรายงานสด โดยบรรณาธิกรณ์ประจำสายข่าวนั้นๆ ร่วมกับกองบรรณาธิกรณ์จะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการทำงานและเป็นผู้ให้ทิศทางข่าว ในขั้นการวางแผนงานจะเป็นการควบคุมจากบรรณาธิกรณ์ที่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นข่าวหรือนักข่าวที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษสำหรับเหตุการณ์นั้นๆ แต่เมื่อผู้สื่อข่าวลงไปในพื้นที่ทิศทางของข่าวก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ อย่างไรก็ตามบรรณาธิกรณ์ยังต้องมีการประสานงานและให้คำปรึกษากับผู้สื่อข่าวเป็นระยะๆ เมื่อลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่

นอกจากการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับเนื้อหาข่าวแล้ว บรรณาธิกรณ์ข่าวยังเป็นผู้มอบหมายแจกจ่ายงานให้กับทีมข่าวแต่ละทีมที่จะไปปฏิบัติงานตามความถนัดและความเชี่ยวชาญในสายงานข่าว รวมทั้งการกำหนดตัวหัวหน้าทีมในการรายงานสดซึ่งอาจเป็นผู้ช่วยบรรณาธิกรณ์, บรรณาธิกรณ์ข่าวหรือผู้รายงานข่าวตามความเหมาะสม โดยผู้ที่เป็นหัวหน้าทีมการรายงานสดในพื้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในพื้นที่ อีกทั้งจะทำหน้าที่ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับบรรณาธิกรณ์ประจำห้องข่าว สำหรับการมอบหมายผู้ที่จะทำหน้าที่รายงานข่าว บรรณาธิกรณ์ข่าวอาจจะคัดเลือกผู้ทำหน้าที่รายงานข่าวจากผู้ประกาศข่าวในสถานีหรือ ผู้สื่อข่าวที่สามารถรายงานสดได้ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ทั้งในเรื่องของประสบการณ์และความพร้อม

นอกจากนี้ในขั้นตอนการบรรณาธิกรณ์ก่อนไปรายงานสดในพื้นที่ บรรณาธิกรณ์ยังมีการเลือกวิธีการนำเสนอก่อนที่จะลงพื้นที่สำหรับการรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งจะมีระยะเวลาในการเตรียมการก่อนปฏิบัติงานจริง การเลือกวิธีการนำเสนอจะพิจารณาจากลักษณะของเหตุการณ์ที่จะไป

รายงานสด ว่าควรเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใดที่จะสอดคล้องกับเหตุการณ์และช่วยสร้างความน่าสนใจในการรายงานข่าวมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังมีการวางแผนคร่าวๆเกี่ยวกับความถี่ในการนำเสนอข่าวว่าจะออกอากาศช่วงใดบ้าง และประเด็นใดควรจะนำเสนอเข้ามาก่อน จากการประเมินเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

การบรรณาธิการข่าวในพื้นที่

ในการรายงานสด รถถ่ายทอดถือเป็นศูนย์กลางของการทำงานในพื้นที่ ทางด้านกระบวนการผลิตข่าว ซึ่งจะมีเครื่องมือเครื่องมือนวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้การการผลิตข่าวและการออกอากาศประกอบอยู่ในรถ นอกจากนี้ที่รถถ่ายทอดก็ยังเป็นศูนย์กลางในมอบหมายงาน คัดเลือกลำดับข่าวและออกอากาศ

บรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าทีมรายงานสดจะประจำอยู่ที่รถถ่ายทอดสด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการควบคุมการรายงานสดในพื้นที่ การตัดสินใจและสั่งการมอบหมายงานให้ทีมข่าวแต่ละทีมไปรายงานข่าวที่จุดต่างๆในพื้นที่ ติดตามประเด็นข่าวที่ได้มอบหมายไปและเป็นผู้รวบรวมข่าวที่ทีมข่าวแจ้งกลับเข้ามาต่างๆ รวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างห้องข่าวกับทีมข่าวที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อช่วยลดขั้นตอนในการติดต่อประสานงาน

“บรรณาธิการก็เป็นคนที่รวบรวมประเด็นทั้งหมด อย่าลืมว่าเมื่อลงพื้นที่แล้วทุกคนต้องแบ่งงานกันทำ จะต้องมีคนใหญ่ที่สุดตรงนั้นหนึ่งคนเป็นคนสั่งการ ประสานงาน ติดต่อดูแล จัดหาที่พักเบิกเงิน อย่าลืมว่ากองทัพต้องเดินด้วยท้อง...เขาก็จะมีหน้าที่ที่จะมอบหมาย คือ คงจะไม่มีทีมเดียวออกไปหรอก คือ รายงานสดอย่างน้อยต้องมี 3 ทีม แล้วอย่างที่บอกที่ไปต่างจังหวัด เราก็จะมีเจ้าหน้าที่ภูมิภาคของเรามาช่วยด้วย ต้องมอบหมายไปว่าคนนี้ไปจุดไหนๆ การรายงานต้องลึกและรอบด้าน ดังนั้นรอบด้านก็ต้องมีการแบ่งสรรกำลังกัน”

(สนมพร ฉิมเฉลิม,สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

ในกรณีเร่งด่วนบรรณาธิการข่าวจำเป็นต้องช่วยเรียงเรียงข่าวที่ได้รับมา เนื่องจากผู้สื่อข่าวกลับเข้ามายังรถถ่ายทอดไม่ทัน ผู้สื่อข่าวจะติดต่อประสานงานมายังรถถ่ายทอดสดโดยใช้โทรศัพท์มือถือ แจ้งประเด็นข่าวว่ามีประเด็นอะไรบ้าง จากนั้นบรรณาธิการข่าวและผู้รายงานข่าวที่อยู่ที่รถถ่ายทอดสดก็จะช่วยกันรวบรวมข่าวที่มาจากแต่ละจุดในพื้นที่ นำมาเขียนและเรียงเรียง แต่ถ้า

หากผู้สื่อข่าวมีเวลาก็จะเขียนข่าวแล้วกลับมาส่งที่รายนงานสด สำหรับเทปข่าวจะถูกส่งมาตัดต่อที่รถ ถ้าในเหตุการณ์เร่งด่วนอาจไม่มีเวลาตัดต่อต้องใช้เทปนั้นออกอากาศไปเลย

กระบวนการผลิตข่าวในการรายงานสดจะขึ้นอยู่กับเวลาที่มีในการผลิตงาน ยิ่งมีเวลาน้อยเท่าไรระบบการทำงานก็จะปรับเปลี่ยนไปตามระยะเวลาที่มี กระบวนการรายงานสดเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ออกอากาศได้รวดเร็วที่สุด และมีประเด็นข่าวที่ล้ำหน้ากว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ แต่ละฝ่ายจะแย่งกันทำหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยมีบรรณาธิการหรือหัวหน้าทีมรายงานสดในพื้นที่เป็นผู้ควบคุมการทำงานและประสานงานให้สามารถดำเนินงานได้ นอกจากนี้บรรณาธิการยังเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในพื้นที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตข่าวที่จะนำมารายงานสด ทั้งด้านการคัดเลือกข่าว ลำดับข่าว พัฒนาปรับปรุงเนื้อหาข่าวในเบื้องต้นและเป็นผู้กำกับการตรวจสอบเนื้อหาข่าวให้มีความแม่นยำที่สุด ก่อนที่จะนำเสนอออกอากาศ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่กำหนดรูปแบบการรายงานสดว่าจะใช้วิธีใดที่ช่วยสร้างความน่าสนใจในข่าวเพิ่มมากขึ้น

การบรรณาธิการในพื้นที่ จึงมีบทบาทสำคัญทั้งในแง่การกำหนดแนวทางการทำงาน การตัดสินใจคัดเลือก การตรวจสอบเนื้อหา การลำดับเนื้อหา และการกำหนดวิธีการนำเสนอ ซึ่งอำนาจการตัดสินใจเหล่านี้เป็นอำนาจการตัดสินใจเบื้องต้นในพื้นที่ เมื่อจะออกอากาศบรรณาธิการข่าวในพื้นที่จำเป็นจะต้องประสานงานอย่างใกล้ชิดกับบรรณาธิการห้องข่าวที่สถานี เพื่อแจ้งประเด็นข่าวที่มีและขอเวลาในการออกอากาศ

“ส่วนใหญ่แล้วในพื้นที่จะแจ้งกรุงเทพฯว่ามีอะไรบ้าง แต่การตัดสินใจว่าเบรกต่อไปเราจะเล่นอะไร ทางพื้นที่จะเป็นคนโทรมา deal ทางนี้ว่า มีอันนั้นจะเล่นเบรกต่อไป ปายสองนะ พอปายสองจบไป เบรกปายสามมีอันนี้ในมือนะ ก็จะแจ้งข้างใน บางทีข้างในได้ประเด็น เช่น นายกฯ เขาออกมาพูดเรื่องนี้ เรื่องย้ายคลังแสง ข้างในก็โทรไปบอกให้เราตามในพื้นที่ต่อ หรือว่ากรณีที่มีนายทหารโดนดั่ง เราก็ไปตามต่อว่าเขาอยู่ในพื้นที่ไหม เขาย้ายออกมารี้อย่างไร ประสานกันตลอด”

(ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

การบรรณาธิการข่าวในห้องข่าว

ห้องข่าวในสถานีถือว่าเป็นหัวใจหลักของการรายงานสด เปรียบเสมือนกองบัญชาการในการควบคุมและการตัดสินใจ บรรณาธิการที่รับผิดชอบการรายงานสดจะประจำอยู่ที่ห้องข่าว จะเป็นผู้ดูแลการทำงานในพื้นที่อย่างใกล้ชิดโดยติดต่อผ่านทางโทรศัพท์

การควบคุมของบรรณาธิการเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนงานในการทำงานของทีมข่าวก่อนลงพื้นที่ และเมื่อทีมข่าวลงไปปฏิบัติงาน กองบรรณาธิการข่าวจะมาระดมสมองมองภาพรวมของการเสนอข่าวว่า ควรจะมีทิศทางอย่างไรในสถานการณ์ขณะนั้น ต้องรู้ว่าผู้สื่อข่าวในพื้นที่กำลังจะทำอะไร ส่งเข้ามา ต่อกันไปควรจะเสนออะไร และมีอะไรที่ต้องทำเพิ่มเติม บรรณาธิการข่าวในสถานีจะทำหน้าที่ตัดสินใจเด็ดขาดในการคัดเลือก, ลำดับประเด็นข่าวจากพื้นที่ และปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาข่าว แต่ส่วนใหญ่แล้วการตัดสินใจคัดเลือกข่าวจะทำในพื้นที่ บรรณาธิการข่าวประจำสายที่อยู่ในห้องข่าวจะกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง รวมทั้งยังเป็นผู้ควบคุมเวลาในการออกอากาศว่าจะนำออกอากาศในช่วงใด มีระยะเวลาในการนำเสนอมากน้อยเพียงไร

“ประสานกับทางนี้แจ้งเพื่อจะออกอากาศ เราจะออกอากาศที่ทำเนียบ มีประเด็นข่าวอะไรบ้าง แล้วก็แจ้งข่าวมาที่โต๊ะข่าว ก็มาส่งโปรยข่าว ก็นำเข้าเรื่องที่จะรายงาน... ส่งชื่อกับตำแหน่งที่จะมาพูดในช่วงเรา แล้วการตัดสินใจข้างนอกจะตัดสินใจมา ข้างในก็เห็นฟ้องตรงนี้ แต่ถ้าบรรณาธิการประจำวันอยากให้รายงานเพิ่มเติม เขาก็บอกกลับมาว่า ประเด็นนี้มีความคืบหน้า คุณเพิ่มตรงนี้ด้วยนะ จะสนับสนุนให้มีข่าวมีความกลมกลืนมากขึ้น...ส่วนใหญ่พื้นที่เป็นคนตัดสินใจ80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนใหญ่ข้างในจะไม่ได้แย้งอะไร เขาจะเชื่อการตัดสินใจในพื้นที่...แค่เพิ่มประเด็นที่เรายังขาดอยู่”

(เชิงชาย หวังอุ้น, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากนี้ยังทีมข่าวที่อยู่ในพื้นที่จะเห็นเพียงแค่เหตุการณ์เฉพาะหน้า จะไม่รู้ว่าจุดต่างๆที่อยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่เกิดอะไรขึ้น ดังนั้นบรรณาธิการจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการสนับสนุนข้อมูลลงไปยังพื้นที่ ว่าขณะนี้กำลังมีความเคลื่อนไหวอะไรในเหตุการณ์ ควรจะติดตามประเด็นอะไรต่อหรือจะเคลื่อนตัวไปที่ไหน

“ต้องโทรเข้ามาประสานกับข้างใน เพราะว่าบางเรื่อง จะมีข้อมูลเพิ่มเติมจากสายอื่น รายงานเข้ามา เช่น เรื่องของการเมืองมันมีผลออกมาอย่างนี้ ทางเศรษฐกิจก็มีผลกระทบตามมา เราอยู่ในพื้นที่เราอาจจะไม่ทราบว่า ทีมข่าวเศรษฐกิจที่อยู่อีกพื้นที่รายงานข่าวเข้ามาที่กองบก.ข่าว พอเราประสานเข้าไปข้างใน ทางกองบก.ก็จะบอกว่า ตอนนี้โฆษณามีเรื่องของการเมืองอย่างนั้นนะ แต่ว่าข้างในมีเรื่องของเศรษฐกิจเดียวกันโฆษณาคงเกี่ยวเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ช่วยเติมเข้าไปหน่อยนะ จะทำให้การรายงานข่าวสมบูรณ์ขึ้นทันที”

(สมโภชน์ ไตรรักษา, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

ห้องข่าวจึงเปรียบเสมือนประตูของข่าวสารที่หลังไหลเข้ามาทุกทิศทุกทาง ทั้งจากพื้นที่ และจากแหล่งข่าวทางด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง แหล่งข่าวในพื้นที่ที่ทีมข่าวไปรายงานสด ถือว่าเป็นแหล่งข่าวหลักในการรวบรวมประเด็นจากพื้นที่เกิดเหตุส่งมายังห้องข่าว ขณะเดียวกันบรรณาธิการอาจมอบหมายให้ทีมข่าวไปติดตามประเด็นข่าวอื่นๆ ที่แม้ว่าจะไม่ได้มาจากในพื้นที่เกิดเหตุ แต่เมื่อนำมาเสริมในข่าวจะช่วยทำให้ข่าวมีความรอบด้านยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ในห้องข่าวยังเปิดรับข่าวสารที่เข้ามาจากทุกสื่อ มีการตรวจสอบข่าวจากสื่อต่างๆ ว่านำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์อย่างไรบ้าง บรรณาธิการจะมองภาพรวมในการนำเสนอข่าวของช่องตัวเองว่ามีความทันเหตุการณ์มากน้อยเพียงไร และมีอะไรที่ยังขาดอยู่

การบรรณาธิการข่าวในการรายงานสดเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือนหัวใจของการรายงานสด เพราะไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่ในการคัดเลือกข่าวและลำดับเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการมอบหมายสั่งการ กำหนดทิศทางและน้ำหนักข่าวในการรายงานสด นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการบรรณาธิการข่าวคือ การกลั่นกรองและพัฒนาเนื้อหาข่าว ตลอดจนเป็นส่วนสนับสนุนให้ข่าวมีความสมบูรณ์รอบด้านมากยิ่งขึ้นก่อนการออกอากาศ เนื่องจาก การรายงานสดเป็นการทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ความรีบเร่งในการทำงานอาจทำให้มีโอกาสผิดพลาดสูง ดังนั้นกระบวนการบรรณาธิการข่าวจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยทำให้การรายงานสดมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การรายงานข่าว

การออกอากาศในการรายงานสดจะแตกต่างจากการออกอากาศของการรายงานข่าวแบบอื่นๆ เนื่องจากการรายงานสดเป็นการรายงานข่าวที่แข่งขันกับสื่ออื่นๆ และระหว่างสถานีโทรทัศน์ด้วยกันเองสูงมาก การช่วงชิงการออกอากาศให้เร็วที่สุดจึงเป็นลักษณะสำคัญของการรายงานสดที่นำมาใช้เพื่อที่จะบอกให้ผู้ชมรับรู้ข่าวได้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

ถึงแม้ว่า การรายงานสดจะเป็นการรายงานข่าวที่ต้องแข่งกับเวลา แต่ก่อนการรายงานสดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดูแลและกลั่นกรองข่าวอย่างรอบด้านจากบรรณาธิการข่าว โดยบรรณาธิการข่าวประจำวันจะเป็นผู้ดูแลเนื้อหาที่จะออกอากาศในแต่ละช่วงเวลา ว่าจะมีเวลาออกอากาศกี่นาที สามารถรายงานสดได้มากน้อยเพียงไร นอกจากนี้ในด้านเนื้อหา ผู้ควบคุมและคัดเลือกข่าวจะเป็นบรรณาธิการข่าวประจำสายที่รับผิดชอบการรายงานสดนั้นๆ เพราะจะมีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความเข้าใจทางด้านเนื้อหาข่าวที่จะรายงานสดเป็นอย่างดี บรรณาธิการประจำสาย

จะเป็นผู้กั้นกรองและตรวจสอบเนื้อหาข่าวก่อนการรายงานสด หรือแม้แต่ขณะที่กำลังรายงานสด หากมีข่าวด่วนหรือข่าวที่สดกว่านั้นรายงานเข้ามา บรรณาธิการประจำสายและบรรณาธิการประจำวัน จะร่วมกันประเมินน้ำหนักข่าว แล้วส่งการให้ผู้ประกาศข่าวรายงานข่าวที่แทรกเข้ามา โดยมีบรรณาธิการควบคุมการออกอากาศอย่างใกล้ชิดขณะที่กำลังออกอากาศ

การควบคุมและตรวจสอบประเด็นข่าวก่อนและระหว่างการรายงานสด โดยหลักๆแล้วจะอยู่ที่บรรณาธิการประจำวัน ซึ่งเป็นผู้ดูแลการออกอากาศของรายการข่าวประจำวันนั้นๆ ร่วมกับบรรณาธิการประจำสายข่าวที่จะมีความเชี่ยวชาญในสายข่าวที่รายงานสด นอกจากนี้อาจมีกองบรรณาธิการเฉพาะกิจอื่นๆที่ได้รับมอบหมายให้ร่วมตัดสินใจ ในกรณีที่รายงานสดในเหตุการณ์ใหญ่ๆ มีประเด็นข่าวมาก ต้องอาศัยบรรณาธิการคนอื่นๆมาช่วยเสริม สำหรับหัวหน้ากองบรรณาธิการหรือบรรณาธิการอาวุโสจะช่วยดูแลและมองภาพรวมของการรายงานสด ว่าต้องเสริมหรือเพิ่มประเด็นในส่วนใด รวมทั้งยังเป็นผู้ตัดสินใจอย่างเด็ดขาดในขั้นสุดท้าย รวมทั้งประสานงานนอกฝ่ายเพื่อให้มีการรายงานสดได้อย่างราบรื่น

การออกอากาศข่าวของการรายงานสด แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ การออกอากาศแบบตัดแทรกรายการปกติ และการออกอากาศตามช่วงเวลาข่าว โดยในการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า มักจะเป็นการรายงานสดเข้าในช่วงเวลาปกติของข่าว ขณะที่การรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า มักใช้วิธีการรายงานข่าวแบบตัดแทรกรายการปกติ ดังนั้นการตัดแทรกรายการปกติจะขอเข้าไปอธิบายในหัวข้อของการรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า

การออกอากาศตามช่วงเวลาข่าว

ในผังรายการของทางสถานีจะมีเวลาที่แน่ชัดของการออกอากาศรายการข่าว ทั้งข่าวภาคหลัก เช่น ข่าวภาคเที่ยง และข่าวภาคค่ำ รวมถึงข่าวสั้นต้นชั่วโมงต่างๆ ผู้ที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ จะรู้ถึงช่วงเวลาของการออกอากาศรายการข่าว ซึ่งจะเป็นกรอบของการทำงานที่จะต้องรวบรวมข่าวเพื่อที่จะนำเสนอในช่วงเวลาใดบ้าง โดยบรรณาธิการในพื้นที่จะเป็นผู้ประสานกับบรรณาธิการประจำวันที่อยู่ในห้องข่าวว่าจะนำเสนอข่าวในช่วงใด มีความยาวของข่าวจากพื้นที่มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรณีพิจารณาในเรื่องประเด็นข่าวและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ ตลอดจนข่าวอื่นๆจากทางสถานีว่ามีความน่าสนใจกว่าหรือไม่

การคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอในแต่ละช่วงเวลาสำหรับการรายงานสด จะพิจารณาถึงความคืบหน้าของเหตุการณ์เป็นสำคัญ รวมทั้งจะนำเสนอข่าวที่กำลังเป็นประเด็นร้อนอยู่ในความสนใจของประชาชนและเป็นประเด็นที่เป็นหัวใจของเหตุการณ์ ภายใต้กรอบของระยะเวลาในช่วงเวลาข่าว

ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลควบคุมประเด็นข่าวก่อนการออกอากาศก็คือ บรรณาธิการข่าวประจำวัน ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการก่อนอากาศของรายการข่าวในแต่ละช่วงของวันนั้น ร่วมกับบรรณาธิการข่าวประจำสาย ที่ดูแลในเรื่องเนื้อหาของรายการรายงานสด ซึ่งทำหน้าที่คัดเลือก ตรวจสอบเนื้อหาข่าวที่จะนำออกอากาศและขณะที่กำลังออกอากาศ บรรณาธิการประจำวันจะทำหน้าที่อย่างใกล้ชิดกับผู้ประกาศข่าวในสถานีขณะที่กำลังออกอากาศ ซึ่งเป็นกระบวนการสุดท้ายในการนำเสนอการรายงานสด

การออกอากาศทั้งสองลักษณะไม่ว่าจะเป็น การอากาศตามช่วงเวลาข่าวและการออกอากาศแบบตัดแทรกรายการปกติ ถือว่าเป็นขั้นตอนซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมดูแลการออกอากาศอย่างใกล้ชิด เพราะในช่วงการออกอากาศควรมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เนื่องจากถือเป็นช่วงเวลาที่นำเสนอข่าวที่ทำมาทั้งกระบวนการ การควบคุมการออกอากาศในการรายงานสดจะมีอย่างเข้มข้น เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การถอนทีมรายงานสด

เมื่อเฝ้าติดตามรายงานสดเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว การพิจารณาถอนทีมที่จะรายงานสดจะเกิดจากการพิจารณาของบรรณาธิการหรือหัวหน้าทีมการรายงานสดในพื้นที่ โดยเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาที่จะถอนทีมรายงานสดสำหรับเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งมีกำหนดการหรือสามารถคาดคะเนได้นั้น จะพิจารณาจากลักษณะของเหตุการณ์ว่าดำเนินมาจนเหตุการณ์ยุติแล้ว ในลักษณะนี้มักจะเป็นการรายงานสดที่ให้ความสำคัญกับตัวเหตุการณ์ เช่น การรายงานสดเทศกาลตรุษจีน การรายงานสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น เมื่อเหตุการณ์ต่างๆที่ไปรายงานสดสิ้นสุดลง ก็สามารถถอนทีมรายงานสดได้

ในการพิจารณาถอนทีมรายงานสด บรรณาธิการหรือหัวหน้าทีมการรายงานสดในพื้นที่จะประเมินสถานการณ์และตัดสินใจในเบื้องต้น จากนั้นจะประสานเข้ามายังบรรณาธิการประจำห้องข่าว เพื่อขอถอนทีมในการรายงานสด การตัดสินใจเด็ดขาดจะอยู่ที่บรรณาธิการประจำห้องข่าวที่ทำหน้าที่ควบคุมการรายงานสดในเหตุการณ์นั้นๆ ว่าเห็นควรจะให้ถอนทีมรายงานสดเมื่อไร

จากกระบวนการรายงานสดทั้งกระบวนการนี้จะเห็นได้ว่า การรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นการรายงานสดข่าวเหตุการณ์ที่สามารถเตรียมการและวางแผนก่อนที่จะมีการรายงานสดได้ มีกระบวนการรายงานสด ซึ่งสามารถทำได้เป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างมีระบบ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนของการตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่จะรายงานสด, การวางแผน, การมอบหมาย, การปฏิบัติกรรายงานสด, การบรรณาธิกรณข่าว, การออกอากาศ และการถอนที่มรายงานสด เนื่องจากมีการวางแผนมาเป็นอย่างดีก่อนปฏิบัติงานจริง แม้ว่าการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าบางครั้งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือมีความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์คลาดเคลื่อนไปจากที่ประเมินสถานการณ์ไว้ล่วงหน้าก็ตาม แต่กระบวนการก็จะสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง จากกำลังของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายและแบ่งความรับผิดชอบการอย่างชัดเจน หากมีความเคลื่อนไหวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็จะมีการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายอย่างอัตโนมัติ

5.2.2 เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

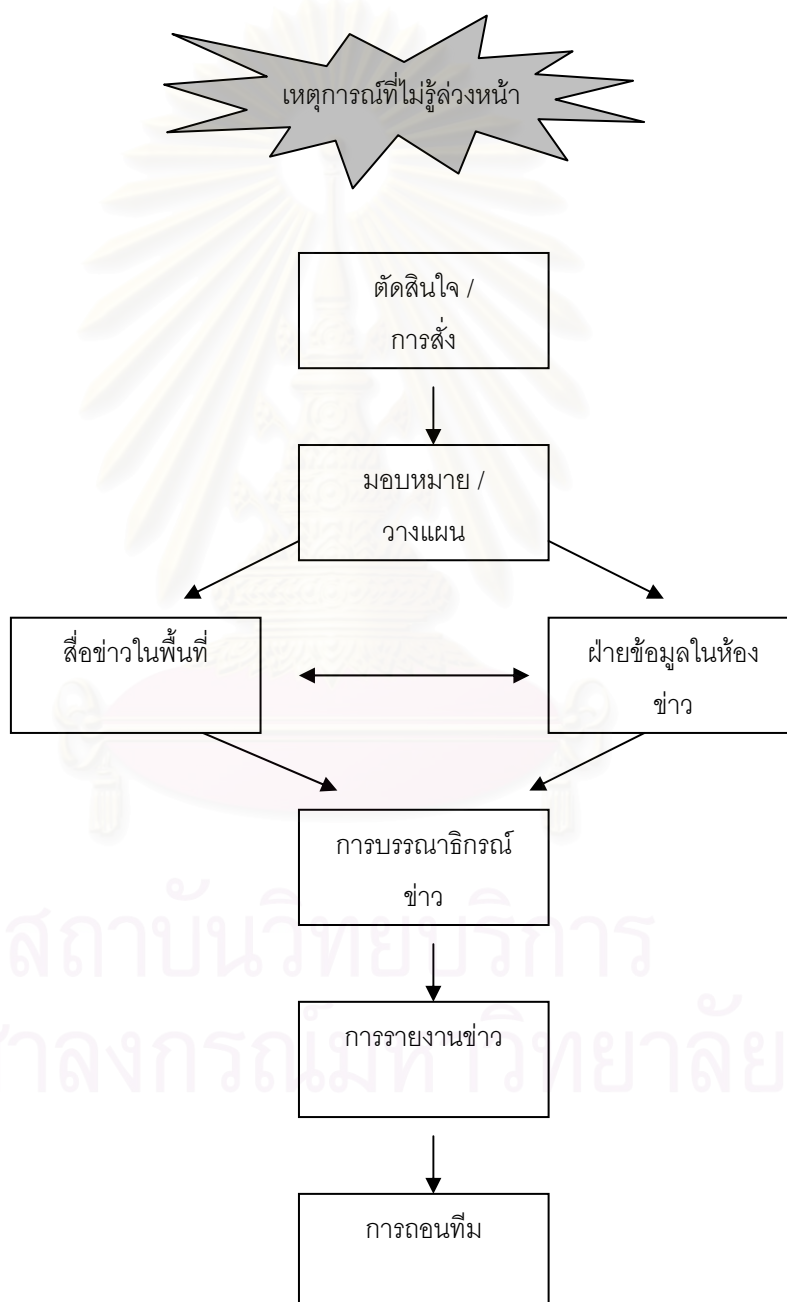
เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดโดยทันทีทันใด ส่วนใหญ่มักจะเป็นข่าวเชิงอาชญากรรม อุบัติภัยร้ายแรง เป็นเหตุการณ์วิกฤติเร่งด่วน เช่น เหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 25 ตุลาคม 2544 ที่จะต้องรีบนำเสนอข่าวให้รวดเร็วที่สุด ดังนั้นในกระบวนการตัดสินใจและขั้นตอนในการรายงานสดจะลดขั้นตอนให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะภาวะวิกฤติแล้ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉินไม่สามารถคาดคะเนและควบคุมได้ยาก ถือว่าเป็นภาวะวิกฤติในกระบวนการรายงานข่าว เมื่อเกิดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดขึ้นโดยไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อน ภาวะวิกฤติดังกล่าวจะมีผลต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายข่าวทั้งระบบ เนื่องจากไม่มีการเตรียมพร้อมหรือวางแผนมาก่อนดังเช่นการรายงานสด เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า หัวใจที่จะควบคุมภาวะวิกฤติเหล่านี้ให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ ที่สามารถปฏิบัติกรรายงานสดได้อย่างลุล่วง ก็คือ ต้องอาศัยบรรณาธิกรณข่าวผู้ที่มีประสบการณ์สูงในการทำงานข่าวมาทำหน้าที่ประเมินสถานการณ์และตัดสินใจด้วยความรวดเร็ว แม่นยำ

เมื่อเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเกิดขึ้น ขณะที่การรายงานสดต้องอาศัยการทำงานที่รวดเร็วแข่งกับเวลา วิธีที่ระบบจะจัดการกับภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นก็คือ ระบบจะต้องลดกระบวนการรวมทั้งขั้นตอนในการรายงานสดให้สั้นที่สุดและใช้เวลาให้น้อยที่สุด ดังนั้นการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า จึงมีลักษณะของการแบ่งงานกันทำในเวลาพร้อมๆ ไม่เป็นระบบระเบียบและเป็นขั้นเป็นตอน ดังเช่นการ

รายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งมีการเตรียมการและวางแผนมาเป็นอย่างดี แต่กองบรรณาธิการข่าวจะมีบทบาทสูงมากในการควบคุม กลั่นกรอง คัดเลือกและตัดสินใจ เพื่อสามารถรายงานสดได้ทันต่อเหตุการณ์

แผนภูมิที่ 5.4 กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

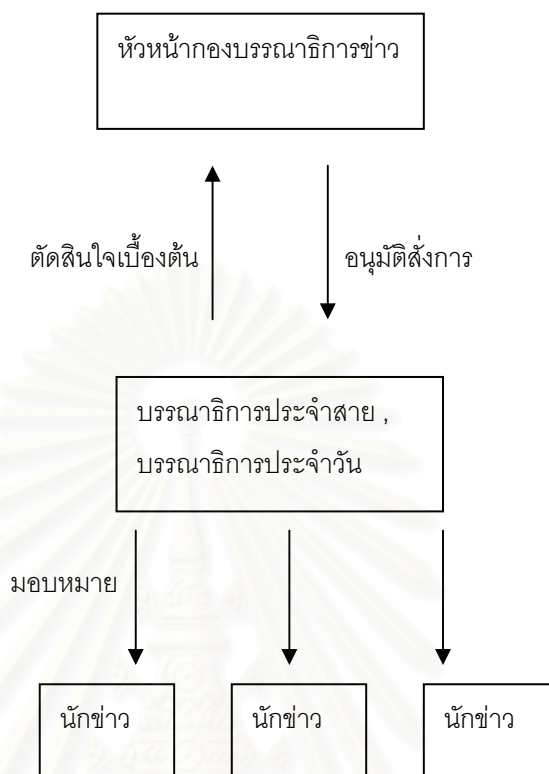
ในกระบวนการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสดของเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า จะมีการลดขั้นตอนให้สั้นลง เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินเร่งด่วน จะไม่มีการนำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมกองบรรณาธิการเพื่อตัดสินใจ แต่จะให้อำนาจการพิจารณาและตัดสินใจเบื้องต้นที่บรรณาธิการประจำสายและบรรณาธิการประจำวัน จากนั้นจะขออนุมัติจากหัวหน้ากองบรรณาธิการต่อไป ซึ่งแตกต่างจากตัดสินใจรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้าที่ต้องผ่านการประชุมบรรณาธิการก่อน

เมื่อมีแหล่งข่าวแจ้งเหตุเข้ามายังห้องข่าว หรือจากการเฝ้าฟังวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยกู้ภัย บรรณาธิการประจำวันกับบรรณาธิการประจำสายจะทำหน้าที่ประเมินสถานการณ์ทั้งจากการตรวจสอบจากผู้สื่อข่าวในพื้นที่ การฟังเหตุการณ์จากวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งการติดตามจากสื่ออื่นๆ เช่น วิทยุ หรือสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ เพื่อประเมินสถานการณ์และตัดสินใจว่าจะรายงานสดหรือไม่ ในขั้นตอนการประเมินสถานการณ์ บรรณาธิการประจำสายที่รับผิดชอบข่าวเหตุการณ์จะมีอำนาจตัดสินใจรายงานสด ร่วมกับบรรณาธิการประจำวันที่ดูแลการออกอากาศข่าวตลอดทั้งวัน หรือปรึกษากับหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวเพื่อตัดสินใจ แต่ส่วนใหญ่แล้วบรรณาธิการประจำสายจะสามารถตัดสินใจได้ในเบื้องต้น จากนั้นจะแจ้งไปยังหัวหน้ากองบรรณาธิการเพื่ออนุมัติสั่งการ และดำเนินการประสานงานนอกฝ่ายเพื่อขอรดถ่ายทอด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคในการรายงานสด

“ รวดเร็วในด้านโทรทัศน์มันอยู่ที่การเสนอภาพ การตัดสินใจค่อนข้างเร็วจะไม่มีขั้นตอนอะไรมาก จะประเมินสถานการณ์ อย่างบรรณาธิการในสายจะคุยกับหัวหน้ากองบรรณาธิการแล้วสามารถยกหูไปที่ฝ่ายเทคนิคได้เลยว่า ช่วยจัดกรรายงานสดหนึ่งคัน จะเอาอะไรไปบ้างอุปกรณ์อะไร สามารถยกหูบอกได้เลย ส่วนเรื่องลายลักษณ์อักษรจะทำตามหลัง แต่ถ้าเป็นการประชุมเราสามารถรู้ล่วงหน้า เราก็จะทำลายลักษณ์อักษรมาหลังจากประชุมขอรดถ่ายทอด แต่ถ้าเหตุการณ์ก็จะยกหูออกไปเลย”
(กฤษณะ อนุชน, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545)

กระบวนการตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าจึงมีขั้นตอนที่น้อยกว่าการรายงานสดเหตุการณ์รู้ล่วงหน้า ดังเห็นได้จากแผนภูมิที่ 5.5 และใช้เวลาเพียงชั่วคราวในการประเมินสถานการณ์ จากนั้นจึงตัดสินใจ ถ้าหากตัดสินใจที่จะรายงานสดได้เร็วเท่าใดก็ยิ่งทำให้สามารถสั่งการให้ทีมข่าวออกไปรายงานสดได้เร็วเท่านั้น

แผนภูมิที่ 5.5 กระบวนการตัดสินใจรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

ในกระบวนการตัดสินใจรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า การประเมินสถานการณ์ก่อนที่จะตัดสินใจรายงานสดของบรรณาธิการจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่ง ต้องอาศัยประสบการณ์ของบรรณาธิการและการคาดการณ์ที่แม่นยำ รวดเร็วเด็ดขาดในการตัดสินใจ รวมทั้งหากมีผู้สื่อข่าวอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุจะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยตรวจสอบสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งถ้าหากประเมินสถานการณ์ และตัดสินใจได้รวดเร็วเพียงใดก็ย่อมจะมีความได้เปรียบในการลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อช่วงชิงความเร็วในการออกอากาศ

“บางที่เราประเมินสถานการณ์พลาด เช่น เราคิดว่ามันไม่ใหญ่ เพราะว่าแหล่งข่าวของเราไม่ดี เราคิดว่ามันไม่ใหญ่ เราไปที่หลังเพื่อนเลยเกิดปัญหาหนักเลย เพราะเราต้องทำงานมากกว่าเพื่อน ก็ไปรายงานสดไม่ทันทำให้ 1. เราขาดความน่าเชื่อถือหน้าจอ 2.เราจะทำให้ต่ำกว่าสองเบรกที่เขาทำมา พอเบรกที่ 3 เราต้องออกพร้อมเขา เราต้องให้ได้มากกว่าเขาก็เป็นงานหนัก เพราะฉะนั้นอุปสรรคของมันคือ การประเมินสถานการณ์ เราต้องประเมินสถานการณ์ให้แม่นยำ ต้องอาศัยประสบการณ์ ต้องอาศัย

แหล่งข่าวที่จะแจ้งเรา บางทีเรารู้ว่ามันใหญ่ แต่เราตัดสินใจช้า มันทำให้การสั่งการ
ทุกอย่างช้า เราอาจพลาดได้ “

(กฤษฎา นูเวที, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

กระบวนการตัดสินใจที่จะรายงานสดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จึงเป็นกระบวนการที่มี
ความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่จะรายงานสด ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่
รู้ล่วงหน้าและเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างรวดเร็วที่สุด

เมื่อมีการตัดสินใจว่าจะรายงานสดข่าวเหตุการณ์นี้ กองบรรณาธิการรวมทั้งทีมข่าวในห้อง
ข่าวจะทำการรวบรวมข่าว เพื่อนำเสนอข่าวด่วน ซึ่งถ้าหากเป็นช่วงระยะเวลาที่ตรงกับรายการข่าว
พอดี ก็จะสามารถรายงานข่าวได้ทันที แต่ถ้าไม่ตรงกับช่วงเวลาข่าว บรรณาธิการข่าวประจำวันและ
ประจำสัปดาห์จะตัดสินใจในเบื้องต้นว่าควรรายงานข่าวด่วน โดยขอแทรกช่วงเวลารายการปกติของทาง
สถานี แล้วจึงแจ้งไปยังหัวหน้าบรรณาธิการข่าว เพื่อทำการประสานไปยังฝ่ายควบคุมการ
ออกอากาศเพื่อขอแทรกการรายงานข่าวด่วน

การวางแผนและการมอบหมาย

สำหรับการมอบหมายและการวางแผนข่าวที่เป็นเหตุการณ์เร่งด่วน ไม่คาดคิดมาก่อน เมื่อ
บรรณาธิการข่าวตัดสินใจว่าจะรายงานสด ขั้นตอนในการวางแผน มอบหมายและเตรียมการจะเข้าไป
แทบจะพร้อมๆกัน ซึ่งแตกต่างจากการวางแผนในข่าวที่รู้ล่วงหน้า ที่มีเวลาในการเตรียมการอย่างมี
ขั้นตอนและเป็นระบบ ขณะที่การรายงานข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้าจะเป็นการวางแผนและการมอบหมาย
งานอย่างเร่งด่วน เป็นการกำหนดแนวทางการทำงานอย่างคร่าวๆ เพื่อรีบลงสู่พื้นที่ให้เร็วที่สุด เมื่อ
เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยโครงสร้างการทำงานข่าวจะเป็นการแบ่งหน้าที่กันทำงาน จะมีการ
ประสานงานภายในฝ่ายข่าว, นอกฝ่ายข่าว หรือนอกองค์กรข่าว เพื่อสั่งการและมอบหมายการ
ทำงาน จากนั้นแต่ละฝ่ายจะเร่งปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบของตนโดยอัตโนมัติ

การประสานงานนอกฝ่ายจะทำโดยหัวหน้ากองบรรณาธิการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก
หัวหน้ากองบรรณาธิการ เพื่อประสานงานไปยังฝ่ายเทคนิคและฝ่ายรายการในการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่
และเตรียมอุปกรณ์ในการรายงานสดอย่างเร่งด่วน ในการประสานงานหากเป็นการรายงานสดที่มีการ
เตรียมการล่วงหน้าจะต้องทำหนังสือส่งไปเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อขอเครื่องมือและเจ้าหน้าที่ แต่ถ้า
เป็นกรณีเร่งด่วน ก็ใช้การโทรศัพท์ประสานงานระหว่างหัวหน้ากองบรรณาธิการและหัวหน้าฝ่าย
เทคนิคเพื่ออนุมัติสั่งการ แล้วจึงทำจดหมายขออนุมัติอย่างเป็นทางการในภายหลัง

โดยส่วนใหญ่การรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้ามักจะใช้การส่งสัญญาณจากรถ SNG เพราะส่งสัญญาณและทำการติดตั้งได้สะดวกรวดเร็วในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นที่ห่างไกล แต่หากสถานีใดไม่มีรถ SNG ดังกรณีของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. กับสถานีโทรทัศน์เนชั่นแนล ต้องรีบประสานงานไปยังสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นเพื่อขอส่งสัญญาณร่วมกัน หรือขอสัญญาณภาพจากสถานีโทรทัศน์ที่ออกไปรายงานสด

ขณะที่ในส่วนของทีมข่าวที่จะออกไปปฏิบัติงาน บรรณาธิการประจำสายจะเป็นผู้สั่งการและมอบหมายให้ออกไปรายงานสด โดยมีการวางแผนกันอย่างคร่าวๆ ถึงเรื่องทิศทางของข่าวและการให้นำหนักในเหตุการณ์นั้นๆ จากการประเมินสถานการณ์เฉพาะหน้าว่า มีอะไรที่เป็นหัวใจสำคัญของเหตุการณ์ที่ต้องรีบรายงานเข้ามาอย่างเร่งด่วน และควรที่จะรายงานเข้ามาในช่วงข่าวช่วงใดบ้าง เช่น เหตุการณ์คลังแสงระเบิด จะมีการมอบหมายทีมข่าวให้ติดตามข่าวในส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอพยพชาวบ้านออกจากพื้นที่เสี่ยงภัย การติดตามจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตที่โรงพยาบาล การรายงานความรุนแรงของการระเบิด เป็นต้น ซึ่งต้องใช้ทีมข่าวมากกว่า 1 ทีม เมื่อจัดเตรียมกำลังคนได้แล้ว ในข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้าไม่จำเป็นที่ทีมข่าวจะต้องรอกออกไปพร้อมกัน อาจส่งทีมที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุที่สุด หรือทีมที่ประจำอยู่ที่สถานีออกไปรายงานสถานการณ์ล่าสุดก่อน จากนั้นเมื่อทีมข่าวอื่นๆ พร้อมก็ต้องรีบไปช่วยสื่อข่าวในแง่มุมต่างๆตามที่ได้รับมอบหมายให้เร็วที่สุด

นอกจากนี้บรรณาธิการข่าวยังทำหน้าที่อธิบายภาพรวมของเหตุการณ์ ณ ขณะนั้นว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน อย่างไร ข้อมูลที่มีล่าสุดเป็นอย่างไร สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานของทีมข่าวเบื้องต้น แต่ช่วงเวลาในการวางแผนก่อนออกปฏิบัติการจะมีน้อยมาก เพราะต้องรีบลงพื้นที่ให้รวดเร็วที่สุด การควบคุมและสั่งจากกองบรรณาธิการจะมีบทบาทสูงมากขณะที่ทีมข่าวอยู่ในพื้นที่เพื่อประสานข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมทั้งก่อนการออกอากาศทุกครั้ง ทีมข่าวในพื้นที่จะต้องแจ้งกลับมายังห้องข่าว เพื่อคัดเลือก ตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาข่าวให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง

ในขั้นตอนการวางแผนและการมอบหมายการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า บรรณาธิการประจำสายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ รวมทั้งบรรณาธิการประจำวัน จะระดมทีมข่าวจากในห้องข่าวก่อนเป็นอันดับแรก ไม่จำเป็นต้องพิจารณาจากสายงานข่าวก่อน ดังเช่นกรณีการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า เกณฑ์ในการพิจารณาจะมองจากความคล่องตัวของทีมข่าวว่า ทีมใดพร้อมเข้าถึงพื้นที่เกิดเหตุการณ์ได้รวดเร็วกว่า อาจเป็นการระดมทีมข่าวที่อยู่ในสถานี หรืออาจมอบหมายให้ทีมข่าวที่อยู่ใกล้พื้นที่ที่สุดเข้าไปรายงานข่าว ทีมข่าวเมื่อได้รับมอบหมายแล้วจะลงพื้นที่ไปก่อน

โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่เทคนิคที่จะตามไปในภายหลัง เนื่องจากต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆในการถ่ายทอดสัญญาณสดจากพื้นที่

การมอบหมายทีมข่าวไม่จำเป็นต้องมอบหมายตามสายงานที่รับผิดชอบ แต่พิจารณาตามความสะดวกและความคล่องตัวในการทำงานเป็นลำดับแรกว่า ใครสามารถลงพื้นที่และได้ข้อมูลเร็วที่สุด เพื่อการช่วงชิงความรวดเร็วในการรายงานข่าว สำหรับสายงานที่รับผิดชอบอาจตามไปในพื้นที่ภายหลัง เพื่อเข้าไปสืบเปลี่ยนและทำหน้าที่เป็นสายหลักในการทำงานต่อไป

การสื่อข่าว

สำหรับผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าวและทำหน้าที่สื่อข่าวด้วย เมื่อได้รับการมอบหมายจากบรรณาธิการข่าว ผู้รายงานข่าวก็ต้องรีบลงไปยังพื้นที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ในเบื้องต้น หรืออาจจะนำข้อมูลไปสื่อข่าวในส่วนของตนมารวมกับของผู้สื่อข่าวทีมอื่นๆให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

“ถ้าพี่ได้รับมอบหมายให้ไปรายงาน พี่จะทำข่าวเอง คือ พี่มีความรู้สึกว่าจะมีความเข้าใจเหตุการณ์ พี่ไปถึงพี่จะใช้เวลาช่วงแรก ไปถึงเราต้องรอรถดาวเทียมติดตั้งงานติดตั้งสัญญาณ ช่วงนั้นพี่พอมีเวลาพี่จะเข้าไปสัมภาษณ์แพทย์ไม่ค้ เก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด แล้วหลังจากนั้นพอได้เวลาที่ต้อง on air พี่ก็จะมาเขียนข่าวออกไปก่อนเบรกแรก เบรกต่อไปค่อยว่ากันว่าจะเล่นอะไรต่อ”

(ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

ความแตกต่างในการทำหน้าที่สื่อข่าวในการรายงานสดของผู้สื่อข่าว ระหว่างข่าวที่รู้ล่วงหน้ากับข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้าจะอยู่ที่ระยะเวลาในการเตรียมพร้อมของทีมข่าว หากเป็นข่าวที่รู้ล่วงหน้า ผู้สื่อข่าวจะมีเวลาในการเตรียมพร้อมทั้งในด้านข้อมูลและประเด็นมาก่อนล่วงหน้า ขณะที่ข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า เมื่อเกิดเหตุการณ์ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายจะมีเวลาน้อยมากในการเตรียมตัว โดยทันทีที่ได้รับการสั่งการ ผู้สื่อข่าวจะต้องเตรียมข้อมูลเบื้องต้นของเหตุการณ์ ณ ขณะนั้นว่าความคืบหน้าล่าสุดเป็นอย่างไร จากการติดตามจากข้อมูลที่หลังไหลเข้ามาในห้องข่าว เช่น จากผู้สื่อข่าวท้องถิ่นหรือข่าวจากสื่ออื่นๆ รวมทั้งจากการกำหนดแนวทางของบรรณาธิการ หลังจากนั้นจะรีบออกไปปฏิบัติงานให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยขั้นตอนในการเตรียมตัวก่อนลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นมีสั้นมาก ต้องอาศัยความคล่องตัวสูง เพราะยิ่งลงไปถึงพื้นที่ได้เร็วเพียงไรก็จะยิ่งช่วงชิงความได้เปรียบในการรายงานสดได้รวดเร็วกว่าข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆมากเท่านั้น

ในการรายงานสดนอกจากทีมข่าวที่ออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่แล้ว ยังมีรถถ่ายทอดสดที่เป็น ศูนย์กลางในการผลิตข่าวในพื้นที่ โดยข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า เมื่อมีการสั่งการให้ออกไปรายงานสดจาก หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวแล้ว จะมีการประสานไปที่ฝ่ายเทคนิคเพื่อจัดเตรียมรถ อุปกรณ์และ เจ้าหน้าที่ที่จะไปปฏิบัติงาน รถถ่ายทอดจะตามทีมข่าวไปภายหลัง เนื่องจากต้องใช้เวลาในการ จัดเตรียมอุปกรณ์ และจัดเจ้าหน้าที่ที่จะออกไปพร้อมกับรถถ่ายทอด แต่สำหรับทีมข่าวจะมีความ คล่องตัวและไปถึงพื้นที่ได้รวดเร็วกว่าทันทีที่มีการสั่งการ โดยขณะที่รถถ่ายทอดไปถึงพื้นที่ และ รอการติดตั้งการส่งสัญญาณสด ทีมข่าวจะแยกย้ายกันไปสื่อข่าวตามที่ได้รับมอบหมายงานจาก บรรณาธิการในแต่ละจุด เมื่อรถถ่ายทอดไปถึงก็จะสามารถผลิตข่าวและส่งสัญญาณออกอากาศได้ ทันที

เมื่อทีมข่าวเก็บข้อมูลและรวบรวมประเด็นต่างๆตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว ทีมข่าวจะกลับมา ที่รถถ่ายทอดสดเพื่อทำการเขียนข่าว ตัดต่อภาพข่าว และผ่านการคัดเลือกตรวจสอบแก้ไข จาก บรรณาธิการประจำรถถ่ายทอด ก่อนที่จะส่งข่าวนั้นไปให้ผู้รายงานข่าวอ่านและทำความเข้าใจก่อน ออกอากาศ แต่ถ้าในภาวะเร่งด่วน กระบวนการต่างๆจะถูกตัดทอนและปรับเปลี่ยนให้มีความรวดเร็ว ที่สุดเท่าที่จะสามารถออกอากาศได้ เช่น ผู้สื่อข่าวอาจไม่สามารถกลับมาเขียนข่าวที่รถถ่ายทอดได้ ทันเวลา ต้องส่งข่าวทางโทรศัพท์ โดยเล่าข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาให้กับผู้รวบรวมข่าวที่รถถ่ายทอด ทั้ง ผู้รายงานข่าวหรือหัวหน้าทีมรายงานสด จะนำข่าวเหล่านั้นมาเรียบเรียง และบ่อยครั้งในกรณีเร่งด่วน นั้น ไม่มีเวลาแม้กระทั่งจะเขียนบทข่าว ผู้รายงานข่าวจะจดย่อประเด็นต่างๆที่ได้รับมาจากผู้สื่อข่าว นำมารายงานออกอากาศ หรืออาจจะบรรยายสดๆโดยไม่มีบทข่าวเลยก็ได้

สำหรับภาพข่าว จะต้องมีการติดต่อภาพข่าวก่อนนำออกอากาศ ขณะที่ข่าวถูกส่งมาก่อน ล่วงหน้าทางโทรศัพท์ เทปข่าวจะถูกส่งมาทีหลังเพื่อตัดต่อตามข่าวที่ได้เขียนไว้แล้ว หรืออาจจะทำไป พร้อมกันขณะที่บทข่าวยังเขียนอยู่ ก็ให้ช่างตัดต่อตัดภาพข่าวว่า โดยบอกคร่าวๆว่าข่าวมีความยาวกี่ นาที ใช้ภาพอะไรบ้าง ปล่อยเสียงสัมภาษณ์ใครช่วงไหน แต่ถ้าไม่มีเวลาโดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่ไม่ รู้ล่วงหน้า ก็อาจจะไม่ต้องติดต่อเทปข่าว ให้ผู้รายงานสดข่าวบรรยายภาพไปเลย นอกจากนี้อาจใช้ ภาพจากกล้องที่กำลังถ่ายทอดสดอยู่ ส่วนใหญ่มักจะเป็นการถ่ายภาพให้เห็นบรรยากาศโดยทั่วไป ของเหตุการณ์ โดยให้ผู้รายงานข่าวเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์

อย่างไรก็ตามความเร่งรีบในการสื่อข่าวอาจทำให้เกิดความผิดพลาดทางด้านข้อมูลได้ โดยเฉพาะในข่าวเชิงอุบัติเหตุที่มีคนเจ็บคนตาย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรายงานจำนวนผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิต ขณะที่ข้อมูลยังไม่ได้รับการยืนยันและมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่โดย

ธรรมชาติของการรายงานข่าวทางโทรทัศน์นั้น เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาดได้ในการรายงานข่าวช่วงต่อไป โดยเพิ่มเติมข้อมูลล่าสุด

“อย่างเหตุการณ์ที่มีผู้บาดเจ็บมีคนตาย ตัวเลขจะไม่ตรงกันซักช่องนะ เพราะว่าเวลาอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีใครบอกเราได้ว่า ตัวเลขอันไหนคือ ข้อเท็จจริง อันไหนคือการประเมิน เอาตัวเลขตามใครล่ะ ตามจังหวัดตามอำเภอ ตัวเลขตามมูลนิธิ คือ มันไม่มีอะไรแน่นอน แต่ถามว่า เป็นสิ่งที่คนอยากรู้ว่า ตายเท่าไร บาดเจ็บเท่าไร เพราะฉะนั้นมันก็ต้องมีประเด็นนั้นอยู่ด้วย เราจะเชื่อใคร ขึ้นอยู่กับว่าเราจะเชื่อใครที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ บางทีออกไปแล้วผิด”

(ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

ขั้นตอนการสื่อข่าวก็เหมือนกับทุกขั้นตอนในการรายงานสด ที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการทำงาน เนื่องจากเป็นการทำงานภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลา ทั้งเรื่องช่วงเวลาในการออกอากาศ และการแข่งขันความฉับไวในการนำเสนอข่าวกับสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ซึ่งการทำงานภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลาและภายใต้การแข่งขัน ทำให้กระบวนการสื่อข่าวและการผลิตข่าวที่จะนำมารายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า อาจไม่สมบูรณ์เหมือนกับการรายงานข่าวแบบปกติ

การบรรณาธิการข่าว

การบรรณาธิการข่าวจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด ทั้งในข่าวที่รู้ล่วงหน้าและข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า เป็นการควบคุมกระบวนการผลิตข่าวโดยบรรณาธิการข่าว ซึ่งบรรณาธิการข่าวไม่เพียงแต่จะเป็นผู้คัดเลือกข่าวเท่านั้น แต่จะยังทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางในการทำงาน การใส่มุมมองในข่าว การกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของข่าว และการเลือกวิธีการนำเสนอ นอกจากนี้การบรรณาธิการข่าวในการรายงานสดยังมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะประมวลข่าวให้มีความรอบด้านจากข้อมูลต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ห้องข่าว ซึ่งเปรียบเสมือนกองบัญชาการในการรายงานสด

สำหรับการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า ขั้นตอนบรรณาธิการข่าวไม่สามารถทำได้อย่างเป็นระบบ และควบคุมอย่างใกล้ชิดเท่ากับการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า เนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนหรือเตรียมการมาก่อน การควบคุมจะผ่านการสั่งการไปยังทีมข่าว และตัดสินใจคัดเลือกประเด็นข่าว โดยต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำงานข่าวของบรรณาธิการผู้ควบคุมการ

รายงานสด เนื่องจากต้องทำงานแข่งกับเวลา ทั้งยังต้องทำงานภายใต้สถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาอีกด้วย

การบรรณาธิกรณืข่าวก่อนการรายงานสด

สำหรับการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า การบรรณาธิกรณืข่าวก่อนการรายงานสดมีบทบาทในการแนะแนวทางการทำงานและให้ทิศทางข่าวเช่นเดียวกัน แต่กระบวนการดังกล่าวจะมีขั้นตอนที่สั้นมากและใช้ระยะเวลาที่จำกัด รวมทั้งไม่อาจทำได้อย่างเป็นแผนการเท่ากับการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า เนื่องจากทีมข่าวต้องรีบลงไปปฏิบัติการในพื้นที่ให้เร็วที่สุด ทำให้มีเวลาในการปรึกษากับบรรณาธิกรณืก่อนลงพื้นที่น้อย การบรรณาธิกรณืข่าวก่อนการการรายงานสดในเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า จึงยังไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก แต่การบรรณาธิกรณืข่าวจะมีบทบาทสูงขึ้นในช่วงการปฏิบัติงานในพื้นที่และก่อนการออกอากาศ

การบรรณาธิกรณืข่าวในพื้นที่

กระบวนการรายงานสดจะเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ออกอากาศได้รวดเร็วที่สุดและมีประเด็นข่าวที่ล้ำหน้ากว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ แต่ละฝ่ายจะแยกย้ายกันทำหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยมีบรรณาธิกรณืหรือหัวหน้าทีมรายงานสดในพื้นที่เป็นผู้ควบคุมการทำงานและประสานงานให้สามารถดำเนินงานได้ นอกจากนี้บรรณาธิกรณืยังเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในพื้นที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตข่าวที่จะนำมารายงานสด ทั้งด้านการคัดเลือกข่าว ลำดับข่าว พัฒนาปรับปรุงเนื้อหาข่าวในเบื้องต้นและเป็นผู้กลั่นกรองตรวจสอบเนื้อหาข่าวให้มีความแม่นยำที่สุด ก่อนที่จะนำเสนอออกอากาศ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่กำหนดรูปแบบการรายงานสดว่าจะใช้วิธีใดที่ช่วยสร้างความน่าสนใจในข่าวเพิ่มมากขึ้น อาจจะใช้เชิญแหล่งข่าวมาสัมภาษณ์สด หรือจะบรรยายเหตุการณ์สดๆที่กำลังเกิดขึ้นก็ได้

บรรณาธิกรณืข่าวหรือหัวหน้าทีมรายงานสดจะประจำอยู่ที่รถถ่ายทอดสด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการควบคุมการรายงานสดในพื้นที่ ตัดสินใจและสั่งการมอบหมายงานให้ทีมข่าวแต่ละทีมไปรายงานข่าวที่จุดต่างๆในพื้นที่ ติดตามประเด็นข่าวที่ได้มอบหมายไปและเป็นผู้รวบรวมข่าวที่ทีมข่าวแจ้งกลับเข้ามาต่างๆ รวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างห้องข่าวกับทีมข่าวที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อช่วยลดขั้นตอนในการติดต่อประสานงานกับห้องข่าว

การบรรณาธิกรณืในพื้นที่ มีบทบาทที่สำคัญมากในแง่การกำหนดแนวทางการทำงานของทีมข่าว การตัดสินใจเบื้องต้น การตรวจสอบเนื้อหา การลำดับเนื้อหา และการรายงานข่าว ซึ่งอำนาจ

การตัดสินใจส่วนใหญ่แล้ว บรรณาธิการในพื้นที่จะมีอำนาจการตัดสินใจในพื้นที่ แต่อาจขอคำปรึกษาจากบรรณาธิการในห้องข่าวเพื่อช่วยดูแลประเด็นอีกครั้งหนึ่ง

การบรรณาธิการในห้องข่าว

ห้องข่าวถือว่าเป็นศูนย์บัญชาการในการควบคุมและตัดสินใจในการรายงานสด บรรณาธิการที่รับผิดชอบการรายงานสดจะประจำอยู่ที่ห้องข่าวเพื่อพิจารณาถึงภาพรวมของการรายงานสด และควบคุมการปฏิบัติการรายงานสดทั้งระบบ นอกจากนี้ในห้องข่าวยังเปรียบเสมือนประตูของข่าวสารที่ไหลมาจากทุกทิศทุกทาง ทั้งจากพื้นที่ และจากแหล่งข่าวทางด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ในการรายงานสดข่าวคลังแสงระเบิด ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แหล่งข่าวในพื้นที่ที่ทีมข่าวไปรายงานสด ถือว่าเป็นแหล่งข่าวหลักในการรวบรวมประเด็นจากพื้นที่เกิดเหตุส่งมายังห้องข่าว ขณะเดียวกันบรรณาธิการอาจมอบหมายให้ทีมข่าวไปติดตามประเด็นข่าวอื่นๆ เช่น มาตรการช่วยเหลือจากจากทำเนียบรัฐบาล หรือการแถลงข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระทรวงกลาโหม ประเด็นข่าวแวดล้อมเหล่านี้ แม้ว่าจะไม่ได้มาจากในพื้นที่เกิดเหตุ แต่เมื่อนำมาเสริมในข่าวจะช่วยทำให้ข่าวมีความรอบด้านยิ่งขึ้น

“คนที่อยู่ข้างในจะคิด เพราะว่าคนที่อยู่ตรงนั้นจะไม่มีเวลาคิดตรงนั้น ว่าเขาอะไรมาเป็น scoop เพิ่มเติม แค่สถานการณ์ตรงหน้าก็แยแล้ว คนข้างในจะคิด บก. สายจะคิด หัวหน้าบก.ที่ว่างหน่อยจะคิด มองจาก monitor ทุกช่อง ก็จะจินตนาการไปว่ามันจะมีอะไร ก็จะบอกว่า ช่วยติดต่อประสานงานโอบีว่า ทำไม่ไม่ดูตรงนี้ละ”

(กฤษณะ อนุชน, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

“พอเกิดเหตุปั๊บ เขาก็จะ assign กันได้เลยว่า เอาเข้าทุกเบรคนะ...หลังจากนั้นเราก็มาดูภาพรวมว่า รายงานต่อเนื่องจริงแต่อาจมีจุดอ่อนตรงไหนตรงนี้ เข้าไปทำ background มาเสริม อย่างปากช่องระเบิดครั้งที่ 2 ถ้าเป็นกลไกก็จะรายงานกันตามปกติ นักข่าวคนโน้นคนนี้ไปรายงาน รายงานกันเข้าไป แต่เราก็ต้องมานั่งคิดว่า “ไม่ไหวคนดูมันเบื่อ เราก็หาทางเอา background มาเสริมให้มันแข็งแรงขึ้น เรื่องอย่างนี้ต้องมีคนมาคิด เพราะหัวใจทั้งหมดที่เป็น key success ไม่ได้อยู่ที่คนมีอำนาจคนเดียว มันอยู่ที่ต้องมานั่งดูมุมมองภาพรวม routineเขาว่าเขาต้องทำอะไร เขาก็ทำ แต่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีคนมาดูว่า สิ่งกำลังทำอยู่เสริมอะไรอีกี่เปล่า เพิ่มอะไรอีกี่เปล่าให้มีความน่าตื่นตาตื่นใจขึ้น”

(รัชชพล เหล่าวาณิช, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากนี้การบรรณาธิการข่าวยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการคัดเลือกข่าวที่จะออกอากาศ กล่าวคือ เมื่อทีมข่าวในพื้นที่ผลิตข่าวเสร็จสิ้นแล้ว จะประสานมายังบรรณาธิการในห้องข่าว เพื่อบอกประเด็นและเนื้อหาข่าวที่จะรายงานสด บรรณาธิการจะเป็นผู้ควบคุมและตัดสินใจเป็นขั้นสุดท้าย ในการคัดเลือกข่าวและลำดับประเด็นข่าวที่จะนำมารายงานสด โดยทุกครั้งก่อนการรายงานสด บรรณาธิการในห้องข่าวจะเป็นผู้ตัดสินใจในการคัดเลือกข่าวที่จะนำมาออกอากาศ นอกจากนี้หากมี ข่าวเร่งด่วนในระหว่างที่กำลังออกอากาศ บรรณาธิการก็จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะแทรกข่าวด่วนหรือไม่ แล้วข่าวใดจะคัดทิ้ง บรรณาธิการข่าวจึงต้องทำงานอย่างใกล้ชิดทั้งช่วงเวลาก่อนออกอากาศ และ ขณะที่กำลังออกอากาศ เพื่อควบคุมดูแลการรายงานสดให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การบรรณาธิการข่าวในการรายงานสดเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือน หัวใจของการรายงานสด เพราะไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่ในการคัดเลือกและลำดับข่าวเท่านั้น แต่ยัง รวมถึงกระบวนการมอบหมายสั่งการ กำหนดทิศทางและนำหน้าข่าวในการรายงานสด นอกจากนี้สิ่ง ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการบรรณาธิการข่าวคือ การกลั่นกรองและพัฒนาเนื้อหาข่าว ตลอดจนเป็นส่วนสนับสนุนให้ข่าวมีความสมบูรณ์รอบด้านมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการรายงานสดเป็น การทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ความรีบเร่งในการทำงานอาจทำให้มีโอกาสผิดพลาด สูง ดังนั้นกระบวนการบรรณาธิการข่าวจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยทำให้การรายงานสดมีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การรายงานข่าว

ลักษณะการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าที่ได้พบได้บ่อย คือ การรายงานข่าวแบบตัด แทรกรายการปกติ เพื่อช่วงชิงความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด มาก่อน เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องอุบัติเหตุ หายนะภัยต่างๆ ที่มักเกิดอย่างปัจจุบันทันด่วนและมีความรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือสร้างความตระหนกตกใจให้แก่ประชาชน เหตุการณ์ลักษณะนี้มักได้รับความ สนใจจากสังคมที่จะเฝ้าติดตามความคืบหน้าของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องต่างพยายามรายงานสดให้รวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการดึงดูดผู้ชม และการช่วงชิงการออกอากาศในการรายงานสด วิธีที่ใช้บ่อยก็คือ การรายงานข่าวด่วนตัดแทรก รายการปกติ

การตัดแทรกรายการปกติ

การออกอากาศในลักษณะนี้จะเป็นการออกอากาศของการรายงานสดที่ไม่ได้เป็นไปตาม ช่วงเวลาข่าวที่กำหนดไว้ในผังเวลา การรายงานสดจะตัดแทรกเข้าไปในช่วงเวลาของรายการอื่นๆที่

ไม่ใช่รายการข่าว เพื่อรายงานข่าวให้ประชาชนรับทราบโดยเร็วที่สุด มักจะเป็นข่าวด่วนที่ไม่สามารถที่จะรอออกอากาศในช่วงเวลาข่าวปกติได้ ซึ่งการออกอากาศในลักษณะนี้ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ที่จะแข่งขันกันออกอากาศข่าวด่วนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข่าวที่มักจะนำมารายงานสดแบบตัดแทรกช่วงเวลาของรายการอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า มักข่าวที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน มีความรุนแรงมีผลกระทบสูง และเป็นข่าวที่ประชาชนสนใจ เช่น ข่าวคลังแสงระเบิดที่ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการตัดแทรกรายการปกติจะเริ่มกระบวนการตั้งแต่เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสดข่าวด่วน บรรณาธิการประจำวันจะตรวจสอบว่ามีช่วงเวลาข่าวที่จะสามารถเข้าสู่ช่วงการรายงานสดในขณะนั้นไหม เพื่อรายงานเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นให้ประชาชนรับทราบให้เร็วที่สุด ถ้าเลยช่วงเวลาข่าวมาแล้ว และจะมีช่วงเวลาข่าวอีกทีในครึ่งชั่วโมงข้างหน้า บรรณาธิการก็จะประเมินน้ำหนักของข่าวว่ามีน้ำหนักมากเพียงพอที่จะขอแทรกรายการอื่นหรือไม่ หากประเมินแล้วตัดสินใจว่าจะแทรกรายการไม่สามารถรอเวลาข่าวได้อีก บรรณาธิการข่าวก็จะประสานไปยังหัวหน้าบรรณาธิการข่าวเพื่อขออนุมัติในการตัดแทรกรายการ เมื่อหัวหน้าบรรณาธิการอนุมัติ ก็จะประสานงานนอกฝ่าย ไปยังฝ่ายรายการที่ควบคุมผังเวลาในการออกอากาศ รวมทั้งฝ่ายออกอากาศที่ควบคุมการออกอากาศของรายการในสถานีทั้งหมด แจ้งเพื่อขอเข้ากรรายงานสด ฝ่ายรายการก็จะตรวจสอบว่าจะสามารถแทรกข่าวเข้าได้ช่วงไหนบ้าง ใช้เวลานานแค่ไหน จึงจะสามารถแทรกข่าวได้ โดยทางบรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้ขอเวลาในการรายงานข่าวว่าจะใช้เวลากี่นาที

ขณะที่ฝ่ายรายการเตรียมการที่จะให้แทรกข่าวนั้น บรรณาธิการประจำวันและบรรณาธิการประจำสายก็จะสั่งการให้ผู้ประกาศข่าวในสถานีเตรียมตัว และบรรณาธิการจะเป็นคนเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อาจเขียนข่าวให้หรือทำโน้ตย่อสรุปเป็นใจความสั้นๆ ให้ผู้ประกาศข่าวทำความเข้าใจ และเตรียมตัวรายงานสด ในการรายงานสดที่ตัดแทรกรายการปกติในเบรกแรกๆ ที่ออกอากาศนั้น ฝ่ายข่าวจะทำภาพกราฟฟิคเกี่ยวกับเหตุการณ์มาประกอบกรายงานข่าว เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีภาพข่าว เพราะกระบวนการรายงานสดที่ตัดแทรกรายการในเบรกแรกๆ มักจะทำภายหลังจากการตัดสินใจและสั่งการให้ทีมข่าวและรถถ่ายทอดสดลงพื้นที่ได้ไม่นาน หรือบางครั้งก็แทบจะทำพร้อมกับการสั่งการเลยก็ได้ ภาพข่าวที่จะมาประกอบกรายงานจึงไม่มี เนื่องจากรถถ่ายทอดและทีมข่าวเพิ่งจะลงพื้นที่ จึงเลือกใช้ภาพกราฟฟิคมาประกอบข่าวแทน นอกจากนี้บรรณาธิการข่าวอาจติดต่อไปยังผู้สื่อข่าวท้องถิ่นให้รายงานสดทางโทรศัพท์เล่าสถานการณ์ล่าสุดว่า

เป็นอย่างไร หรืออาจประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ไปยังหน่วยงานและแหล่งข่าวที่รับผิดชอบเพื่อสอบถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

กระบวนการในการตัดแทรกรายการปกติเพื่อนำเสนอการรายงานสดนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการตัดสินใจจากบรรณาธิการข่าวที่รวดเร็ว ฉับไวและเป็นระบบ เพื่อให้สามารถช่วงชิงความเป็นที่หนึ่งในการแข่งขันการออกอากาศการรายงานสดให้ได้ โดยการรายงานสดในเบรกแรกๆจะบอกข้อมูลของเหตุการณ์ในเบื้องต้น มักจะเป็นการนำเสนอของผู้ประกาศข่าวในสถานีและสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ รวมทั้งการรายงานสดจากผู้สื่อข่าวท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วนรายละเอียดของเหตุการณ์มักจะนำเสนอในช่วงต่อไปเมื่อทีมข่าวลงพื้นที่และเก็บข้อมูลได้แล้ว

การแข่งขันในการรายงานสดทางโทรทัศน์จะแข่งขันกันที่ภาพข่าว ว่าช่องใดสามารถที่จะนำเสนอได้ก่อน ทันทีที่รถถ่ายทอดสดถึงพื้นที่และพร้อมที่จะออกอากาศ ผู้รายงานข่าวในพื้นที่มีข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าล่าสุดของเหตุการณ์ตลอดจนภาพข่าว บรรณาธิการหรือหัวหน้าทีมในการรายงานสดประจำพื้นที่ จะประสานงานมายังห้องข่าวเพื่อแจ้งประเด็นข่าวที่จะรายงานสด ซึ่งถ้าหากบรรณาธิการในห้องข่าวประเมินน้ำหนักข่าวว่าต้องรายงานอย่างเร่งด่วน เพราะยังไม่มีสถานีช่องใดได้ภาพข่าวเหตุการณ์ขณะนั้น ก็จะพิจารณาว่ามีช่วงเวลาออกอากาศหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะตัดสินใจแทรกรายการ โดยประสานงานไปทางฝ่ายรายการ และแจ้งผู้ประกาศในสถานี รวมทั้งแจ้งบรรณาธิการในพื้นที่ให้เตรียมตัวออกอากาศ ในช่วงเวลาที่กำหนด ทั้งนี้บรรณาธิการประจำห้องข่าวจะเป็นผู้กำหนดและควบคุมเวลาที่จะใช้ในการรายงานสดจากการประสานกับฝ่ายรายการว่าจะให้แทรกรายการได้นานเท่าใด

นอกจากนี้การตัดแทรกรายการเพื่อนำเสนอข่าวสดยังสามารถทำได้กับข่าวที่รู้ล่วงหน้าได้ เช่นเดียวกัน เนื่องจากการรายงานสดสถานการณ์ต่างๆในพื้นที่อาจจะไม่นิ่ง อาจเกิดอะไรขึ้นได้ตลอดเวลา เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นในพื้นที่ที่จะรายงานสด บรรณาธิการข่าวประจำรถถ่ายทอดก็จะแจ้งเข้ามายังห้องข่าว เพื่อขอออกอากาศสด เมื่อบรรณาธิการประเมินเหตุการณ์แล้วจะตัดสินใจขอแทรกรายการเพื่อนำเสนอการรายงานสดต่อไป

การตัดแทรกรายการที่กล่าวไปแล้วข้างต้น เป็นการตัดแทรกเพื่อนำเสนอข่าวด่วนที่มักจะใช้ระยะเวลาในการนำเสนอไม่นานเพียงไม่กี่นาที แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ต่อเนื่องและจำเป็นต้องใช้เวลาในการนำเสนอขาวนาน ถึงกับต้องเลื่อนเวลารายการปกติออกไป หรือยกกรายนั่นๆออกไป การตัดสินใจแทรกรายการดังกล่าวจะมีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น โดยผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติต้องเป็นผู้บริหาร

ระดับสูงของสถานี เช่นผู้อำนวยการสถานี หรือกรรมการผู้จัดการสถานี นอกจากนี้ฝ่ายที่รับผิดชอบด้านรายการและโฆษณาต้องโทรประสานงานกับเจ้าของรายการรวมทั้งเจ้าของสินค้าที่ลงโฆษณาไว้ว่าจำเป็นต้องเลื่อนการออกอากาศหรือต้องยกรายการออกไป แต่ทั้งนี้ในการตัดแทรกโดยเลื่อนรายการปกติออกไปไม่ค่อยเกิดขึ้นนัก จะใช้กับข่าวที่มีน้ำหนักมากจริงๆ เช่น เหตุการณ์วินาศกรรมสหรัฐอเมริกาวันที่ 11 กันยายน 2544 เนื่องจากติดสัญญาทางธุรกิจที่สถานีทำไว้กับเจ้าของรายการหรือเจ้าของสินค้า หรือถ้าหากจะขอเลื่อนก็มักเป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า และทำการประสานงานล่วงหน้า เช่น การขึ้นศาลรัฐธรรมนูญของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจตรี ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในคดีการโอนหุ้นให้แก่บุคคลใกล้ชิดของนายกรัฐมนตรี

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า การออกอากาศแบบตัดแทรกรายการปกติเพื่อนำเสนอการรายงานสดของฝ่ายข่าวเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการชิงความเร็วในการเสนอข่าว เพื่อที่จะบอกให้ประชาชนได้รับทราบได้อย่างรวดเร็วที่สุด โดยไม่ต้องรอออกอากาศในช่วงเวลาข่าว แต่อย่างไรก็ตามการตัดแทรกรายการปกติไม่สามารถทำได้กับข่าวทุกข่าวที่จะรายงานสด ต้องมีการพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจด้วยเช่นกัน

ปัจจัยในการตัดสินใจที่จะแทรกรายการปกติเพื่อรายงานข่าวสด

1. การประเมินน้ำหนักข่าว

ในการขอตัดแทรกรายการเพื่อรายงานข่าวสด บรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้ประเมินน้ำหนักข่าวในเบื้องต้นว่ามีน้ำหนักเพียงพอที่จะรายงานสดโดยตัดแทรกรายงานการหรือไม่ จากนั้นจะขออนุมัติจากหัวหน้าบรรณาธิการข่าว โดยข่าวที่จะนำมารายงานสดแบบตัดแทรกรายการปกติ จะต้องเป็นข่าวที่ต้องการรับรู้สุดๆ เป็นเรื่องเร่งด่วนที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน มีผลกระทบในวงกว้าง และเป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจ

“แทรกเข้าได้ แต่ต้องดูว่าข่าวต้องสดต้องด่วนจริงๆ ไม่ใช่ข่าวธรรมดาๆ จะไปแทรกรายการเขามันไม่ใช่เรื่องสำคัญก็รอเข้าตอนเวลาข่าวของเรา แต่ถ้าด่วนขึ้นมา ตึกถล่มมีคนตาย.พร้อมเข้ามา แทรกซัก 2-3 นาที แทรกเข้าไปเลย เพื่อรายงานว่าจะขณะนี้เกิดเหตุอะไรบ้างแล้วติดตามชมในช่วงเวลาข่าวของเราสิบโมง”

(ธเรศวร ธนะสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545)

น้ำหนักของข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการพิจารณา เพราะถ้าข่าวไม่มีน้ำหนักเพียงพอ แต่กลับไปตัดแทรกอาจทำให้เกิดการรบกวนการชมรายการปกติของผู้ชมโดยไม่จำเป็น

“จะพิจารณาว่าจะตัดยั้งไว้แล้วให้คนรู้สึกว่าจะไม่ interrupt อย่างอื่นจนเกินไป เราก็มีเรียนผิดเรียนถูก มันก็มีบางเรื่องที่เราเล่นต่อเนื่อง ที่เรา interrupt บ่อยๆก็มีคนวิจารณ์เหมือนกัน บางเรื่องมาเบรกอะไรบ่อยๆ หลังๆเราก็ใช้กับเหตุการณ์ที่คนอยากรู้จริงๆก็ screen มากขึ้น ในแง่การตัดสินใจ ประสบการณ์ก็สอน ว่าเรื่องนี้ต้องเล่นต่อเนื่อง”

(รัชชพล เหล่าวาณิช,สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545)

การตัดสินใจที่จะขอแทรกรายการปกติของสถานีเพื่อนำเสนอข่าวด่วนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการกลั่นกรองและการประเมินอย่างถี่ถ้วนก่อนที่จะตัดสินใจขอแทรกรายการ ทั้งจากทีมข่าวที่อยู่ในพื้นที่และบรรณาธิการข่าวประจำรถถ่ายทอด ที่จะประเมินความสำคัญของข่าวในเบื้องต้นว่าเร่งด่วนเพียงพอที่จะตัดสินใจขอแทรกรายการหรือไม่ จากนั้นบรรณาธิการในห้องข่าวจะพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะให้หัวหน้ากองบรรณาธิการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าวตัดสินใจอนุมัติ แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการตัดสินใจในการขอแทรกรายการจะต้องทำอย่างเด็ดขาดและฉับไว เนื่องจากเป็นการแข่งขันของฝ่ายข่าวในสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆที่ต้องรายงานข่าวได้อย่างทันทีทันใด

2. นโยบายของทางสถานี

สถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง ต่างมีนโยบายที่จะเปิดโอกาสให้ฝ่ายข่าวสามารถตัดแทรกรายการได้เมื่อมีข่าวด่วนเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะเห็นความสำคัญในเชิงการแข่งขันของการรายงานข่าว ฝ่ายข่าวจะมีข้อตกลงกับทางสถานีไว้แล้วว่า หากเกิดเหตุการณ์เร่งด่วนหรือมีข่าวด่วนขึ้นมา จะขอแทรกไปในเวลาของรายการปกติ โดยต้องรอการประสานงานในการออกอากาศก่อนที่จะแทรกรายการ ดังนั้นในขั้นตอนการประสานงานต้องรวดเร็ว ฉับไว โดยพยายามลดขั้นตอนในการตัดสินใจให้น้อยที่สุด มิฉะนั้นจะเกิดความล่าช้าในการตัดสินใจ และย่อมมีผลต่อความล่าช้าในการรายงานข่าวด้วยเช่นกัน

“เมื่อเกิดเหตุการณ์ด่วนและต้องแข่งขันกันขึ้นมา มันก็อยู่ที่การตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงแล้ว ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว จะเป็นการตัดสินใจที่ถอดรายการที่จะเอารายการด่วนนี้เข้ามา ถ้าไม่มันไม่ทัน เพราะฉะนั้นทุกๆช่อง ผู้บริหารระดับสูงจะมาเกี่ยวเรื่องนี้ คือ อำนาจของการตัดสินใจ ต้องไวต้องฉับไว ต้องตัดสินใจเด็ดขาดด้วย เพราะฉะนั้นคนที่ไม่ความเด็ดขาดมาตัดสินใจ จะทำให้งานออกมาไม่ได้ตั้งใจคนเท่าไร”

(มัลลิกา บุญมีตระกูล,สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

ปัจจัยทางด้านนโยบายในการขอแทรกรายการปกติเพื่อนำเสนอข่าวด่วนของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะขอแทรกรายการ รวมทั้งการปฏิบัติงานและโครงสร้างการตัดสินใจของสถานีนั้นๆที่จะเอื้อให้มีความคล่องตัวมากน้อยเพียงใดในการรายงานสดได้อย่างเร่งด่วน

3. ปัจจัยทางด้านธุรกิจ

ปัจจัยทางด้านธุรกิจมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะขอแทรกรายการปกติเพื่อนำเสนอการรายงานสด เนื่องจากในผังรายการของทางสถานีจะประกอบไปด้วยรายการที่ทางสถานีผลิตเอง และรายการที่มีลูกค้ามาเช่าเวลาเพื่อผลิตรายการออกอากาศ นอกจากนี้ยังมีเจ้าของสินค้าที่มาซื้อเวลาในการโฆษณาสินค้าอีกด้วย เวลาของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆแต่ละนาที่จึงเป็นเงินเป็นทอง การตัดแทรกรายการต่างๆรวมทั้งโฆษณาเหล่านี้ จะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อเจ้าของรายการหรือเจ้าของสินค้า แต่ถ้าหากจำเป็นต้องเลื่อนเวลาหรือยกรายการออกไป ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขอการตัดสินใจจากผู้บริหารระดับสูงของสถานี และต้องทำหนังสือชี้แจงไปยังเจ้าของรายการหรือเจ้าของสินค้านั้นๆด้วย

การตัดแทรกเวลาจึงไม่สามารถทำได้อย่างที่ทันที่ทันใดต้องรอการประสานงานจากฝ่ายรายการว่า จะสามารถแทรกเข้าข่าวได้ช่วงไหน อาจจะต้องรอโฆษณาจบก่อน หรือรอรายการจบเบรกก่อน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทางธุรกิจของทางสถานี

“ในเรื่องของโฆษณาไม่ใช่ว่าอยู่ๆ เราจะแทรกก็แทรกได้เลย เช่น ช่วงบ่ายของช่อง 7 จะเป็นละครเขาจะไม่ให้แทรกในเนื้อละคร หัวเด็ดตีนขาดถ้าไม่ร้ายแรงจริงๆก็รอให้จบเบรกละครแล้วถึงจะแทรกเข้าไป ละครเป็นตอนๆพอจบตอน ก่อนจะตัดเข้าโฆษณา แทรกเข้าไปได้เลยไหม หรือจบตอนละคร จบเบรกโฆษณาจะแทรกเข้าเลย”

(กฤษณะ อนุชน ,สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

อย่างไรก็ตามบางรายการก็ติดสัญญาทางธุรกิจ โดยเฉพาะรายการที่มีผู้เช่าเวลาถ่ายทอดสดบ่อยครั้งที่รายการลักษณะนี้จะไม่สามารถตัดแทรกเข้าไปเพื่อรายงานสดได้

“รายการที่เป็นเทปที่เป็นสดของไอทีวีที่ตัวเอง สามารถขอเข้าได้เพราะว่าเป็นของไอทีวี แต่ถ้าเป็นรายการของลูกค้าหมดสิทธิ์แล้ว เขาซื้อไปแล้ว ถ่ายทอดสดบอ

แข่งรถ ใ้ย..มาตัดเราชาวด่วน เพื่อนเราออกไปหมดแล้ว เวลาอยู่ในพื้นที่ ใ้ย..เรา
เซ็ง เราทำข่าวเราจะเซ็งแล้ว แต่ไม่ได้ มันคือ เงื่อนไขทางธุรกิจเราต้องเข้าใจด้วย”

(เชิงชาย หวังอุ้น, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

เงื่อนไขทางด้านธุรกิจจึงมีส่วนอย่างยิ่งต่อการรายงานสด โดยเฉพาะในการตัดแทรกรายการ เพราะหากเข้าแทรกรายการเข้าไปเพียงไม่กี่นาทีย่อมส่งผลกระทบต่อการนำเสนอข่าว เช่นในกรณีของช่อง 7 ที่รายงานสดข่าวการตัดสินคดีอินหูนั้ให้ผู้ใกล้ชิดของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในการรายงานสดครั้งนั้น หัวใจของเหตุการณ์อยู่ที่การแถลงผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญของ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ทางฝ่ายข่าวพยายามแทรกเข้าตรงการแถลงข่าว แต่ในการตัดแทรกรายการ ต้องรอการประสานงานและช่วงเวลาที่แทรกได้จากทางฝ่ายรายการ ดังนั้นกว่าจะแทรกได้ ก็ไม่ตรงกับกรแถลงผลการวินิจฉัย ซึ่งเป็นหัวใจของข่าวนั้น ทำให้การรายงานสดนั้นขาดความสดไป

นอกจากนี้การตัดแทรกรายการที่เข้าไปในเวลาไม่กี่นาทีนั้น ยังส่งผลกระทบต่อการแข่งขันการ รายงานข่าวสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆอีกด้วย

“รายการเพลงยังไม่จบกำลังโฆษณาอยู่ต้องรอก่อน 1 นาที แต่เราไม่यरกรอ เพราะ เราต้องการเข้าสดเดี๋ยวนี้ แทรกเดี๋ยวนี้ ทางฝ่ายรายการก็บอกว่ารออีก 1-2 นาที อัน นี้ก็เป็นปัญหาเหมือนกันเพราะเข้าไปหนึ่งนาทีคนอื่นเขาเสนอไปแล้ว...ที่ว่เล่นกันเป็น นาทีเป็นวินาทีใครจะก่อนหลัง เพราะฉะนั้นเราพร้อมแล้ว ก็यरกรอให้เร็วที่สุด แต่ไปเจอปัญหาเรื่องเวลาที่ฝ่ายรายการเขาจะหยุดให้”

(ธเรศวร ณะสมบุรณ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545)

จะเห็นได้ว่าในการตัดแทรกรายการปกติของทางสถานีเพื่อนำเสนอข่าวสดหรือข่าวด่วนนั้น จะต้องมีการประเมินและตัดสินใจโดยอาศัยปัจจัยต่างๆมาประกอบการพิจารณา ไม่ว่าจะเป็น เรื่องน้ำหนักของข่าวที่เกิดขึ้น แนวนโยบายของทางสถานีที่จะเปิดโอกาสให้สามารถแทรกรายการได้ มากน้อยเพียงไร และปัจจัยที่มีผลอย่างยิ่งในการแทรกรายการ คือ ปัจจัยทางด้านธุรกิจของทาง สถานี เนื่องจากเวลาแต่ละนาทีของสถานีโทรทัศน์เป็นเงินเป็นทองทั้งสิ้น การแทรกรายการจึงต้อง พิจารณาด้วยว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อเงื่อนไขทางธุรกิจ

การควบคุมการออกอากาศในการรายงานสดจะมีอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในช่วงของการตัด แทรกรายการปกติ หรือในกรณีที่มีข่าวด่วนแทรกเข้ามา บรรณาธิการจะต้องตัดสินใจอย่างเด็ดขาด

และรวดเร็วว่าจะนำเสนอข่าวด่วนในช่วงไหน และต้องมีการประสานงานและดูแลอย่างใกล้ชิดระหว่างบรรณาธิการข่าวกับผู้ประกาศข่าวในสถานี เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ถอนทีม

ในการพิจารณาถอนทีมรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า มักพิจารณาไปที่ความคลี่คลายของสถานการณ์ เหตุการณ์ดังกล่าวไม่มีความต่อเนื่องหรือความคืบหน้าใดๆ กล่าวคือ ไม่มีประเด็นข่าวที่จำเป็นต้องรายงานสดอีกแล้ว การรายงานสดข่าวลักษณะนี้มักเป็นข่าวเชิงเหตุการณ์อุบัติเหตุหรือเหตุการณ์เร่งด่วนต่างๆ ที่มีความต่อเนื่องของเหตุการณ์ แต่เมื่อรายงานสดไปได้สักระยะหนึ่งเหตุการณ์ต่างๆคลี่คลายลง ทุกอย่างกลับคืนสู่ภาวะปกติ ก็สามารถจะถอนทีมรายงานสดได้ แต่อาจจะเหลือทีมข่าวหนึ่งทีมไว้คอยติดตามทำข่าวในพื้นที่ต่อ แต่จะเป็นการรายงานข่าวแบบปกติไม่ใช่การรายงานสด

ในการพิจารณาถอนทีมรายงานสด บรรณาธิการหรือหัวหน้าทีมการรายงานสดในพื้นที่จะประเมินสถานการณ์และตัดสินใจในเบื้องต้น จากนั้นจะประสานเข้ามายังบรรณาธิการประจำห้องข่าวเพื่อขอถอนทีมในการรายงานสด การตัดสินใจเด็ดขาดจะอยู่ที่บรรณาธิการประจำห้องข่าวที่ทำหน้าที่ควบคุมการรายงานสดในเหตุการณ์นั้นๆ ว่าเห็นควรจะให้ถอนทีมรายงานสดเมื่อไร และจะสั่งการให้ทีมข่าวเฝ้าระวังเหตุการณ์หรือไม่ อย่างไร

จากกระบวนการรายงานสดข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า จะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นกระบวนการทำงานต้องอาศัยประสบการณ์ของบรรณาธิการข่าวในการประเมินเหตุการณ์ และสั่งการการทำงานของบรรณาธิการข่าวถือว่าเป็นหัวใจหลักในการควบคุมระบบการรายงานสด ให้ระบบทั้งระบบสามารถที่จะดำเนินการได้แม้ในภาวะที่เกิดวิกฤติ กลไกในการทำงานจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ ระบบในการรายงานสดจะลดขั้นตอนลง เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้รวดเร็วที่สุด บทบาทหน้าที่ของกองบรรณาธิการจึงมีตั้งแต่การสั่งการมอบหมายก่อนทีมข่าวออกไปปฏิบัติงาน การควบคุมการทำงานขณะที่ทีมข่าวกำลังปฏิบัติการ และการตัดสินใจคัดเลือก ตรวจสอบปรับปรุงเนื้อหาข่าวในขั้นตอนการออกอากาศ

เพื่อให้เห็นภาพของการปฏิบัติงานการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจะยกตัวอย่างการรายงานสดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน มีลักษณะ

ของภาวะวิกฤติ ที่ฝ่ายข่าวจะต้องปรับระบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะหน้า เพื่อให้สามารถรายงานสดได้อย่างทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าข่าวคลังแสงระเบิด

ในการปฏิบัติการรายงานสดนั้นเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลาและค่อนข้างจะถูกกละหุก ไม่สามารถเตรียมการล่วงหน้าได้ โดยโครงสร้างการทำงานของฝ่ายข่าวเป็นลักษณะการแบ่งงานกันทำ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ตัดสินใจจะรายงานสดโดยเฉพาะเป็นเหตุการณ์เร่งด่วนที่ไม่คาดคิดมาก่อน เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายจะทำงานตามความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว การทำงานมักจะเป็นไปตามอัตโนมัติและเป็นไปตามประสบการณ์ในการทำงานข่าวของฝ่ายข่าวตลอดจนฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนต่างๆจึงมักปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่อยู่ตรงหน้า และบ่อยครั้งที่ขั้นตอนเหล่านี้ ดำเนินไปแทบจะพร้อมๆกัน จนไม่สามารถแยกแยะออกเป็นขั้นตอนได้อย่างชัดเจนนัก

เหตุการณ์คลังแสงระเบิดเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2544 เหตุการณ์ระเบิดแผนกที่ 5 กองคลังแสงสรรพาวุธ กรมสรรพาวุธทหารบก ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เกิดเหตุการณ์เมื่อเวลา 9.20 น.วันที่ 25 ตุลาคม 2544 โดยการระเบิดครั้งนี้มีความรุนแรงมาก ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าว อีกทั้งบ้านเรือนของประชาชนยังได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นเป็นจำนวนมาก โดยเหตุการณ์คลังแสงระเบิดนี้ไม่เพียงสร้างความตื่นตระหนกให้กับคนในพื้นที่อำเภอปากช่องเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประชาชนโดยทั่วไปอีกด้วย

หากพิจารณาในแง่การตัดสินใจที่จะรายงานสด เหตุการณ์คลังแสงที่ 5 กรมสรรพาวุธทหารบกระเบิด เป็นเหตุการณ์ที่มีคุณลักษณะของข่าวที่นำมาประกอบการตัดสินใจในการรายงานสดดังนี้

1. เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ

เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน เป็นอุบัติเหตุครั้งร้ายแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของชาวอำเภอปากช่อง ประชาชนต่างพากันให้ความสนใจเพราะเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมาก และเป็นอุบัติเหตุที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

2 เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

เหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อชาวบ้านที่อาศัยอยู่ที่อำเภอปากช่อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในคลังแสง ในแง่สวัสดิภาพทางชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากอาจ

เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ได้ตลอดเวลา หากไม่มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไข นอกจากนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตความอยู่ของชาวบ้านที่ต้องหวาดผวากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3. เป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง

เหตุการณ์คลังแสงระเบิดครั้งที่สองเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง โดยวัตุระเบิดล้วนแต่เป็นอาวุธสงครามเสื่อมสภาพจำนวนมาก ที่รอการทำลายอยู่ในบริเวณคลังแสงดังกล่าว ได้เกิดระเบิดขึ้นเอง จากนั้นก็ลุกลามต่อเป็นลูกโซ่ ทำให้เกิดระเบิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง มีรัศมีความเสียหายกว้างไกล ทำให้อาคารบ้านเรือนของชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเสียหาย รวมทั้งยังมีลูกระเบิดกระเด็นตกไปอยู่ในเรือกสวนไร่ นาของประชาชน เมื่อเกิดเหตุระเบิดขึ้นจึงต้องอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ให้เร็วที่สุดเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ก่อนการระเบิด มีเจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติงานอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพื่อเตรียมทำลายระเบิดที่เสื่อมสภาพดังกล่าว ก่อนจะเกิดระเบิดขึ้นเอง จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจประเมินได้ว่า ย่อมมีผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ดังกล่าวแน่นอน

4. เป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง

เหตุการณ์ระเบิดดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากยังเกิดการระเบิดอยู่เป็นเวลาหลายชั่วโมง เพราะมีระเบิดอยู่ในบริเวณจุดเกิดเหตุเป็นจำนวนมาก ที่อาจจะเกิดลุกลามต่อไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ถึงแม้ว่าระเบิดจะยุติลงแล้ว ยังต้องมีการเก็บกู้วัตุระเบิดในอาณาบริเวณรายรอบคลังแสง การค้นหาศพผู้เสียชีวิต รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่อพยพออกจากบ้านเรือนของตนเองไปอยู่รวมกันในเขตปลอดภัย

5. เป็นเหตุการณ์ที่มีความสดใหม่

ความสดใหม่ เป็นองค์ประกอบของข่าวที่สำคัญยิ่งในการรายงานสด โดยเฉพาะต้องแสดงให้เห็นว่า เป็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ณ ขณะนั้น เช่นเดียวกับเหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ณ ขณะนั้น มีความสดใหม่ที่จะนำมารายงานสด เพราะเหตุการณ์ยังคงเกิดต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ชมข่าวสามารถติดตามความคืบหน้าของเหตุการณ์จากการรายงานข่าวไปแทบจะพร้อมกับเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ ทั้งสถานการณ์การระเบิด และการให้ความช่วยเหลือประชาชน

จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์คลังแสงระเบิดมีคุณลักษณะของข่าวที่สมควรจะนำมารายงานสด สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จึงตัดสินใจที่จะรายงานสดเหตุการณ์ดังกล่าว โดยมีกระบวนการในการปฏิบัติการรายงานสดดังนี้

การปฏิบัติการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท.

เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด บรรณาธิการข่าวภูมิภาคจะตั้งทีมเฉพาะกิจขึ้นมา เพื่อระดมทีมในการรายงานสด โดยการรายงานสดครั้งนี้ทางฝ่ายข่าวช่อง 3 ได้ส่งทีมข่าวจากส่วนกลางลงพื้นที่ 2 ทีม ประกอบด้วยทีมข่าวอาชญากรรม 1 ทีม และทีมข่าวเฉพาะกิจ 1 ทีม ซึ่งทีมข่าวทั้ง 2 ประจำอยู่ที่ห้องข่าวอยู่แล้ว ให้รีบแยกย้ายกันลงไปยังพื้นที่ให้เร็วที่สุด โดยไปสนับสนุนการทำงานของสื่อข่าวภูมิภาคที่ประจำอยู่ในพื้นที่ 1 ทีม รวมทั้งส่งผู้ประกาศข่าวลงไปทำหน้าที่รายงานข่าวจากพื้นที่ และยังมีมอบหมายให้บรรณาธิการสายข่าวอาชญากรรมไปทำหน้าที่ประสานงานและควบคุมการทำงานในพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้บรรณาธิการข่าวยังประสานไปฝ่ายเทคนิคเพื่อระดมทีมงานในการรายงานสด และจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการรายงานสด โดยจะใช้รถโอบีลงไปยังพื้นที่เพื่อทำการผลิตข่าว แต่เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. ไม่มีรถถ่ายทอดสัญญาณดาวเทียมในการส่งสัญญาณข่าวกลับมายังสถานี ประกอบกับการประเมินสภาพพื้นที่ในขณะนั้น ไม่สามารถส่งสัญญาณสดทางไมโครเวฟหรือเคเบิลใยแก้วได้ ซึ่งเป็นระบบหลักในการรายงานสดของฝ่ายข่าวช่อง 3 ทางฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จึงได้ประสานไปที่ช่อง 9 อสมท. ที่ส่งรถถ่ายทอดดาวเทียมไปรายงานสดเพื่อขอใช้ช่องสัญญาณดาวเทียมร่วมกับช่อง 9 อสมท. ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ในเครืออสมท. เช่นเดียวกัน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเช่าช่องสัญญาณถูกกว่าเช่าจากสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ เพื่อส่งสัญญาณข่าวกลับมายังสถานีที่กรุงเทพฯ ก่อนที่จะแพร่ภาพไปทั่วประเทศ

ในขณะที่ทีมข่าวจากส่วนกลางลงไปยังพื้นที่ บรรณาธิการสายข่าวที่รับผิดชอบ ซึ่งก็คือบรรณาธิการข่าวภูมิภาคจะเป็นคนดูแลประเด็นต่างๆ ที่จะรายงานสด ร่วมกับบรรณาธิการข่าวที่ดูแลเบรกข่าวในช่วงต่างๆ พิจารณาจากช่วงเวลาของรายการข่าว ซึ่งช่อง 3 มีเวลาข่าวที่ออกอากาศในช่วงข่าวภาคเที่ยงเวลา 11.30 น. จึงต้องตัดสินใจขอแทรกการรายงานสดในช่วง 10.30 น. โดยใช้ภาพกราฟฟิกประกอบการรายงานจากผู้ประกาศข่าวในสถานี จากนั้นจึงรายงานรายละเอียดเหตุการณ์อีกครั้งในเวลา 11.30 น. โดยขอภาพเหตุการณ์สดจากช่อง 5

ในการขอขยายเวลาออกอากาศข่าวแทรกการปกตินั้นๆ ของทางสถานี ทางกองบรรณาธิการซึ่งประกอบด้วยบรรณาธิการประจำช่วงข่าว บรรณาธิการประจำสายที่ดูแลเหตุการณ์ รองหัวหน้ากองบรรณาธิการ และหัวหน้ากองบรรณาธิการจะหารือกันว่า ควรมีการแทรกการปกตินั้นหรือไม่ ถ้าข่าวในลักษณะเช่นนี้เป็นข่าวที่มีประชาชนสนใจเป็นจำนวนมาก และเป็นเหตุการณ์ใหญ่ที่

มีความรุนแรง ก็ตัดสินใจร่วมกันที่จะขยายเวลาข่าว ซึ่งจะใช้เวลาในการตัดสินใจไม่มาก จากนั้นรองหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้ประสานไปยังหัวหน้าฝ่ายรายการ และฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแทรกรายการ

“ต้องแทรกเพราะมันต้องแย่งกันขายอยู่แล้ว ก็ต้องเป็นระดับที่ประสานงานกับผู้ใหญ่ เช่น ฝ่ายรายการ ฝ่ายออกอากาศ ต้องประสานตัวผู้ใหญ่ ที่สำคัญที่สุดคือ ผอ. สถานีต้องรู้ ตัวคุณประวิทย์ มาลีนนท์ ต้องรับรู้ เพราะฉะนั้นเราเชื่อมกันหมด กระบวนการพวกนี้ในระดับผู้ใหญ่ระดับรองหัวหน้ากองขึ้นไปอย่างที่ต้องรับรู้ จะได้มีโอกาสคุยกับระดับที่เป็นคนตัดสินใจเลย...ว่าเราจะเข้าตรงนี้ได้รึเปล่า มี ad รึเปล่า เพราะมันต้องขึ้นอยู่กับหลายฝ่าย 1 ฝ่าย ad 2.ฝ่ายรายการ 3. ฝ่ายออกอากาศ 4. ฝ่ายข่าว สมมติว่ารายการที่กำลังมีอย่างนี้ เราจะแทรกเข้าไป ถ้าสัญญาบางตัวที่เขา กำลังออกอากาศอยู่ โดยเฉพาะสัญญาทางด้าน ad ผูกพันอยู่เราก็ไปตัดไม่ได้ ซึ่งเราต้องติดต่อกับฝ่าย ad ฝ่าย ad ต้องรีบโทรไปหาเจ้าของสินค้า ว่าตอนนี้เกิดเหตุการณ์ด่วนมาก เราจำเป็นต้องพัก ad คุณไว้ก่อนแล้วเราจะใส่ช่วงอื่นแทน การประสานงานต้องเร็วมาก แล้วเราต้องรู้ว่า เราต้องคุยกับใคร ในระดับนี้ต้องเจอกับคนรับผิดชอบสูงสุดเลยที่ต้องคุยกันตรงนั้น เอาหรือไม่เอา เข้าหรือไม่เข้า”

(กฤษดา นูเวที, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับทีมข่าวที่ทำงานอยู่ในพื้นที่เมื่อลงไปถึงพื้นที่แล้วจะแบ่งงานกันทำ โดยก่อนหน้าที่ทีมข่าวจากส่วนกลางจะไปถึงพื้นที่ ผู้สื่อข่าวพิเศษประจำปากช่องจะเป็นแกนหลักในการรายงานข่าว ป้อนทางห้องข่าว โดยเฉพาะในการรายงานสดทางโทรศัพท์ ซึ่งจะมีบรรณาธิการจากห้องข่าวคอยสั่งการและประสานงานให้ติดตามประเด็นต่างๆ อยู่ตลอดเวลาและสั่งการให้มีการรายงานสดทางโทรศัพท์ นอกจากนี้ผู้ประกาศในสถานีจะทำหน้าที่ในการซักถามผู้สื่อข่าวพิเศษ เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ให้ได้มากที่สุด

หลังจากที่ทีมข่าวจากส่วนกลางลงไปถึงยังพื้นที่แล้ว ก็จะแบ่งงานกันทำ โดยผู้สื่อข่าวพิเศษที่ประจำอยู่ที่ปากช่องซึ่งจะรู้สภาพพื้นที่และรู้จักแหล่งข่าวดีกว่า ก็จะติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรมก็ดูประเด็นเกี่ยวกับความรุนแรง ความเสียหายของเหตุการณ์ ตลอดจนจำนวนผู้บาดเจ็บ ขณะที่ผู้สื่อข่าวทีมเฉพาะกิจก็จะตามประเด็นในเรื่องการอพยพประชาชน และการให้ความช่วยเหลือ เมื่อได้ประเด็นข่าวมาแล้วจะแจ้งความคืบหน้าของเหตุการณ์มาที่ห้องข่าวเป็นระยะๆ เพื่อนำเสนอข่าวในแต่ละเบรก จนกระทั่งผลิตรายการนอก

สถานที่มาถึงแล้ว ซึ่งจะมีบรรณาธิการข่าวมาด้วยก็จะส่งข่าวมายังรถโอบี เพื่อลงมือผลิตและคัดเลือกข่าวเพื่อออกอากาศต่อไป

ในการส่งสัญญาณเพื่อออกอากาศสดกลับมายังสถานีที่กรุงเทพ ช่อง 3 รายงานสดจากพื้นที่เบรกแรกเมื่อเวลา 17.30 น. โดยได้ขอเช่าช่องสัญญาณจากกรรตาวเทียมของช่อง 9 แต่ช่อง 3 ใช้รถผลิตรายการนอกสถานที่และเจ้าหน้าที่เทคนิคของช่อง 3 ทำหน้าที่ในการผลิตข่าว เมื่อจะส่งสัญญาณสดจึงขอเช่าใช้จากกรรตาวเทียมของช่อง 9 ซึ่งมีการประสานกันล่วงหน้าแล้ว การที่จะออกอากาศสดข่าวจากพื้นที่ บรรณาธิการในพื้นที่ที่ไปควบคุมการผลิตข่าวอยู่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแจ้งบรรณาธิการประจำช่องข่าวก่อนว่า มีข่าวอะไรบ้าง และมีระยะเวลาในการนำเสนอเท่าไร โดยบรรณาธิการที่ห้องข่าวจะเป็นควบคุมและประสานงานในการออกอากาศข่าวทั้งหมด

“บก.ส่วนกลางต้องควบคุมทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องค่าใช้จ่าย ต้องดูแลลูกน้อง มีอุบัติเหตุ มีปัญหาอะไรไหม ต้องควบคุมทั้งหมด เรื่องที่ 1 ต้องดูแลคน 2. ดูแลประเด็นข่าว บก.ที่ไปอยู่ที่นั่นต้องรายงานมาที่นี้ตลอดเวลา แล้วต้องเกิดจากการตัดสินใจของตรงนี้ เพราะตรงนี้คือคนที่ทำหน้าที่ออนแอร์ คือ ทำหน้าที่ปล่อยสัญญาณทั้งหมดเข้าไปออนแอร์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ตรงนั้นจะมีอะไรมาตรงนี้ต้องรับรู้หมด คนที่ไปดูแลตรงนั้นต้องมีวุฒิภาวะ ต้องรายงานให้เราทราบตลอดเวลาว่า ข่าวที่หนึ่งเป็นเรื่องนั้นนะ ข่าวที่ 2 ข่าวที่ 3 ก่อนที่จะออนแอร์ เราต้องตัดสินใจว่า 1, 2, 3 ที่เขารายงานมามันยังไม่ดีเลย ไปเอาใหม่ เราไปสั่งใหม่ได้ ให้ไปตามประเด็นนี้ มุมนี้ น่าจะดีกว่าไหม เราต้องสั่งการไปทางโน้น ทางโน้นก็ทำตามแผนที่เราวางไว้”

(กฤษฎา นุเวที, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากนี้บรรณาธิการที่ห้องข่าวจะต้องสนับสนุนข้อมูลความเคลื่อนไหวจากด้านต่างๆนอกพื้นที่ เพราะทีมข่าวที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จะรู้ความเคลื่อนไหวเฉพาะหน้าตรงนั้น เช่น เมื่อมีแหล่งข่าวคนสำคัญกำลังเดินทางลงไปยังพื้นที่ ไม่ว่าจะป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงไปยังพื้นที่เกิดเหตุ กองบรรณาธิการข่าวส่วนกลางจะต้องแจ้งลงไปยังพื้นที่ให้ติดตามทำข่าว หรืออาจจะช่วยเสริมประเด็นข่าวอื่นๆที่หลังไหลเข้ามาในห้องข่าว เพื่อให้ข่าวมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

สำหรับการตัดสินใจที่จะถอนทีมรายงานสดออกจากพื้นที่ บรรณาธิการที่ประจำอยู่พื้นที่จะเป็นผู้ประเมินสถานการณ์ในขณะนั้นว่าคลี่คลายรึยัง รวมทั้งในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งการเก็บกู้

วัตถุประสงค์ และมาตรการการช่วยเหลือต่างๆ ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ดำเนินจนอยู่ในภาวะปกติ รวมทั้งความเคลื่อนไหวต่างๆในพื้นที่ได้ยุติลงแล้ว บรรณาธิการจะแจ้งมายังบรรณาธิการที่ห้องข่าว เพื่อขอถอนทีมรายงานสด โดยอยู่ในพื้นที่ 5 วันจึงถอนทีมกลับมา แต่ยังคงทีมข่าวไว้ 1 ทีมเพื่อติดตามทำข่าวอื่นๆที่เกี่ยวข้องจากเหตุการณ์

การปฏิบัติการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

ศูนย์ข่าวนครราชสีมาของช่อง 5 ได้แจ้งข่าวเหตุการณ์คลังแสงระเบิดมายังกองบรรณาธิการข่าวที่กรุงเทพฯ โดยภายหลังจากที่ได้รับแจ้งเหตุแล้ว ได้มีการตรวจสอบกลับไปยังผู้สื่อข่าวพิเศษที่อำเภอปากช่อง ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ ว่าเกิดเหตุการณ์ขึ้นหรือไม่ และมีความรุนแรงเพียงไร ตลอดจนตรวจสอบข้อเท็จจริงกลับไปแหล่งข่าวทางทหารเพื่อนำมาประเมินสถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสถานการณ์ร่วมกันระหว่างบรรณาธิการข่าวประจำวันกับบรรณาธิการข่าวประจำสายข่าวที่รับผิดชอบร่วมกับประเมินและตัดสินใจ เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสดจะแจ้งให้หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศเป็นผู้อนุมัติ โดยเหตุการณ์คลังแสงระเบิดที่ปากช่อง ศูนย์ข่าวภูมิภาคที่จังหวัดนครราชสีมาของช่อง 5 มีรถดาวเทียมประจำที่ศูนย์ข่าวอยู่แล้ว กองบรรณาธิการจากส่วนกลางเมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด ก็จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ข่าวเตรียมความพร้อม ทั้งรถดาวเทียม อุปกรณ์และเจ้าหน้าที่เพื่อเดินทางไปยังที่เกิดเหตุ

เดิมในการขออนุมัติเพื่อรายงานสดของฝ่ายข่าวช่อง 5 นั้น จะต้องขออนุมัติจากผู้อำนวยการสถานี โดยปัจจุบันได้มอบอำนาจการสั่งการมาที่หัวหน้าฝ่ายข่าว แต่ในทางปฏิบัติหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศสามารถอนุมัติได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ แล้วจึงแจ้งหัวหน้าฝ่ายข่าวภายหลัง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วขึ้น

เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด บรรณาธิการประจำสายข่าวต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่นสายทหาร สายอาชญากรรม สายภูมิภาค ตลอดจนบรรณาธิการข่าวประจำวัน และบรรณาธิการอาวุโส จะร่วมกันติดต่อประสานงานและสั่งการในส่วนงานต่างๆ เพื่อความรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการมอบหมายทีมข่าวจากส่วนกลาง 3 ทีมเข้าไปเสริมทีมข่าวภูมิภาค

ขณะที่รถดาวเทียมและทีมข่าวลงพื้นที่ บรรณาธิการข่าวข้างในสถานีจะพิจารณา ในการรายงานข่าวด่วนแรกในรายการปกติ นอกจากจะรายงานข่าวที่มาจากผู้สื่อข่าวพิเศษของสถานีที่อยู่ในพื้นที่แล้ว ยังมีการติดต่อประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์กับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เช่นเดียวกับสถานีอื่นๆ

ภาพเหตุการณ์คลังแสงระเบิดครั้งที่สองของช่อง 5 นำเสนอออกอากาศเป็นช่องแรกเวลาประมาณ 11.00 น.เป็นการยิงสัญญาณภาพที่ช่างภาพข่าวของฝ่ายข่าวช่อง 5 ไปเก็บภาพเหตุการณ์การระเบิดในครั้งนั้นมาออกอากาศที่รถถ่ายทอดดาวเทียมยิงสัญญาณมาออกอากาศที่สถานีในกรุงเทพฯ แต่ยังไม่มีการรายงานสดจากพื้นที่ของผู้รายงานข่าว ภาพข่าวดังกล่าวถูกนำมาใช้ประกอบการรายงานความคืบหน้าเหตุการณ์ของผู้ประกาศในสถานี และใช้ประกอบการสัมภาษณ์สดแหล่งข่าว หลังจากนั้นจึงมีการรายงานสดจากพื้นที่

ในการขอแทรกรายการเพื่อออกอากาศสดของช่อง 5 ทางฝ่ายข่าว เมื่อได้รับความเห็นชอบที่จะให้แทรกข่าวจากหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ หัวหน้าแผนกข่าวอาจจะเป็นคนประสานงานแทรกข่าวไปยังฝ่ายออกอากาศให้ หรืออาจมอบหมายให้บรรณาธิการข่าวประจำวันเป็นคนประสานงาน โดยต้องประสานกลับไปยังพื้นที่ก่อนว่า พร้อมทั้งจะออกอากาศเมื่อไร และประสานไปที่ฝ่ายออกอากาศว่าจะขอแทรกรายการได้ตอนไหน และให้เวลามากเท่าใดที่จะไม่กระทบต่อผังรายการของทางสถานี โดยเฉพาะในเหตุการณ์นี้ยังไม่มีฝ่ายข่าวช่องไหนนำเสนอภาพจากเหตุการณ์จริง เพราะรถถ่ายทอดดาวเทียมต้องใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ เข้าไปยังพื้นที่ ขณะที่ช่อง 5 มีรถดาวเทียมอยู่ที่ศูนย์ข่าวภูมิภาคที่นครราชสีมาอยู่แล้ว ทำให้เข้าพื้นที่ได้เร็วกว่า เมื่อทีมข่าวในพื้นที่พร้อมที่จะออกอากาศภาพบรรยากาศสดของเหตุการณ์ บรรณาธิการข่าวจึงต้องรีบตัดสินใจและดำเนินการประสานงานขอแทรกรายการทันที เพื่อที่จะได้เป็นช่องแรกในการนำเสนอภาพ

“ช่อง 5 ได้ก่อน ถึงก่อนช่องแรกเราก็ยิ่งยาวเลย การได้ก่อนได้หลังอยู่ที่เก่งกับเฮง อยู่ที่ดวงเหมือนกัน จังหวะและโอกาส เผลอมีรถดาวเทียมของช่อง 5 อยู่ที่โคราชอยู่แล้วช่องอื่นไม่มี พอเกิดเหตุตูมขึ้น รถดาวเทียมของเราก็วิ่งไปได้ก่อน ที่อื่นอาจวิ่งจากกรุงเทพฯ ต้องใช้เวลา ช่อง 5 อยู่ใกล้กว่า ไปถึงก็ยิ่งดาวเทียมขึ้นเลย เห็นสถานการณ์จริง เหตุการณ์จริง พอช่องอื่นเขาเสนอข่าวแต่เขาไม่มีภาพ เขาก็ต้องขอเรา เราก็ไม่ขัดข้อง แต่คุณต้องขึ้นเครดิตให้เรา โดยมารยาท”

(ธเรศวร ธนะสมบุญรัตน์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545)

การปฏิบัติการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

กองบรรณาธิการข่าวช่อง 7 รับทราบเหตุการณ์จากการแจ้งเหตุของศูนย์ข่าวภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา ว่าเกิดเหตุการณ์คลังแสงระเบิด จากนั้นบรรณาธิการข่าวภูมิภาคจึงได้ติดต่อกลับไปอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบว่า เกิดเหตุการณ์ขึ้นจริงๆ และติดต่อไปยังผู้สื่อข่าวพิเศษที่อำเภอปากช่อง แต่เหตุการณ์ในขณะนั้นมีความลับสูงมาก ประชาชนพากันแตกตื่น รวมทั้งผู้สื่อข่าวด้วย แต่ในที่สุดก็

สามารถติดต่อและยืนยันได้ว่า มีเหตุการณ์เกิดขึ้นจริง รวมทั้งยังเกิดระเบิดรุนแรงอย่างต่อเนื่อง กองบรรณาธิการข่าว ซึ่งประกอบไปด้วยบรรณาธิการสายข่าวภูมิภาค ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการ และหัวหน้ากองบรรณาธิการ จึงร่วมกันประเมินสถานการณ์และร่วมกันตัดสินใจที่จะรายงานสด ใช้เวลาในการประเมินและตัดสินใจไม่นานนักประมาณ 5 นาที โดย กฤษณะ อนุชน บรรณาธิการข่าวภูมิภาคกล่าวว่า “การระเบิดคลังแสงที่โคราช ถือว่าเป็นเรื่องที่รุนแรงมาก ความเสียหาย มีคนเจ็บคนตาย ในตอนแรกจะไม่ว่ามีใครคนตายกี่คน แต่โดยลักษณะเหตุการณ์ตรงนั้น เราสามารถคิดได้เลยว่า มันต้องมีคนเจ็บคนตาย เพราะมีผู้ปฏิบัติงานอยู่ในจุดนั้น ก็จะมีส่งที่มออกไป”

จากนั้นก็สั่งการเพื่อขอประสานรถถ่ายทอดดาวเทียมพร้อมเจ้าหน้าที่ให้ลงไปยังพื้นที่เกิดเหตุ ขณะที่ในส่วนของทีมข่าวก็ส่งทีมข่าวจากส่วนกลางสายอาชญากรรมลงไปพื้นที่ 1 ทีมเพื่อทำงานร่วมกับทีมข่าวภูมิภาคของช่อง 7 ที่จังหวัดนครราชสีมาอีก 2 ทีม โดยมีบรรณาธิการการเมืองทหารลงไปควบคุมการผลิตข่าวที่รถถ่ายทอดสด ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์ ผู้สื่อข่าวในเหตุการณ์ครั้งนั้นเล่าให้ฟังว่า “อย่างคลังแสงระเบิดเนี่ย พี่ไม่มีเวลาแม้แต่จะไปเก็บเสื้อผ้า คือ ไปชุดเดียวเลยอยู่สามวันเลย แล้วก็เตรียมแท็บเล็ตที่ใช้ถ่ายในกล้องและแท็บเล็ตใหญ่...แล้วก็เตรียมกระดาษไปเขียนข่าว แล้วก็แบตมือถือ มือถือจำเป็นมากเมื่ออยู่ในพื้นที่ ต้องรายงานข่าวตลอด ต้องประสานกับกรุงเทพ แล้วก็เพจทุกอย่างต้องเตรียมพร้อม”

เมื่อสั่งการให้ทีมข่าวและประสานงานขอรถถ่ายทอดลงพื้นที่ กองบรรณาธิการข่าวจะตั้งกองบัญชาการเฉพาะกิจขึ้นมา ซึ่งประกอบด้วยบรรณาธิการสายข่าวต่างๆ ประมาณ 3-4 คนมาช่วยกันทำงาน วางแผน มอบหมายสั่งการไปยังทีมข่าวในพื้นที่ คัดเลือกข่าวที่จะออกอากาศทั้งในด้านการติดต่อประสานงานแหล่งข่าวที่จะสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ ติดต่อผู้สื่อข่าวพิเศษที่อยู่ในพื้นที่เพื่อรายงานสถานการณ์ในขณะนั้นว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง

กองบรรณาธิการข่าวข้างในได้ตัดสินใจที่จะขอแทรกข่าวด่วน เนื่องจากเวลาที่เกิดเหตุนี้ ช่อง 7 ไม่มีเวลาในช่วงข่าวแล้ว คือ จะมีเวลาข่าวอีกครั้งตอน 11.00 น. ซึ่งเป็นระยะเวลาหลังเกิดเหตุ นานเกินไป ซึ่งเกิดเหตุตั้งแต่เวลา 9.20 น. กองบรรณาธิการข่าวจึงตัดสินใจที่จะแทรกเข้ารายการปกติของสถานี ซึ่งในขณะนั้นคือ ภาพยนตร์ช่วงเช้า สำหรับการตัดสินใจในการแทรกรายการปกติ บรรณาธิการประจำวันจะพิจารณาจากตารางเวลาในการออกอากาศประจำวัน เมื่อไม่มีช่วงเวลาให้รายงานข่าวได้ แต่เป็นเหตุการณ์ที่ต้องการการรับรู้สุดๆ จึงตัดสินใจร่วมกับกองบรรณาธิการเฉพาะกิจ ให้แทรกรายการปกติของทางสถานี จากนั้นจึงประสานไปยังฝ่ายออกอากาศรายการประจำวัน เพื่อต่อรองขอเวลาในการแทรกการรายงานข่าวว่า จะสามารถแทรกได้ช่วงใด ให้เวลา

นาที่ ขอบขยายเวลาได้ใหม่ แต่ต้องไม่กระทบต่อผังโดยรวมของทางสถานี ทั้งนี้เวลาที่ต่อรองจะขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ด้วยว่ามีน้ำหนักและความสำคัญมากน้อยเพียงไร โดยในกรณีของเหตุการณ์คลังแสงระเบิดเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญในแง่การรายงานสดโดยเฉพาะเป็นเหตุที่ประเมินแล้วมีความรุนแรงมาก จึงสามารถขอแทรกได้ 3 ครั้ง ครั้งแรก เวลาประมาณ 10.05 น. ครั้งที่สอง 10.23 น. และรายงานอีกครั้งในเวลา 10.42 น.

การแทรกข่าวด่วนของช่อง 7 จะไม่สามารถแทรกระหว่างเนื้อรายการได้ ต้องรอให้รายการนั้นๆจบเบรกหรือจบตอนก่อนจึงจะสามารถแทรกได้ ดังนั้นในการตัดสินใจที่จะแทรกรายการปกติต้องรอจังหวะเวลา ไม่สามารถแทรกได้ทันทีตามที่ต้องการ

การรายงานข่าวเหตุการณ์คลังแสงระเบิดในช่วงแรกจึงเป็นการรายงานข่าวโดยผู้ประกาศจากทางสถานี รายงานสถานการณ์ให้ทราบ โดยเฉพาะในเบรกแรกต้องแจ้งข้อมูลเบื้องต้นว่าเกิดเหตุที่ไหน สถานการณ์ล่าสุดเป็นอย่างไร มีความรุนแรงและเกิดความเสียหายมากน้อยเพียงไร และจำนวนผู้บาดเจ็บ โดยผู้สื่อข่าวพิเศษประจำพื้นที่จะเป็นผู้รายงานสดทางโทรศัพท์ แต่เนื่องจากในระยะแรกของการเกิดเหตุการณ์มีปัญหาในการติดต่อทางโทรศัพท์ ทำให้ไม่สามารถติดต่อผู้สื่อข่าวในพื้นที่ในการรายงาน 2 เบรกแรกได้ แต่ในเบรก 3 ที่มีการรายงานข่าวก็สามารถรายงานสดทางโทรศัพท์ได้ อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวไม่สามารถไปทำข่าวในพื้นที่ได้อย่างสะดวก เนื่องจากสถานการณ์ยังคงรุนแรงอยู่ ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ที่เกิดเหตุได้ และผู้สื่อข่าวพิเศษที่มีเพียงคนเดียว ก็ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมประเด็นได้ทั้งหมด จึงรายงานได้แต่สถานการณ์เฉพาะหน้า บรรณาธิการข่าวประจำห้องข่าวจึงติดต่อประสานงานกับแหล่งข่าวอื่นๆโดยตรงเพื่อทำให้เห็นสภาพเหตุการณ์และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้การรวบรวมข่าวจากการเฝ้าฟังจากสื่อต่างๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการรายงานสด โดยจะมีเจ้าหน้าที่ที่คอยมอนิเตอร์ข่าวจากสื่ออื่นๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุสื่อสารของตำรวจ เจ้าหน้าที่กู้ภัย และส่งข้อมูลที่ได้จากสื่อเหล่านี้จะถูกส่งมาที่บรรณาธิการเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าของเหตุการณ์ รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ

สำหรับการทำงานในพื้นที่ ก่อนที่ผู้สื่อข่าวจะเดินทางไปถึงพื้นที่ก็มีการหาข้อมูลจากการสื่อสารต่างๆ รวมทั้งข่าวที่รายงานผ่านสถานีโทรทัศน์ในเบรกก่อนหน้านี เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดก่อนลงพื้นที่

“อันดับแรก ต้องค้นดูข่าวเบรกก่อนหน้าที่เราจะออกว่า เราเสนออะไรไปบ้าง เพื่อที่จะรวบรวมให้มีรายละเอียดในสมอง อันดับแรกคือ เหตุเกิดที่ไหน แล้วสถานการณ์ล่าสุด มันรุนแรงขึ้นไหนแล้ว เราจะได้รู้ว่าเวลาเราไปถึงพื้นที่ เราเข้าถึงได้แค่ไหน ตำรวจปิดเส้นทางหรือเปล่า ถ้าปิดเส้นทางเราจะลัดเลี้ยวออกทางไหนได้บ้าง อันดับแรก คือ ประเมินสถานการณ์ คือดูก่อน จากข้อมูลในพื้นที่ ดูข่าวของเราที่ออกไปแล้ว แล้วอีกอันที่ช่วยได้มาก คือ ร่วมด้วยช่วยกัน ฟังร่วมด้วยช่วยกัน เพราะจะมีคนโทรศัพท์จากพื้นที่เข้ามารายงาน มันจะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด”

(ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545)

เมื่อผู้สื่อข่าวลงไปถึงพื้นที่แล้วก็จะมีการแบ่งงานกันทำ แยกย้ายกันไปเก็บข้อมูลในส่วนต่างๆ ก่อนที่รถถ่ายทอดดาวเทียมจะไปถึงพื้นที่ และรอการติดตั้งสัญญาณ การทำงานจะต้องทำงานด้วยความเร่งรีบ เมื่อรถถ่ายทอดดาวเทียมไปถึงก็จะเป็นจุดรวบรวมข่าว ผู้สื่อข่าวจะมาส่งข่าวที่รถเพื่อเขียนข่าวและติดต่อเทปข่าว แต่ถ้าไม่มีเวลาก็จะส่งข่าวทางโทรศัพท์ให้บรรณาธิการเรียบเรียง และส่งเทปตามมาภาพข่าวมาภายหลัง

ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกในช่วงข่าว 13.30 น. โดยเป็นภาพเหตุการณ์ที่ส่งมาจากรถดาวเทียมที่อำเภอปากช่อง แต่ไม่ได้ใช้วิธีการรายงานสด เป็นการอ่านข่าวจากผู้ประกาศในสถานีและใช้ภาพที่ทีมข่าวในพื้นที่ถ่ายมาได้ส่งมายังสถานีมาเป็นภาพข่าว ส่วนการรายงานสดจากพื้นที่ของเหตุการณ์ดังกล่าวมีในช่วงข่าว 14.10 น. และรายงานมาเป็นระยะ โดยการรายงานสดภาคบ่ายก็แทรกการปกติของสถานีเช่นเดียวกัน

สำหรับการกำหนดและวางแผนประเด็นในการนำเสนอข่าวจะเป็นการกำหนดร่วมกัน ทั้งในส่วนในพื้นที่และกองบรรณาธิการจากส่วนกลาง โดยก่อนอากาศทุกครั้งบรรณาธิการในพื้นที่จะต้องแจ้งประเด็นและเนื้อหาข่าวก่อนออกอากาศเสมอ เพื่อบรรณาธิการข่าวส่วนกลางจะช่วยตรวจสอบและกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่งก่อนที่จะรายงานข่าว นอกจากการสื่อข่าวจากพื้นที่แล้ว บรรณาธิการข่าวส่วนกลางยังมีส่วนสำคัญในการแจ้งความคืบหน้าของเหตุการณ์จากส่วนต่างๆ ที่อยู่นอกพื้นที่ เพื่อให้ทีมข่าวในพื้นที่ไปติดตามข่าวต่อ หรือนำไปแตกเป็นประเด็นเพิ่มเติม

การถอนทีมในการรายงานสดจะพิจารณาจากสภาพเหตุการณ์ว่ามีความนิ่ง และมีความเคลื่อนไหวน้อยลงหรือยัง โดยจะถอนทีมและรกรายงานสดออกมาเมื่อมีการตัดสินใจจากบรรณาธิการ

ส่วนกลาง แต่ก็ยังคงทิ้งทีมข่าวไว้ที่พื้นที่หนึ่งทีมเพื่อคอยติดตามทำข่าวในประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง แต่จะมีข่าวที่รายงานสด

การปฏิบัติการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท.

เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ กองบรรณาธิการข่าวช่อง 9 รู้เหตุการณ์คลังแสงระเบิดจากผู้สื่อข่าวพิเศษที่ประจำอยู่ที่ปากช่องเป็นผู้แจ้งเข้ามา จากนั้นบรรณาธิการประจำวันจึงพิจารณาและประเมินสถานการณ์จากการตรวจสอบจากผู้สื่อข่าวพิเศษ รวมทั้งมอนิเตอร์ข่าวจากวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยกู้ภัย โดยในการตัดสินใจจะปรึกษากับบรรณาธิการประจำสายข่าว แต่สำหรับเหตุการณ์คลังแสงระเบิดเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง ซึ่งจากประสบการณ์ในการทำงานข่าวของบรรณาธิการ ทำให้สามารถตัดสินใจได้แทบจะทันทีว่าควรมีการรายงานสด

บรรณาธิการข่าวประจำวันจะแจ้งการประเมินเหตุการณ์ และการตัดสินใจที่จะรายงานสดเบื้องต้นให้หัวหน้าฝ่ายข่าวอนุมัติ เมื่อหัวหน้าฝ่ายข่าวอนุมัติ หัวหน้าฝ่ายข่าวจะช่วยประสานงานและสั่งการนอกฝ่ายไปที่ฝ่ายเทคนิคเพื่อจัดรถออกไปรายงานสดในพื้นที่ ส่วนการสั่งการในฝ่ายข่าว บรรณาธิการข่าวประจำสายจะเป็นผู้สั่งการ โดยพิจารณาจากสายข่าวและความคล่องตัวของทีมข่าวเป็นหลัก

ขณะที่บรรณาธิการข่าวประจำวันจะพิจารณาตารางการออกอากาศของช่วงข่าวประจำวันว่ามีช่วงเวลาในการรายงานข่าวหรือไม่ เนื่องจากจากการประเมินสถานการณ์ดังกล่าวควรจะรายงานข่าวให้เร็วที่สุด จึงขอแทรกข่าว โดยขึ้นไตเติ้ลข่าวว่า ข่าวด่วน ซึ่งเป็นการรายงานข่าวจากผู้ประกาศในสถานี เกี่ยวกับความคืบหน้าล่าสุดของเหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว ประกอบการใช้ภาพกราฟิก นอกจากนี้ยังมีการรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าวพิเศษประจำอำเภอปากช่อง โดยมีผู้ประกาศทำหน้าที่ในการซักถามเพื่อให้เกิดความชัดเจนถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะยอดผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ช่อง 9 รายงานสดในพื้นที่ เมื่อเวลา 17.30 น. ซึ่งเป็นช่วงข่าวสำคัญของช่อง 9 ก่อนที่จะถึงช่วงข่าวภาคค่ำ 20.00 น.

การปฏิบัติการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11

กองบรรณาธิการข่าวช่อง 11 รู้ข่าวจากผู้สื่อข่าวประจำจังหวัดนครราชสีมาแจ้งเข้ามา จากนั้นบรรณาธิการข่าวประจำวันจึงสั่งการให้ทีมข่าวตรวจสอบเหตุการณ์จากการมอนิเตอร์จากสื่อต่างๆ คือ วิทยุและอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ก็สั่งการให้บรรณาธิการสายข่าวทหาร ตรวจสอบไปยังแหล่งข่าวทหารโดยตรง เมื่อตรวจสอบแล้วว่าเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริงและมีความรุนแรง จะมา

ปรึกษาหารือในกองบรรณาธิการข่าว ซึ่งประกอบด้วยบรรณาธิการข่าวประจำวัน บรรณาธิการข่าว อาชญากรรม เมื่อตัดสินใจที่จะรายงานสด ก็จะแจ้งไปยังผู้อำนวยการส่วนผลิตข่าวโทรทัศน์ เพื่ออนุมัติ

เนื่องจากฝ่ายข่าวช่อง 11 แยกตัวออกจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ มาเป็น สำนักข่าว ขณะที่ไม่มีอุปกรณ์และรถในการถ่ายทอดสด ยังต้องขอใช้ร่วมกับฝ่ายผลิตรายการของช่อง 11 จึงทำให้การติดต่อประสานงานมีความล่าช้า โดยผู้อำนวยการส่วนผลิตข่าวจะเป็นผู้ประสานงาน ขอรถถ่ายทอดดาวเทียมจากช่อง 11 แต่เดิมในการขออนุมัติต้องทำเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ปัจจุบันได้พยายามปรับเปลี่ยนให้มีความรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะในเหตุการณ์เร่งด่วน ใช้วิธีทำไปก่อน แล้วทำเรื่องเป็นทางการได้ภายหลัง แต่อย่างไรก็ตามต้องรอประสานกับผู้ใหญ่ให้ได้รับการอนุมัติไม่ว่า จะเป็นทางลายลักษณ์อักษรหรือทางวาจา เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ทางช่อง 11 จะส่งการไปยังฝ่าย เทคนิค เพื่อมอบหมายให้รถดาวเทียมลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ยุ่งยากในการสั่งการรายงานสดข้างต้น ทำให้การรายงานสดในเหตุการณ์เร่งด่วนที่ไม่รู้ล่วงหน้าของฝ่ายข่าวช่อง 11 ไม่มีความคล่องตัว เพราะกว่าที่รถถ่ายทอดดาวเทียมจะถึงพื้นที่นั้น ใช้เวลานาน นอกจากนี้รถถ่ายทอดดาวเทียมของช่อง 11 ยังเป็นรถถ่ายทอดคั่นใหญ่ที่ใช้ในการผลิตรายการ ไม่มีความคล่องตัวในการเคลื่อนที่เหมือนกับรถดาวเทียมที่ใช้ในการรายงานข่าวโดยเฉพาะที่เป็นรถตู้เล็ก ขณะรถดาวเทียมคั่นใหญ่ของช่อง 11 เมื่อได้รับการมอบหมายแล้ว เดินทางได้ไม่รวดเร็ว เท่ากับรถดาวเทียมของฝ่ายข่าวช่องอื่นเนื่องจากรถคั่นใหญ่และมีน้ำหนักมากกว่า

นอกจากความไม่คล่องตัวในเรื่องขั้นตอน และอุปกรณ์ในการรายงานสดแล้ว การรายงานสด เหตุการณ์คลังแสงระเบิดครั้งที่สองของช่อง 11 เจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ยังไม่มีความพร้อม เช่น รถยังไม่ได้เติมน้ำมัน ต้องเสียเวลาในการตามเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังต้องเบิกจ่ายเงินเบี้ยเลี้ยง ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดความล่าช้าในการลงพื้นที่ ทำให้ทีมข่าวที่ลงพื้นที่ล่วงหน้าไม่สามารถรายงานสดได้ เนื่องจากรถถ่ายทอดดาวเทียมยังไม่ถึง ทำให้รายงานสดจากพื้นที่ได้ครั้งแรกในช่วงข่าวภาคค่ำ

สำหรับในการตัดแทรกรายการของช่อง 11 ทำได้ไม่สะดวกเช่นเดียวกัน เนื่องจากฝ่ายข่าวกับฝ่ายรายการเป็นคนละฝ่าย เป็นคนละกองราชการกัน มีผู้บังคับบัญชาคนละคนกัน ต้องทำเรื่องขออนุญาต โดยเหตุการณ์คลังแสงระเบิดครั้งที่สองนั้น ไม่มีช่วงข่าวที่จะรายงาน รวมทั้งยังติดปัญหาผู้เช่ารายการอีกด้วย

ทีมข่าวที่ลงไปพื้นที่ประกอบด้วยทีมข่าวที่ประจำอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา 1 ทีมกับทีมข่าวจากส่วนกลางที่ส่งไปสนับสนุนอีก 1 ทีม สำหรับบรรณาธิการข่าวไม่ได้ลงไปพื้นที่ด้วย แต่บรรณาธิการข่าวสายมหาดไทย อาชญากรรมจะเป็นคนดูแลรับผิดชอบประเด็นข่าวอยู่ในห้องข่าวส่วนกลาง สั่งการและประสานงานทางโทรศัพท์ โดยก่อนที่จะออกอากาศบรรณาธิการข่าวประจำวันและบรรณาธิการสายข่าวที่รับผิดชอบจะร่วมกันถกแถลงข่าวที่ทีมข่าวในพื้นที่แจ้งเข้ามา และลำดับประเด็นข่าวที่จะนำเสนอก่อนทุกครั้งที่จะออกอากาศ กล่าวคือ ในการออกอากาศทุกครั้ง บรรณาธิการส่วนกลางจะต้องทราบว่าประเด็นใดที่จะนำเสนอบ้าง มีเนื้อหาข่าวอย่างไร และลำดับข่าวอย่างไร

การปฏิบัติกรรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

เมื่อบรรณาธิการข่าวประจำวันรับทราบเหตุการณ์จากผู้สื่อข่าวพิเศษประจำนครราชสีมา บรรณาธิการข่าวประจำวันจะเสนอมาทางบรรณาธิการบริหารและผู้อำนวยการฝ่ายข่าว ว่าเกิดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดเป็นครั้งที่สอง ควรที่จะรายงานสด บรรณาธิการบริหารและผู้อำนวยการฝ่ายข่าวเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจว่าเรื่องนี้จะรายงานสดหรือไม่ โดยอัมไพ โปธิชัยรัตน์บรรณาธิการข่าวประจำวันกล่าวว่า “ถ่ายทอดสดด่วนไม่จำเป็นต้องเข้าที่ประชุม บางทีอาจคุยกัน 4- 5 คน โอบเค็บบภายใน 30 นาที รู้เรื่องว่าออกไปได้หรือเปล่า ถ้าอย่างที่ผ่านมาล่าสุด คือ คลังแสงระเบิดที่โคราชตัดสินใจภายใน 30 นาที อาจใช้ 2-3 คนตัดสินใจคือ บรรณาธิการประจำวัน บรรณาธิการสายข่าว คนที่อนุมัติออกได้ คือ ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว กับบรรณาธิการบริหาร”

เมื่อมีการอนุมัติจากผู้ผู้อำนวยการฝ่ายข่าวและบรรณาธิการบริหารแล้ว การทำงานในการสั่งการ ติดต่อประสานงานต่างๆก็จะอยู่ในแผนงานที่วางไว้อยู่แล้ว การติดต่อฝ่ายหลักๆ คือภายในฝ่ายข่าว กับฝ่ายเทคนิค ที่ดูแลอุปกรณ์เครื่องมือในการถ่ายทอดสด ทุกคนจะมีรายชื่อของกันและกันอยู่แล้วว่า พอเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ขึ้นต้องติดต่อประสานงานใครบ้าง โดยการประสานงานจะทำภายในเวลาไม่เกิน 10 นาที

การมอบหมายทีมข่าวให้ลงพื้นที่ ไอทีวีจะพิจารณาที่ตัวผู้รายงานข่าวเป็นอันดับแรก ว่าในสายงานที่รับผิดชอบมีใครที่จะรายงานภาคสนามได้ ซึ่งกรณีการเกิดเหตุการณ์คลังแสงระเบิดสายงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ สายข่าวภูมิภาค ก็จะเลือกคนในสายข่าวภูมิภาคออกไปรายงานสด ผู้รายงานข่าวของไอทีวีจะต้องเป็นหัวหน้าทีมในการรายงานสดด้วย เนื่องจากไอทีวีจะไม่ส่งบรรณาธิการออกไปกับรถถ่ายทอดสดเหมือนช่องอื่นๆ แต่จะให้ผู้ที่ทำหน้าที่รายงานสดเป็นหัวหน้าทีมภาคสนาม เพื่อช่วยลดขั้นตอนการประสานงานกับบรรณาธิการข่าวข้างใน และเป็นผู้รวบรวมข่าวจากทีมข่าวอื่นๆในพื้นที่

สำหรับการทำงานในห้องข่าวไอทีวี ก็เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ คลังแสงระเบิด บรรณาธิการข่าวประจำวันจะหรือร่วมกับบรรณาธิการโต๊ะข่าวถึงน้ำหนัก เหตุการณ์ที่จะแทรกรายการปกติ เมื่อประเมินแล้ว ข่าวมีน้ำหนักเพียงพอที่จะแทรกรายการปกติ เพราะจากการตรวจสอบของบรรณาธิการข่าว เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง จึงเห็นควรที่จะแทรกรายการปกติ

กฎเกณฑ์ของไอทีวีในการแทรกรายการปกติ คือ มีการตกลงกันไว้แล้วว่า ฝ่ายข่าวสามารถแทรกรายการได้ตลอดเวลา ถ้ากองบรรณาธิการประเมินแล้วว่า เป็นสถานการณ์ที่น่าสนใจ เป็นเรื่องที่ใหญ่โตส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยบรรณาธิการบริหารหรือผู้อำนวยการฝ่ายข่าวเป็นผู้ประสานกับฝ่ายรายการว่าขอแทรกข่าวด่วน แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อผังรายการโดยรวมของสถานี ขณะเดียวกันก็ต้องนำเสนอข่าวให้มีความรวดเร็วด้วย

จากเหตุการณ์คลังแสงระเบิด ในการแทรกรายการครั้งแรกก็จะแทรกไปก่อน 5 นาที เพื่อรายงานว่าเกิดเหตุอะไรขึ้น สถานการณ์ล่าสุดในพื้นที่จากการรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าว จากนั้นในการรายงานก็จะเพิ่มความถี่เข้าไป จากเดิมที่รายงานข่าวทุกต้นชั่วโมง ก็จะรายงานเพิ่มเข้าไปทุกครึ่งชั่วโมง โดยขณะที่รอรถถ่ายทอดดาวเทียมถึงพื้นที่และส่งภาพเหตุการณ์จริงในขณะนั้นกลับมา ก็จะใช้ภาพกราฟฟิกประกอบ

สำหรับทีมข่าวที่ลงพื้นที่ เมื่อได้รับการสั่งการต้องลงพื้นที่ให้เร็วที่สุด เมื่อลงไปทำงาน หัวหน้าทีมในการรายงานสดซึ่งก็คือ ผู้รายงานข่าวจะเป็นหัวหน้าทีมภาคสนามที่คอยแจกจ่ายงานทีมข่าวในพื้นที่ แต่จะเป็นลักษณะการทำงานร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันหารือในการทำงานมากกว่าจะเป็นระบบการสั่งการ โดยเมื่อลงไปสื่อข่าวในพื้นที่แล้วก็ต้องหาข้อมูลให้เร็วที่สุด สิ่งสำคัญ คือ ต้องตรวจสอบว่าจะออกอากาศได้ในช่วงไหนบ้าง หัวหน้าทีมต้องทำหน้าที่ในการสื่อข่าว รวบรวมข่าวจากทีมข่าวและประสานงานกับบรรณาธิการในสถานีว่า พื้นที่มีประเด็นข่าวที่หามาได้ดังนี้ จะให้ออกข่าวในช่วงเวลาใด มีระยะเวลาในการรายงานเท่าใด โดยไอทีวีรายงานสดจากพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งแรกในเวลาช่วงข่าว 15.00 น.

การปฏิบัติกรรายงานสดของสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล

กองบรรณาธิการข่าวของเนชั่นแซนแนลรับทราบข่าวจากการแจ้งเหตุของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นที่ประจำอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ว่าเกิดเหตุการณ์ระเบิดที่คลังแสงสรรพวุธที่ 5 เมื่อรับทราบเหตุการณ์จากผู้สื่อข่าวท้องถิ่นแล้ว บรรณาธิการโต๊ะข่าวซึ่งจะรับผิดชอบเหตุการณ์นี้ร่วมกันคือ บรรณาธิการข่าว

การเมือง ทหาร และบรรณาธิการข่าวอาชญากรรม จะสั่งการให้ผู้สื่อข่าวประจำพื้นที่ที่รับลงไปยังพื้นที่ เก็บรายละเอียดของข่าวที่เกิดขึ้นและให้รายงานกลับมา

จากนั้นบรรณาธิการข่าวจะตรวจสอบข่าวจากหน่วยงานราชการ เช่น สถานีตำรวจในท้องที่ นั้นๆ และตรวจสอบข่าวจากผู้สื่อข่าวในเครือเนชั่น ทั้งวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ เพื่อเป็นส่วน หนึ่งของการประเมินสถานการณ์และนำมาประกอบการตัดสินใจที่จะรายงานสด เมื่อตรวจสอบ ลักษณะของเหตุการณ์และได้ทำการประเมินสภาพของเหตุการณ์แล้วว่า เป็นเหตุการณ์ที่เข้า คุณลักษณะของข่าวที่จะนำมารายงานสด บรรณาธิการโต๊ะข่าวจะทำหน้าที่ตัดสินใจที่จะรายงานสด และแจ้งบรรณาธิการบริหารเพื่อรับทราบการตัดสินใจ สำหรับฝ่ายข่าวของเนชั่นทีวีอำนาจการตัดสินใจ จะเป็นการปรึกษาร่วมกันระหว่างบรรณาธิการโต๊ะข่าวที่รับผิดชอบสายงานข่าวนั้นๆกับบรรณาธิการ เวิร์ประจำวัน ซึ่งก็คือ บรรณาธิการโต๊ะข่าวที่เข้ามาสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ดูแลการ ออกอากาศข่าวในช่วงต่างๆของแต่ละวันนั่นเอง การตัดสินใจจะลดขั้นตอนไม่จำเป็นต้องทำบันทึกถึง ผู้บริหารระดับสูงของฝ่ายข่าว แต่จะสามารถตัดสินใจได้ทันที และแจ้งบรรณาธิการบริหารว่าจะ รายงานสด โดยในข่าวเชิงเหตุการณ์ เช่น ข่าวคลังแสงระเบิดจะรู้กันโดยอัตโนมัติ จากประสบการณ์ การทำงานข่าวของบรรณาธิการโต๊ะข่าวว่า ข่าวนี้จะต้องรายงานสด ซึ่งกระบวนการในการประเมิน และตัดสินใจที่จะรายงานสดจะทำกันภายในระยะเวลาไม่นาน

เมื่อตัดสินใจว่าจะรายงานสด บรรณาธิการโต๊ะข่าวจะสั่งการและมอบหมายทีมข่าวที่ประจำ อยู่ที่สถานีให้ลงไปยังพื้นที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อไปสนับสนุนผู้สื่อข่าวข่าวในท้องถิ่น สำหรับการ รายงานสดของเนชั่นแซนแนล ทีมข่าวจะประกอบไปด้วยผู้สื่อข่าว ช่างภาพและผู้ช่วยช่างภาพ แต่จะ ไม่มีรถดาวเทียมหรือรถเชื่อมโยงสัญญาณไปยังพื้นที่ด้วย เนื่องจากทางสถานีไม่มีรถถ่ายทอดสด หาก จะใช้ต้องประสานงานเพื่อขอเช่าเป็นครั้งๆจากอสมท. แต่เหตุการณ์คลังแสงระเบิดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่รู้ ล่วงหน้า และไม่คาดคิดมาก่อนจึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะประสานงานของเช่ารถจากอสมท. ซึ่งในกรณี นี้จะให้การส่งเทปและการรายงานสดทางโทรศัพท์เป็นหลัก

เมื่อสั่งการและมอบหมายทีมข่าวจากส่วนกลางลงไปยังพื้นที่ ขณะเดียวกันก็โทรประสานไปยัง ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น รวมทั้งผู้สื่อข่าวในเครือเนชั่น เพื่อตรวจสอบรายละเอียดของเหตุการณ์และความ คืบหน้าล่าสุดว่าเป็นอย่างไร จากนั้นจะสั่งการให้เตรียมพร้อมที่จะรายงานสดทางโทรศัพท์

นอกจากนี้ บรรณาธิการเวิร์ประจำวันจะประสานกับบรรณาธิการออกอากาศที่ทำหน้าที่ดูแล และประสานงานทางด้านเทคนิคการออกอากาศของรายการข่าว ว่าจะสามารถตัดแทรกเข้ารายการ

ได้ในช่วงใด ซึ่งข่าวเหตุการณ์คลังแสงระเบิดนี้มีน้ำหนักเพียงพอที่จะตัดแทรกเข้ารายการปกติ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง คาดว่าน่าจะมีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต มีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบ ดังนั้นจึงควรรีบตัดแทรกเข้าข่าวด่วนเพื่อรายงานให้ประชาชนได้รับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน

สำหรับการตัดแทรกข่าวด่วนเข้ารายการปกติของสถานีโทรทัศน์เนชั่นแนล จะเปิดโอกาสให้ทำได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นสถานีข่าว จึงมีนโยบายให้ความสำคัญกับข่าวมาเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะด้านความรวดเร็วในการเสนอข่าว อีกทั้งผังรายการต่างๆ มีความยืดหยุ่นที่จะสามารถตัดเข้าข่าวได้ตลอดเวลาถ้าข่าวนั้นๆมีน้ำหนักมากเพียงพอที่จะรายงานเป็นข่าวด่วน รัชพล เหล่าวณิช บรรณาธิการบริหารเนชั่นแนลกล่าวว่า “ที่นี่ไม่นาน กรณีที่ข่าวเข้ามาแล้วไม่เกิน 5 นาที เบรกได้ก็มีข้อมูลเบื้องต้น แล้วก็วิ่งหาผู้ประกาศ แล้วก็ brief แล้วก็เช็คทุกอย่าง 5-10 นาทีก็เข้าได้”

เมื่อตัดสินใจว่าจะรายงานข่าวด่วนโดยตัดแทรกรายการ ก็จะไปตามผู้ประกาศที่เป็นเวรในการรายงานข่าวประจำนั้นๆให้มาเตรียมพร้อม บรรณาธิการโต๊ะข่าวจะทำโปรยข่าวให้ผู้ประกาศข่าวและอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อให้ผู้ประกาศทำความเข้าใจ ขณะที่บรรณาธิการออกอากาศจะสั่งการให้เจ้าหน้าที่ทำภาพกราฟฟิกประกอบกรายงานข่าว

เมื่อถึงเวลาที่จะแทรกเข้าข่าวด่วน ผู้ประกาศจะอ่านโปรยหัวข้อข่าวและนำเข้าสู่กรายงานสดทางโทรศัพท์ของผู้สื่อข่าวประจำท้องถิ่น โดยมีผู้ประกาศข่าวทำหน้าที่ซักถามเป็นระยะๆเพื่อให้ผู้ชมเห็นภาพและเกิดความเข้าใจมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในเบรกแรกที่รายงานสดจะใช้เวลาเพียง 5 นาที เพื่อที่จะรายงานถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ส่วนรายละเอียดและความคืบหน้าต่างๆ จะรายงานในช่วงต่อไป

เมื่อได้รายงานในข่าวเบรกแรกแล้ว บรรณาธิการโต๊ะข่าวจะเป็นผู้กำหนดประเด็นข่าวว่าควรจจะรายงานอะไรเข้ามาในช่วงต่อไปอีก ซึ่งในเหตุการณ์คลังแสงระเบิด บรรณาธิการโต๊ะข่าวจะติดต่อไปยังแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสัมภาษณ์สดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อประสานได้แล้วก็จะขอแทรกเข้ารายการข่าวด่วนเพื่อให้แหล่งข่าวเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความรุนแรงของเหตุการณ์ในขณะนั้น และการคาดการณ์ถึงสาเหตุเบื้องต้น การใช้เวลาในการสัมภาษณ์สดของแหล่งข่าวแต่ละคนจะใช้เวลาคนละประมาณ 3-5 นาที สลับด้วยการรายงานสดของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นที่จะรายงานถึงสถานการณ์ล่าสุดในแต่ละจุด และยอดผู้บาดเจ็บล่าสุดว่ามีจำนวนเท่าไร ขณะที่การใช้ภาพในการ

รายงานสดทางโทรศัพท์และการสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์จะใช้ภาพเหตุการณ์คลังแสงระเบิดจากช่อง 5 โดยจะขึ้นเครดิตขอบคุณให้

การรายงานสดของเนชั่นแนลจะมีความถี่มาก และออกอากาศเป็นเวลาต่อเนื่อง เนื่องจากแนวนโยบายในการเป็นสถานีข่าวของทางสถานี นอกจากนี้ในขณะที่มีกรายงานความคืบหน้าของสถานการณ์เกิดขึ้นอยู่เป็นระยะๆ นั้น กองบรรณาธิการข่าว หรือบรรณาธิการบริหารของฝ่ายข่าวก็จะมานั่งมองภาพรวมการรายงานที่กำลังดำเนินอยู่ ว่าควรจะเสริมในส่วนใด ก็จะต้องสั่งการให้ทีมข่าวที่อยู่ในสถานีทำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของคลังแสงมาประกอบ เพื่อเสริมการรายงานสดให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

สำหรับการทำงานในพื้นที่ของทีมข่าวจะเป็นการติดต่อประสานงานระหว่างบรรณาธิการที่ประจำอยู่ในห้องข่าวกับทีมข่าว เนื่องจากเนชั่นแนลจะไม่ส่งบรรณาธิการลงไปควบคุมการทำงานในพื้นที่ แต่จะอาศัยการควบคุมและสั่งการจากส่วนกลางลงไป โดยผู้สื่อข่าวก่อนที่จะรายงานสดทางโทรศัพท์ก็จะแจ้งประเด็นข่าวมาที่บรรณาธิการเวรประจำวันว่าได้ข่าวอะไรมาบ้าง รวมทั้งปรึกษาต้องเพิ่มเติมข่าวในส่วนใด

จากตัวอย่างการปฏิบัติการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าดังเช่นเหตุการณ์คลังแสงระเบิด จะเห็นได้ว่า กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน ซึ่งถือว่ามีลักษณะของภาวะวิกฤติที่ส่งผลต่อระบบการทำงานของฝ่ายข่าวให้เกิดความยุ่งเหยิง ผิดจากลักษณะของการรายงานข่าวปกติอื่นๆ แต่โดยธรรมชาติของการทำงานข่าวที่ต้องมีความยืดหยุ่นและปรับระบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เมื่อเกิดภาวะวิกฤติระบบการปฏิบัติงานข่าวจะไปตามอัตโนมัติ โดยมีกองบรรณาธิการข่าวที่ระดมกันมาเพื่อเป็นศูนย์บัญชาการในการควบคุมการรายงานสดให้สามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องและสามารถรับมือกับภาวะวิกฤติที่ก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงในการทำงานได้ กองบรรณาธิการข่าวจึงเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการรายงานสด ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลและประสานกระบวนการรายงานสดทั้งระบบ ผ่านการมอบหมายและจัดสรรหน้าที่ให้ฝ่ายต่างๆ ในทีมข่าวรับผิดชอบตามหน้าที่ที่ได้รับมอบ แม้ว่าในการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าจะไม่สามารถแยกแยะกระบวนการออกเป็นขั้นตอนได้อย่างชัดเจนนัก หลายๆ ขั้นตอนดำเนินไปแทบจะพร้อมๆ กัน ควบคู่กันไป แต่การปรับระบบขั้นตอนการทำงานเหล่านี้ ก็เพื่อให้สามารถรายงานสดได้อย่างเท่าทันเหตุการณ์

กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าและเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า มีความแตกต่างที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน ตามลักษณะของเหตุการณ์ทั้งสองประเภท โดยเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าเปิดโอกาสให้สามารถเตรียมวางแผนการรายงานสดได้ก่อนที่จะปฏิบัติภารกิจ ทำให้กระบวนการในการรายงานสด มีกระบวนการที่ค่อนข้างเป็นระบบ ทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ขณะที่การรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า เป็นการรายงานข่าวในภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน กระบวนการทำงานรายงานสดจึงต้องปรับเปลี่ยนขั้นตอนในการทำงานต่างไปจากการรายงานสดในภาวะปกติ กล่าวคือไม่เป็นการทำงานที่ละชั้นละตอน ต้องใช้เวลาสั้นที่สุด เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้ทันต่อเหตุการณ์ กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า จึงเป็นการปฏิบัติที่ทุกขั้นตอนจะดำเนินการไปพร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน มิได้ดำเนินไปที่ชั้นทีละตอนดังเช่นการรายงานสดในภาวะปกติ นอกจากนี้ลักษณะของเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อกระบวนการรายงานสดแล้ว ปัจจัยทางด้านนโยบาย, ความพร้อมขององค์กร และการประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องด้วยเช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง กระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่จะนำมารายงานสด และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการ รายงานสด ตลอดจนการนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย วิเคราะห์การนำเสนอการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ช่องต่างๆและการสัมภาษณ์เจาะลึก ภายใต้ กรอบแนวคิดเรื่อง การผลิตข่าว, การรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว, แนวคิดเรื่องภาวะวิกฤติ, แนวคิดเรื่องการบริหารนิกรณข่าวก และทฤษฎีองค์การ

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลากรฝ่ายข่าวทั้งสิ้น 25 คน จาก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย หัวหน้ากองบรรณาธิการบริหารหรือผู้บริหารฝ่ายข่าวในระดับปฏิบัติการ, และ บรรณาธิการข่าวประจำวันหรือบรรณาธิการข่าวประจำสายต่างๆ รวมทั้งผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าว จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท., สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท., สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์, สถานีโทรทัศน์ไอทีวีและ สถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเทปการรายงานสดของสถานีดังกล่าว ทั้ง 7 สถานี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม - 30 พฤศจิกายน 2544 ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ

จากการศึกษาการรายงานสดของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 7 ช่อง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – 30 พฤศจิกายน 2544 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน พบว่า มีเหตุการณ์ที่นำมารายงานสดทั้งหมด 9 เหตุการณ์ สามารถแบ่งตามลักษณะเหตุการณ์ได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1) เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ

เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ เป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าอย่างแน่ชัดว่าจะเกิดอะไร ขึ้นจากกำหนดการต่างๆ เหตุการณ์ในลักษณะนี้จะไม่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากกำหนดการมากนัก สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำ โดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา พบว่า มีการรายงาน สดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ ดังนี้คือ การรายงานสดข่าวงานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา และเหตุการณ์ 14 ตุลา, การรายงานสดข่าวงานประเพณีลอยกระทง, การรายงานสดข่าวการประชุม

จากทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา, การรายงานสดข่าวการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ, และการรายงานสดข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร

รูปแบบการรายงานสดในข่าวลักษณะนี้ มีความคล้ายคลึงกับการนำเสนอข่าวปกติในห้องส่งของสถานี โดยผู้รายงานข่าวในพื้นที่จะทำหน้าที่เป็นผู้อ่านข่าว เพื่อแสดงให้เห็นว่า กำลังรายงานสด อยู่เฉพาะช่วงเปิดและปิดข่าว ส่วนภาพข่าวมักเป็นภาพที่ตัดต่อไว้ก่อนที่จะออกอากาศแต่ไม่ใช่ภาพสดๆขณะนั้น อาจมีการซักถามโต้ตอบกันระหว่างผู้ประกาศในสถานีกับผู้รายงานในพื้นที่บ้างบางครั้ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสด แต่ก็ใช้ไม่บ่อยนัก นอกจากนี้การให้นำหนักประเด็นข่าวจะอิงอยู่กับกำหนดการของเหตุการณ์ว่าจะมีความเคลื่อนไหวไปในทิศทางใด รวมทั้งยังมีการเสนอประเด็นเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่อีกด้วย สำหรับช่วงเวลาในการรายงานสดจะมีกำหนดการที่แน่ชัดตามผังเวลาข่าวอยู่แล้ว จากการจัดวางแผนล่วงหน้าของทีมข่าวและกองบรรณาธิการข่าวว่าจะรายงานสดเข้ามาในช่วงเวลาใดบ้างและมีความยาวมากน้อยเพียงไร

2) เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน

เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเนนั้น เป็นเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดเหตุการณ์ขึ้นจากกระแสข่าวและแหล่งข่าว เหตุการณ์ในลักษณะนี้มีความผันแปรค่อนข้างสูงและมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่าจะเกิดเหตุการณ์ขึ้น ต้องอาศัยการคาดการณ์ รวมทั้งการประเมินสถานการณ์จากบรรณาธิการข่าวและทีมข่าว โดยในระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล พบว่ามี 2 เหตุการณ์ที่นำมารายงานสด ได้แก่ การรายงานสดข่าวปรากฏการณ์ฝนดาวตก และการรายงานข่าวคดีร้อยตรีดวงเฉลิม อยู่บำรุง ตกเป็นผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การรายงานสดข่าวเหตุการณ์ที่เกิดจากการคาดคะเนนั้น มักจะให้นำหนักไปที่การเฝ้ารอดอย เหตุการณ์ว่าจะเกิดขึ้นตามที่คาดไว้หรือไม่ โดยรูปแบบการรายงานสดจะคล้ายคลึงกับการรายงานข่าวปกติ แต่จะเน้นย้ำการเฝ้ารอดอยเหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวจากผู้รายงานข่าวในพื้นที่ทั้งจากถ้อยคำในการรายงาน และจากการใช้ภาพสดบ้างเป็นบางครั้ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ณ วินาทีนั้นว่า มีความเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างไร และสถานการณ์ล่าสุดที่กำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ในลักษณะนี้มักเป็นเหตุการณ์ที่สังคมให้ความสนใจสูงมาก ดังนั้นความถี่ในการรายงานสดจำเป็นต้องมีเข้ามาเป็นระยะๆ เพื่อรายงานสถานการณ์ทุกขณะ และเป็นการดึงดูดใจของผู้ชมให้เฝ้าติดตามเหตุการณ์ไปพร้อมๆกัน

3) เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นโดยทันทีทันใด ไม่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้า เหตุการณ์ในลักษณะนี้ส่วนใหญ่มักเป็นข่าวเชิงอาชญากรรม หรือ อุบัติภัยร้ายแรง โดยจากระยะเวลา 2 เดือนที่ทำการศึกษาพบว่า มีการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าเพียงเหตุการณ์เดียว คือ เหตุการณ์คลังแสงระเบิด

จากลักษณะของเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ทำให้รูปแบบการรายงานสดแตกต่างจากเหตุการณ์สองลักษณะข้างต้น กล่าวคือ จะมีลักษณะของความสดมากกว่า ทั้งในด้านการใช้ภาพและการรายงานของผู้รายงานข่าวจากพื้นที่ การรายงานมักเป็นไปในลักษณะของการเล่าข่าวมากกว่าการอ่านข่าวจากบทข่าวที่เตรียมไว้ หัวใจในการรายงานจะอยู่ที่การหยิบเอาสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นตรงหน้าสดๆ และความคืบหน้าล่าสุดมานำเสนอก่อน นอกจากนี้ความถี่ในการนำเสนอก็ต้องสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ถ้าหากเหตุการณ์ยังมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ก็จะต้องยังมีการรายงานสดที่มีความถี่มากขึ้น รวมทั้งยังมีการรายงานข่าวด่วนตัดแทรกเข้ามาในผังรายการปกติของทางสถานีเพื่อช่วงชิงความเร็วในการรายงานสด นอกจากนี้ความยาวในการออกอากาศก็ยังสามารถปรับให้ยืดหยุ่นครอบคลุมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ด้วยธรรมชาติของเหตุการณ์ทั้งสามลักษณะนั้น จะเห็นได้ว่ามีผลต่อการใช้การรายงานสดข่าวในเหตุการณ์ลักษณะต่างๆ ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการรายงานสด การให้น้ำหนักของประเด็น ตลอดจนจนข่าวความถี่และความยาวในการออกอากาศ โดยการมั่ว้การรายงานสดจำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ

กระบวนการรายงานสด

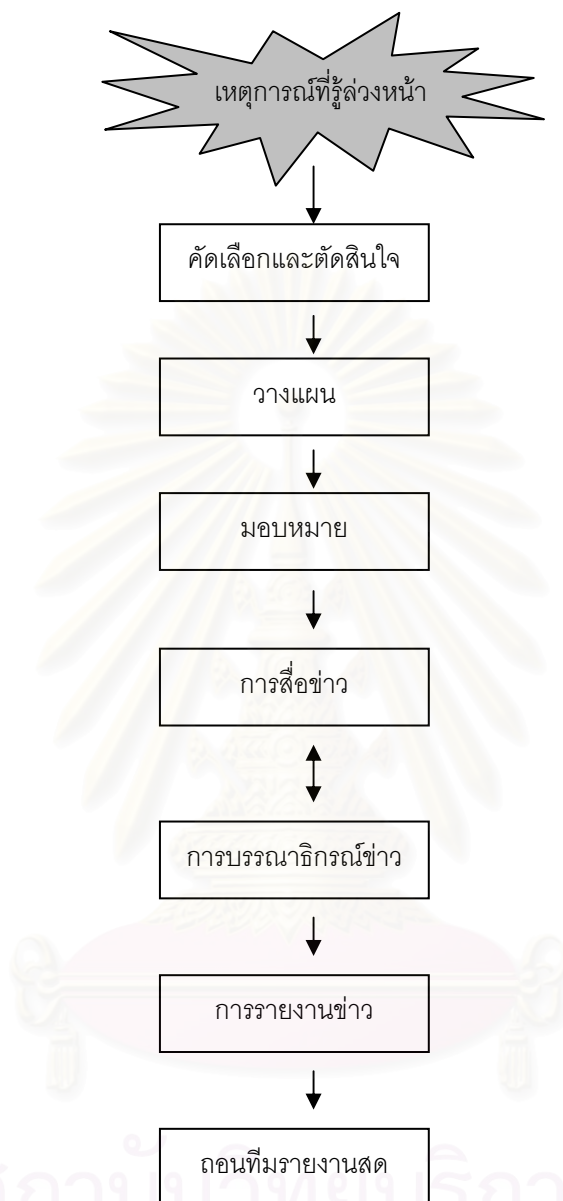
ในการรายงานสดสามารถแบ่งลักษณะเหตุการณ์ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า
2. เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

1. เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

เป็นเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น จากกำหนดการ หรือจากแหล่งข่าว รวมทั้งจากการประเมินสถานการณ์ ทำให้มีเวลาเตรียมการหรือวางแผนงานได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการมอบหมายคนรับผิดชอบ การกำหนดจุดถ่ายทอดสัญญาณ การกำหนดรูปแบบการรายงานสด หรือการให้ทิศทางของข่าวที่จะไปรายงานสด

กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า

จากกระบวนการรายงานสดจะเห็นได้ว่า การรายงานสดข่าวที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นการรายงานสดข่าวเหตุการณ์ที่สามารถเตรียมการและวางแผนก่อนที่จะมีการรายงานสด มีกระบวนการรายงานสด ซึ่งสามารถทำได้เป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างมีระบบ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนของการตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่จะรายงานสด, การวางแผน, การมอบหมาย, การสื่อข่าว, การบรรณาธิกรณี่ข่าว, การรายงานข่าว และการถอนทีมรายงานสด เนื่องจากมีการวางแผนมาเป็นอย่างดีก่อนปฏิบัติงานจริง แม้ว่าการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าบางครั้งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือมีความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์คลาดเคลื่อนไปจากที่ประเมินสถานการณ์ไว้ล่วงหน้าก็ตาม แต่กระบวนการก็จะสามารถ

ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง จากกำลังของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายและแบ่งความรับผิดชอบ การอย่างชัดเจน

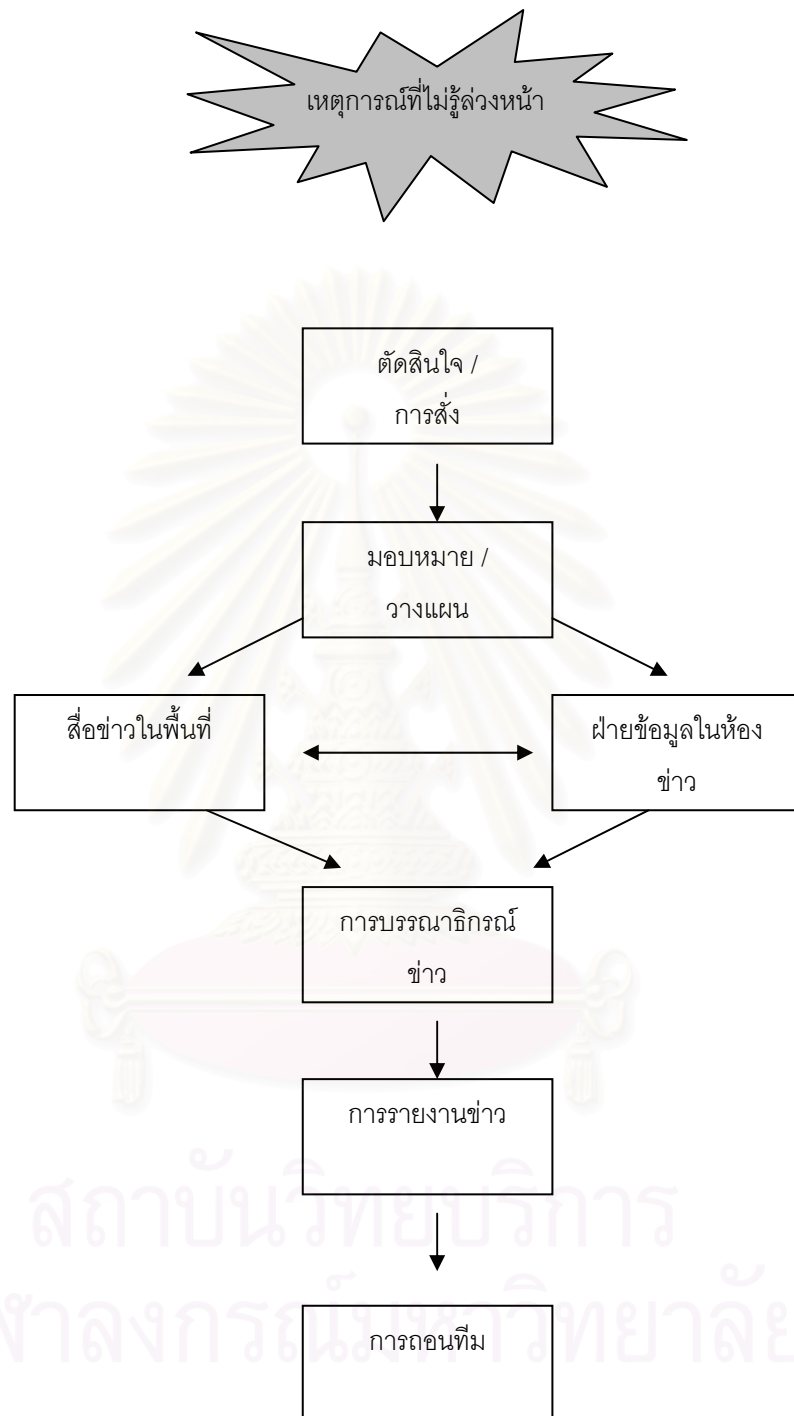
2. เหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งมีลักษณะของภาวะวิกฤติ เป็นเหตุการณ์ฉุกเฉิน เกิดโดยทันทีทันใด ดังนั้นในกระบวนการตัดสินใจและขั้นตอนในการรายงานสดจะลดขั้นตอนให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

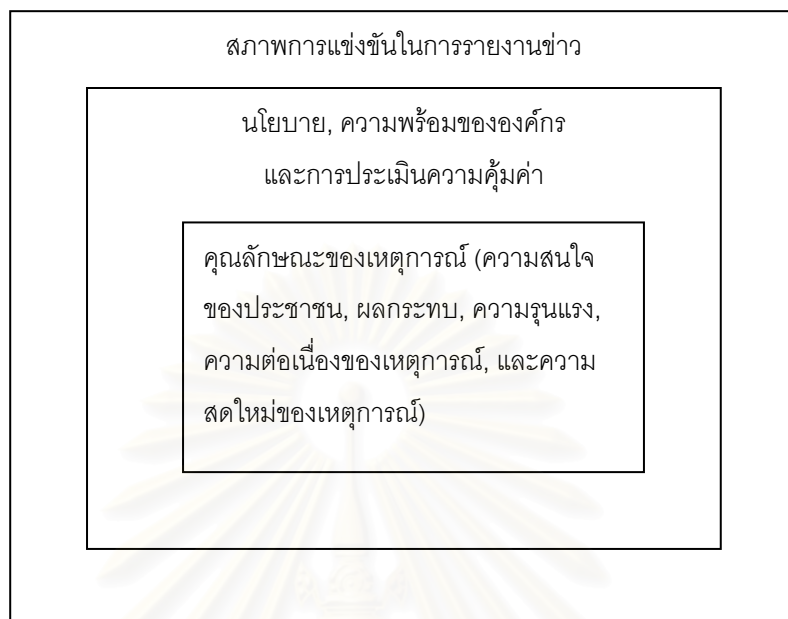
เมื่อเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้าเกิดขึ้น วิธีที่จัดการกับภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นคือ ระบบจะต้องลดกระบวนการและขั้นตอนในการรายงานสดให้สั้นที่สุด และใช้เวลาน้อยที่สุด ดังนั้นกระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า จึงมีลักษณะของการแบ่งงานกันทำในเวลาพร้อมๆ ไม่เป็นระบบระเบียบดังเช่นการรายงานสดเหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้า ซึ่งมีการเตรียมการและวางแผนมาเป็นอย่างดี โดยกองบรรณาธิการข่าวจะมีบทบาทสูงมากในการควบคุม กลั่นกรอง คัดเลือกและตัดสินใจ เพื่อสามารถรายงานสดได้ทันต่อเหตุการณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการรายงานสดเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่ใช้วิธีการรายงานสด

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่ใช้วิธีการรายงานสดมีดังนี้ คือ

1. คุณลักษณะของเหตุการณ์

คุณลักษณะของเหตุการณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการรายงานสด โดยในการคัดเลือกเหตุการณ์ที่จะนำมารายงานสด ต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะของแต่ละเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- 1.1 เหตุการณ์ที่อยู่ในกระแสความสนใจของประชาชน
- 1.2 มีผลกระทบต่อประชาชน
- 1.3 มีความรุนแรง
- 1.4 เป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง ยืดเยื้อ ไม่จบลงในเวลาอันสั้น
- 1.5 ความสดใหม่ของเหตุการณ์

2. นโยบาย, ความพร้อมขององค์กรและการประเมินความพร้อม

แนวนโยบายของทางสถานีโทรทัศน์

แนวนโยบายของสถานีโทรทัศน์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการรายงานสด ถ้าสถานีช่องนั้นๆ ให้ความสำคัญต่อการรายงานสดมากเพียงไร ก็จะสะท้อนออกมาทางการรายงานสดที่มีความถี่และความยาวมากขึ้นเท่านั้น เช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่มุ่งเน้นทางด้านกรายงานสดข่าว จึงทำให้การรายงานสดของไอทีวีมีมากกว่าสถานีช่องอื่นๆ อีกทั้งแนวนโยบายยังส่งผลต่อการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี ระบบการปฏิบัติงานในแต่ละองค์กรข่าวว่ามีความคล่องตัวมากน้อยเพียงไรในการรายงานสด

นอกจากแนวนโยบายแล้ว ยังมีลักษณะความคล่องตัวในการทำงานของแต่ละองค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าวด้วย เนื่องจากการรายงานสดเป็นการทำงานภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลา หากสถานีมีความคล่องตัว ตลอดจนมีความยืดหยุ่นมากเพียงพอที่จะปรับเปลี่ยนหรือลดขั้นตอนในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวให้เข้ากับสถานการณ์ และสภาวะการทำงานในขณะนั้นได้ ก็จะทำให้การตัดสินใจมีความรวดเร็วและฉับไวยิ่งขึ้น

ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี

ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการกำหนดขีดความสามารถของฝ่ายข่าวที่จะเลือกใช้วิธีการรายงานสด โดยในการตัดสินใจที่จะคัดเลือกเอาข่าวใดข่าวหนึ่งมารายงานสด จะต้องพิจารณาถึงความพร้อมของเทคโนโลยี ตลอดจนอุปกรณ์ในส่วนต่างๆของการรายงานสด เนื่องจากการรายงานสดจำเป็นต้องมีเทคโนโลยีในการเชื่อมต่อสัญญาณสดมาสนับสนุนการทำงานข่าว ในทางกลับกันหากไม่มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี ก็จะกลายเป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจที่จะรายงานสดได้เช่นเดียวกัน

การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด

หากจะกล่าวไปแล้ว การรายงานสดเป็นเรื่องของค่าใช้จ่ายแทบทั้งสิ้น ทั้งทางด้านค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางด้านเครื่องมือเครื่องมือและเทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นจำนวนเงินมหาศาล ตลอดจนการรายงานสด ยังเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่และบุคลากรข่าวหลายฝ่ายเข้ามาช่วยกันทำงาน ดังนั้นการรายงานสดจึงไม่สามารถทำได้กับทุกข่าว ต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกและตัดสินใจ

ในการตัดสินใจคัดเลือกเหตุการณ์ที่จะรายงานสด จึงจำเป็นต้องมีประเด็นทางด้านความคุ้มค่ามาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะจะเป็นความคุ้มค่าทางด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องออกไปรายงานสด ทั้งค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ ค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ ค่าน้ำมันรถ เหล่านี้เป็นต้น ทั้งยังรวมถึง เหตุการณ์ที่จะออกไปรายงานสดต้องคุ้มค่าเหนื่อยและค่าเสียเวลา โดยปัจจัยทางด้านความคุ้มค่าเหล่านี้ จะนำมาประเมินกับความคุ้มค่าของเหตุการณ์ที่จะออกไปรายงานสด ว่าเหตุการณ์นั้นมีคุณลักษณะจำเป็นที่จะต้องรายงานอย่างเร่งด่วนเพียงไร

การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสดจึงต้องมีการประเมินระหว่างค่าใช้จ่าย ความคุ้มค่ากับการประเมินความคุ้มค่าที่ได้รับจากการนำเสนอข่าวเหตุการณ์นั้นๆผ่านการรายงานสด

3. การแข่งขันในการรายงานข่าว

ปัจจัยทางการแข่งขันในการรายงานข่าวของสื่อต่างๆ มีสูงมาก ทั้งระหว่างสื่อโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว ในสื่อโทรทัศน์ด้วยกันเองที่มีการแข่งขันในการเสนอข่าวสารที่สูงมาก ปัจจุบันไม่เพียงแต่จะต้องแข่งขันกันไม่ให้ตกข่าวแล้ว ยังต้องแข่งขันกันไม่ให้พลาดการรายงานสดอีกด้วย

การแข่งขันในการรายงานสด ต้องแข่งขันกันทั้งด้านความรวดเร็วในการนำเสนอ และการแข่งขันเพื่อสร้างความน่าสนใจของการรายงานข่าว

6.2 อภิปรายผล

ธรรมชาติของเหตุการณ์ที่นำมารายงานสด

จากผลการวิจัย เห็นได้ว่า ธรรมชาติของเหตุการณ์ที่นำมารายงานสดทั้ง 3 ลักษณะไม่ว่าจะเป็น เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าแบบมีกำหนดการ, เหตุการณ์ที่รู้ล่วงหน้าจากการคาดคะเน และเหตุการณ์ที่ไม่รู้ล่วงหน้า ความแตกต่างของธรรมชาติของเหตุการณ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อการใช้การรายงานสดไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการรายงานสด การให้น้ำหนักประเด็นข่าว รวมทั้งความยาวและความถี่ในการรายงานสด นอกจากนี้คุณลักษณะของเหตุการณ์ยังส่งผลต่อกระบวนการรายงานสด ที่ต้องปรับกระบวนการให้สอดคล้องไปตามสถานการณ์หรือลักษณะของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร และความคล่องตัวในโครงสร้างการทำงานของแต่ละสถานี เช่นเดียวกันว่าจะเอื้อให้เกิดการตัดสินใจที่เร่งด่วน ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการให้มี

ความยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้มากนักน้อยเพียงไร โดยเฉพาะในการคัดเลือกข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน กระบวนการรายงานสดในข่าวลักษณะนี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความคล่องตัวในการทำงานข่าวในแต่ละองค์กรได้อย่างชัดเจนที่สุด

นอกจากนี้ ในกระบวนการรายงานสด กองบรรณาธิการข่าวเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการรายงานสด ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลและประสานกระบวนการรายงานสดทั้งระบบ ผ่านการมอบหมายและจัดสรรหน้าที่ให้ฝ่ายต่างๆในทีมข่าวรับผิดชอบ แม้ว่าในการรายงานสดเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป รวมทั้งในกรณีที่เป็นกรรายงานสดในภาวะวิกฤตก็ตาม แต่บรรณาธิการก็จะทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล และตัดสินใจกระบวนการรายงานสด ให้มีการปรับเปลี่ยนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาระบบให้สามารถดำเนินต่อไปได้จนกว่าภาวะวิกฤตจะคลี่คลาย

สภาพการแข่งขันของการรายงานข่าว

สภาพการแข่งขันในการรายงานข่าวปัจจุบันมีการแข่งขันที่ดุเดือดมาก โดยประเมิณการแข่งขันจากความรวดเร็วในการรายงานสด ว่าใครสามารถออกอากาศได้เป็นช่องแรก ใครยิงสัญญาณได้ก่อน ประเด็นของสถานีโทรทัศน์ช่องใดจะคืบหน้ากว่ากัน ส่วนคุณภาพของเนื้อหาจะเป็นพิจารณาเป็นประเด็นรองลงมา การแข่งขันทางด้านการรายงานสด สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับวิธีการนำเสนอที่มากไปกว่าเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดปัญหาการทำสดหลอกหรือการทำเสมือนสด ซึ่งนำเอารูปแบบที่เหมือนกับการรายงานสดมาใช้ แต่ไม่ได้ออกอากาศขณะที่กำลังรายงาน

นอกจากนี้สภาพการแข่งขันที่มีสูงมากในการรายงานข่าวปัจจุบัน ทำให้เกิดภาวะการจำยอมของผู้สื่อข่าวในการปฏิบัติงาน เมื่อสถานีช่องอื่นๆ ไปรายงานสดกันทุกช่อง จะเป็นปัจจัยกดดันทำให้จำเป็นต้องไปรายงานสดเช่นเดียวกัน อีกทั้งสภาพทางการแข่งขันไม่ว่าจะเป็นการทำงานภายใต้เวลาที่จำกัด ตลอดจนการแข่งขันในการนำเสนอข่าวให้มีความคืบหน้าและล้ำหน้ากว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ยังเป็นภาวะกดดันการทำงานของทีมข่าว จนไม่มีเวลาที่จะกลั่นกรองเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากนัก ขณะที่การรายงานสดเป็นการทำงานในสภาพการณ์ที่ไม่มีความแน่นอนของเหตุการณ์ โดยเฉพาะในข่าวที่ไม่รู้ล่วงหน้า ความเร่งรีบจนขาดการกลั่นกรองและตรวจสอบในการผลิตข่าว อาจเป็นผลทำให้ข้อมูลและเนื้อหาข่าวมีความคลาดเคลื่อนไป นอกจากนี้แม้ว่าการนำเอากรรายงานสดมาใช้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทางด้านความรวดเร็วในการออกอากาศ แต่จากสภาพการแข่งขันที่มีสูงมากในการรายงานข่าวจนให้ความสำคัญไปที่ความเร็วมากกว่าคุณค่าข่าวนั้น อาจส่งผลกระทบต่อสถานี

ทำให้รายการข่าวของสถานีข่าวนั้นๆขาดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีความผิดพลาดสูง และรายงานข่าวได้ไม่มีคุณภาพ

การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด

การประเมินความคุ้มค่าในการรายงานสด เป็นการประเมินระหว่างความคุ้มค่าคุ้มค่าใช้จ่ายในการรายงานสดกับความคุ้มค่าในเชิงคุณค่าข่าวที่นำมารายงานสด การประเมินความคุ้มค่าในเชิงเม็ดเงินที่ใช้ลงทุน สะท้อนให้เห็นว่า ยิ่งสถานีลงทุนในการซื้อเทคโนโลยีเหล่านี้มาสนับสนุนการรายงานสดมากเพียงไร ก็จะต้องมีการใช้ให้คุ้มค่ามากขึ้นเท่านั้น ทำให้เกิดการใช้จ่ายการรายงานสดมากเพื่อให้คุ้มค่ากับที่ลงทุนไป นอกจากนี้ในการประเมินค่าใช้จ่ายยังทำให้มีผลต่อความถี่ในการรายงานสดเช่นเดียวกัน โดยเมื่อตัดสินใจที่จะออกไปรายงานสดแล้ว เพื่อความคุ้มค่าในเรื่องค่าใช้จ่าย ทีมรายงานสดก็ต้องผลิตงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการมุ่งเน้นในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ

ขณะที่อีกทัศนะหนึ่งของผู้ทำงานข่าวเห็นว่า การประเมินความคุ้มค่าของข่าวไม่สามารถตีมูลค่าเป็นการคุ้มทุนทางด้านค่าใช้จ่ายได้ การประเมินความคุ้มค่าเชิงข่าวจึงมุ่งพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเสนอข่าวสารนั้นๆมากกว่า ว่าตอบสนองต่อการต้องการการรับรู้ข่าวสารของประชาชนมากน้อยเพียงไร

6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษาเรื่อง กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย เป็นการวิจัยที่ให้น้ำหนักไปที่กระบวนการทำงานของฝ่ายผลิตข่าวเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงการรับรู้เชิงจิตวิทยาของผู้ชมที่มีต่อการรายงานสด ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต จึงควรที่จะศึกษาเพิ่มเติม ทางด้านการสร้างความหมายในการรายงานสดเหตุการณ์ต่างๆ ว่ามีส่วนดึงดูดความสนใจของผู้ชมหรือก่อให้เกิดการตีความ และการรับรู้ของผู้ชมอย่างไร ซึ่งจะทำให้การศึกษารายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านผู้ผลิต ตัวสาร และผู้รับสาร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษณะ อนุชน. บรรณานุกรมข่าวภูมิภาคสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545.
- กฤษดา นุเกที. รองหัวหน้ากองบรรณาธิการสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.
- เกียรติยา ธรรมวิวัฒน์. การสร้างความเป็นจริงจากการรายงานข่าวเหตุการณ์ในภาวะวิกฤติ ในกรณีก่อวินาศกรรมอาคารเวิร์ดเทรดเซ็นเตอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกาของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544
- คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ดาวเทียมไทยคมกับการปฏิวัติกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ : ไทยคม ผันที่เป็นจริงกับดาวเทียมดวงแรกของไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- จิรวรรณ พูลสุข. ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545.
- จุมพล รอดคำดี. เอกสารการสอนวิชาข่าววิทยุและโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540. (อัดสำเนา)
- เจริญศรี หงษ์ประสงค์. บรรณานุกรมข่าวการเมืองสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.
- ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. หลักการรายงานข่าว. กรุงเทพมหานคร : ปรายพริก, 2536.
- ชาญชัย กายสิทธิ์. ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.
- ชิตพันธ์ วงศ์ไทย. บรรณานุกรมข่าวเศรษฐกิจสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545.
- เชิงชาย หวังอุ้น. ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวการเมืองสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545.

- ณรงค์ รุ่งวัฒนา. หัวหน้าฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545.
- ดร.ณิ หิรัญรักษ์. เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ดำรงค์ ทองเจริญสุข. บรรณาธิการออกอากาศสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545.
- ตฤตถ์ นพคุณ. ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ทองทศ มหามนตรี. บรรณาธิการข่าวมหาดไทย อาชญากรรม สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- ทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์. หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2544 และ 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- ทิพย์วัลย์ ว่องวรการวิทย์. ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- ธนวัฒน์ ทรัพย์ไพบุลย์. สามเนชั่นจากทศวรรษกลืนหมึกสู่อิทธิพล. กรุงเทพฯ: บริษัทเนชั่นมัลติมีเดีย มหาชน จำกัด, 2544.
- ธนิดา เจริญรัฐ. ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545.
- ธเรศวร์ ธนะสมบุญธ. หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545.
- ประนอม หลีพันธุ์. กระบวนการคัดเลือกและการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ปราโมทย์ วุฒิสาร. ผู้ช่วยผู้จัดการบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด. สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2544.
- พรสุรีย์ ตรีศรีสีบวงศ์. กระบวนการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- เพ็ญแข เคียมนิรัตน์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวต่างประเทศเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน 4 ฉบับ. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- มัลลิกา บุญมีตระกูล. ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. “ความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจในการผลิตข่าวโทรทัศน์” วารสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- รัชชพล เหล่าวานิช. บรรณานิการบริหารสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545.
- รัชดา ตรงดี. ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.
- ลักขณา คล้ายแก้ว. การนำเสนอเนื้อหาข่าววิทยุในช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในเดือน พฤษภาคม ศึกษาเฉพาะข่าววิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วสันต์ ภัยหลีกี้. ผู้อำนวยการฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2545.
- วิโชค อางหาญ. หัวหน้าส่วน 1 ฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2544.
- วิโรจน์ ประกอบพิบูล. แนวคิดและการทำงานของสรรพสิริ วิรยศิริ ในงานข่าวโทรทัศน์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ. รองหัวหน้าข่าวในประเทศ ฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5. สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2544.
- วิศัลยา สว่างเจริญ. ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์เนชั่นแซนแนล. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545.
- ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สนมพร ฉิมเฉลิม. รองหัวหน้ากองบรรณานิการข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2545.
- สมเกียรติ เจริญภิญโญยิ่ง. หัวหน้ากองบรรณานิการสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7. สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2544 และ 15 กุมภาพันธ์ 2545.
- สมโภชน์ ไตรรักษา, ผู้ช่วยบรรณานิการข่าวการเมืองสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545.
- สรรพสิริ วิรยศิริ. ผมเป็นคนข่าวคนหนึ่งที่แค่นั้น. กรุงเทพฯ : กรังปรีซ์, 2537.
- สรรพสิริ วิรยศิริ. ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และช่อง 7. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2544.
- สันติ ตั้งรพีพากร. เจาะลึกซีเอ็นเอ็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โกลบอล, 2534.
- สุชาดา เพ็ชรแก้ว. การวิเคราะห์ลักษณะอุตสาหกรรมข่าวในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สุภาพร เพชรศิริ. “ภาพตัวแทนของเมืองไทยในโทรทัศน์ออสเตรเลีย” โลกของสื่อ ฉบับสื่อมวลชนในปี 2000. กรุงเทพฯ : บริษัทอินฟินิตี้จำกัด, 2540.

สุวิทย์ สุทธิประภา. บรรณานิการข่าวการเมืองสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545.

สำราญ ฉัตรโท. หัวหน้ากองบรรณานิการข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3. สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2544 และ 7 กุมภาพันธ์ 2545.

อรนุช เลิศจรวยราษฎร์. วิธีคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

อัชฌา สุวรรณปากแพรง. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2544.

อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์. บรรณานิการข่าวประจำวันสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545.

ภาษาอังกฤษ

Bittner, J.R. Broadcasting an Introduction. New Jersey: Prentice - Hall, 1980.

Carroll, V.M. Writing News for Television. Iowa: University Iowa State Press, 1997.

Cohler, D.K. Broadcast Journalism : a guide for the presentation of radio and television news. New York: Prentice Hall, 1985.

Defleur, M.L, S.Ball – Rokeach. Theory of Mass Communication. 5 th ed. New York: Longman, 1989.

MacGregor, B. Live, Direct and Biased? : Making television News in the Satellite Age. London : Arnold , 1997.

McQuail, D, Windahl, S. Communication Models. New York : Longman , 1981.

Miller, N. It's Live – But Is It Real?: University of Manchester Broadcasting Symposium. London : John Libbey, 1993.

Schlesinger, P. Putting Reality Together : BBC News. London: Methuen 1987.

Stephens, M. Broadcast news. 2 nd ed. New York : Holt , Pinchart and Winston, 1986.

Tuggle, C.A., and Huffman, S. Live News Reporting: Professional Judgment or Technological Pressure? A National Survey of Television News Directors and Senior Reporters. Journal of Broadcasting & Electronic Media 43 (Fall 1999) :492-505.

Tumber, H. News : A Reader. New York : Oxford Press, 1999.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรรณรัตน์ นาทิ เกิดเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2521 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาการสื่อสารมวลชน ในปีพ.ศ.2543 และจบการศึกษาในปีการศึกษา 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย